

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จัดทำโดย

1. วรพงศ์ ผูกภู
2. จิรุตติ จิตติจำเริญพร
3. อิศรี แพทย์เจริญ
4. ศศิประภา โปธา
5. พชรนันท์ บัวมะลิ
6. ศุภรัตน์ นามมนตรี
7. อีร์เมศรี ขจรพัฒนภิรมย์
8. ประดิษฐ์ ถมมา
9. นฤปนาถ ลุ่มพล
10. นางลักษณ์ สมมุติ

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับปรุงแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอออกมาใน

รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหาศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัย การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง ของบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 3) นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mix Method) เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research Development) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 1) ผู้นำครอบครัว 1 คน จำนวน 134 หลังคาเรือน รวม 134 คน 2) ตัวแทนกลุ่มนวดแผนไทยบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 3) ตัวแทนกลุ่มนักท่องเที่ยวท้องถิ่นบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 4) ตัวแทนกลุ่มรถ รับ-ส่ง บ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 5) ตัวแทนผู้ประกอบการรถตู้ประจำทาง จำนวน 1 คน 6) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง จำนวน 20 คน 7) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 คน 8) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่มาใช้บริการพื้นที่บ้านแม่กำปอง จำนวน 5 คน 9) ตัวแทนจากผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว Fligh of The Gibbon จำนวน 1 คน 10) หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 11) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 12) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 13) นักท่องเที่ยวชาวไทยและที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัยจำนวน 251 คน 14) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัยจำนวน 200 คน และ 15) ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 100 คน

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

บ้านแม่กำปอง เริ่มดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเมื่อปี พ.ศ.2541 โดยความพยายามของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ที่เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้ จึงได้ร่วมมือกันพัฒนาการท่องเที่ยว และได้เปิดหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวครั้งแรกเมื่อวันที่ 10

ธันวาคม พ.ศ.2543 รวมเป็นระยะเวลากว่า 19 ตลอดระยะเวลาในการจัดการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองที่ผ่านมาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้นหรือยุคอุดมการณ์ (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2546) เป็นยุคที่ผู้นำและคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง มีแนวทางในการพัฒนาชุมชน 2 ด้าน คือ การพัฒนาคน โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา แต่มีอุปสรรคในการทำงานคือ ชาวบ้านยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการบริหารจัดการท่องเที่ยว

ยุคที่ 2 ยุคทองแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2557) เป็นยุคที่ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์เป็นครั้งแรก และเริ่มเป็นที่รู้จักของหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวพัฒนาในชุมชนหลายด้าน นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชนจากหลายหน่วยงาน จนทำให้ได้รับรางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion : OVC) ในปี 2549 รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (อยู่เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awards ในปี 2553 รางวัล Lonely Planet ในปี 2555 และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย

ยุคที่ 3 ยุคของการปรับตัวและแก้ปัญหาหรือยุคชุมชนวิวัฒน์ (พ.ศ.2558 – ปัจจุบัน) เป็นยุคที่ปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองโต้งดังอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก จากการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์จำนวนมาก จึงทำให้หมู่บ้านแม่กำปองกลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ และเป็นยุคที่การท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) เติบโตอย่างมาก

สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

บ้านแม่กำปองมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย การเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน เช่น การทำเหมือง ทำสมุนไพร ทำกาแฟ ทำหมอนใบชา การจักสาน เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางเดินป่า และจุดชมวิวยอดดอยม่อนล้าน ในส่วนของสถานที่และสาธารณูปโภครองรับนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ประกอบด้วย สถานที่จอดรถยนต์สาธารณะ จำนวน 3 จุด รองรับรถยนต์ได้จำนวน 70 คัน ห้องน้ำสาธารณะจำนวน 3 จุด รวม 32 ห้อง บ้านพักโฮมสเตย์จำนวน 22 หลัง และบ้านพักรายวันจำนวน 46 หลัง บ้านแม่กำปองมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้ระบบคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และมีรองประธานทำหน้าที่ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มเยาวชน เลขานุการ และเหรัญญิก โดยมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) กลุ่มโฮมสเตย์ 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวอาสาสมัคร 3) กลุ่มนวดแผนไทย 4) กลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน 5) กลุ่มผลิตภัณฑหมอนใบชา และ

7) กลุ่มสาระ ล้อ ซอ ซึง และการแสดงพื้นบ้าน การบริหารจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้กลไกการบริหารของสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำโครงการหลวงแม่กำปอง จำกัด โดยมีการจัดการผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่สมาชิกสหกรณ์ดังนี้ เข้าสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำ ร้อยละ 30 (ปันผลเมื่อสิ้นปีให้กับสมาชิกสหกรณ์) พัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 20 คณะทำงานร้อยละ 25 จัดสวัสดิการชุมชนร้อยละ 15 เบี้ยประชุมคณะกรรมการ ร้อยละ 10 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุม และกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพึงพอใจในการบริหารจัดการชุมชน การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของสมาชิกชุมชนบ้านแม่กำปอง และความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ประชากร จำนวน 105 ครัวเรือน ในหมู่บ้านแม่กำปอง มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชน ในประเด็นกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลดีต่อครอบครัว ในด้านของปัญหาที่ต้องการแก้ไขโดยด่วนคือ ปัญหาด้านการจราจร และปัญหาด้านการจัดการขยะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่กำปองที่พักค้างคืน และไม่พักค้างคืนหรือนักทัศนาจร ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปองแบบไม่พักค้างคืนหรือนักทัศนาจร จำนวน 149 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 35.29) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 34.31) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 16.67) โดยมีวัตถุประสงค์(ตารางที่ 6) หลักเพื่อการพักผ่อน (ร้อยละ 46.11) ชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง(ร้อยละ 23.35) และเยี่ยมชมวิถีชุมชน(ร้อยละ 13.17) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook (ร้อยละ 29.58) สื่อเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 20.42) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะพักที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ (ร้อยละ 54.60) โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าเยี่ยมชมมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังสนใจจะมาเยี่ยมชมหมู่บ้าน ร้านกาแฟเป็นจุดท่องเที่ยวใหม่ที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเยี่ยมชมบ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะร้านกาแฟชนบทไม้ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวพอกับน้ำตกแม่กำปอง (ร้อยละ 14.19)

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปองแบบพักค้าง คืน จำนวน 102 คน พบว่า ร้อยละ 54 ของนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 27 ปี (ร้อยละ 38.70) และประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 34.70) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นพาหนะที่เดินทางท่องเที่ยวแม่กำปองถึงร้อยละ 47.30 นักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 47.13) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 21.66) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 14.01) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพักผ่อน และชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook (ร้อยละ 32.51) ทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 21.18) สิ่งดึงดูดทางการ

ห้องเที่ยวของบ้านแม่กำปองที่ทำให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวแม่กำปองคือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ร้อยละ 40) เป็นหลัก ตามมาด้วยความสนใจในวิถีชุมชน (ร้อยละ 27.67) และ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับจำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพศชาย มีจำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 42 โดยที่ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 27 ถึง 37 ปี และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับกรุ๊ปทัวร์ คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ท่องเที่ยวกับเพื่อน ร้อยละ 25 , ครอบครัว ร้อยละ 17 และคู่รัก ร้อยละ 8 ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปองเพื่อการ ร้อยละ 19 รองลงมาคือ การเยี่ยมชมน้ำตก, การมาเพื่อค้างคืน, การเยี่ยมชมวิถีชุมชน, การเยี่ยมชมวิถีชีวิตชน ธรรมชาติ นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปองผ่านทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 40 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 80 ได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่หมู่บ้านแม่กำปอง ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องธรรมชาติของพื้นที่

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนจำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57 โดยที่ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54 นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากสหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ เช่น ฝรั่งเศส, สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า, อังกฤษ, เดนมาร์ก, ออสเตรเลีย เป็นต้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน, การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ/วัฒนธรรม, การท่องเที่ยวรูปแบบอาสาสมัคร เป็นต้น และพบว่านักท่องเที่ยวมาเที่ยวในรูปแบบ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 77 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน ส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับกรุ๊ปทัวร์และเพื่อน เป็นอัตราส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ มากับคู่รัก และครอบครัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21 และ 7 ตามลำดับ ซึ่งรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองจาก อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมาคือ ผ่านทางบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 21 และไกด์นำเที่ยว ร้อยละ 19 และอื่น ๆ ร้อยละ 18 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เพื่อการพักผ่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21 และนิยมเดินทางด้วยการเช่ารถ คิดเป็นร้อยละ 58 มีความชื่นชอบในการชมวิถีชีวิต ชุมชนชิปไลน์ และรับประทานอาหารท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,048.75 บาท ต่อคน และกว่าร้อยละ 91 ระบุว่า อยากกลับมาเที่ยวบ้านแม่กำปองอีก โดยให้เหตุผลว่าต้องการมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมในฤดูอื่น ๆ เพื่อจะได้ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันของแต่ละฤดู และทั้งหมดจะกลับไปบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์การท่องเที่ยว ณ บ้านแม่กำปอง ให้กับคนอื่น ๆ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาพักค้างคืน มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีตัวเลือกของอาหารที่มากขึ้น ควรมีการให้ข้อมูลล่วงหน้าเพื่อการเตรียมตัว การพัฒนาทักษะด้านภาษาของบุคลากรในชุมชน มี

ป้ายกติกาและข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน การแก้ปัญหาที่จอดรถ และการรณรงค์ให้คนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อมูลการสำรวจความเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีกลุ่มอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 39.60 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี เป็นร้อยละ 33.70 และอายุระหว่าง 40-49 ปี เป็นร้อยละ 16.80 นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเชียงใหม่ที่ท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม **Generation Y** (ปีพ.ศ.เกิด 2525-2548) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.30 และเพศชาย ร้อยละ 26.70 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.60 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี เป็นร้อยละ 33.70 และอายุระหว่าง 40-49 ปี เป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ โดยรับรู้เรื่องราวการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองในด้านธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 68.30 แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ร้อยละ 62.40 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบ้านพักโฮมสเตย์ ร้อยละ 60.40 ตามลำดับ โดยรับรู้จากการรีวิวข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 77.6 โดยมีความคิดเห็นว่าจะแนะนำให้บุคคลอื่นไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองโดยขึ้นชอบบรรยากาศธรรมชาติในลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 88.80 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ร้อยละ 59.20 ในกรณีที่ไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลว่าการเดินทางไม่สะดวกเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 42.90

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง ควรนำแนวคิดการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ (สำนักงาน กปร., 2550) มาเป็นกรอบในการพัฒนาชุมชน จากกระบวนการวิจัยได้มีการนำร่องการพัฒนาชุมชนในหลายประเด็น ดังนี้ 1) ด้านจิตใจ คือ การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ในการพัฒนาชุมชน 2) ด้านสังคม คือ การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาขยะและการดูแลสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการแก้ไข และการกำหนดมาตรการ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน 4) ด้านเทคโนโลยี คือการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลของชุมชน และ 5) ด้านเศรษฐกิจ คือ การพึ่งพาตนเองในด้านการผลิตและลดรายจ่ายในครัวเรือน และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมของชุมชน ในรูปแบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ยังได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชน ซึ่งตั้งอยู่บน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ห่วงที่ 1 ความพอประมาณ ห่วงที่ 2 ความมีเหตุผล และ ห่วงที่ 3 มีภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับ กรวรรณ สังขร (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” พบว่า “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ และทุกอาชีพ ทุกกิจกรรม เพื่อเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่มาจากพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้องค์ความรู้ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เป็นจริง และ อนุชา เล็กสกุลดิลก (2551) ที่ได้ระบุว่า การพึ่งพาตนเองของชุมชนท่องเที่ยว ควรมีการจัดสรรการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านเกษตรกรรมหรือประมง และเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรในชุมชน ซึ่งการจัดการท่องเที่ยว ควรมีการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นไปตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ระบุว่า เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 มาสรุปและวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากนั้นจึงได้จัดให้มีเวทีวิพากษ์แผนและรับฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชน ผู้มีส่วนได้เสีย ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ปรับปรุงร่างแผนฯ ฉบับดังกล่าว เป็นแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (แผนระยะ 5 ปี พ.ศ.2562 – พ.ศ. 2566) ที่ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนและ 3) เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน 6 กิจกรรม ดังนี้

แผนงานที่ 1 พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดทำเว็บไซต์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	✓		✓		✓
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว		✓		✓	
แผนงานที่ 3 การลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓
2. การกำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง และ 2) เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 กิจกรรม ดังนี้

แผนงานที่ 1 เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตในชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
2. ส่งเสริมการตลาดรายจ่ายในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
3. ส่งเสริมการผลิตเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. จัดอบรมและศึกษาดูงานด้านการใช้ชีวิตแบบพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม		✓		✓	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน 2) เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม และ 3) เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน ประกอบด้วย 3 แผนงาน 6 กิจกรรม ดังนี้

แผนงานที่ 1 เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน					
กิจกรรม	ปีดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างรู้คุณค่า	✓	✓	✓	✓	✓
2. รณรงค์การใช้เคลียขยะเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม					
กิจกรรม	ปีดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. รณรงค์การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกับนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 3 เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน					
กิจกรรม	ปีดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
2. ส่งเสริมให้มีจัดกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของคณะผู้วิจัยทุกท่าน ที่อุทิศตนในการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการนี้คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณประชาชนชาวแม่กำปอง ตลอดจน เจ้าของกิจการร้านค้าแฟ ร้านอาหารในชุมชน ทุกร้าน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ได้แก่ ฝ่ายปกครองอำเภอแม่ออน สถานีตำรวจภูธรแม่ออน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว โรงเรียนวัดห้วยแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบริษัทไฟล์ท ออฟ เดอะ กิบบอน ที่ให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัย ที่ลืมไม่ได้คือนักท่องเที่ยวที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและการพัฒนาชุมชนอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน มหาวิทยาลัยพายัพ ตลอดจนที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยด้วยดีตลอดมา และแหล่งทุนในการวิจัยครั้งนี้ คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผลการวิจัยได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นคุณูปการต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างสูง

คณะผู้วิจัย

มกราคม 2562

คำนำ

โครงการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่” เกิดจากความร่วมมือระหว่างชุมชนบ้านแม่กำปอง สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน มหาวิทยาลัยพายัพ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทั้งทางด้านงบประมาณและกระบวนการทำงาน ทำให้เกิดมิติใหม่ในการพัฒนาของชุมชนด้วยเครื่องมืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่คนในชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้วิจัย และโจทย์วิจัยเป็นความต้องการของคนในชุมชน คณะผู้วิจัย มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานวิจัยนี้เป็นอย่างมาก และหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถนำไปจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และหวังผลเมื่อการวิจัยสิ้นสุดลงแล้ว ผลการวิจัยและประสบการณ์ต่างๆของชุมชนบ้านแม่กำปองจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่นๆ และผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ได้ในอนาคต

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
คำนำ	ฉ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม	10
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม	11
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	11
แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	18
ทฤษฎีวงจรชีวิตของแหล่งท่องเที่ยว	21
พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
กรอบแนวคิดการวิจัย	35
บทที่ 3 การดำเนินงานวิจัย	36
สถานที่ดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย	41

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน	44
1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน	44
2. พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	47
3. บริบทด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง	54
4. การศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	70
5. ความคิดเห็นและความพึงพอใจของคนในชุมชนต่อการบริหารจัดการชุมชนและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	83
6. พฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	104
7. การสำรวจความเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์	142
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่	148
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	154
การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปดำเนินงานพัฒนา	165
1. กิจกรรมศึกษาดูงาน	165
2. โครงการจัดทำเว็บไซต์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง	170
3. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	171
4. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง	172

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5. กิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัย	172
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	178
สรุปผลการวิจัย	178
อภิปรายผลการวิจัย	197
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	201
บรรณานุกรม	204
ภาคผนวก	
ผนวก ก. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล	206
ผนวก ข. ภาพการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม	246
ผนวก ค. ประวัตินักวิจัย	254

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง ปี 2559	4
2	สรุปปัจจัยและตัวชี้วัดการประเมินขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ปี 2557	5
3	การวัดตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4	กิจกรรมและระยะเวลาดำเนินงาน	41
5	สถานที่จอดรถสาธารณะและศักยภาพในการรองรับ	58
6	สถานที่ที่มีห้องน้ำสาธารณะและศักยภาพในการรองรับ	59
7	จำนวนบ้านพักโฮมสเตย์และบ้านพักรายวันในชุมชนและศักยภาพในการรองรับ	60
8	อัตราค่าบริการด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	62
9	ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุมและการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง	67
	<i>ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์</i>	
10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง	84
11	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ต่อการบริหารจัดการชุมชน	85
12	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ต่อการบริหารจัดการด้าน การท่องเที่ยว	86
13	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์	87
14	สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์	88
	<i>ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก</i>	
15	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปองของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบกรบ้านพักต่อการบริหารจัดการชุมชน	89
17	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนผู้ประกอบกรบ้านพักต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	91
18	สรุปผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนผู้ประกอบกรบ้านพัก	92
19	สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบกรบ้านพัก	93
	<i>ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบกรร้านค้า</i>	
20	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง	93
21	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบกรร้านค้าต่อการบริหารจัดการชุมชน	95
22	สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบกรร้านค้าต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	96
23	แสดงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนที่ประกอบกรร้านค้า	97
24	สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบกรร้านค้า	98
	<i>ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ไม่ประกอบกรใด</i>	
25	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปองของครัวเรือนที่ไม่ประกอบกรใด	99
26	แสดงความพึงพอใจต่อการบริการจัดการชุมชนของครัวเรือนที่ไม่ประกอบกรใด	100
27	แสดงระดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ไม่ประกอบกรใดต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	101
28	แสดงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนผู้ที่ไม่ประกอบกรใด	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้าน การท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด	103
30	สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไป – กลับ	105
31	สถานะที่เกี่ยวข้องกับคนที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเที่ยวด้วย	106
32	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง	107
33	สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง	108
34	สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน	109
35	ความสัมพันธ์กับผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน	110
36	ประเภทของสื่อที่นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปอง	111
37	วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	111
38	สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	114
39	สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติไปกลับ	115
40	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง	120
41	คะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยว	121
42	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับการบริการจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ บ้านแม่กำปอง	123
43	คะแนนความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง	123
44	สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพักค้างคืน	124
45	ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนของนักท่องเที่ยวชาว ต่างชาติค้างคืน	126
46	การพักอาศัยระหว่างมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	130
47	ค่าใช้จ่ายสูงสุดและต่ำสุดที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	131
48	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยว แยกตามประเภท	132
49	คะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยว	133
50	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง	134
51	สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง	135
52	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับการบริการจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ บ้านแม่กำปอง	136

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
53	คะแนนความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง
54	แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
55	แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
56	แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น
57	ข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
58	แผนงานและกิจกรรมในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน
59	แผนงานและกิจกรรมในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
60	แผนงานและกิจกรรมในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โมเดลแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	14
2	ขั้นตอนของวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว	23
3	Conceptual Understanding of Carrying Capacity	34
4	กรอบแนวคิดการวิจัย	35
5	พื้นที่บ้านแม่กำปองและพื้นที่เชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว	37
6	แผนที่หมู่บ้านแม่กำปอง	45
7	สรุปผลตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานหมวดต่างๆ ปี 2561 ระดับหมู่บ้าน บ้านแม่กำปอง	46
8	สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองในยุคเริ่มต้น	50
9	สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองในยุคที่ 2	51
10	สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองในยุคที่ 3	54
11	วัดคันธาราพุกษา (แม่กำปอง)	55
12	อุโบสถกลางน้ำ	55
13	น้ำตกแม่กำปอง	56
14	ผลิตภัณฑ์ชาใบเหมี้ยง ชาสมุนไพร	56
15	ผลิตภัณฑ์กาแฟแก้วเม็ดและกาแฟแก้วบด	57
16	พวงกุญแจไม้กวาดดอกหญ้าและหมอนใบชา	57
17	ที่จอดรถบริเวณวัด	58
18	ที่จอดรถบริเวณน้ำตก	58
19	ที่จอดรถบริเวณโรงเรียน	59
20	ห้องน้ำสาธารณะบริเวณวัด	59
21	ห้องน้ำบริเวณโรงเรียน	60
22	ห้องน้ำบริเวณน้ำตก	60
23	กิจกรรมการเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ	68
24	ครุภูมิปัญญาการจักสาน บ้านแม่กำปอง	69
25	การนั่งเหมี้ยง	69
26	กิจกรรมการทำหมอนใบชา	70
27	นักท่องเที่ยวใช้บริการนวดแผนไทย	70

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
28	แผนภูมิ แสดงพาหนะที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง	106
29	ช่องทางการรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยว	107
30	แผนภูมิ แสดงสถานที่ท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองที่นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม	112
31	แผนภูมิ แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุด	113
32	แผนภูมิ แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจนักท่องเที่ยวเลือกเมื่อมาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง	113
33	แผนภูมิ แสดงวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	117
34	แผนภูมิ ความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ	117
35	แผนภูมิ วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปอง	118
36	แผนภูมิ การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปอง	119
37	แผนภูมิ แสดงคะแนนเฉลี่ยความสนใจของนักท่องเที่ยว, คะแนนต่ำสุดและคะแนนสูงสุด	121
38	แผนภูมิ คะแนนเฉลี่ยความสนใจของนักท่องเที่ยว	122
39	แผนภูมิ รูปแบบประสบการณ์ท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน	125
40	แผนภูมิ ความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน	127
41	แผนภูมิ การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปอง	128
42	แผนภูมิ วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปอง	128
43	แผนภูมิ วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	129
44	แผนภูมิ สถานที่ท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองที่นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม	130
45	แผนภูมิ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติ	131
46	แผนภูมิ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	132
47	แผนภูมิ คะแนนเฉลี่ยความสนใจของนักท่องเที่ยว	133
48	แผนภูมิ ความถี่ของการให้คะแนนความสนุกในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	136
49	QR code สำหรับสแกนทำแบบสอบถามออนไลน์	142
50	แผนภูมิ แสดงการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวของคนเชียงใหม่ที่มีต่อบ้านแม่กำปอง	143
51	แผนภูมิ แสดงการรับรู้ข้อมูลการสื่อสารการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	144

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
52	แผนภูมิแสดงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่	144
53	แผนภูมิแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่	145
54	แผนภูมิแสดงการสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรับรู้ให้กับบุคคลอื่นที่มีต่อบ้านแม่กำปอง	146
55	แผนภูมิแสดงถึงเหตุผลของการไม่ไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่	146
56	แผนภูมิแสดงความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการมาเที่ยวบ้านแม่กำปอง	147
57	แผนภูมิแสดงจำนวนคนเชียงใหม่ที่มีความคาดหวังความชื่นชอบ/ความพึงพอใจและความไม่ชอบ/ไม่พึงพอใจในด้านต่างๆ ของบ้านแม่กำปอง	148
58	หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ	153
59	กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ ชุมชนไต้ล้อเมืองหลวงเหนือ	166
60	กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)	167
61	กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ บ้านวังไผ่	168
62	สรุปผลการศึกษาดูงาน	169
63	ภาพหน้าเว็บไซต์หมู่บ้านแม่กำปอง	170
64	ลายแก้วกาแฟแม่กำปอง	171
65	กิจกรรม Big Cleaning Day	173
66	การเยี่ยมชมนิทรรศการงานวิจัย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นของดีชุมชน	174
67	การมอบป้ายร้านกาแฟที่เข้าร่วมใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	175
68	ผู้เข้าร่วมงานและนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้กาแฟแม่กำปอง	176
69	เปิดตัวเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง	177

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดภาคเหนือและจังหวัดเชียงใหม่จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดภาคเหนือ ในปี 2557 มีจำนวน 3,454,875 คน และปี 2558 มีจำนวน 3,739,224 คน นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.23 มีวันพักเฉลี่ย(วัน) ปี 2557 เท่ากับ 2.09 วัน และปี 2558 มีวันพักเฉลี่ย(วัน) 2.89 วัน โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักท่องเที่ยวต่อคนในปี 2557 เท่ากับ 3,277.57 บาท และปี 2558 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,437.04 บาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดภาคเหนือ 130,917.15 ล้านบาท(ปี 2557) และ 147,845.90 ล้านบาท (ปี 2558) เป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.93 ซึ่งเห็นได้ว่า แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภาคเหนือของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย

โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดในปี 2557 จำนวน 2,367,495 คน และปี 2558 จำนวน 2,584,091 คน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.15 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ 73,757.45 ล้านบาท(ปี 2557) และ 82,570.24 ล้านบาท (ปี 2558) เป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.95 จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลเชิงสถิติพบว่า จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นอันดับต้นของภูมิภาคเหนือ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มีกิจกรรมสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและผู้คน แสดงให้เห็นถึงความเติบโตของการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism) ในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ และตั้งแต่ที่รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทยวิถีชุมชน พ.ศ.2558 เกิดเป็นกระแสการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวคนไทยสนใจท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ เพื่อแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการท่องเที่ยว

วิวัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543 เมื่อเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และได้พัฒนาการท่องเที่ยวโดยฐานคิดและกระบวนการวิจัยท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2545 และในระหว่างปี พ.ศ. 2544-2545 กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปอง เข้าสู่โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เข้ามาแนะนำและประชาสัมพันธ์ ทำให้บ้านแม่กำปองเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ และได้รับความสำเร็จจากการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้รับ

การประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ไทย โดยสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา และได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2547-2550 ครั้งที่สองในปีพ.ศ. 2550-2552 และในปีปัจจุบัน พ.ศ.2552-2554 รับรองโดยสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา

นับตั้งแต่ปี 2543 ที่บ้านแม่กำปองหันมาเปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ปัญหาในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เข้าไปชักชวนชาวบ้านในพื้นที่ ให้ทำการศึกษาวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัย ทำให้เกิดชุดความรู้ในการแก้ไขปัญหา ในระยะแรกของการดำเนินการท่องเที่ยวในชุมชน บ้านแม่กำปองเกิดปัญหาที่สำคัญ คือชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวหรือการพัก ผลประโยชน์ที่เปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของตนเอง ไม่มีกฎระเบียบหรือมาตรการในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจการดูแลผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ได้รับ ต่อมาชาวบ้านได้ร่วมกันทำวิจัย ภายใต้โครงการวิจัย การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านแม่กำปอง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่ ประมาณปี 2544 โดยผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่กำปอง และทีมวิจัยชุมชน จากงานวิจัยนี้ ทำให้ชุมชนได้รูปแบบ แนวทางการปฏิบัติในการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม และมีการกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวขึ้นมาบริหารจัดการโดยคนท้องถิ่น และสามารถรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในฐานะชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

วรพงศ์ ผูกภู (2560) ได้นำเสนอกรณีศึกษาบ้านแม่กำปองในการสัมมนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา(พ.ศ.2550) ชุมชนแม่กำปองต้องเผชิญกับคลื่นลูกแรกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ การมีกลุ่มธุรกิจเข้าไปขอเช่าใช้พื้นที่ทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (โหนสลิง) โดยมีความประสงค์ที่จะขอเช่าพื้นที่สวนของชาวบ้านที่มีต้นไม้ใหญ่เพื่อประกอบกิจการดังกล่าว ในขณะที่ได้มีการพิจารณาถึงผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการดังกล่าว และในที่สุดได้ให้ชาวบ้านตัดสินใจโดยการทำประชาคมและชาวบ้านส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบให้บริษัทเข้ามาดำเนินกิจการได้ภายใต้เงื่อนไขที่ชุมชนกำหนด และระหว่างการดำเนินงานที่ผ่านมาก็ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านเช่น ปัญหาการขับรถด้วยความเร็วสูงของรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว และชาวบ้านได้ขอให้ทางบริษัทดำเนินการย้ายที่ตั้งสำนักงานไปอยู่นอกหมู่บ้านเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ซึ่งทางบริษัทก็ยินยอมดำเนินการแก้ไขตามคำร้องขอของชุมชนเป็นอย่างดี

คลื่นลูกที่ 2 คือการที่ชุมชนได้รับการยกย่อง เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชน จากหลายหน่วยงาน ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่เป็นจุดหมายปลายทางของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ เมื่อเดินทางมาศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่หรือทางภาคเหนือ ทำให้ชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการทั้งในชุมชนและนอกชุมชนมากขึ้น ส่งผลต่อวิถีในการดำเนินชีวิต จากชาวสวน ไร่ เมี่ยง สวนชา และกาแฟ มาเป็นวิทยากร เจ้าของบ้านโฮมสเตย์และนักร้อง, นักดูงาน, นักประชุม มากขึ้น และวิถีแบบเดิมจึงลดบทบาทลง

1. พ.ศ. 2546 OTOP Village champion
2. พ.ศ. 2550 ได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยว จากกระทรวงการท่องเที่ยว และการกีฬา
3. พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง(อยู่ เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awardsประเภท Cultural (สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) /ได้รับการรับรอง มาตรฐานการท่องเที่ยวโฮมสเตย์อาเซียน (ASEAN Home stay 2010)
4. พ.ศ. 2555 รางวัล Lonely Planet

คลื่นลูกที่ 3 คือการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยมีการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ จากหลายสื่อและหลายช่องทาง ในยุคแรก เริ่มต้นด้วยรายการโทรทัศน์ ต่อมาเป็นมิวสิควีดีโอ และปัจจุบันคือสื่อแบบปากต่อปาก ผ่าน Social network ต่างๆ เช่น การรีวิวใน เว็บไซต์ท่องเที่ยว Pantip Facebook และอื่นๆ อีกมากมาย คลื่นลูกที่ 3 นี้ นับเป็นคลื่นลูกใหญ่ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นอย่างมาก

ผลกระทบจากคลื่นแห่งการท่องเที่ยวทั้ง 3 ส่งผลให้แม่กำปองจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็น “แหล่งท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นการวิวัฒนาการจากจุดเริ่มต้นที่ต้องการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือนำพา ชุมชน ไปสู่การพัฒนา ปัจจุบันบ้านแม่กำปอง ยังคงรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้ คณะกรรมการชุมชนและระบบสหกรณ์ไฟฟ้าฯ เป็นกลไกหลักในการบริหารการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน หากแต่ในห้วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้านแม่กำปองไม่ได้มีเพียงการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยว โดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ดำเนินการโดยระบบของชุมชนแล้ว แต่ยังมีธุรกิจทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เป็นทั้งธุรกิจที่ดำเนินการโดยคนในชุมชนและธุรกิจที่ดำเนินการโดยคนนอกชุมชน จน การท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) มีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่กว่าการท่องเที่ยวที่อยู่ในมือของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายเท่า โดยดูได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในชุมชน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาวหรือวันหยุดเทศกาล จะพบว่ามียกนักท่องเที่ยวที่ไปแบบค้างคืนและไม่ค้างคืนเข้าไปในชุมชนมากกว่า 1,000 คนต่อวัน หากจะพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แล้วนั้นถือว่าเกินกว่าพื้นที่ที่จะรับได้ จึงส่งผลกระทบต่าง ๆ อย่างที่ชาวบ้านไม่เคยคาดคิด มาก่อน เช่น ปัญหาการจราจร ความแออัด อุบัติเหตุ เป็นต้น จากการคาดการณ์ร่วมกันกับชาวบ้านแม่กำปอง พบว่า ในจำนวนนักท่องเที่ยว 1,000 มากกว่า 800 คน (กว่าร้อยละ 80) เป็นคนที่มาเที่ยวเอง คือมาตามกระแส และเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาเที่ยวในระบบของหมู่บ้าน แต่คณะกรรมการหมู่บ้านต้องเป็นผู้จัดการปัญหาในพื้นที่เองทั้งหมด ในภาวะการณ์ดังกล่าวถือเป็นโอกาสที่คนบางกลุ่มเล็งเห็น จึงเกิดการ พัฒนาธุรกิจเกี่ยวเนื่องขึ้นมารองรับ ปรากฏการณ์นี้อย่างต่อเนื่อง เช่น มีร้านกาแฟ ร้านอาหาร และ บ้านพักรายวัน เกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งในหมู่บ้านและเส้นทางที่ใช้เดินทางมายังหมู่บ้าน จากอำเภอสันกำแพง-แม่ออน-ห้วยแก้ว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่บ้านแม่กำปอง ทั้งนักท่องเที่ยวพักค้างคืนและแบบไปเช้าเย็นกลับและรายได้จากการท่องเที่ยว ที่ผ่านการจัดการของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง

ปีพ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว(บาท)
2549	1,615	945,215
2550	1,544	996,055
2551	3,767	1,518,960
2552	3,022	1,836,465
2553	3,373	1,915,745
2554	3,356	1,989,830
2555	4,657	2,617,225
2556	5,027	2,993,670
2557	6,900	3,920,445
2558	10,079	5,241,080
2559	11,264	5,857,280

ที่มา: จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการหมู่บ้านแม่กำปอง, 2552 อ้างใน กรวรรณ สังขกร. (2552), แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการท่องเที่ยวชุมชน. และจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมของ ฐิติ ฐิติจำเจริญพรและคณะผู้วิจัย, (2559).

บ้านแม่กำปองมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และที่พักโฮมสเตย์ที่ให้บริการ (ปี2560) จำนวน 22 หลังคาเรือน รองรับนักท่องเที่ยวได้ จำนวน 132 คน และมีผู้ประกอบการบ้านพักในชุมชน จำนวน 43 ราย รองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ประมาณ 300 คนต่อคืน รวมเป็นบ้านพักที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ จำนวน 65 หลังคาเรือน จากข้อมูลตารางที่ 1 ชำต้นพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 2,780 คน และต่อมาในปีพ.ศ. 2555-2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 7,585 คน ซึ่งหากเปรียบเทียบปีพ.ศ.2543 ซึ่งเป็นปีแรกที่หมู่บ้านเปิดรับนักท่องเที่ยว กับปีพ.ศ.2559 จะพบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ในพื้นที่ชุมชน ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ ยังไม่รวมนักท่องเที่ยวประเภทผู้มาเยือน ที่ไม่ได้ใช้บริการที่พักของชุมชน ที่มีจำนวนประมาณ 800-1,000 คน ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

บ้านแม่กำปองยังเป็นพื้นที่เป้าหมายของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ และด้านการอนุรักษ์ รวมทั้งการเป็นพื้นที่นำร่องตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล สิ่งผลให้บ้านแม่กำปองมีโครงการตามนโยบายของภาครัฐเข้ามาในพื้นที่อย่างไม่ขาดสาย จะเห็นได้จากการได้รับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในด้านต่าง ๆ อาทิ พื้นที่ต้นแบบชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข พื้นที่ต้นแบบด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

และ OTOP Village Champion กระทรวงมหาดไทย พื้นที่ต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ชุมชนทำมาค้าขาย กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น การเป็นพื้นที่ต้นแบบในหลากหลายมิติ ส่งผลในทางบวกคือชุมชนมีโอกาสนำมาพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ ในทุก ๆ ด้าน และขณะเดียวกันยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการภายในชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ซึ่งจากงานวิจัยของ ฐิติ ฐิติจำเริญพรและคณะ (2557) “การจัดการขีดความสามารถการรองรับ (Carrying Capacity) การท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่” นักวิจัยและชุมชนได้มีการดำเนินการประเมินขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว โดยได้ สรุปตัวชี้วัดแยกตามกลุ่มปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก 14 ตัวชี้วัด 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 5 ตัวชี้วัด 3) ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม 4 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปปัจจัยและตัวชี้วัดการประเมินขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

ปัจจัยชี้วัดผลกระทบ	หน่วยการวัด	มาตรฐานชี้วัด
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก		
บ้านพักโฮมสเตย์	จำนวนบ้านพัก	ไม่เกิน 22 หลัง
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักบ้านโฮมสเตย์โดยรวม	ไม่เกิน 132 คน
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักต่อบ้านพัก	ไม่เกิน 4 คน
ห้องน้ำสาธารณะ	จำนวนห้องน้ำสาธารณะของวัด	4 ห้อง
	จำนวนห้องน้ำ ณ ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน	5 ห้อง
	จำนวนห้องน้ำบริการที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่เช่า	7 ห้อง
	ห้องน้ำศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	2
ร้านค้า/ร้านอาหาร	จำนวนร้านค้า	5
ที่จอดรถ		
ลานดินหน้าวัด	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ต่อมาตรฐาน	10 คัน
ลานซีเมนต์หน้าโรงเรียน	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ต่อมาตรฐาน	20 คัน
บริเวณทางเข้าน้ำตก	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ต่อมาตรฐาน	5 คัน
บริเวณป่าช้าหมู่บ้าน	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ต่อมาตรฐาน	8 คัน

ปัจจัยชี้วัดผลกระทบ	หน่วยการวัด	มาตรฐานชี้วัด
จำนวนรถในหมู่บ้าน	จำนวนรถที่จอดในที่พักอาศัยต่อครัวเรือน	1-2 คัน
จำนวนรถผ่านเข้าออกหมู่บ้าน	จำนวนรถที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน	30 คัน
ด้านสังคมและวัฒนธรรม		
กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	1:5 คน
	บุคลากรที่ให้บริการในพื้นที่ต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	2:9 คน
จำนวนนักท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน	จำนวนนักท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ	100 คน
	จำนวนนักท่องเที่ยวแบบค้างคืน	132 คน
จำนวนนักท่องเที่ยวไปกลับ	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่อวัน	ไม่เกิน 150 คน
ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม		
ขยะต่อครัวเรือน	จำนวนขยะต่อครัวเรือน	2 กก
	จำนวนขยะต่อนักท่องเที่ยว	2 กก
ถังขยะสาธารณะ	ลานจอดรถหน้าวัด	2 ถัง
	ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่	2 ถัง

ทั้งนี้ การประเมินขีดความสามารถการรองรับของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ในช่วงปี พ.ศ.2554-56 อยู่ในระดับปานกลางที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการได้ แต่เมื่อมีกระแสการท่องเที่ยวโดยนโยบายภาครัฐในปี 2557-2558 ที่เริ่มส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย การท่องเที่ยวเมืองต้องห้ามพลาด การท่องเที่ยวในชุมชนได้รับอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์(Social Media) ทำให้ชุมชนบ้านแม่กำปองเริ่มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวยิ่งขึ้น และด้วยความได้เปรียบด้านภูมิประเทศสิ่งแวดล้อม ที่บ้านแม่กำปองอยู่ในหุบเขา อากาศเย็นเฉลี่ยทั้งปี การคมนาคมเข้าถึงสะดวก จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวแออัดในช่วงวันหยุดเทศกาล ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2558 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนค่อนข้างมาก ก่อให้เกิดปัญหามีจำนวนรถยนต์จำนวนมากในพื้นที่ชุมชน ที่เข้าพื้นที่ติดกันยาวนานนับสิบกิโลเมตร เนื่องจากชุมชนไม่สามารถกำหนดพื้นที่และบริการที่จอดรถได้อย่างเพียงพอ นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีชุมชน การไม่ติดต่อสื่อสารกับชุมชน การจองที่พักล่วงหน้า การจองรถในที่พักห้ามจอด ความไม่ชำนาญในการขับปลอดภัยในที่พื้นที่สูง การไม่ใช้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวของชุมชน รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติที่กำหนดของชุมชน จึงทำให้พื้นที่ในชุมชน มีความแออัดของจำนวนนักท่องเที่ยวกระจุกตัว

ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ ในด้านการท่องเที่ยว เช่น การเดินของนักท่องเที่ยวในหมู่บ้าน การถ่ายภาพชุมชนในบริเวณต่าง ๆ การกำจัดขยะ และการใช้บริการที่จอดรถ เป็นต้น

ดังนั้น การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องทบทวนสถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน เป็นสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ที่ชุมชนเจ้าของพื้นที่และผู้มีส่วนได้เสีย ควรได้มีการทบทวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน ที่คำนึงถึงผลกระทบโดยรวมที่มีต่อชุมชน จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ยังคงไว้ซึ่งความสมดุลทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม โดยนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นฐานคิดเพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน สู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
3. นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง
2. ศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง
3. ศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง
4. ศึกษาพฤติกรรม และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง
5. ศึกษาศักยภาพของพื้นที่บ้านแม่กำปองในการรองรับนักท่องเที่ยว
6. ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวขาจร (walk in)
7. พัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต
8. พัฒนาแผนการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
9. ขอกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน สิทธิชุมชน และรูปแบบองค์กรชุมชน

ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากร (population) ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านพักโฮมสเตย์ หมู่บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ (22 หลังคาเรือน) จำนวน 22 คน
2. ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง (20 ราย) จำนวน 20 คน
3. ชาวบ้านแม่กำปอง 346 คน 134 ครัวเรือน
4. ผู้ประกอบการกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 ราย
5. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัย
6. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเจาะจงคุณสมบัติ โดยเป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง จำนวน 210 คน ประกอบด้วย

1. ผู้นำครอบครัว 1 คน ของจำนวนหลังคาเรือนบ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 134 หลังคาเรือน รวม 134 คน
2. ตัวแทนกลุ่มนวดแผนไทยบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
3. ตัวแทนกลุ่มนักร้องความหมายท้องถิ่นบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
4. ตัวแทนกลุ่มรถ รับ-ส่ง บ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
5. ตัวแทนผู้ประกอบการรถตู้ประจำทาง จำนวน 1 คน
6. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 20 คน
7. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 คน
8. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่มาใช้บริการพื้นที่บ้านแม่กำปอง จำนวน 5 คน
9. ตัวแทนจากผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว Flight of The Gibbon จำนวน 1 คน
10. หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
11. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
12. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณตามแบบตารางของ Hondel Darwin (1977) ซึ่งได้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 จะได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน ประกอบด้วย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย 300 คน
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 100 คน

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง จะดำเนินการโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลออนไลน์ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 100 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลา 15 เดือน

นิยามศัพท์ในการวิจัย

นิยามศัพท์ทั่วไป

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2559: ระบบออนไลน์)

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ความรอบครอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

พลวัตของการเปลี่ยนแปลง หมายถึง สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว ของบ้านแม่กำปอง ที่มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง นับตั้งแต่เริ่มจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม

1. ชุมชนบ้านแม่กำปองมีมาตรการด้านการบริหารจัดการที่นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน
2. ชุมชนบ้านแม่กำปองมีแหล่งเรียนรู้ ด้านวิถีชีวิตและอาชีพของชุมชนในการให้บริการนักท่องเที่ยว
3. ชุมชนบ้านแม่กำปองมีแผนการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
4. ชุมชนบ้านแม่กำปองมีฐานข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปวางแผนการพัฒนา กิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวของชุมชน
5. ชุมชนบ้านแม่กำปองมีเว็บไซต์ที่เป็นช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
6. ได้บทเรียนและองค์ความรู้เพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับชุมชนอื่น ๆ
7. สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ได้รับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูล
8. เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และองค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว ในการแก้ปัญหาขยะจากการท่องเที่ยว
9. ฝ่ายปกครองและหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง มีฐานข้อมูลและแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกัน

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็ว แต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550)

หลักการพึ่งตนเอง

หันกลับมายึดเส้นทางสายกลาง (มัธยมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ (สำนักงาน กปร., 2550)

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตน มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการพัฒนาคน ความตอนหนึ่งว่า

“...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน และบังเกิดประโยชน์ อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน...”

2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรงเป็นอิสระ ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกัน ไม่ลดหล่น จึงขอให้ทุกคนพยายาม ที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน...”

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งการเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดหลักการของความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้ารักษาสິงแวดล้อมให้เหมาะสมนี้กว่าอยู่ได้ อีกหลายร้อยปี ถึงเวลานั้นลูกหลานของเราที่อาจหาวิธีแก้ปัญหาต่อไป เป็นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเร แต่เราก้ทำได้ ได้รักษาสິงแวดล้อมไว้ให้พอสมควร”

4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดีจึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทย และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...การเสริมสร้างสิ่งที่ชาวบ้านชาวชนบทขาดแคลนและต้องการ คือความรู้ในด้านเกษตรกรรม โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งที่เหมาะสม...”

“...การใช้เทคโนโลยีอย่างใหญ่โตเต็มรูปแบบหรือเต็มขนาดในงานอาชีพหลักของประเทศย่อมจะมีปัญหา...”

5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการณ์มุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า

“...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

“...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกัน ทำสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ประเทศชาติของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤติได้...”

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนให้แก่ประชาชนชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยทรงเน้นย้ำการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความสมดุลและก้าวหน้าต่อต่อยุคโลกาภิวัตน์ โดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณสมบัติหลัก 3 ประการคือ ความพอประมาณ ความพอประมาณที่ไม่มาเกินไปและไม่น้อยเกินไป โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น และ ความพอเพียงนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต หรือจะเรียกอีกอย่างว่า มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (กรวรรณ สังขกร, 2552)

อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ต้องตั้งอยู่ในเงื่อนไขของความพอเพียง 2 ประการดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่เน้นหลักทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจสายกลาง เชื่อมโยงการพัฒนาบนความสัมพันธ์ของ ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้น คนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับภาคีรัฐ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้นิยามความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งลักษณะการท่องเที่ยวดังกล่าวสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผลและภูมิคุ้มกันบนเงื่อนไขความรู้ด้านการท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การพึ่งพาตนเองของชุมชน ตามบริบทของวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่น ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้บูรณาการและบรรจุแนวทางการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการท่องเที่ยว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2555-2560 ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ.2555 – 2559 และ วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 โดยเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ เน้นการพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนและพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานของชุมชน กระตุ้นการสร้างเอกลักษณ์ของชุมชน และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2557)

กรวรรณ สังขกร (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” พบว่า “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ และทุกอาชีพ ทุกกิจกรรม เพื่อเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่มาจากพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เป็นจริง ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชน ควรมีองค์ประกอบตามสามคุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความพอดี ความเรียบง่าย มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน และระหว่างคนกับธรรมชาติ มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดการท่องเที่ยวแบบรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ใช้ของดีที่มีในชุมชนเป็นจุดขายพึ่งพาภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมของตน ลดต้นทุน

การดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนร่วม ความมีเหตุผล มีการกำหนดกฎกติกาที่นำมาใช้จัดการการท่องเที่ยวชุมชน มีการวางแผนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมร่วมกัน การมีภูมิคุ้มกัน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีผู้นำที่ดี มีคุณธรรม มีลูกบ้านเป็นผู้ตามที่ดี มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีการบริหารจัดการทรัพยากรส่วนรวมอย่างมีคุณค่า จัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในส่วนประกอบสองเงื่อนไข คือ ความรู้ มีการส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาโดยการอบรม สัมมนา ดูงาน และคุณธรรม ผู้นำดีมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่ลำเอียง มีความโปร่งใส กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม มุ่งผลประโยชน์โดยรวมของชุมชนเป็นที่ตั้ง ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแนวคิดเพื่อให้ประชาชนนำไปเป็นแนวปฏิบัติ ให้ดำเนินชีวิตโดยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง ความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสำหรับสถานการณ์วิกฤติเศรษฐกิจปัจจุบัน เนื่องด้วยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นการรวบรวมของดีในชุมชน รื้อฟื้น อนุรักษ์และใช้ประโยชน์องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดจากผู้อาวุโสในชุมชนมาสู่คนในรุ่นต่าง ๆ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อบรรยากาศคนในและคนนอก ในการสร้างงานอาชีพให้กับคนท้องถิ่น โดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐานแรงงานไปทำงานนอกชุมชน เมื่อชุมชนจะบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้โดยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อการบริหารจัดการ วิฤตการท้องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากการท้องเที่ยว ให้เป็นการอยู่ร่วมกันของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนได้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

ทั้งนี้ ได้สรุปจากการปาฐกถาเรื่อง “การขับเคลื่อนการท้องเที่ยวในยุคโลกาภิวัตน์ บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ “ทิศทางการท้องเที่ยวไทยบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจัดขึ้นโดย สถาบันบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการการอุตสาหกรรมและการท้องเที่ยว และการท้องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายชัยอนันต์ สมุทรวณิช ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย (ข้อมูลออนไลน์, 2550) ได้กล่าวว่า การเติบโตของอุตสาหกรรมการท้องเที่ยวท่ามกลางการขยายตัวในระบบทุนนิยม เป็นการสวนทางกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การท้องเที่ยวยุคใหม่ต้องรักษาดุลยภาพระหว่างการหารายได้ กับการอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดการท้องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย ความเรียบง่าย พื้นฟูพัฒนา และถนอมรักษา โดยภาครัฐควรให้ความสนใจกับนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ มากกว่าปริมาณ การเติบโตด้านการท้องเที่ยวเป็นการมองในด้านมิติทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ขณะที่ นโยบายการท้องเที่ยว ต้องแยกพิจารณาในด้านอุปสงค์ อุปทาน ให้มีการปรับใช้อย่างสมดุล ในความพอดีและพอประมาณ

การปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการท้องเที่ยว สามารถประยุกต์ใช้ใน 4 มิติ คือ

- ด้านการส่งเสริมตลาดการท้องเที่ยวอย่างพอเพียง ต้องยึดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน การสร้างภูมิคุ้มกันโดยจัดทำแผนส่งเสริมตลาดการท้องเที่ยวที่มีความรู้ดีพอ การตลาดควรดูสุขภาพที่มีอยู่ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคมและข้อจำกัดอื่น ๆ นอกจากนี้ต้องรอบรู้และมีคุณธรรม
- ด้านการพัฒนาการท้องเที่ยวอย่างพอเพียง เน้นการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท้องเที่ยว ที่มีแนวทางชัดเจนและมีการบูรณาการภายใต้โรดแม็ปเดียวกัน เน้นการพัฒนาโครงสร้าง ได้แก่ วินัย จิตสำนึกและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ที่สนับสนุนการท้องเที่ยวที่ยั่งยืน
- ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการท้องเที่ยว ต้องรู้จักเคารพในภูมิปัญญาและวิถีชีวิต ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สำคัญของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ไม่มองธรรมชาติเป็นแค่ต้นทุน คำนึงถึงการใช้ประโยชน์และขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และควรพัฒนารูปแบบการท้องเที่ยวให้เกิดปฏิสัมพันธ์ตอบสนองการเรียนรู้
- ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการท้องเที่ยว เพื่อเป็นการท้องเที่ยวทางเลือก โดยให้ชุมชนเข้มแข็ง มีเครือข่าย มีการเตรียมความพร้อมในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนา และบริหารจัดการประโยชน์อย่างเสมอภาค

การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแนวทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามศาสตร์แห่งพระราชา ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยหลักการศาสตร์พระราชาได้เน้นคำสำคัญ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

อนุชา เล็กสกุลติก (2551) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ทฤษฎีใหม่ เพื่อใช้พัฒนาเศรษฐกิจ (ท่องเที่ยว)ชุมชนพอเพียง หมายถึง การจัดการเศรษฐกิจพึ่งตนเองในพื้นที่ไร่นาของเกษตรกร โดยมีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณร้อยละ 30 ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด เป็นต้น) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณร้อยละ 10 ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น) (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2542 อ้างใน เกษตรศาสตร์ [2544])

อนุชา เล็กสกุลติก (2551) ยังได้วิเคราะห์หลักการของทฤษฎีใหม่ไว้ว่า ทฤษฎีข้างต้นใช้ในการจัดที่ดินเกษตรกรหนึ่งครัวเรือนเป็นเบื้องต้น แต่หลักคิดของทฤษฎีการพึ่งตนเอง คือ ในองค์ประกอบเหล่านั้นในยามปกติ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน (ที่อยู่อาศัย) ส่วนที่เป็นส่วนสนับสนุนโดยรวม (บ่อน้ำ) และส่วนที่หาเลี้ยงตนเองได้ และส่วนที่สามารถนำขายเป็นรายได้เข้ามาเพิ่มพูนตนเอง แต่ในยามวิกฤต องค์ประกอบเหล่านี้จะสามารถเลี้ยงและพึ่งพาตนเองโดยได้รับผลกระทบจากภายนอกน้อย อีกส่วนหนึ่งคือองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกัน ทั้งนี้ สามารถนำหลักการทฤษฎีใหม่ประยุกต์กับชุมชนท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีข้อตกลงเบื้องต้นก่อนว่า การท่องเที่ยวไม่ใช่กิจกรรมหลักกิจกรรมเดียว ในชุมชนมีกิจกรรมที่หลากหลาย การรวมตัวของประชาชนแบ่งเป็นกลุ่มหรือชมรมตามความชอบและความถนัด แต่ในหลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวสามารถเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ เช่น กิจกรรมการเกษตร ทิวทัศน์ชนบท กิจกรรมด้านหัตถกรรม หรือการผลิต ตลอดจนถึงวิถีชีวิตของประชาชน เป็นต้น ดังนั้น การท่องเที่ยวควรกระจายผลตอบแทนให้ชุมชนผ่านกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

หลักการพึ่งตนเอง และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ที่มีพื้นฐานจากวิธีการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีใหม่ข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์กับชุมชนท่องเที่ยวได้ โดยกำหนดให้แบ่งกิจกรรมที่มีอยู่ออกเป็น ส่วนๆ คือส่วนกิจกรรมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ วัด โรงเรียน สาธารณูปโภค และการปกครอง (มีสมาชิกดำเนินการประมาณร้อยละ 10) ส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ บริการที่พัก บริการนำเที่ยว

บริการขนส่ง บริการสินค้าและการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (มีสมาชิกประมาณร้อยละ 30) ส่วนกิจกรรมเกษตรหลัก (เพื่อการเลี้ยงตัวเองในชุมชน ร้อยละ 30) และส่วนเกษตรกรรม ได้แก่ เกษตรเพื่อการส่งออก (ประเภท intensive farming ร้อยละ 30) กิจกรรมเกษตร หมายรวมถึง การปศุสัตว์ ประมง และ ป่าไม้ (วนเกษตร) ในชุมชน

หากชุมชนใดมีการจัดการดังกล่าว จะเป็นชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถหารายได้เข้าชุมชนด้วย ทั้งนี้ สิ่งที่เขาไม่ได้คือการรวมกลุ่มกันโดยไม่มีการแยกส่วน จัดให้มีการสานสัมพันธ์สมาชิกของชุมชนเข้าด้วยกัน มองเห็นกิจกรรมทุกกิจกรรมมีความสำคัญและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน กล่าวเฉพาะกลุ่มท่องเที่ยวแล้ว จะต้องมองกิจกรรมอื่นเป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่ต้องตอบแทน ทั้งนี้การตอบแทนทางตรงเป็นเรื่องยุ่งยาก จึงควรมีกระบวนการและมาตรการตอบแทนผ่านองค์กรกลางของชุมชน (เช่น การจ่ายค่าบำรุง หรือการแบ่งผลประโยชน์เข้ากองกลางของชุมชน เป็นต้น) ดังนั้น กลุ่ม ชมรม ของทุกกิจกรรม จึงควรรวมตัวกันภายใต้องค์กรร่วมที่จัดตั้งขึ้น โดยอาจเป็นองค์กรที่เป็นทางการ หรือองค์กรธรรมชาติก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่

จากการศึกษาวิจัยของศาสตราจารย์เอลินอร์ ออสโตรอมและคณะ (1990) อ้างใน กาญจนา คุ่มทรัพย์, (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน พบว่า ชุมชนที่บริหารจัดการทรัพยากรส่วนรวมได้อย่างยั่งยืน เป็นชุมชนที่มีอำนาจในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลกลางมีเงื่อนไขที่สำคัญ 8 ข้อสำหรับการออกแบบกฎกติกา ดังนี้ 1) มีการกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน ทั้งขอบเขตที่เกี่ยวกับผู้ใช้ทรัพยากร และขอบเขตของทรัพยากร 2) มีความสอดคล้องระหว่างกติกาว่าด้วยการเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์ การดูแล รักษา กับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้ทรัพยากร 3) มีกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการตัดสินใจและการปรับปรุง กติกาในการจัดการทรัพยากร 4) มีการติดตามกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ การติดตามดูแลพฤติกรรมการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาระบบทรัพยากรว่าเป็นไปตามกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ หรือไม่ และการติดตามกำกับดูแลสภาพของทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ 5) การลงโทษต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนจากเบาไปหาหนัก กล่าวคือ หากพบว่ามีผู้กระทำผิด การลงโทษในครั้งแรกจะค่อนข้างเบาแต่หากมีการกระทำผิดซ้ำอีกก็จะมีการลงโทษที่รุนแรงขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ ลักษณะของการลงโทษไม่ควรสร้าง ความแปลกแยกให้กับคนในชุมชน 6) มีกลไกในการจัดการความขัดแย้งที่มีต้นทุนต่ำและกระทำได้ง่าย 7) รัฐบาลรับรู้และยอมรับสิทธิของชุมชนในการวางกติกากำหนดการใช้ประโยชน์ และการดูแลรักษาทรัพยากร 8) กติกาและการจัดการทรัพยากรมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับระบบที่ใหญ่กว่า เนื่องจากระบบทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรตั้งอยู่และมีความเชื่อมโยง กับระบบนิเวศทางสังคม

หากชุมชนบ้านแม่กาบองสามารถคงไว้ซึ่งสิทธิของชุมชนที่สามารถจัดการทรัพยากรในพื้นที่ตามศักยภาพการรองรับของพื้นที่ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย โดยใช้สิทธิชุมชน (Community Right) ซึ่งหมายถึง สิทธิอันชอบธรรมของชุมชนในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ใช้ประโยชน์หรือจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม ในชุมชน พร้อมทั้งสร้างกฎเกณฑ์ ข้อตกลง

ในการดูแลสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นในชุมชนให้อยู่ได้ และเป็นธรรม โดยร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนจึงจำเป็นต้องเข้าใจสถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ชุมชนบ้านแม่กำปอง มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในชุมชนในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือช่วงเทศกาล โดยจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเกินความสามารถในการรองรับได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมีจำนวนมากเกินกว่า 500 คนในเวลาเดียว ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่จอตลอดสาธารณะที่ไม่เพียงพอ การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก เกิดความแออัดในช่วงเวลาเดียว ทำให้เกิดช่วงเวลารอคอยของนักท่องเที่ยวเพื่อใช้บริการอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งทำให้เป็นผลกระทบการท่องเที่ยวทั้งผู้ให้และผู้รับ ซึ่งการเปรียบเทียบที่พักในชุมชนที่เป็นที่พักโฮมสเตย์ จำนวน 22 หลังคาเรือน รองรับนักท่องเที่ยวได้เพียง จำนวน 132 คนต่อคืน ปัจจุบันมีผู้ประกอบการบ้านพักในชุมชน จำนวน 43 ราย รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 300 คนต่อคืน รวมเป็นบ้านพักที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งรูปแบบโฮมสเตย์และบ้านพักชุมชน จำนวน 65 หลังคาเรือน ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักร้างคืนในชุมชนได้เกินกว่า 432 คน ซึ่งมีปริมาณมากกว่าที่กำหนดเดิมไม่เกิน 132 คน ซึ่งเป็นสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนท่องเที่ยวต้องมีความเข้าใจ เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสนิยมของการท่องเที่ยวในฤดูกาลหรือนอกฤดูกาลท่องเที่ยว

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปองบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และนำเสนอแนวบริหารจัดการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อการจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ออนไลน์) ได้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) ไว้ว่า เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ถูกกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทการเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ในขณะเดียวกันที่มีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่น่าสนใจไว้ดังต่อไปนี้คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในขณะที่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรืออาจเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มุ่งเน้นความงดงามของทรัพยากรทางธรรมชาติ ในขณะที่ชุมชนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว หรือเมื่อพิจารณาความต่างระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Homestay) ที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน เช่น องค์กรชุมชน ในขณะที่ Homestay มุ่งเน้นการพักค้างคืนภายในชุมชนตามรูปแบบที่ชุมชนจัดเตรียมไว้ เช่น โฮมสเตย์ รีสอร์ท ชุมชน การตั้งแคมป์ เป็นต้น

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ คือ
 - 1.1 ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 - 1.2 ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. ด้านองค์กรชุมชน
 - 2.1 ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน
 - 2.2 ชุมชนมีปราชญ์หรือผู้ที่มีความรู้และทักษะในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
 - 2.3 ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
 - 2.4 ชุมชนมีกฎกติกาเพื่อบริหารจัดการประเด็นสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว
 - 2.5 ชุมชนมีองค์กร ระบบ หรือกลไกการทำงานเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้ากับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้
 - 2.6 ชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
 - 2.7 ชุมชนมีการจัดตั้งกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน
3. ด้านองค์กรชุมชน
 - 3.1 ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน
 - 3.2 ชุมชนมีปราชญ์หรือผู้ที่มีความรู้และทักษะในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
4. ด้านการเรียนรู้
 - 4.1 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างชุมชนท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

4.2 ชุมชนมีระบบการจัดการที่ก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

4.3 ชุมชนควรมีรูปแบบการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมทั้งต่อตัวชาวชุมชนและนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงควรมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ชุมชนมีฐานทรัพยากรการผลิตและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นฐานเดียวกัน โดยมีรูปแบบวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสังคมชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนจิตวิญญาณของชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ผ่านรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยว (ที่มาจากรายานอก) กับคนในชุมชน (ที่เป็นองค์ประกอบภายใน) โดยการพัฒนาจำเป็นต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทางหรือแผนการเป็นการล่วงหน้า (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2535: 5) และต้องสามารถสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สร้างความเป็นธรรมในสังคม ชำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนมีการจัดสรรและกระจายทรัพยากรด้วยวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสม (มีชัย สายอร่าม, 2540: 59)

ชุมชนที่ประสงค์จะจัดการการท่องเที่ยวโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาชุมชนจึงควรดำเนินงานตามหลักการที่สำคัญ 10 ประการประกอบด้วย

1. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อทิศทางการทำงานและร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
3. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจในชุมชนที่ตนเองพักอาศัยอยู่
4. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น
5. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม
6. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของคนต่างถิ่น
8. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เคารพซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรม และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลตอบแทน ผลประโยชน์ที่เป็นธรรมต่อคนท้องถิ่น
10. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้สู่ชุมชนก่อเกิดสาธารณะประโยชน์

ชุมชนท่องเที่ยวที่ประสงค์จะดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม รวมทั้งต้องสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ในขณะเดียวกัน ชุมชนต้องรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชนเพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป รวมทั้งต้องกระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญถึงประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้าน (คนในชุมชน) กับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

นอกจากนี้ ยังต้องยกระดับการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชาวชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งต้องสามารถสนับสนุนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการทำงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดทั้งมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังถูกจัดให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาชุมชน โดยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ในขณะเดียวกันในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการสร้างคุณภาพใหม่ของการท่องเที่ยวให้มีความหมายมากกว่าการพักผ่อน ความสนุกสนาน และความบันเทิง หากได้เปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพคนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ได้เกิดจากการมุ่งแสวงหาคำตอบจากข้อคำถามที่กล่าวว่า “ชุมชนจะได้รับประโยชน์อะไรจากการท่องเที่ยว” แต่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการสร้างโจทย์ใหม่ที่สร้างกระบวนการคิดที่ว่า “การท่องเที่ยวจะถูกใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”

ทฤษฎีวงจรชีวิตของแหล่งท่องเที่ยว

มิงส์เวิร์ท ชาวสอาด และคณะ (2556: 19-22) ได้กล่าวถึง โมเดลวงจรชีวิตของสินค้าท่องเที่ยวของบัทเลอร์ (Butler's Tourism Asia Life Cycle Model) ความยั่งยืนของสินค้าท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญของนโยบายโมเดลของบัทเลอร์ เป็นโมเดลที่ อธิบายถึงวิวัฒนาการหรือเส้นทางพัฒนา (path) ของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเริ่มจากขั้นตอนการเจริญเติบโต การชะลอตัว (Stagnation) และการถดถอย (decline) ของความนิยม โดยแบ่งวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยวออกเป็น 6 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีลักษณะดังนี้

1. ขั้นการสำรวจ (Exploration stage) ในขั้นนี้ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่มาเยือนต้องแบง สิ่งอำนวยความสะดวกกับคนท้องถิ่นด้วย การได้สัมผัสกับคนท้องถิ่นและการได้รับประสบการณ์ที่ดี จากการท่องเที่ยวนั้นเป็นไปได้สูงแต่ผลตอบแทนทางการเงินที่มาสู่ภูมิภาคจากการท่องเที่ยวนั้นยังเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น ชายหาดที่เพิ่งมีถนนตัดเข้าไปถึงใหม่ แหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา

2. ขั้นเริ่มต้น (Involvement stage) ในระยะแรกคนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในระยะแรก คนท้องถิ่นจะเริ่มมีการโฆษณาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มจะยังอยู่ในระดับสูงซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้คนที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว ภาครัฐ เริ่มถูกกดดันให้สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกในท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้

3. ขั้นพัฒนา (Development stage) ในขั้นนี้สิ่งดึงดูดใจดั้งเดิมในพื้นที่ถูกส่งเสริมเติมแต่งด้วย สิ่งดึงดูดที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อุทยาน แห่งชาติทางธรรมชาติเริ่มมีศูนย์เรียนรู้ ภูมิประเทศเริ่มเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของพัฒนาใหม่และการก่อสร้าง ในขั้นนี้คนท้องถิ่นบางส่วนเริ่มที่จะคัดค้าน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ผู้บริหารท้องถิ่น อาจเข้ามาเกี่ยวข้องในการวางแผนและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และอีกครั้งที่แนวทางปฏิบัตินี้อาจจะ ไม่เหมาะกับคนท้องถิ่นทั้งหมดในระหว่างช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวจำนวนของนักท่องเที่ยวอาจจะเริ่มมากกว่า จำนวนประชากรในท้องถิ่นและการใช้แรงงานที่ถูก นำเข้ามาจะเริ่มเกิดขึ้น เริ่มมีขนาดตลาดเพียงพอสำหรับอุตสาหกรรมเสริม เช่น ชักรุด ที่จะเกิดขึ้นด้วย เพื่อบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4. ขั้นอิมตัว (Consolidation stage) ในช่วงนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้มาเยือนลดลง จำนวนทั้งหมดของผู้มาเยือนจะมากกว่า ผู้ที่พักอาศัยในท้องถิ่นและขนาดของเศรษฐกิจจะถูกผูกติดกับการท่องเที่ยวแม้ว่าจะต้องพึ่งพิงการท่องเที่ยว สัดส่วนอันมีนัยสำคัญของคนท้องถิ่นโดยเฉพาะคนที่ไม่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวนั้นอาจจะไม่ชอบนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมตอบสนองอัตราการเติบโตที่ลดลง ด้วยการรณรงค์ การโฆษณาแนวกว้างและพยายามที่จะขยายช่วงเวลาของการท่องเที่ยวและพื้นที่ การตลาดออกไป

5. ขั้นชะลอตัว (Stagnation stage) เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวถึงจุดสูงสุดและเกินกว่าระดับ ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว เริ่มก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจ เช่น น้ำเสียจากโรงแรมทำให้คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมลง ในขั้นนี้แหล่งท่องเที่ยวเริ่มเป็นที่รู้จักดีและได้รับการยอมรับแต่เริ่มมีปัญหาความยั่งยืน ซึ่งเป็นผลให้มีการประชุม การปรึกษาหารือการอภิปรายที่ หลากหลายในท้องถิ่นเพื่อที่จะหาวิธีการเพื่อรักษาจำนวนของนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจที่คนสร้างขึ้นเริ่มมี จำนวนมาก ซึ่งน่าจะเริ่มมีจำนวนมากกว่าสิ่งดึงดูดทางธรรมชาติและสิ่งดึงดูดทางวัฒนธรรมซึ่งทำให้พื้นที่ เป็นที่นิยม ที่ดินและทรัพย์สินแต่เดิมมีการ เปลี่ยนมือบ่อย ๆ ถึงแม้ว่าการพัฒนาใหม่บางแห่งอาจจะยังคง เกิดขึ้นแต่ก็จะเกิดบนบริเวณรอบนอกของ พื้นที่ท่องเที่ยวเดิม รูปแบบของนักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนไปเป็น แบบกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวมวลชน

6. ขั้นตกต่ำหรือขั้นการฟื้นตัว (Decline or rejuvenating stage) ในขั้นสุดท้ายมี 2 กรณีที่จะ เกิดกับพื้นที่คือถ้าไม่ตกต่ำก็จะฟื้นตัวอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 กรณีนี้

6.1 กรณีเกิดภาวะตกต่ำ

6.1.1 ที่ดินและทรัพย์สินจะมีการเปลี่ยนมือกันสูง สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการท่องเที่ยว แต่เดิมนั้นจะถูกเปลี่ยนไปใช้ส่วนที่ไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวจะเปลี่ยนไปยังพื้นที่อื่น ๆ

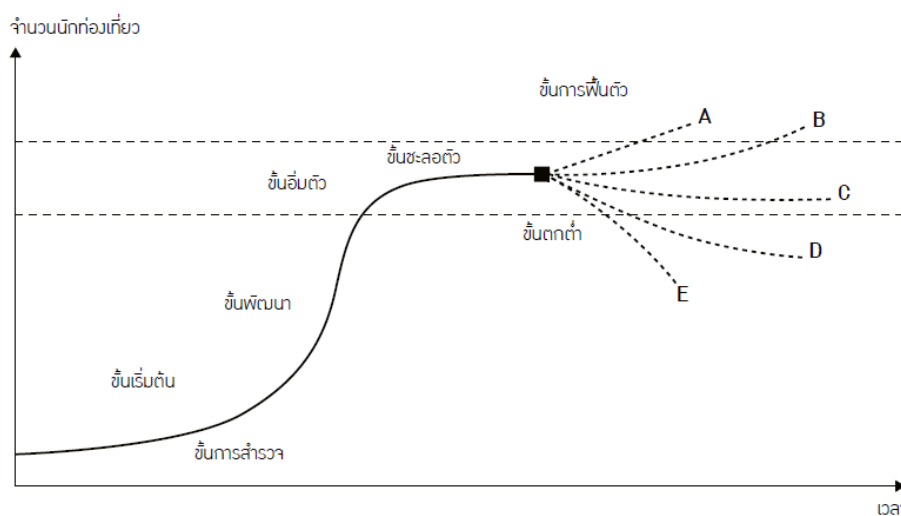
6.1.2 คนในท้องถิ่นเริ่มที่จะสามารถที่จะซื้อกิจการท่องเที่ยวในราคาที่ลดลงมาก เนื่องจากภาวะตกต่ำในการท่องเที่ยว

6.1.3 ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเริ่มแข่งขันกันลดราคาของสิ่งอำนวยความสะดวก ไปสู่ระดับที่ต่ำมาก ๆ เข้าสู่วงจรอุบาทว์ของการท่องเที่ยว

6.2 กรณีเกิดการฟื้นตัว

6.2.1 มีทางเลือกที่สามารถจะทำให้เกิดการฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้ง เช่น การใช้สิ่งดึงดูดที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกตัวอย่างเช่น สวนสนุก คาสิโน

6.2.2 นำข้อดีของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งยังไม่ได้ใช้ก่อนหน้านี้ ออกมาใช้ ยกตัวอย่างเช่น Aviemore ในสกอตแลนด์ซึ่งเป็นสถานที่เล่นสกีในฤดูหนาวเป็นการพัฒนาเพิ่มเติมขึ้นมาจากการท่องเที่ยวในฤดูร้อน กลุ่มที่น่าสนใจเป็นพิเศษอื่น ๆ ซึ่งสามารถที่จะให้ความรื่นเริงได้ ยกตัวอย่างเช่น การขี่จักรยานภูเขา ดำน้ำหรือตกปลา เป็นต้น

ภาพที่ 2 ขั้นตอนวงจรชีวิตของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ (2556: 20)

วิวัฒนาการของจุดหมายปลายทางหลังจากจุดที่เรียกว่า การชะลอตัว (Stagnation) นั้นสามารถแปรเปลี่ยนได้ 5 ทิศทาง โดยแสดงในเส้นประ A – E ในภาพแสดงขั้นตอนของวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระนอง, 2555: 17-18)

1. ทิศทาง A และ B มุ่งไปสู่การปรับตัวที่เพิ่มศักยภาพให้กับจุดหมายปลายทาง (Rejuvenation) คือการพัฒนาที่นำเอาเทคนิคและกลยุทธ์การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เข้ามาใช้หรือการยกระดับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งส่งผลให้มีการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับของจุดหมายปลายทางนั้น ๆ

2. ทิศทาง C และ D มุ่งไปสู่การพัฒนาที่เป็นไปอย่างไม่ยั่งยืน จุดหมายปลายทางมีสภาพแวดล้อมที่มีความหนาแน่น แออัด มีสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ที่เป็นมลภาวะ ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีสภาพที่เสื่อมถอยเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเริ่มลดลงและนักท่องเที่ยวเริ่มลดจำนวนลงด้วยเช่นกัน

3. ทิศทาง E เป็นทิศทางที่จุดหมายปลายทางเข้าสู่สถานการณ์ที่เป็นวิกฤติ คือ เกิดการเสื่อมถอยของแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสังคมในขั้นรุนแรง ทิศนคิของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจุดหมายปลายทางเป็นไปในเชิงลบและอาจไปถึงขั้นที่ต้องกลายเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวราคาถูก (Cheap Destination) ไปในที่สุด

พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

วรพงศ์ ผูกภู (2560) ได้ระบุถึงพัฒนาการและปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองว่า บ้านแม่กำปองเริ่มทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมื่อปี 2542 โดยเริ่มทดลองรับนักท่องเที่ยวเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2543 เริ่มต้นจากผู้นำชุมชนมีแนวคิดที่อยากจะพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เข้าถึงโอกาสในทางการพัฒนาของภาครัฐมากขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของหมู่บ้านแม่กำปองในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมีบริการแพคเกจโฮมสเตย์ ระยะแรกของการดำเนินการท่องเที่ยวในชุมชน เกิดปัญหาหลายอย่างทั้งด้านความเข้าใจ ความรู้ และระบบการจัดการ ชุมชนจึงแก้ปัญหาในการปฏิบัติหรือการจัดการการท่องเที่ยวที่ถูกต้องด้วยกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดกฎกติกาในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บ้านแม่กำปองใช้ระบบการบริหารจัดการชุมชนโดยใช้สหกรณ์ออมทรัพย์ไฟฟ้าพลังน้ำ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาของชุมชน เนื่องจากชาวบ้านทุกหลังคาเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์แห่งนี้ รวมทั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็นับเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารของสหกรณ์ฯ ด้วยเช่นกัน เมื่อบ้านแม่กำปองเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ทำให้มีหน่วยงานราชการและภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนการทำงานของชาวบ้าน และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านการพัฒนาชุมชนและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงมีผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานในชุมชนจากทุกสารทิศทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ในช่วง พ.ศ. 2550 หรือประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาชุมชนแม่กำปองต้องเผชิญกับคลื่นลูกแรกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือการมีกลุ่มธุรกิจเข้าไปขอเช่าใช้พื้นที่ทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (โหนสลิง) โดยมีความประสงค์ที่จะขอเช่าพื้นที่สวนของชาวบ้านที่มีต้นไม้ใหญ่เพื่อประกอบกิจการดังกล่าว ในขณะนั้นได้มีการพิจารณาถึงผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการดังกล่าว และในที่สุดได้ให้ชาวบ้านตัดสินใจโดยการทำประชาคมและชาวบ้านส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบให้บริษัทเข้ามาดำเนินกิจการได้ภายใต้เงื่อนไขที่ชุมชนกำหนด และระหว่างการทำเนิงานที่ผ่านมาก็ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านเช่น ปัญหาการขับรดด้วยความเร็วสูงของรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว และชาวบ้านได้ขอให้ทางบริษัทดำเนินการย้ายที่ตั้งสำนักงานไปอยู่นอกหมู่บ้านเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ซึ่งทางบริษัทก็ยินยอมลำดำเนินการแก้ไขตามคำร้องขอของชุมชนเป็นอย่างดี

คลื่นลูกที่ 2 คือ การที่ชุมชนได้รับการยกย่อง เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชน จากหลายหน่วยงาน ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่เป็นจุดหมายปลายทางของ

หน่วยงาน องค์กรต่างๆ เมื่อเดินทางมาศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่หรือทางภาคเหนือ ทำให้ชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการทั้งในชุมชนและนอกชุมชนมากขึ้น ส่งผลต่อวิถีในการดำเนินชีวิต จากชาวสวนเหมียง สวนชา และกาแฟ มาเป็นวิทยากร เจ้าของบ้านโฮมสเตย์และนักร้อง, นักดูงาน, นักประชุม มากขึ้น และวิถีแบบเดิมจึงลดบทบาทลง

1. พ.ศ. 2546 OTOP Village champion
2. พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง(อยู่ เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awards
3. พ.ศ. 2555 รางวัล Lonely Planet

คลื่นลูกที่ 3 คือการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยมีการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ จากหลายสื่อและหลายช่องทาง ในยุคแรก เริ่มต้นด้วยรายการโทรทัศน์ ต่อมาเป็นมิวสิควีดีโอ และปัจจุบันคือสื่อแบบปากต่อปาก ผ่าน Social network ต่างๆ เช่น การรีวิวใน เว็บไซต์ท่องเที่ยว pantip Facebook และอื่นๆอีกมากมาย คลื่นลูกที่ 3 นี้ นับเป็นคลื่นลูกใหญ่ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นอย่างมาก

ผลกระทบจากคลื่นแห่งการท่องเที่ยวทั้ง 3 ส่งผลให้แม่กำปองจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็น “แหล่งท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นการวิวัฒนาการจากจุดเริ่มต้นที่ต้องการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือนำพาชุมชน ไปสู่การพัฒนา ปัจจุบันบ้านแม่กำปอง ยังคงรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้คณะกรรมการชุมชนและระบบสหกรณ์ไฟฟ้า เป็นกลไกหลักในการบริหารการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน หากแต่ในห้วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้านแม่กำปองไม่ได้มีเพียงการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ดำเนินการโดยระบบของชุมชนแล้ว แต่ยังมีธุรกิจทางการท่องเที่ยวอื่นๆที่เป็นทั้งธุรกิจที่ดำเนินการโดยคนในชุมชนและธุรกิจที่ดำเนินการโดยคนนอกชุมชน จนการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) มีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่กว่าการท่องเที่ยวที่อยู่ในมือของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายเท่า โดยดูได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในชุมชน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาวหรือวันหยุดเทศกาล จะพบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวที่ไปแบบค้างคืนและไม่ค้างคืนเข้าไปในชุมชนมากกว่า 1,000 คนต่อวัน หากจะพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แล้วนั้นถือว่าเกินกว่าพื้นที่ที่จะรับได้ จึงส่งผลกระทบต่างๆ อย่างที่ชาวบ้านไม่เคยคาดคิดมาก่อน เช่น ปัญหาการจราจร ความแออัด อุบัติเหตุ เป็นต้น จากการคาดการณ์ร่วมกันกับชาวบ้านแม่กำปอง พบว่า ในจำนวนนักท่องเที่ยว 1,000 มากกว่า 800 คน (กว่าร้อยละ 80) เป็นคนที่มาเที่ยวเอง คือมาตามกระแส และเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาเที่ยวในระบบของหมู่บ้าน แต่คณะกรรมการหมู่บ้านต้องเป็นผู้จัดการปัญหาในพื้นที่เองทั้งหมด ในภาวะการณ์ดังกล่าวถือเป็นโอกาสที่คนบางกลุ่มเล็งเห็น จึงเกิดการพัฒนารูปแบบการเที่ยวเนื่องขึ้นมารองรับ ปรากฏการณ์นี้อย่างต่อเนื่อง เช่น มีร้านกาแฟ ร้านอาหาร และบ้านพักรายวัน เกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งในหมู่บ้านและเส้นทางที่ใช้เดินทางมายังหมู่บ้าน จากอำเภอสันกำแพง-แม่ออน-ห้วยแก้ว

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองมีโฮมสเตย์ให้บริการที่พักแรมผู้มาเยือนจำนวน 24 หลัง รองรับได้ 120 คน / คืน และมีบ้านพักรายวันที่มีชาวบ้านในพื้นที่เป็นเจ้าของและคนภายนอกเป็นเจ้าของโดยดำเนินธุรกิจเต็มรูปแบบอีกประมาณ 44 ราย รองรับได้ 250- 300 คน / คืน (รวมผู้เข้าพักในชุมชนสูงสุด 370-420 คน ต่อ คืน) นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องในการให้บริการเช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ที่เป็นของคนในชุมชนและคนนอกชุมชนรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ราย โดยหมู่บ้านมีระเบียบในการเก็บค่าบริการจากผู้ประกอบการ เพื่อนำรายได้เข้าชุมชน เช่น คิดค่าบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในชุมชนคนละ 50 บาท จากผู้ประกอบการบ้านพัก

ในช่วงที่ผ่านมามีความพยายามในการแก้ปัญหาของชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อบต. ห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ แต่ยังขาดแนวทางการจัดการที่ชัดเจนและเข้าใจสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ซึ่งปัญหาที่มีความซับซ้อนมักจะเกิดขึ้นในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ของฤดูท่องเที่ยวและช่วงเทศกาลวันหยุดยาว จากการพูดคุยกับชาวบ้านที่ให้บริการโฮมสเตย์และเป็นไกด์ชุมชนพบว่า ชาวบ้านเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่สามารถหาแนวทางการจัดการและควบคุมผลกระทบได้อย่างชัดเจน และชาวบ้านมีทัศนคติต่อผู้ประกอบการภายนอกว่า เข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากความสำเร็จของชุมชนที่บุกป่าฝ่าดงจนบ้านแม่กำปองมีชื่อเสียงในทุกวันนี้

ในมิติของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแม่กำปอง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 70 ไม่เข้าใจรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และไม่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเพื่อการเรียนรู้ มีเพียงความต้องการในการมาสัมผัสธรรมชาติ มาเช็คอินและถ่ายภาพในสถานที่และร้านต่างๆ ที่ผู้รีวิวหรือเผยแพร่ทางสื่อ Social และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เองที่เป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแม่กำปองอย่างพลิกฝ่ามือภายในห้วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

วันนี้แม่กำปองไม่ใช่งานท่องเที่ยวทางเลือก ที่เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการการเรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านและธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว แม่กำปองคือ “จุดหมายปลายทาง” ของนักท่องเที่ยวทุกแบบ โดยเฉพาะคนไทยในกลุ่ม Gen-Y ที่แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบสนอง Lifestyle ของคนรุ่นใหม่ ที่ได้สัมผัสธรรมชาติ มีกลิ่นอายของความเป็นชนบท แต่สะดวกสบายและบริโภคได้แบบไม่ต้องปรับตัว คนแม่กำปองจึงต้องเรียนรู้ ปรับตัว และหาทางเลือก ทางรอดที่เหมาะสม ที่จะไม่สูญสลายไปพร้อมกับเทรนด์ที่มาเร็วไปเร็ว บทเรียนของแม่กำปองจะเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าต่อชุมชนอื่นๆ อีกมากมายที่กำลังดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรหมมินทร์ พวงมาลา และคณะ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าหมู่บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีทิวทัศน์ที่สวยงาม โดยแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย น้ำตกแม่กำปอง พืชพรรณและสมุนไพรต่าง ๆ

ตลอดจนต้นทุนทางด้านสังคมวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิถีชีวิต อาชีพ การทำสวนชาสวนหมั้ยัง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอศยาศัยไมตรีของคนในชุมชน แต่การดำเนินการท่องเที่ยวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ชุมชนยังขาดการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ การขาดมาตรการการควบคุมดูแล และรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ผลจากการวิจัยทำให้เกิดมาตรการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กฎระเบียบ และโครงสร้างหน้าที่ ประกอบด้วย

1. มาตรการการรักษาความปลอดภัยชุมชนและนักท่องเที่ยว
2. มาตรการการอนุรักษ์บริเวณอาคารสถานที่
3. มาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
4. มาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า
5. มาตรการการอนุรักษ์แม่น้ำ ลำห้วย
6. มาตรการการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของท้องถิ่น
7. มาตรการการจัดหารายได้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
8. ระเบียบปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยว
9. โครงสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
10. การบริหารจัดการรายได้

พรหมมินทร์ พวงมาลา และคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการค้นหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผ่านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ได้มีศึกษาถึงพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองโดยแบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่

1. ยุคเริ่มต้น พ.ศ. 2543 - 2544 เป็นช่วงที่ผู้นำและคนในชุมชนมีแนวคิดที่อยากจะพัฒนาการท่องเที่ยว และเริ่มพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อเตรียมรองรับนักท่องเที่ยว มีการพัฒนาโฮมสเตย์ และมีหน่วยงานราชการเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการส่งเสริมอาชีพ ปัญหาที่พบคือขาดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ
2. ยุคพัฒนา พ.ศ. 2545 - 2546 หมู่บ้านได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการบริหารจัดการสหกรณ์ชุมชน และเริ่มทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยการสนับสนุนจากสกว. จึงเริ่มมีการวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และนำมาสู่การออกมาตรการ กฎระเบียบ และโครงสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้เกิดความชัดเจนในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่พบในช่วงนี้คือ ความไม่เข้าใจของคนในชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และขาดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง
3. ยุคโด่งดัง พ.ศ. 2547 - 2549 เป็นยุคที่บ้านแม่กำปองมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้ได้รับการ

ส่งเสริมจากหลายหน่วยงาน และได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวและด้านการจัดการชุมชนมากมาย โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ปัญหาที่พบคือ คนในชุมชนบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขาดบุคลากรในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และมีอุปสรรคเรื่องการสื่อสารโทรคมนาคม

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของชุมชน พบว่า ชาวบ้านแม่กำปองมีรายได้หลักจากภาคการเกษตร คือการทำสวนหมั้ยง-ชา และกาแฟ และบางครอบครัวมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว งานจักสาน และรับจ้าง มีกองทุนในชุมชน 3 กองทุน ได้แก่ 1) กองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิตแม่กำปอง 2) กองทุนเงินล้าน และ 3) สหกรณ์ไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปองจำกัด จากการวิจัยครั้งนี้ชาวบ้านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงของรายรับรายจ่ายในครัวเรือน และพบว่ารายได้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการศึกษาเล่าเรียนบุตร และค่าใช้จ่ายด้านการบริโภค และเป็นที่น่าสนใจว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการซื้อสินค้าจากภายนอกชุมชน จากข้อค้นพบดังกล่าว ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพิ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนและคนภายนอก ชาวบ้านเกิดความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและหันกลับมาให้ความสำคัญในการพึ่งพาตนเองและลดรายจ่ายในครัวเรือนมากขึ้น และมีการบริหารจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

ฐิติ ฐิติจำเจริญพร และคณะ (2560,) ได้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying capacity) การท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) สถานการณ์การท่องเที่ยว และผลกระทบ (2) ปัจจัยชี้วัดติดตามผลกระทบทางการท่องเที่ยว (3) ผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ทางการท่องเที่ยว ระยะที่ 1 (4) ผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ทางการท่องเที่ยว ระยะที่ 2 และ (5) มาตรการและกลไกการจัดการขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว สรุปดังนี้

1. สถานการณ์การท่องเที่ยว และผลกระทบ

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนแม่กำปองมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มแบบไปเช้าเย็นกลับ เกิดผลกระทบด้านความรู้สึก ความแออัด รวมทั้งผลกระทบด้านนิเวศต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้ในระยะที่ 2 ชุมชนได้วิเคราะห์ร่วมกันพบว่า จุดวิกฤติที่สำคัญที่สุดคือด้านนิเวศ ด้านจิตวิทยา และด้านสุขภาพของชุมชนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบ นับว่าเป็นจุดเปราะบางอย่างมากต่อชุมชน และเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ชุมชนต้องจัดการก่อนภายใต้การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

2. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามควบคู่กับการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

สามารถสรุปตัวชี้วัดแยกตามกลุ่มปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก 14 ตัวชี้วัด 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 5 ตัวชี้วัด 3) ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม 4 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด

ปัจจัยชี้วัดผลกระทบ	หน่วยการวัด	มาตรฐานชี้วัด
บ้านพักโฮมสเตย์ ที่พัก	จำนวนบ้านพัก	ไม่เกิน 22 หลัง
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เข้าพักบ้านโฮมสเตย์ โดยรวม	ไม่เกิน 132 คน
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เข้าพักต่อบ้านพัก	ไม่เกิน 4 คน
ห้องน้ำสาธารณะ	จำนวนห้องน้ำ สาธารณะของวัด	4 ห้อง
	จำนวนห้องน้ำ ณ ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน	5 ห้อง
	จำนวนห้องน้ำบริการ ที่ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยวในพื้นที่เช่า	7 ห้อง
	ห้องน้ำศูนย์บริการ ข้อมูลท่องเที่ยว	2
ร้านค้า/ ร้านอาหาร	จำนวนร้านค้า	5
ที่จอดรถ		
ลานดินหน้าวัด	จำนวนรถที่สามารถ จอดได้ต่อมาตรฐาน	10 คัน
ลานซีเมนต์หน้าโรงเรียน	จำนวนรถที่สามารถ จอดได้ต่อมาตรฐาน	20 คัน
บริเวณทางเข้าน้ำตก	จำนวนรถที่สามารถ จอดได้ต่อมาตรฐาน	5 คัน
บริเวณป่าช้าหมู่บ้าน	จำนวนรถที่สามารถ จอดได้ต่อมาตรฐาน	8 คัน

จำนวนรถในหมู่บ้าน	จำนวนรถที่จอดในที่ พักอาศัยต่อครัวเรือน	1-2 คัน
จำนวนรถผ่านเข้าออกหมู่บ้าน	จำนวนรถที่ผ่านเข้า ออกหมู่บ้าน	30 คัน
สังคมและวัฒนธรรม		
กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวนมัคคุเทศก์ ท้องถิ่นต่อจำนวน นักท่องเที่ยว	1:5 คน
ปัจจัยชีวิตผลกระทบ	หน่วยการวัด	มาตรฐานชีวิต
	บุคลากรที่ให้บริการ ในพื้นที่ต่อจำนวน นักท่องเที่ยว	2:9 คน
จำนวนนักท่องเที่ยวภายใน หมู่บ้าน	จำนวนนักท่องเที่ยว แบบไปเช้าเย็นกลับ	100 คน
	จำนวนนักท่องเที่ยว แบบค้างคืน	132 คน
จำนวนนักท่องเที่ยวไปกลับ	จำนวนนักท่องเที่ยว ที่มาใช้บริการ กิจกรรมท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ ท่องเที่ยวต่อวัน	ไม่เกิน 150 คน
ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม		
ขยะต่อครัวเรือน	จำนวนขยะต่อ ครัวเรือน	2 กก
	จำนวนขยะต่อ นักท่องเที่ยว	2 กก
ถังขยะสาธารณะ	ลานจอดรถหน้าวัด	2 ถัง
	ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยวในพื้นที่	2 ถัง

3. สรุปผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ทางการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง ทั้ง 2 ระยะ ในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปริมาณการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นทั้งด้านด้านกายภาพ นิเวศวิทยา ด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านจิตวิทยา มากำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสินใจว่าผลกระทบ

หรือการเปลี่ยนแปลงนั้นๆอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ โดยแบ่งช่วงชั้นของขีดความสามารถในการรองรับได้ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (Levels of Impact and Capacity Levels)	คำอธิบาย
- ระดับที่ไม่มีผลกระทบ/ผลกระทบต่ำ มีปริมาณการใช้ประโยชน์น้อยกว่า 50% (Below Carrying Capacity Level)	- ไม่มีหรือมีผลกระทบจากการท่องเที่ยวเล็กน้อย - ระดับการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันมีค่าต่ำกว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
- ระดับผลกระทบปานกลาง มีปริมาณการใช้ประโยชน์ 50-80% (At and Approaching Carrying Capacity)	- ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก - ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันมีค่าเข้าใกล้หรืออยู่ที่ขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับได้
- ระดับผลกระทบสูง มีปริมาณการใช้ประโยชน์ 81 - 100% (Exceeding Carrying Capacity)	- ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง - ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันมีค่าเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
- ระดับผลกระทบรุนแรง มีปริมาณการใช้ประโยชน์มากกว่า 100% (Over Carrying Capacity)	- ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับรุนแรง - ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันอยู่ในระดับวิกฤตเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่

ที่มา : โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2549

จากการแบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็นช่วงดังกล่าวจะทำให้สามารถเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และสามารถเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติในแต่ละระดับของผลกระทบ ดังนี้

1. ระดับที่ไม่มีผลกระทบ/ ผลกระทบต่ำ ชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางในการควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยชุมชนเอง

2. ระดับผลกระทบปานกลาง ชุมชนสามารถเฝ้าระวังผลกระทบเพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเอาไว้ เพื่อเอื้อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจในการมาเยือนแก่นักท่องเที่ยว

3.ระดับผลกระทบสูงและระดับรุนแรง ชุมชนมีการกำหนดมาตรการเฉพาะ และเพิ่มความเข้มข้นเพิ่มขึ้นมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน่วงที

จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้การท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปองและมาตรการจัดการ ดังนี้

1. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพนิเวศ/สิ่งแวดล้อม

- อัตราการเกิดขยะ

จากผลการศึกษาพบว่า จำนวนขยะต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 กิโลกรัมต่อบ้านพักโฮมสเตย์ 1 หลัง ในกรณีที่มีย่านท่องเที่ยวค้างคืนบ้านพัก โดยปกติครัวเรือนจะมีขยะในภาวะปกติประมาณ 1 กิโลกรัม หากว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวค้างคืนจำนวน 132 คน (จำนวนสูงสุดที่รับได้) จะทำให้มีขยะเพิ่มขึ้น 44 กิโลกรัม โดยมีสัดส่วนขยะเปียกมากกว่าขยะแห้งในอัตราส่วน 80:20 ซึ่งการกำจัดขยะเปียกจะนำไปไว้ในบ่อพักหรือถังบำบัดที่จัดไว้ และขยะแห้งคัดแยกเพื่อการจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

- ด้านคุณภาพน้ำ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือวัดคุณภาพน้ำเบื้องต้น โดยชุมชน ได้แก่ ค่าแบคทีเรียโคลิฟอร์ม ในจุดสุดท้ายฝายน้ำล้นท้ายหมู่บ้านมีการปนเปื้อนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับมาตรฐาน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวค้างคืนในบ้านพักในปริมาณสูงสุด พบว่า ในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวค้างคืนในบ้านพัก หรือมีนักท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ ระดับค่าแบคทีเรียโคลิฟอร์มมีปริมาณสูงกว่าช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวในปริมาณที่น้อย

2. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อมูลด้านกายภาพที่นำมาใช้ในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ ได้แก่ พื้นที่ลานจอดรถ พื้นที่รองรับกิจกรรม ชุดเครื่องนอน ห้องน้ำ-ห้องสุขา และน้ำเพื่อการอุปโภค โดยกำหนดหน่วยในกำหนดหน่วยในการวัดเป็นจำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในระยะเวลาเดียวกัน (People At One Time: PAOT) สรุปได้ดังนี้

2.1) พื้นที่บ้านพักโฮมสเตย์ พบว่าสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้สูงสุดเท่ากับ 100 คนต่อครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบัน ชุมชนบ้านแม่กำปอง มีค่าเข้าใกล้หรืออยู่ที่ขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับได้ (At& Approaching)

2.2) น้ำเพื่อการอุปโภค พบว่าระดับการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันมีค่าต่ำกว่า CC

2.3) พื้นที่ลานจอดรถ พบว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดได้ 100 คนต่อวัน เมื่อประเมินระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบัน (PAOT) พบว่ามีขีดความสามารถในการรองรับในช่วงวันหยุด/เทศกาลอยู่ในระดับปานกลาง (At& Approaching) และระดับการใช้ประโยชน์ในวันปกติ/นอกเทศกาล มีค่าต่ำกว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Below CC)

2.4) ชุดเครื่องนอนรองรับนักท่องเที่ยว จากการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้สำหรับพักค้างในบ้านพักโฮมสเตย์เปรียบเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์ของในปัจจุบันระดับการใช้ประโยชน์ในวันธรรมดา มีค่าต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Below CC)

2.5) จุดบริการห้องน้ำสาธารณะ พบว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุด 200 คนต่อวัน เมื่อประเมินระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบัน (PAOT) พบว่ามีขีดความสามารถในการรองรับในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง (At& Approaching) และระดับการใช้ประโยชน์ในวันปกตินอกฤดูกาลท่องเที่ยว มีค่าต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Below CC) ขณะที่ช่วงเทศกาลหยุดยาวหรือเป็นกลุ่มศึกษาดูงานขนาดใหญ่ประมาณ 100 คนขึ้นไป จะมีค่าเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Exceeding CC)

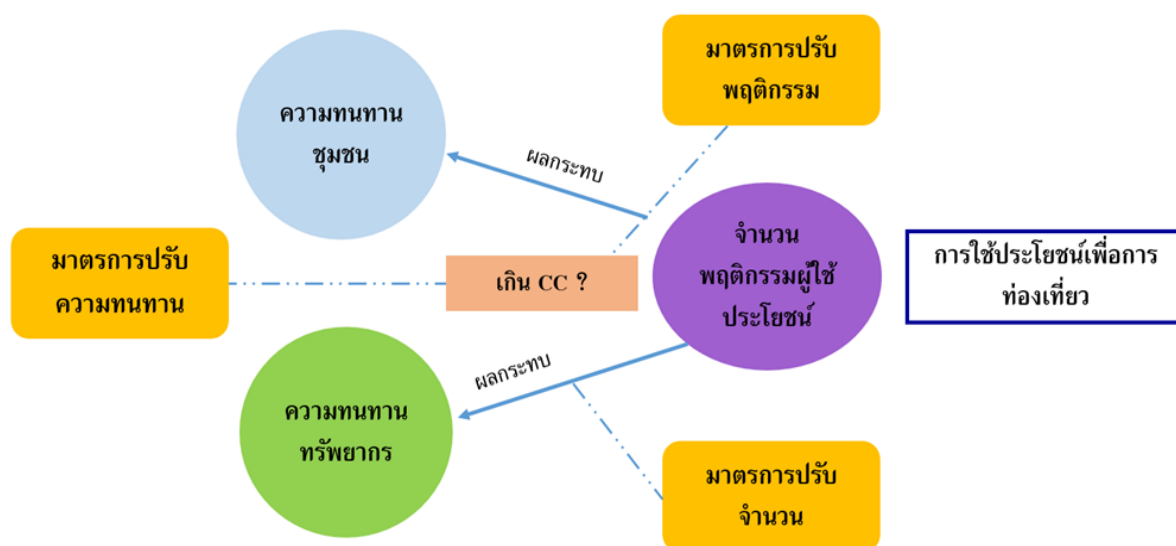
3. ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา

จากผลการเปรียบเทียบขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยาในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พบว่า

ปัจจัยชี้วัดขีดความสามารถในการรองรับ	ระดับขีดความสามารถในการรองรับได้
ด้านนิเวศวิทยา	
- ขยะ	At & Approaching
- คุณภาพน้ำ	At & Approaching
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	
- พื้นที่บ้านพักโฮมสเตย์	At & Approaching
- พื้นที่ลานจอดรถ	At & Approaching
ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	
- ชุดเครื่องนอน	Below CC
- ห้องน้ำสาธารณะ	At & Approaching
- น้ำเพื่อการอุปโภค	At & Approaching
ด้านสังคมจิตวิทยา	
- ความพึงพอใจรวมต่อแหล่งท่องเที่ยว	At & Approaching
- ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว	At & Approaching
- ความรู้สึกปลอดภัย	Below CC
- จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดต่อบ้านหนึ่งหลัง	At & Approaching
- การรับรู้ถึงความแออัดของชาวบ้าน	At & Approaching

4. มาตรการ กลไกเฝ้าระวัง การจัดการที่สอดคล้องกับขีดความสามารถการรองรับการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน

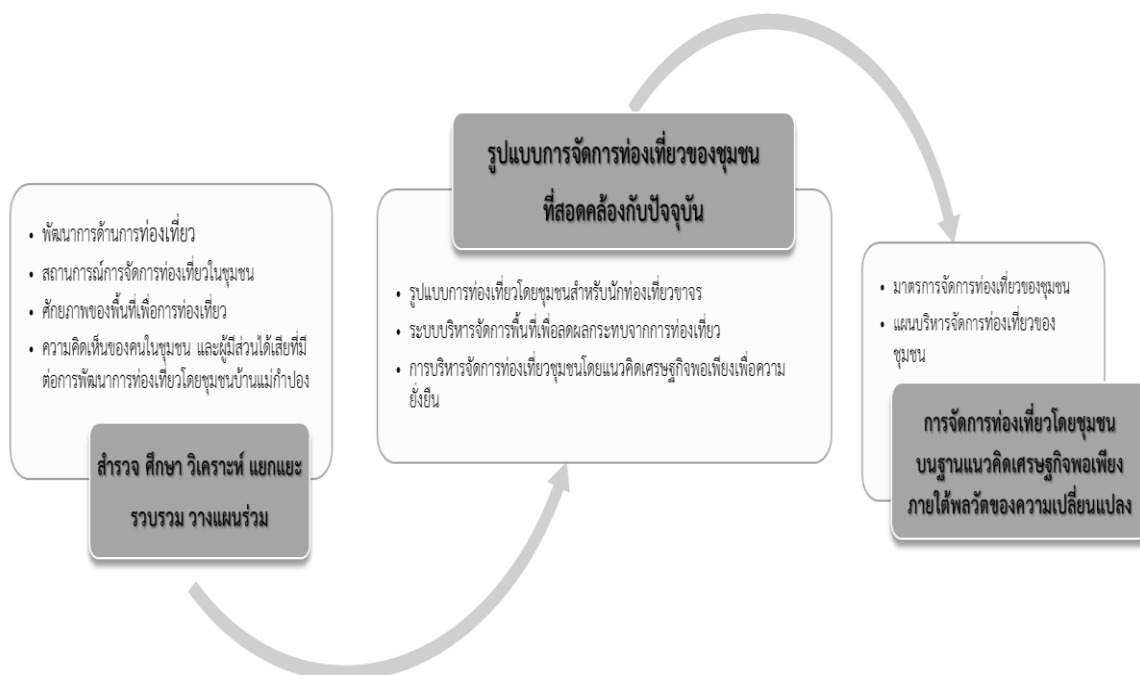
จากการศึกษาผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่และการวิเคราะห์ผลกระทบด้านด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสุขภาวะของชุมชนบ้านแม่กำปอง เพื่อนำบทเรียนดังกล่าวมาสร้างมาตรการ กลไกเฝ้าระวัง และชุดความรู้ด้านการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยว และชุมชนเกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมและลดผลกระทบทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ทีมวิจัยสร้างแนวทางการทำงานแบบต่อยอดจากสิ่งเดิมและพัฒนาให้ดีขึ้นภายใต้แนวคิด “คิดร่วม ทำร่วม ต่อยอดร่วมกัน” ดังนี้

ภาพที่ 3 Conceptual Understanding of Carrying Capacity

ที่มา : ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์, 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินงานวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง: บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่” ใช้วิธีการวิจัยทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mix Method) เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research Development) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

- 1) การจัดเวทีประชุมและถอดบทเรียน
- 2) การสำรวจพื้นที่
- 3) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- 4) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- 5) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

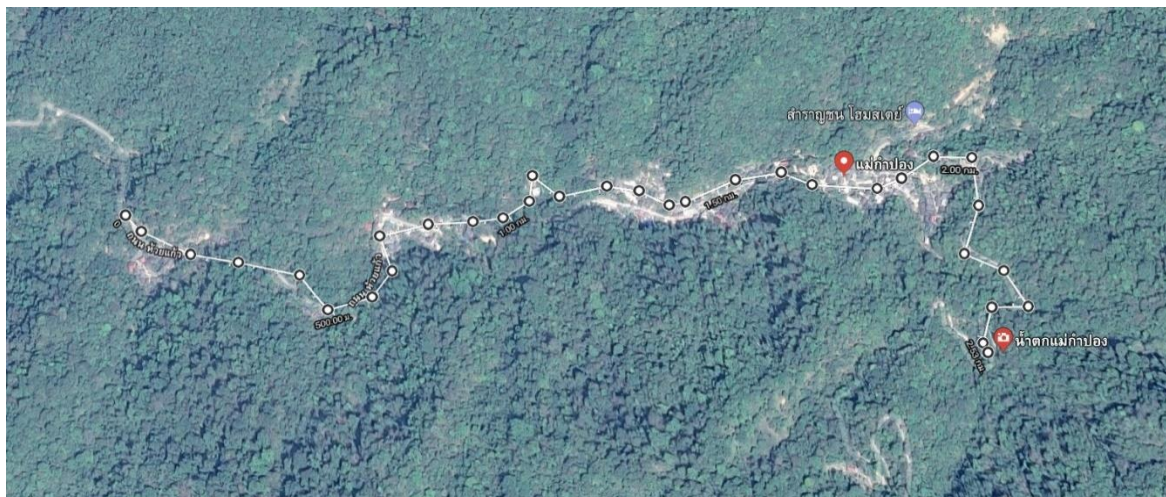
- 1) การศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชา จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ
- 2) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนได้เสีย
- 3) การจัดประชุมกลุ่มย่อย
- 4) การจัดทำจดหมายข่าวและการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- 2) การจัดทำยุทธศาสตร์
- 3) การจัดประชุมกลุ่มย่อย
- 4) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สถานที่ดำเนินการวิจัย

บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่เชื่อมโยง
ทางการท่องเที่ยว

ภาพ 5 พื้นที่บ้านแม่กำปองและพื้นที่เชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากร (population) ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านพักโฮมสเตย์ หมู่บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ (22 หลังคาเรือน) จำนวน 22 คน
2. ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง (20 ราย) จำนวน 20 คน
3. ชาวบ้านแม่กำปอง 346 คน 134 ครัวเรือน
4. ผู้ประกอบการกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 ราย
5. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัย
6. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเจาะจงคุณสมบัติ โดยเป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง จำนวน 210 คน ประกอบด้วย

1. ผู้นำครอบครัว 1 คน ของจำนวนหลังคาเรือนบ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 134 หลังคาเรือน รวม 134 คน

2. ตัวแทนกลุ่มนวดแผนไทยบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
3. ตัวแทนกลุ่มนักร้องความหมายท้องถิ่นบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
4. ตัวแทนกลุ่มรถ รับ-ส่ง บ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน
5. ตัวแทนผู้ประกอบการรถตู้ประจำทาง จำนวน 1 คน
6. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 20 คน
7. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 คน
8. เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่มาใช้บริการพื้นที่บ้านแม่กำปอง จำนวน 5 คน
9. ตัวแทนจากผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว Flight of The Gibbon จำนวน 1 คน
10. หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
11. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
12. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในชุมชน โดยการคำนวณตามแบบตารางของ Hondel Darwin (1977) ซึ่งได้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 จะได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน ประกอบด้วย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย 251 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ จำนวน 149 คน แบบพักค้างคืน จำนวน 102 คน
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 200 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ จำนวน 100 คน แบบพักค้างคืน จำนวน 100 คน

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง จะดำเนินการโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลออนไลน์ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 100 คน

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาและการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้นำครอบครัว ของจำนวนหลังคาเรือนบ้านแม่กำปอง ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2) ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน 3) ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ 4) ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

2. การสอบถามข้อมูลพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่กำปองแบบไม่พักค้าง ประกอบด้วย
 - 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2) พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และ
 - 3) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
3. การสอบถามข้อมูลพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนในพื้นที่บ้านแม่กำปอง ประกอบด้วย
 - 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2) พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และ
 - 3) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
4. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่กำปอง ประกอบด้วย
 - 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และ
 - 2) บทบาทของหน่วยงานและข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
5. การสำรวจความเห็นของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง พฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว วัตถุประสงค์การตัดสินใจในการท่องเที่ยว การสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และความคาดหวังของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

การวัดตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3 การวัดตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือ	ตัวแปร	การวัดตัวแปร/การวิเคราะห์ข้อมูล
1. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้นำครอบครัวของจำนวนหลังคาเรือนบ้านแม่กำปอง	1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน 3. ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 4. ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยว	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าร้อยละ 3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4. การวิเคราะห์เนื้อหา
2. การสอบถามข้อมูลพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทาง	1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว 3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าร้อยละ 3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4. การวิเคราะห์เนื้อหา

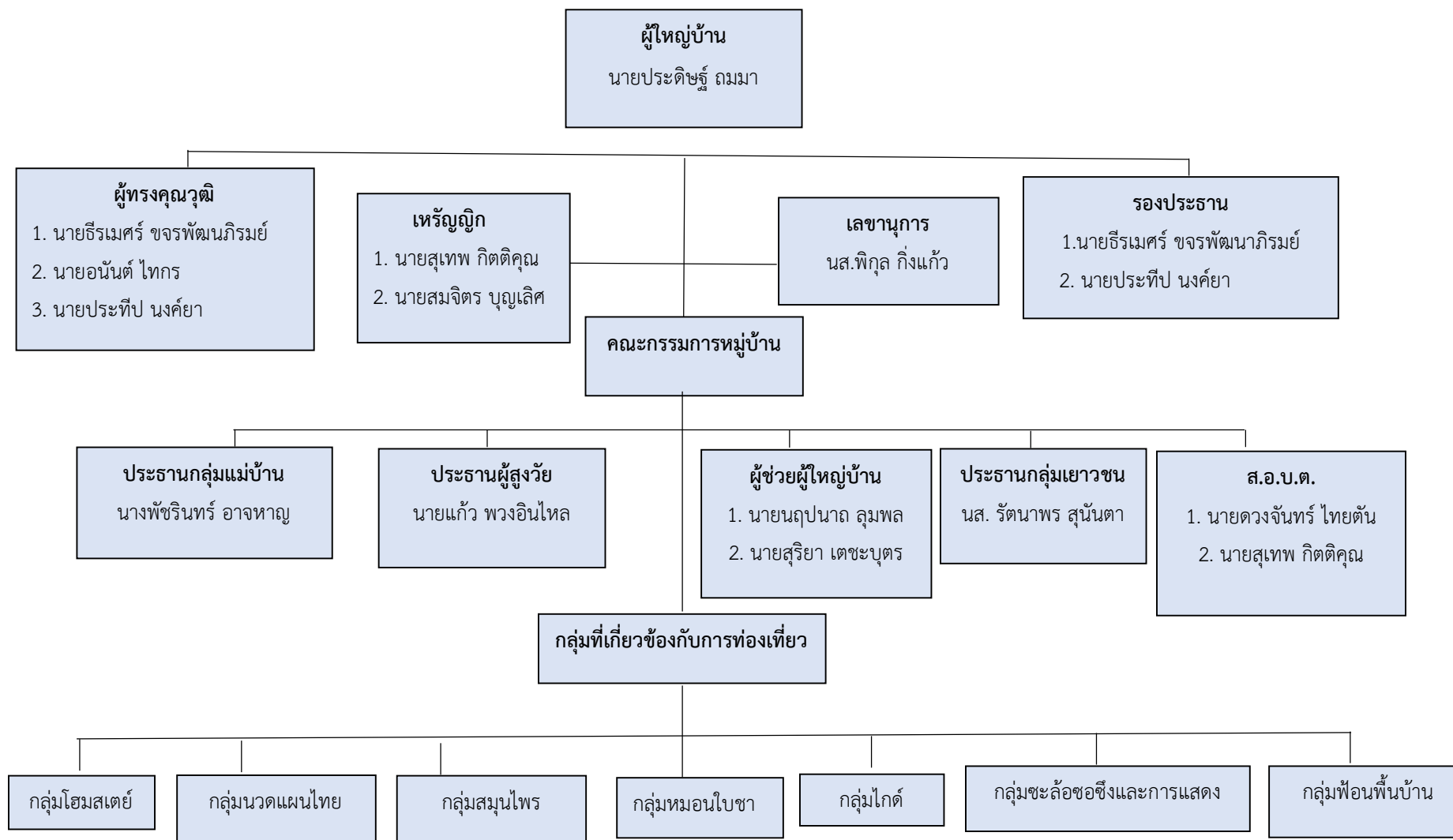
เครื่องมือ	ตัวแปร	การวัดตัวแปร/การวิเคราะห์ข้อมูล
มาท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่กำปองแบบไม่พักค้าง		
3. การสอบถามข้อมูลพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนในพื้นที่บ้านแม่กำปอง	1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว 3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าร้อยละ 3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4. การวิเคราะห์เนื้อหา
4. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่กำปอง	1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2. บทบาทของหน่วยงานและข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน	1. การวิเคราะห์เนื้อหา
5. การสำรวจความเห็นของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	1. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง 2. พฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว 3. วัตถุประสงค์การตัดสินใจในการท่องเที่ยว 4. การสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความคาดหวังของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าร้อยละ 3. การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลจากการใช้ การจัดเวทีประชุมและถอดบทเรียน แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ และแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมถอดบทเรียน สัมภาษณ์ และการสำรวจ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ประกอบด้วย

คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

โครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง หมู่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

3.2.2 อัตราค่าบริการด้านการท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ของบ้านแม่กำปอง มีรายละเอียดอัตราค่าบริการดังนี้

อัตราค่าบริการด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรม	
แหล่งเรียนรู้และกิจกรรม	ค่าบริการ
1. ค่าที่พักโฮมสเตย์	
- ค่าที่พัก	100 บาท /คน/คืน
- ค่าบริการ	100 บาท /คน/คืน
2. ค่าอาหาร (ต่อมื้อ)	60 บาท /คน/มื้อ
3. นวดตัวแผนโบราณ	150 บาท /คน
4. อบสมุนไพร	150 / คน
5. กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ	
- ระยะใกล้	300 บาท/คณะ (คณะละ 10 คนขึ้นไป)
- ระยะไกล	400 บาท/คณะ (คณะละ 10 คนขึ้นไป)
6. ค่าบริการนำเที่ยว	300 – 400 บาท/วัน /ไกด์ 1 คน
ไกด์ 1 คนต่อนักท่องเที่ยวไม่เกิน 5 คน	
7. ชมการแสดงและร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ ชุดเล็ก/ชุดใหญ่	700 - 1,500 บาท/คณะ
8. การแสดงดนตรีพื้นเมือง	1,000 บาท/คณะ
9. การแสดงศิลปะการฟ้อนพื้นบ้าน (ฟ้อนเล็บ, ฟ้อนเทียน)	1,000 บาท/คณะ
10. ค่าบำรุงสถานที่/กิจกรรมที่พาเยี่ยมชม	100 บาท/คน
11. อื่นๆ	
- ค่าเช่าพาหนะ	100 – 1,500 บาท/วัน

ตารางที่ 8 อัตราค่าบริการด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

3.2.3 การจัดการรายได้ / กองทุน

กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปอง มีคณะกรรมการบริหารจัดการ และมีฝ่ายต่างๆ ที่เป็นสมาชิกในกลุ่มประกอบด้วย กลุ่มผู้นำเที่ยวชุมชน บ้านพักโฮมสเตย์ แม่บ้านทำอาหาร และกลุ่มอาชีพ โดย

มีการบริหารจัดการแบบระบบสหกรณ์ เป็นการระดมทุนและหักไว้กองกลางสำหรับการพัฒนา โดยจากรายได้ที่ได้รับ รายได้ที่เข้ากองทุนหมู่บ้าน จะถูกจัดสรรออกเป็นส่วนๆ ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2561)

1. เข้าสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำ 30 % (ปันผลเมื่อสิ้นปีให้กับสมาชิกสหกรณ์)
2. พัฒนาหมู่บ้าน 20 %
3. ผู้จัดการ 25 %
4. สวัสดิการชุมชน 15 % สวัสดิการชุมชนนำไปจัดสรรให้ทุกคนรอบครัวในชุมชน ได้แก่ เด็กเกิดใหม่ 1,000 บาท ตาย 1,000 บาท เจ็บป่วย 150 บาท/วัน ไม่เกิน 10 วันในรอบปี จบการศึกษา ม.6 – ปวช. ได้รับ 1,000 จบการศึกษา ปวส. 1,500 บาท และปริญญาตรี 2,000 บาท เมื่อจบการศึกษา
5. เบี้ยประชุมคณะกรรมการ 10 %

1) การจัดการรายได้กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์

การจัดสรรผลประโยชน์จากรายได้กลุ่มโฮมสเตย์ มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ ภายหลังการหักค่าใช้จ่ายไปยังกองทุนต่างๆ ในสัดส่วนดังนี้

1. ค่าบริหารจัดการ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ 25%
2. กองทุนสวัสดิการชุมชน 15%
3. กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน 20%
4. กองทุนสวัสดิการชุมชน 15%
5. กองทุนดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน 10%

2) การจัดการรายได้กลุ่มบ้านพักรายวัน

การจัดสรรผลประโยชน์จากรายได้กลุ่มบ้านพักรายวัน ดำเนินการจัดสรรเงินค่าบำรุงจากการท่องเที่ยว 50 บาทต่อคนต่อเดือน ตามสัดส่วนดังนี้

1. ค่าบริการจัดการ สำหรับคณะทำงานที่จัดเก็บเงินบำรุง 20%
2. กองทุนสหกรณ์ไฟฟ้า 10%
3. กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน 20%
4. กองทุนสวัสดิการชุมชน 20%
5. กองทุนดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน 15%
6. กองทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 15%

3.2.4 ระเบียบ กติกาในชุมชน

1) ระเบียบ กติกา ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว

1. ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาประกอบธุรกิจทุกประเภทโดยเด็ดขาด ยกเว้น การประกอบธุรกิจด้านการเกษตรและการทำสวนแบบพอเพียงเท่านั้น เนื่องจากหมู่บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้กับสมาชิกดั้งเดิมของชุมชนเท่านั้น หากผู้ใดฝ่าฝืนมีบทลงโทษ คือ การตัดสิทธิ์การใช้ทรัพยากรน้ำของหมู่บ้าน

2. ห้ามบุคคลภายในหมู่บ้าน ร่วมคิดหรือร่วมทำธุรกิจกับบุคคลภายนอก หรือมีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับบุคคลภายนอก โดยการกระทำใดๆ ในทางที่ผิดกฎระเบียบของหมู่บ้าน หรือ เป็นการเอารัดเอาเปรียบสมาชิกในหมู่บ้าน หากมีการฝ่าฝืน จะมีการดักเตือนโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน แต่หากยังคงฝ่าฝืน จะมีบทลงโทษ คือ ตัดสิทธิ์การใช้ทรัพยากรน้ำของหมู่บ้าน หรือ ตัดสิทธิ์สวัสดิการของหมู่บ้านทุกข้อ หรือตามมติที่ประชุมใหญ่ของหมู่บ้านเป็นรายกรณีไป

3. ห้ามบุคคลภายในหมู่บ้าน หรือ เจ้าของบ้าน เล่นการพนันในบ้านพักโฮมสเตย์, บ้านพักแบบส่วนตัว, บ้านพักแบบเช่ารายวันหรือรายเดือน หรือ ในเขตหมู่บ้าน หากมีการฝ่าฝืน จะมีการดักเตือนโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน แต่หากยังคงฝ่าฝืน ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะดำเนินการแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อดำเนินคดีต่อไป

4. ห้ามสมาชิกในชุมชน หรือเจ้าของบ้านโฮมสเตย์ หรือบ้านพักแบบเช่ารายวันหรือรายเดือน ฉกฉวยหรือลักทรัพย์ของมีค่าจากนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสูญทรัพย์สินไว้หากมีผู้ใดพบเห็นของมีค่าของนักท่องเที่ยวให้รีบแจ้งต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้บริการจัดการท่องเที่ยว เพื่อติดต่อประสานงานส่งคืนยังเจ้าของทรัพย์สินต่อไป หากมีการฝ่าฝืน และมีหลักฐานพยานที่ชัดเจนเจ้าของบ้านนั้นต้องรับผิดชอบตามแต่ประสงค์ของผู้เสียหาย

5. ห้ามนักท่องเที่ยวนำทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นสมุนไพร, ต้นไม้, ไม้แปรรูป, หิน หรือทรัพยากรทางธรรมชาติอื่นภายในหมู่บ้าน ออกจากหมู่บ้านโดยเด็ดขาด หากมีการฝ่าฝืนให้มีการปรับเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน 500 - 2,000 บาท

6. ห้ามบุคคลภายนอกชุมชนนำชื่อของหมู่บ้านแม่กำปองไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ใดๆ ทั้งนี้เพราะอาจจะสร้างความเข้าใจผิดให้กับนักท่องเที่ยวและบ้านแม่กำปองได้ รวมถึงเป็นการส่งเสริมและรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของหมู่บ้านต่อไป

7. ให้ผู้ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์และบ้านพักส่วนบุคคลที่ให้บริการที่พักแรมกับนักท่องเที่ยว ต้องติดป้ายคู่มือแนะนำการปฏิบัติตนสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ของบ้านที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

8. ผู้ประกอบการในชุมชน ต้องจ่ายเงินบำรุงรักษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เป็นรายเดือน ก่อนวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ตามรายละเอียดดังนี้

8.1 ผู้ประกอบการบ้านพักส่วนบุคคลที่ให้บริการที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว ต้องจ่ายเงินบำรุงเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตามจำนวนผู้เข้าพัก รายละเอียด 50 บาทต่อครั้ง

8.2 ผู้ประกอบการบ้านพักส่วนบุคคลที่ให้บริการที่พักแบบเช่ารายเดือน ต้องจ่ายเงินบำรุงเพื่อพัฒนาหมู่บ้านตามจำนวนห้องพัก ห้องละ 200 บาทต่อเดือน

8.3 ผู้ประกอบการร้านค้า ต้องจ่ายเงินบำรุงเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ร้านละ 300 – 1,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้อัตราการจัดเก็บเงินค่าบำรุงหมู่บ้านให้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการหมู่บ้าน

2) ระเบียบข้อบังคับ การใช้และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

1. ไม่อนุญาตให้บุกรุกพื้นที่ทำกินเกินของเขตครอบครองของตนเองตามกฎหมายหรือสิทธิที่มีอยู่เดิม

2. ไม่ให้เหยียบย่ำทำลายพืชพันธุ์ไม้ทุกชนิด หรือตัดต้นไม้ทำลายป่า ยกเว้นต้นไม้พันธุ์ไม้ที่ปลูกขึ้นมาทดแทนได้ในเวลาอันรวดเร็ว เช่น ไม้ไผ่ ต้นกล้วย ต้นหวาย แขนงไม้ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นผลิตภัณฑ์ขาย แต่ต้องไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อมและต้องอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการหมู่บ้าน

3. ถ้าต้องการเลื่อยไม้สร้างบ้านเพื่อการอยู่อาศัยที่ขึ้นอยู่ในเขตสวนของตนเองต้องแจ้งให้คณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่รักษาป่าทราบก่อนทุกครั้ง หากแอบลักลอบตัดไม้เลื่อยไม่ว่าในเขตสวนของตนเองหรือผู้อื่น ที่ตนไม่มีสิทธิ์ ให้รับผิดชอบแก้ไขปัญหาเอง ถือว่าผิดกฎระเบียบของหมู่บ้านต้องได้รับโทษตามกฎหมายหมู่บ้านหรือตามกฎหมายบ้านเมืองต่อไป

4. ไม่อนุญาตให้นำต้นไม้ในป่า ไม้แปรรูป จำหน่ายออกนอกพื้นที่ หรือนำมาขายในพื้นที่โดยเด็ดขาด

5. การสร้างบ้านให้ห่างจากแม่น้ำประมาณ 2 เมตร และให้ฐานของบ้านห่างจากถนน 2 เมตร ชายคาบ้านห่างจากถนนโดยประมาณ 1 เมตร สำหรับสมาชิกที่อยู่ในชุมชนเดิมให้อยู่ในดุลพินิจของกรรมการหมู่บ้าน

6. ไม่อนุญาตให้สร้างบ้านเพื่อจำหน่ายหรือขายออกนอกพื้นที่ ถ้ามีความจำเป็นต้องขายให้แจ้งให้คณะกรรมการหมู่บ้านทราบก่อน เพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในความต้องการขาย และผู้ขายต้องบริจาคให้กับชุมชน ร้อยละ 2 ของราคาที่ขายได้

7. ไม่อนุญาตให้สร้างรั้วหรือทำสิ่งอื่นใดปิดกั้นทางเดินเดิมของชาวบ้านที่มีอยู่ก่อนแล้ว
8. ไม่ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินของลำน้ำเพื่อประโยชน์ของตนเอง
9. ไม่ให้สร้างฝายกักเก็บน้ำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต
10. ห้ามนำเอาหินออกจากแม่น้ำเพื่อจำหน่ายหรือสร้างบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก

คณะกรรมการหมู่บ้าน

11. ห้ามใช้ยาฆ่าหญ้าหรือสารพิษใดๆในพื้นที่ของชาวบ้าน
12. บทลงโทษการนำต้นไม้หรือไม้แปรรูปจำหน่ายออกนอกพื้นที่หรือจำหน่ายให้นายทุนใน

พื้นที่

- แปรรูปหรือผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายให้นายทุนหรือออกนอกพื้นที่ ต้องเสียค่าปรับเป็นเงิน 2 เท่าของสิ่งของนั้น
- พืชพรรณ ต้นไม้ล้มลุกให้ปรับเป็นราคาต้นละไม่น้อยกว่า 2,000 บาท
- พืชพรรณไม้ยืนต้นทุกชนิดให้ปรับราคาต้นละไม่น้อยกว่า 5,000 บาท
- หากไม่ยินยอมหรือขัดขืนกฎระเบียบหมู่บ้านให้ดำเนินคดีตามกฎหมายบ้านเมืองต่อไป
- หากมีปัญหาใดที่กฎระเบียบของหมู่บ้านไม่ได้กำหนดไว้ให้นำเข้าที่ประชุมใหญ่ของหมู่บ้านเป็นรายกรณีต่อไป

3) ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว

1. การเข้ามาพักค้างแรมโดยการกางเต็นท์ เข้าบ้านพัก หรือพักอาศัยแบบโฮมสเตย์ จะต้องมาติดต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนก่อนทุกครั้ง
2. ให้ทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูล ในพื้นที่ที่จัดไว้ ห้ามทิ้งขยะในบริเวณพื้นที่สาธารณะ ลำห้วย หากฝ่าฝืน จะมีความผิดตามกฎหมาย
3. ไม่ยิงปืนหรือทำเสียงดังเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยว หรือ สัตว์ป่า
4. ห้ามเสพและค้ายาเสพติดทุกชนิด
5. ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด
6. ห้ามก่อกองไฟโดยเด็ดขาด
7. ห้ามส่งเสียงรบกวน หรือ ใช้เครื่องเสียง หรือ ก่อให้เกิดเสียงดังรบกวน สร้างความรำคาญให้แก่เพื่อนบ้าน หรือชุมชน เพื่อความบันเทิง ในช่วงยามวิกาล และไม่ต้องเกินเวลา 21.00 น.
8. ไม่อนุญาตให้ขีดเขียนทำสัญลักษณ์อื่นใดที่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. ไม่กระทำการอันใดที่ผิดจารีตประเพณีอันดีงามของไทย

10. ห้ามนักท่องเที่ยวพำนักรักษาพยาบาลหรือรักษาโรคอื่นใดของชุมชน ออกจากพื้นที่ก่อนได้รับอนุญาต
11. กิจกรรมการเดินป่าจะต้องมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำทางของชุมชนเข้าร่วมทุกครั้งโดยนักท่องเที่ยว 5 คน จะต้องมีมัคคุเทศก์ควบคุมดูแลอย่างน้อย 1 คนและให้ใช้เส้นทางเดินป่าตามที่หมู่บ้านกำหนดไว้
12. เมื่อนักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับออกจากหมู่บ้าน กรุณาตรวจสอบของมีค่าก่อนออกจากที่พักทุกครั้ง

3.3 ด้านการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 9 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุมและการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ครีวเรือนที่ประกอบ การโฮมสเตย์ (N = 22)	15 (68.2)	4 (18.2)	2 (9.1)	1 (4.5)	0	4.50	0.859	มากที่สุด
2. ครีวเรือนที่ประกอบ การบ้านพัก (N = 23)	12 (52.2)	5 (21.7)	6 (26.1)	0	0	4.26	0.864	มากที่สุด
3. ครีวเรือนที่ประกอบ การร้านค้า (N = 10)	5 (50)	2 (20)	1 (10)	2 (20)	0	4.00	1.247	มาก
4. ครีวเรือนที่ไม่ประกอบ การใด (N = 50)	25 (50)	19 (38)	5 (10)	1 (2)	0	4.36	0.749	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						4.28	0.93	มากที่สุด

หมายเหตุ

ช่วงคะแนน

หมายถึง

4.21 – 5.00

มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.41 – 4.20

มีส่วนร่วมมาก

2.61– 3.40

มีส่วนร่วมปานกลาง

1.81 –2.60

มีส่วนร่วมน้อย

1.00 –1.80

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

จากตารางที่ 9 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุมและการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า คนในชุมชนบ้านแม่กำปอง มีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุมและการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ซึ่งกลุ่มครัวเรือนที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ครัวเรือนผู้ประกอบการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 4.50 ดังตาราง

3.4 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

1. กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.1 เดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ

ป่าชุมชนของบ้านแม่กำปองมีความอุดมสมบูรณ์ ภายในป่ามีสวนเมี่ยง สวนกาแฟ ของชาวบ้านให้ได้ชม รวมถึงพืชพรรณไม้หลากหลายชนิดให้ชม เช่น กล้วยไม้ สมุนไพรมีเส้นทางเดินป่าให้เลือกหลายเส้นทาง ทั้งระยะใกล้และไกล ซึ่งแต่ละเส้นทางใช้เวลาในการเดินทางต่างกัน ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการเดินป่าแต่ละครั้งต้องมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลและนำเที่ยวทุกครั้ง

ภาพที่ 23 กิจกรรมการเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ

2. กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม

- 2.1 การทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังชุมชน
- 2.2 เทศกาลงานปอยหลวง
- 2.3 การแสดงฟ้อนพื้นเมือง เช่น ฟ้อนดาบ ฟ้อนจ้อง ฟ้อนเทพบันเทิง
- 2.4 การแสดงดนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง)
- 2.5 การทำบุญตักบาตร

หมายเหตุ : บางกิจกรรมไม่ได้เปิดทุกวัน หากนักท่องเที่ยวสนใจสามารถแจ้งกับทางชุมชนได้

3. กิจกรรมด้านภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน

3.1 การจักสาน

ผู้สูงอายุในชุมชนบ้านแม่กำปอง มีภูมิปัญหาด้านการจักสาน เช่น สานตะกร้า กระติ๊บ ซึ่งทำเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาการจักสานให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ

ภาพที่ 24 ครูภูมิปัญญาการจักสาน บ้านแม่กำปอง

3.2 เรียนรู้การทำเหมี้ยงแบบภูมิปัญญาดั้งเดิม

ในอดีตชาวบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเก็บเหมี้ยง ทำเหมี้ยงขาย เป็นวิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นวิถีของคน ป่า เหมี้ยง ที่พึ่งพาและเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แม้ปัจจุบันชาวบ้านจะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นมากขึ้น แต่ยังคงมีชาวบ้านที่ทำอาชีพเก็บเหมี้ยง ทำเหมี้ยงให้ได้เห็นให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าไปเรียนรู้และสัมผัสวิถีของการทำเหมี้ยงแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 25 การนึ่งเหมี้ยง

3.3 กิจกรรมการทำหมอนใบชา

ชาวบ้านได้นำใบชาแก่จากสวนไปตากแห้ง ทำเป็นหมอนใบชา สำหรับให้นักท่องเที่ยวซื้อ
กลับไปเป็นของฝากของที่ระลึก

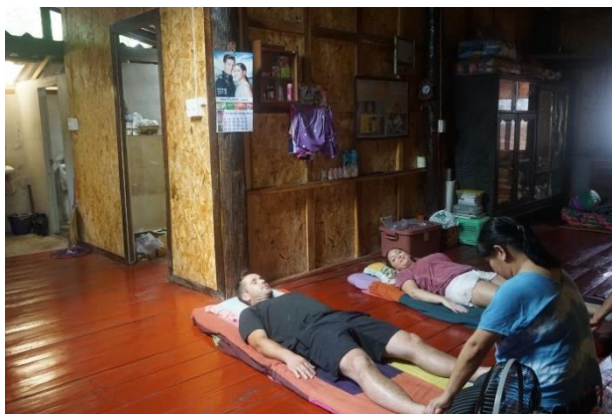

ภาพที่ 26 กิจกรรมการทำหมอนใบชา

4. กิจกรรมด้านสุขภาพ

4.1 ชมและชิมสมุนไพร จากกลุ่มหมอเมืองและกลุ่มสมุนไพร

4.2 นวดแผนไทย ทั้งแบบประคบสมุนไพรและนวดน้ำมัน

ภาพที่ 27 นักท่องเที่ยวใช้บริการนวดแผนไทย

4. การศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงาน 2 กิจกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ต่อการ
ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง คือ 1) กิจกรรมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2)
การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย สรุปผลได้ดังนี้

4.1 กิจกรรมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง

การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง มีผู้ร่วมเสวนาจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง และมุมมองความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง โดยสรุปประเด็นการเสวนาได้ ดังนี้

4.1.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง

โดย คุณธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

ในช่วงปี พ.ศ. 2557 หรือประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในบ้านแม่กำปองจำนวนมาก โดยเฉพาะฤดูหนาวช่วงวันหยุดเทศกาล และเนื่องจากแม่กำปองเป็นที่รู้จักทั้งของชาวไทยและชาวต่างชาติ มีบริษัททัวร์ที่เป็นเครือข่ายที่นำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวบ้านแม่กำปองกว่า 20 บริษัท ทั้งบริษัทของไทยและต่างประเทศ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนบ้านแม่กำปองมีเศรษฐกิจชุมชนที่ดีขึ้นเนื่องจากชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างในชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีความแตกต่างจากเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ที่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มบริษัททัวร์ กลุ่มศึกษาดูงาน จากสถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ และกลุ่มนักวิจัย ที่มีเป้าหมายในการมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน แต่ปัจจุบันพบว่า มีกลุ่มนักท่องเที่ยวหลากหลายประเภท เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มเดิมที่สนใจวิถีชีวิตชุมชน นักท่องเที่ยวกลุ่มศึกษาดูงาน กลุ่มวัยรุ่น นักเรียนนักศึกษา กลุ่มบิกไบท์ เป็นต้น

แม้การเข้ามาจำนวนมากของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองจะทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น แต่ก็ส่งผลกระทบต่อชุมชนหลายด้าน ทั้งด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของร้านค้า และการเข้ามาลงทุนของนายทุนภายนอก ปัญหาด้านการจราจร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลวันหยุดยาว มีจำนวนนักท่องเที่ยวและรถเข้ามาในชุมชนจำนวนมาก ซึ่งเป็นจำนวนที่เกินกว่าความสามารถของชุมชนที่จะรับได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจร และความแออัดของนักท่องเที่ยวในชุมชน

สิ่งที่เป็นห่วงและกังวลใจ คือ ไม่อยากให้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้บ้านแม่กำปองต้องนับถอยหลัง ด้านทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนนั้น แม้ว่าจะมีกฎกติกาดูแล ปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่า ทรัพยากรเหล่านี้จะสามารถดูแลได้ตลอดไป อีกทั้งทุนชุมชน ซึ่งเป็นทุนที่ถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง มี 3 ทุน คือ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งทุนทางสังคมกับทุนทางวัฒนธรรมนั้นเป็นของคู่กัน เพราะถ้าหากสังคม

เปลี่ยน วัฒนธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจต่อกันก็จะเปลี่ยนตาม ในมุมมองของคุณธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ มองว่าปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหาการจราจรนั้นสามารถหาวิธีการแก้ไขได้ แต่สิ่งที่กังวลมากที่สุดคือ ความขัดแย้งของคนในชุมชนที่จะเกิดขึ้น ทั้งจากการแข่งขันหาลูกค้า หรือการตัดราคาบ้านพัก

คุณธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ เชื่อว่า งานวิจัยนี้จะทำให้มีช่องทางการแก้ไข ดูแล และป้องกันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้ จากการมีส่วนร่วมของชุมชน นำไปสู่ช่องทางที่จะทำให้เกิดความยั่งยืน ตามเป้าหมายที่ชุมชนวางไว้ และเป็นต้นแบบให้กับชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั่วประเทศ โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้คนในชุมชนอยู่กันอย่างมีเหตุผล ไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน อยู่อย่างพอดีและพอประมาณ ให้บ้านแม่กำปองยืนอยู่บนฐานเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างยั่งยืน

4.1.2 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อำเภอแม่ออนในการการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการจัดการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของหน่วยงานราชการในพื้นที่

โดย นายพงศ์ศักดิ์ เพชรคงแก้ว

ปลัดอาวุโส อำเภอแม่ออน และ

นายอาคม สมณะ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว

บ้านแม่กำปองเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งขององค์กร การบริหารชุมชนมีความสอดคล้องและผนวกกับนโยบายของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครองที่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านแม่กำปอง ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. และมีหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าคุ้มบ้าน หัวหน้ากลุ่มอาชีพต่างๆ จึงเป็นองค์กรที่ประกอบจากแกนนำทุกส่วนในหมู่บ้านมาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน

ทางอำเภอได้เข้าร่วมประชุมรับฟังปัญหาของชุมชนทุกเดือน ทำให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องกฎหมาย จึงให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ในด้านการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง เรื่องการจัดทำกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับ ที่จะใช้สำหรับบุคคลภายนอก และผู้ประกอบการในชุมชน ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านแม่กำปอง เพื่อเป็นข้อบังคับใช้ และให้ปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนั้นทางอำเภอยังมีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องกฎหมายต่างๆ ที่ชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะกฎหมายเรื่องการใช้ประโยชน์พื้นที่ของชุมชน และการสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น การก่อสร้างในลำห้วย ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องมีการควบคุม เป็นต้น รวมทั้งการให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว เช่น ทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในบ้านแม่กำปองต้องมีการจดบันทึกและนำมาพูดคุยกับสมาชิกในชุมชน เมื่อมีกิจกรรมต้องมีการประชุมวางแผนทำร่วมกัน และทางอำเภอจะเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

และในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนช่วยในการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษากฎระเบียบการใช้ประโยชน์พื้นที่ในชุมชน เช่น การกั้นรั้วในพื้นที่ป่าบางจุด และปลูกจิตสำนึกในการรักษาเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติของชุมชน การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี หากมีการขายที่ให้คนภายนอก

ต้องมีการแจ้งกฎระเบียบ ข้อบังคับให้ของชุมชนให้ผู้ซื้อที่ได้ทราบด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติตรงกัน รวมทั้งการก่อสร้างบ้านพักควรการก่อสร้างให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมการก่อสร้างชุมชน

4.1.3 การดูแลความปลอดภัยในด้านการท่องเที่ยวและเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

โดย พ.ต.ท.สมศักดิ์ หอมยศ สวป.ดูแลงานจราจร สภ.แม่ฮ่องสอน

สภ.แม่ฮ่องสอนมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก การดูแลมาตรการความช่วยเหลือชุมชนด้านการจราจร โดยเฉพาะช่วงเทศกาลที่มีจำนวนรถเยอะ และจำนวนนักท่องเที่ยวมีมาก จึงมีการเข้ามาปรึกษาหารือกับชาวบ้านถึงปัญหา ข้อบกพร่องและร่วมหาแนวทางแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดการจราจรกระทบต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และเส้นทางการจราจรไม่ติดขัด

สภ.แม่ฮ่องสอนให้ความเห็นว่า ปัญหาการจราจรของบ้านแม่กำปอง คือ ไม่ป้ายประชาสัมพันธ์ ไม่มีที่จอดรถ ทำให้รถขึ้นไปแล้วต้องจอดข้างทาง ทางสภ.แม่ฮ่องสอน ได้ช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อให้การท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองเป็นการท่องเที่ยวที่ดี แต่ทางสภ.แม่ฮ่องสอน แนะนำว่าไม่ควรจัดการระบบการจัดระเบียบขึ้นเอง เพราะอาจทำให้รถติดอยู่บ่อย และส่วนหนึ่งส่งผลต่อชื่อเสียงของตำบวง เพราะนักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้รถใช้ถนนคิดว่าเกิดจากตำบวง ดังนั้นทางชุมชนและตำบวงจึงต้องมีการแก้ไขปัญหา

4.1.4 มุมมองของผู้ประกอบการในพื้นที่บ้านแม่กำปองต่อการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง

โดย คุณเกษมศรี วรรณกุลสุนทร ผู้ประกอบการร้านขนมกมไม้

คุณเกษมศรี วรรณกุลสุนทร ได้สะท้อนความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองว่า ในมุมมองผู้ประกอบการ เริ่มแรกนั้นบ้านแม่กำปองเป็นที่รู้จักในลักษณะการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ หลังจากนั้นเริ่มมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวแบบ one day trip ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ไม่มีโอกาสได้รู้จักประวัติหรือภาพรวมของแม่กำปองมากนัก บางคนเดินทางมาเฉพาะร้านกาแฟ มาถึงจุดหมายปลายทางแล้วกลับ ยังไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือรู้จักชุมชน ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวนี้ที่ไม่ได้มาพักค้างคืน ได้รู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวม ยกตัวอย่างเช่น การเดินป่า นักท่องเที่ยวบางคนไม่ทราบว่าติดต่ได้ที่ไหน ระดับความยากง่ายของการเดินป่าเป็นอย่างไร บางครั้งนักท่องเที่ยวได้เดินป่า แต่ยังไม่ได้มีส่วนร่วมมากนัก ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรม เช่น ระหว่างทางเดินป่า ให้ทดลองเก็บชา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนไปพร้อมกัน

นอกจากนั้น ในช่วง Low season ชุมชนจะอย่างไรให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ได้ เนื่องจากช่วงนี้นักท่องเที่ยวมีน้อย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องปิดร้านชั่วคราว หรือเกิดการตัดราคากันของบ้านพักโฮมสเตย์ ก่อให้เกิดปัญหาตามมา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ชาวบ้านแม่กำปองที่มีศักยภาพควรมีการ

รวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับเป็นของฝากของที่ระลึกที่ขึ้นชื่อ เช่น การแปรรูปอาหาร หรือจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ ให้ผู้สูงอายุได้นำอาหารมาขายในรูปแบบชื่อของหมู่บ้าน อาจจะมีการขายในสื่อออนไลน์ โดยมีคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี ให้นักท่องเที่ยวที่มารับรู้ว่ามีมาเที่ยวแม่กำปองแล้วจะต้องซื้ออะไรเป็นของฝากหรือของที่ระลึก เพราะปัจจุบันแม่กำปองไม่มีของฝากที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ

และปัญหาหนึ่งในชุมชนบ้านแม่กำปอง คือ เด็กและเยาวชนไม่มีพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมในการเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กในชุมชนไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน สังเกตได้จาก เวลาที่พ่อแม่ทำงาน เด็กมักจะเล่นโทรศัพท์ หรือไอแพด นอกจากนี้ยังมองเห็นว่าเด็กไม่มีความรู้เรื่องประวัติของชุมชนตนเอง เพราะไม่มีการถ่ายทอดหรือส่งต่อความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน จึงมองว่าจะทำอย่างไรให้เด็กได้มีพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวม เช่น สถานที่สำหรับทำการบ้านร่วมกัน ได้รู้จักพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด หรือเปิดโอกาสให้คนภายนอกได้มาร่วมทำกิจกรรมอาสาให้กับเด็ก หากมีการจัดการชุมชนที่ดี มีการดูแลคนในชุมชนในทุกระดับชั้น ก็จะส่งผลให้การพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

4.1.5 มุมมองความคิดเห็นเพิ่มเติม

คุณจรรย์ ชนนันตะ กำนันตำบลห้วยแก้ว

สื่อเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในแม่กำปอง จนส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวมากเกินไป จากการรับรู้จากสื่อต่างๆ ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มาเที่ยวบ้านแม่กำปอง สะท้อนว่ามาเที่ยวบ้านแม่กำปองแล้วไม่สนุก จำนวนรถเยอะ ไม่มีที่จอดรถ อย่างไรก็ตามก็มีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเข้าใจว่าพื้นที่ไม่สามารถขยายได้ กำนันได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ชุมชนควรมีการนัดหมายผู้ประกอบการในชุมชนให้มาประชุมชี้แจงกฎระเบียบ ให้เข้าใจตรงกัน เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน

คุณชินรัตน์ อนันกุล เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

คุณชินรัตน์ อนันกุล กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในนั้นไม่น่าเป็นห่วง เพราะเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจริงภายในชุมชน ชุมชนจะมีการดำเนินงานที่ดี และมีผู้นำที่ค่อนข้างเข้มแข็ง เมื่อมีปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ ในส่วนปัจจัยภายนอกนั้นคุณชินรัตน์ อนันกุล เห็นด้วยกับคณะวิจัยทั้งเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ยกตัวอย่าง เช่น ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่โครงการหลวงตีนตกมักจะพูดว่า บ้านแม่กำปองมีอะไร มาดูอะไร มาเที่ยวอะไร ถ้านักท่องเที่ยวมีเวลาก็สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว และวิถีชีวิตหรือความเข้มแข็งของชุมชน แม้กระทั่งโครงการหลวงนักท่องเที่ยวก็มักจะบอกว่า สถานที่ท่องเที่ยวน้อย นักท่องเที่ยวประเภทนี้ควรประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับชุมชน จึงเห็นด้วยกับทางคณะวิจัยในการทำงานวิจัยครั้งนี้

4.1.6 ความคิดเห็นของชาวบ้านต่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน สรุปได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเปลี่ยนแปลงของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน

ชาวบ้านได้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ดังนี้

- บ้านแม่กำปองมีชื่อเสียงโด่งดัง ผู้คนรู้จักและให้ความสนใจมากขึ้น
- เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยว
- ร้านค้าเปิดใหม่เพิ่มขึ้น
- รถที่เข้ามายังชุมชนมีจำนวนมากขึ้น
- ปริมาณขยะมีมากขึ้น
- บ้านพักมีมากขึ้น
- สภาพแวดล้อมและสิ่งปลูกสร้างในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เช่น การสร้างบ้านพัก
- วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนเดิมเปลี่ยนแปลงไป
- มาตรฐานการบริหารจัดการชุมชนลดลง
- ความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคี ของคนในชุมชนลดน้อยลง
- การแข่งขันกันเองในชุมชน เช่น บ้านพักมีการตัดราคากันเอง ทำให้เกิดความขัดแย้ง
- ร้านอาหารบางร้านมีราคาสูงเกินไป

ประเด็นที่ 2 ปัญหาหรือผลกระทบที่ชาวบ้านกังวลหรือหนักใจ ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

มีดังนี้

- ปัญหาการจัดการขยะ
- ปัญหาการจราจร เช่น ที่จอดรถไม่เพียงพอ การจอดรถที่ไม่เป็นระเบียบ อุบัติเหตุจากการใช้รถใช้ถนน
- นักท่องเที่ยวขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน
- นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่มีมารยาท ไม่เคารพชุมชน
- ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มถูกทำลาย เช่น มีการสิ่งขยะ สิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ
- เด็กในชุมชนขาดพื้นที่ศูนย์รวมในการทำกิจกรรมร่วมกัน
- การประชาสัมพันธ์ของสื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปองไม่ถูกต้องชัดเจน
- การให้บริการด้านการท่องเที่ยวขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- นายทุนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน

- การละเมิดและไม่เคารพกฎกติกาชุมชน
- วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดั้งเดิมเริ่มสูญหาย

ประเด็นที่ 3 ความต้องการแก้ไขปัญหาและพัฒนาบ้านแม่กำปอง

- การพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การกำหนดราคาสินค้าที่เป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว
- พัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
- พัฒนาป้ายให้ข้อมูลการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชน
- ปัญหาจราจร ที่จอดรถ
- การจัดการขยะ
- พัฒนาเส้นทางเดินเท้าในหมู่บ้าน
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน
- การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์และการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน
- พัฒนาด้านกิจกรรมท่องเที่ยว
- พัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้สะอาด สวยงาม
- พัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้และแหล่งน้ำ

ประเด็นที่ 4 ภาพที่ชาวบ้านอยากเห็น “ บ้านแม่กำปองในอนาคต ” มีดังนี้

- คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ชุมชนรักษาวินัยธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม
- ชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ใช้ชีวิตพอเพียง
- คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน
- คนในชุมชนสามัคคีกันและรักบ้านเกิด
- คนในชุมชนร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืน เพื่ออากาศที่บริสุทธิ์
- คนในชุมชนเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบชุมชนอย่างเคร่งครัด
- สร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน
- ชุมชนมีความสงบ มีระเบียบ สะอาด เศรษฐกิจดี
- ร้านค้ามีความสวยงาม สร้างเอกลักษณ์ให้กับชุมชน
- นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชน

4.2 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง :บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ซึ่งได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก บริษัท Flight of the Gibbons องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว และอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้ ผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

4.2.1 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

วันที่สัมภาษณ์ : 8 มีนาคม 2561

บทบาทของหน่วยงานที่มีต่อชุมชนบ้านแม่กำปอง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก เริ่มทำงานในพื้นที่ตั้งแต่พ.ศ. 2542 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรให้กับชุมชน การส่งเสริมการปลูกกาแฟ ปลูกไม้ผล และกล้วยไม้ เพื่อการประกอบอาชีพของชุมชน และยังเป็นหน่วยงานกระจายสินค้าชุมชน(ฝากขาย) โดยคืนผลประโยชน์ให้กับชุมชน ได้แก่ หมอนใบชา ไม้ผล กล้วยไม้ มีจำนวนลูกจ้างโครงการหลวงเป็นคนในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุร้อยละ 30 ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ ให้บริการข้อมูลท่องเที่ยวในชุมชนและกิจกรรมท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว และสนับสนุนวิทยากรเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นคณะ ทั้งที่มาท่องเที่ยวในชุมชน และคณะศึกษาดูงานท่องเที่ยวโดยชุมชนและมาใช้บริการศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ ในการรับประทานอาหาร

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนที่มีต่อหน่วยงานโครงการหลวง

ที่พัก

ห้องพักของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ มีจำนวน 11 ห้อง รองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 คน มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน พักค้างที่บ้านพักของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ ร้อยละ 20 กรณีที่ชุมชนมีที่พักรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอจะส่งต่อให้กับโครงการหลวงฯ

ที่จอดรถสาธารณะ

ที่จอดรถสำหรับลูกค้าโครงการหลวง นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่มาท่องเที่ยวชุมชน ร้อยละ 30 ใช้บริเวณพื้นที่ของโครงการหลวงในการจอดรถพัก และใช้บริการรถขนส่งของชุมชนไปรับ/ส่งนักท่องเที่ยว

ทำให้ไม่มีที่จอดรถเพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ทำให้ลูกค้าของโครงการหลวงในบางช่วงเวลาไม่มีที่จอดรถ

ห้องน้ำสาธารณะ

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน จะมาแวะใช้บริการห้องน้ำในบริเวณโครงการหลวง เป็นประจำ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว จะมีผลกระทบต่อการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่โครงการฯ เนื่องจากมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก

จุดทิ้งขยะ

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน ส่วนหนึ่งจะนำขยะของตนเอง (จากยานพาหนะของนักท่องเที่ยว) มาทิ้งในพื้นที่บริเวณโครงการหลวง ทำให้ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ต้องเพิ่มการดูแลรักษาความสะอาดเพิ่มขึ้น

การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

กรณีที่ชุมชนมีนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน(คณะศึกษาดูงาน) ประสงค์จะมาใช้บริการอาหารและเครื่องดื่มของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ แต่ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า ทำให้ไม่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ หรือเตรียมการไม่ทัน ควรได้รับการติดต่อประสานงานจากชุมชนล่วงหน้า จะทำให้เตรียมความพร้อมเพื่อการบริการนักท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ที่พัก

กรณีที่ชุมชนมีจำนวนบ้านพักของชุมชน(รายวัน) ในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนในชุมชน นอกเหนือจากบ้านพักโฮมสเตย์ อาจมีผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นชุมชนธรรมชาติที่เรียบง่าย แต่จำนวนบ้านพักที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน และควรจัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อบ้านพัก/ห้องให้มีจำนวนที่เหมาะสม

ที่จอดรถ

ชุมชนได้มีการจัดพื้นที่จอดรถให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวที่ผ่านมา และให้บริการรถรับส่งนักท่องเที่ยวของชุมชนในการเข้าพื้นที่หมู่บ้าน ซึ่งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงฯ ไม่ได้จัดพื้นที่เฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่นำรถมาจอดไว้ในลานจอดรถของชุมชน แต่ขอความร่วมมือให้นักท่องเที่ยวจอดรถให้เป็นระเบียบ เพื่อมีพื้นที่จอดรถอย่างเพียงพอ

จุดทิ้งขยะ

ขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในชุมชน ที่มาท่องเที่ยวในชุมชนไม่ควรนำขยะส่วนตัวมาทิ้งในบริเวณพื้นที่ของโครงการฯ เนื่องจากมีพื้นที่รองรับขยะน้อย และขอความร่วมมือจากชุมชนได้ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดให้มีบริเวณรองรับขยะของชุมชนในพื้นที่อย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เมื่อชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในชุมชน มากกว่าวิถีเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การเก็บเมี่ยง หรือกาแฟ จึงกระทบต่อฤดูกาลเกษตรที่อยู่ในช่วงเดียวกับฤดูกาลท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้สมาชิกชุมชนได้ละทิ้งอาชีพหลัก ไปทำงานอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว ทำให้ไม่มีเวลาเก็บผลผลิตด้านเกษตรในช่วงฤดูกาล เกษตร เป็นผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน

4.2.2 Flight of the Gibbons สำนักงานสาขา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้จัดการ Flight of the Gibbons สำนักงานสาขา

วันที่สัมภาษณ์ : 8 มีนาคม 2561

บทบาทของหน่วยงาน

Flight of the Gibbons เข้ามาเช่าพื้นที่ของชุมชนเพื่อประกอบกิจการท่องเที่ยวในชุมชนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2555 และสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยมีลูกจ้างที่ทำงานในหน่วยงาน เป็นคนในชุมชน จำนวนร้อยละ 50 อายุตั้งแต่ 18 -60 ปี และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการท่องเที่ยวของบริษัท จำนวน 4 ฐานกิจกรรม ได้แก่ ฐานหมอนใบชา ฐานเมี่ยง ฐานสมุนไพร และฐานจักสาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวเสริมนอกจากการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของบริษัท รวมทั้งกลุ่มแม่บ้านที่ประกอบอาหารและกลุ่มนวดสมุนไพรของชุมชน มีรายได้จากนักท่องเที่ยวของบริษัท

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนที่มีต่อบริษัท

ที่จอดรถ

ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวของชุมชน มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชน นำรถส่วนตัวมาจอดในพื้นที่บริเวณรับส่งลูกค้า(นักท่องเที่ยว)ของบริษัท และเป็นการจอดระยะเวลานาน ไม่ได้จอดเป็นการชั่วคราว ทำให้เกิดปัญหาต่อการจัดการพื้นที่จอดรถเพื่อรองรับการให้บริการของบริษัทไม่เพียงพอ และหากจอดรถในบริเวณด้านหน้าบริษัทถนนจะคับแคบทำให้การจราจรติดขัดในบริเวณดังกล่าว รวมทั้งปัญหาในการอ้างสิทธิจอดรถในพื้นที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนกับบริษัทฯ

ห้องน้ำสาธารณะ

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน จะใช้บริการห้องน้ำของบริษัท ทำให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวของบริษัท เนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน

จุดทิ้งขยะ

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน ส่วนหนึ่งมักจะนำขยะ/แก้วน้ำเครื่องดื่มที่เกิดจากการบริโภค นำไปทิ้งในบริเวณถังขยะของบริษัทหรือบริเวณที่จอดรถหน้าสำนักงานของบริษัท ทำให้การดูแลรักษาความสะอาดสำหรับนักท่องเที่ยวของบริษัทไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความสกปรก เนื่องจากมีปริมาณล้นถังขยะ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ที่จอดรถ

ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนให้จอดรถในบริเวณที่จอดรถของชุมชน และสื่อสารความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงการใช้บริเวณที่จอดรถที่ชุมชนกำหนดไว้ เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ห้องน้ำสาธารณะ

ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนได้รับทราบ การจัดห้องน้ำสาธารณะของชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในบริเวณใด และควรทำป้ายประกาศให้เห็นชัดเจน

จุดทิ้งขยะ

ชุมชนควรจัดบริเวณที่ทิ้งขยะสาธารณะ ให้มีจำนวนถังขยะรองรับอย่างเพียงพอ เพื่อการดูแลรักษาความสะอาดอย่างทั่วถึง

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

ชุมชนควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวเพื่อให้บริการข้อมูล/กิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว หรือป้ายประกาศแนะนำสถานที่/กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนไม่ทราบว่า จะไปเริ่มต้นการท่องเที่ยวในชุมชนในจุดใด รวมถึงการสื่อสารความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการบังคับใช้ระเบียบหมู่บ้านอย่างจริงจัง การกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน เพื่อการบริหารจัดการชุมชน ได้แก่ การดูแลรักษาความเป็นระเบียบของบ้านพัก

(รูปแบบ/ขนาด) การสร้างบ้านพักที่ขาดอัตลักษณ์ของชุมชน การถือครองที่ดินเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และการจัดการผลประโยชน์ให้มีความเป็นธรรม เพื่อป้องกันความขัดแย้งในชุมชน

2. การดูแลรักษาจุดขายของชุมชน ด้านความเป็นธรรมชาติ ความเรียบง่ายของหมู่บ้าน ให้คงอยู่เพื่อให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

4.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว

วันที่สัมภาษณ์ : 15 มีนาคม 2561

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน

ที่พัก

ชุมชนมีการก่อสร้างบ้านพักชุมชน(เช่ารายวัน) ในจำนวนที่เพิ่มขึ้น ไม่ได้ขออนุญาตแบบหรือการก่อสร้างกับอบต. และอบต.ไม่สามารถอนุญาตให้ก่อสร้างบ้านได้ เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการถือครองที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย (สค.1) สามารถมีบ้านพักอาศัย แต่ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ไม่ได้ จึงไม่ได้อนุญาต ซึ่งชุมชนมีระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบริหารจัดการตนเอง ทั้งนี้การขอเลขที่บ้านพัก ชุมชนได้ดำเนินการโดยตรงกับอำเภอแม่ออน ไม่ได้ขออนุญาตที่อบต. จึงไม่สามารถควบคุมแบบการก่อสร้างหรือจำนวนบ้านพักที่เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งชุมชนสามารถบริหารจัดการได้ด้วยระเบียบของหมู่บ้าน

ที่จอดรถสาธารณะและการจัดการจราจร

ชุมชนมีการจัดบริเวณที่จอดรถในพื้นที่ของเอกชน เพื่อการจอดรถและบริการรถรับส่งนักท่องเที่ยวคนละ 120 บาทต่อคน อบต.ขอความร่วมมือให้รถบริการรับส่งเป็นรถที่จดทะเบียนขนส่งอย่างถูกต้อง ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น ที่อบต.จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกในการจราจรร่วมกับตำรวจท้องที่ นอกจากช่วงเทศกาลชุมชนบริหารจัดการตนเอง

ห้องน้ำสาธารณะ

อบต.ขอความร่วมมือจากเอกชน ผู้ที่ใช้พื้นที่จอดรถ จัดให้มีห้องน้ำสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

จุดทิ้งขยะ

ปีงบประมาณพ.ศ. 2558-2560 อบต.ได้เข้ามาดูแลการจัดการขยะของชุมชน โดยกำหนดเวลาเก็บขยะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีลูกจ้าง 1 คน (ได้รับค่าจ้างสัปดาห์ละ 500 บาท) และแยกขยะ แต่ต่อมาเมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 ที่ออกตามพระราชบัญญัติรักษาความ

สะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 การดำเนินการจัดเก็บขยะโดยการมอบหมายเอกชนเก็บ ขน หรือกู้จัดมูลฝอย เพื่อให้เป็นไปตามข้อแนะนำจากประกาศ ฯ จึงไม่ได้ดำเนินการจัดเก็บได้เอง โดยปัจจุบันชุมชนมีระบบบริหารจัดการขยะของชุมชน เก็บถุงละ 10 บาท และมีการเผาขยะในบริเวณเตาเผาขยะของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการบังคับใช้ระเบียบหมู่บ้านอย่างจริงจัง ได้แก่ การออกแบบการก่อสร้างบ้านพักควรเน้นอัตลักษณ์ของชุมชน การบำบัดน้ำเสีย การดูแลควบคุมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค
2. ควรมีการปรับปรุงรายละเอียดการดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติของหมู่บ้านให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ หมู่บ้านได้กำหนดระเบียบข้อบังคับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความสงบสุข ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จ.เชียงใหม่ มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2550

4.2.4 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว

วันที่สัมภาษณ์ : 15 มีนาคม 2561

ผลกระทบการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน

1. จำนวนบ้านพักชุมชนที่เพิ่มขึ้น ทำให้รู้สึกแออัดทั้งการใช้พื้นที่ของนักท่องเที่ยวกับชุมชน และการดูแลการใช้น้ำอุปโภคและบริโภคอย่างเหมาะสม
2. ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดจากการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในการสำรวจข้อมูลสุขภาพของชุมชน เกิดความล่าช้า เนื่องจากไม่มีเวลาในการดำเนินการ ต้องไปทำงานส่วนตัวที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว ทำให้ขาดความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับรพ.สต.
3. สุขภาวะของคนในชุมชน เริ่มเปลี่ยนแปลงเกิดภาวะความเครียดที่เกิดจากการทำงาน โดยเฉพาะวัยกลางคน อายุระหว่าง 30-50 ปี เมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากในช่วงเทศกาล รวมถึงการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ผู้ป่วยเรื้อรัง(ความดันโลหิตสูง เบาหวาน) ไม่มาตามเวลานัดเพื่อตรวจสุขภาพ เนื่องจากไม่มีเวลา ทำให้ไม่ได้วิเคราะห์เพื่อการดูแลสุขภาพโรคได้อย่างต่อเนื่อง

4. อุบัติเหตุในชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่เกิดจากอุบัติเหตุจากยานพาหนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ชุมชนบ้านแม่กำปอง ควรให้ความสำคัญในการใช้ระเบียบหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด และปรับปรุงให้มีรายละเอียดที่กระชับ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน
2. ชุมชนควรเน้นความสำคัญในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยกำหนดมาตรการดูแลรักษาคุณภาพน้ำและการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
3. ชุมชนควรคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านแม่กำปอง ที่คงความเป็นธรรมชาติและมีความเรียบง่าย โดยเฉพาะบ้านพักที่คงความดั้งเดิม

5. ความคิดเห็นและความพึงพอใจของคนในชุมชนต่อการบริหารจัดการชุมชนและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของคนในชุมชนบ้านแม่กำปองต่อการบริหารจัดการชุมชนและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลครัวเรือนในชุมชน ในประเด็นความคิดเห็น ดังนี้

1. ความพึงพอใจต่อการบริการจัดการบ้านแม่กำปองและความพึงพอใจต่อการบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง
2. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
4. ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

โดยศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการพัฒนาและดำเนินงานสรุปผลข้อมูลโดยแบ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนตามประเภทการประกอบการ ดังนี้

1. ครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์
2. ครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก
3. ครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า
4. ครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด

5.1 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	1	4.5
	หญิง	21	95.5
	รวม	22	100
ช่วงอายุ	36 - 45 ปี	2	9.1
	46 - 55 ปี	6	27.3
	55 ปีขึ้นไป	14	63.6
	รวม	22	100
ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง	7 - 15 ปี	1	4.5
	20 ปีขึ้นไป	21	95.5
	รวม	22	100

จากตารางที่ 10 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ จำนวน 22 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 21 คน (ร้อยละ 95.5) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 55 ปีขึ้นไป 14 คน (ร้อยละ 63.6) และเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านแม่กำปองเป็นระยะเวลา 20 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน (ร้อยละ 95.5)

5.1.2 ความพึงพอใจต่อการบริการจัดการชุมชนและความพึงพอใจต่อการบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

1) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชน

สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ ในด้านต่างๆ ดังตาราง

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน

4.21 – 5.00

หมายถึง

มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61– 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 –2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 –1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 11 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ต่อการบริหารจัดการชุมชน

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 22)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	10 (45.5)	8 (36.4)	4 (18.2)	0	0	4.27	0.767	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	17 (77.3)	1 (4.5)	4 (18.2)	0	0	4.59	0.796	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	13 (59.1)	5 (22.7)	4 (18.2)	0	0	4.41	0.796	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการชุมชน	16 (72.7)	3 (13.6)	1 (4.5)	2 (9.1)	0	4.50	0.964	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน	5	9	7	1	0	3.82	0.853	มาก
6. ความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน	12 (54.5)	5 (22.7)	3 (13.6)	2 (9.1)	0	4.23	1.02	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						4.30	0.866	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 ความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ต่อการบริหารจัดการชุมชน บ้านแม่กำปอง พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ มีความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการ

ควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 รองลงมาคือความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.50 และมีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง เท่ากับ 4.30 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

2) ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61– 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 –2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 –1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 22)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	13 (59.1)	5 (22.7)	4 (18.2)	0	0	4.41	0.796	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบ กติกาของชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยว	14 (63.6)	3 (13.6)	5 (22.7)	0	0	4.41	0.854	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจต่อสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	5 (22.7)	9 (40.9)	7 (31.8)	1 (4.5)	0	3.82	0.853	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						4.21	0.83	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 ดังตาราง

5.1.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชน

ตารางที่ 13 แสดงระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์

ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล (N = 22)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	0	1 (4.5)	0	3 (13.6)	18 (81.8)	1.27	0.703	น้อย
2. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	1 (4.5)	2 (9.1)	14 (63.6)	2 (9.1)	3 (13.6)	2.82	0.958	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						2.05	0.83	น้อย
3. ผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	13 (59.1)	6 (27.3)	3 (13.6)	0	0	4.45	0.739	มากที่สุด
4. ผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อชุมชน	11 (50)	9 (40.9)	2 (9.1)	0	0	4.41	0.666	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						4.45	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์ พบว่า การท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของคนในชุมชนที่ประกอบการโฮมสเตย์อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.27 และส่งผลกระทบต่อปัญหาต่อชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 ในส่วนของผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์นั้น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.45 ดังตาราง

5.1.4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 14 สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล (N = 22)	
	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ด้านการจราจร	13	56
2. การพัฒนาด้านการจัดการขยะ	8	34.8
3. การพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่าไม้	1	4.3
4. ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	1	4.3
รวม	23	100

จากตารางที่ 14 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบการโฮมสเตย์ มีความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด (ร้อยละ 56) รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ (ร้อยละ 34.8)

5.2 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปองของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	7	30.4
	หญิง	16	69.6
	รวม	23	100
อายุ	26 – 35 ปี	4	17.4
	36 - 45 ปี	6	26.1
	46 - 55 ปี	7	30.4
	55 ปีขึ้นไป	6	26.1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวนคน	ร้อยละ
รวม		23	100
ระยะเวลาในการอยู่	0 - 3 ปี	2	8.7
อาศัยในบ้านแม่กำปอง	3 - 7 ปี	1	4.3
	7 - 15 ปี	1	4.3
	15 - 20 ปี	2	8.7
	20 ปีขึ้นไป	17	73.9
	รวม	23	100

จากตารางที่ 15 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพัก จำนวน 23 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 16 คน (ร้อยละ 69.6) มีอายุระหว่าง 46 - 55 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 30.4) และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านแม่กำปองเป็นระยะเวลา 20 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 21 คน (ร้อยละ 73.9)

5.2.2 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนและความพึงพอใจต่อการบริการจัดการด้านการท่องเที่ยว

1) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชน

ตารางที่ 16 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพักต่อการบริหารจัดการชุมชน

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 23)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	6 (26.1)	9 (39.1)	6 (26.1)	2 (8.7)	0	3.74	1.137	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	8 (34.8)	8 (34.8)	7 (30.4)	0	0	4.04	0.825	มาก

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 23)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
3. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	4 (17.4)	7 (30.4)	9 (39.1)	1 (4.3)	2 (8.7)	3.43	1.121	มาก
4. ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการชุมชน	5 (21.7)	9 (39.1)	7 (30.4)	0	2 (8.7)	3.65	1.112	มาก
5. ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน	5 (21.7)	5 (21.7)	10 (43.5)	1 (4.3)	2 (8.7)	3.43	1.161	มาก
6. ความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน ของคณะกรรมการหมู่บ้าน	11 (47.8)	4 (17.4)	3 (13.0)	2 (8.7)	3 (13.0)	3.78	1.476	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.67	1.139	มาก

จากตารางที่ 16 ความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพักต่อการบริหารจัดการชุมชน บ้านแม่กำปอง พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.67 โดยมีความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

2) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การแปลผลคะแนน

หมายถึง

4.21 – 5.00

มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.41 – 4.20

มีส่วนร่วมมาก

2.61 – 3.40

มีส่วนร่วมปานกลาง

1.81 – 2.60

มีส่วนร่วมน้อย

1.00 – 1.80

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 17 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือน
ผู้ประกอบการบ้านพักต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 23)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/ นโยบายในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	6 (26.1)	7 (30.4)	6 (26.1)	3 (13.0)	1 (4.3)	3.61	1.158	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบ กติกาของชุมชนในด้านการ จัดการท่องเที่ยว	4 (17.4)	7 (30.4)	9 (39.1)	2 (8.7)	1 (4.3)	3.48	1.039	มาก
3. ความพึงพอใจต่อสถานการณ์ ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	3 (13.0)	8 (34.8)	11 (47.8)	1 (4.3)	0	3.57	0.788	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.55	1.00	มาก

จากตารางที่ 17 ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของครัวเรือน
ที่ประกอบการบ้านพัก พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพักมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้าน
การท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.55 ดังตาราง

5.2.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชน

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 18 สรุปผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนผู้ประกอบการบ้านพัก

ประเด็นวัดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล (N = 23)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	1 (4.3)	1 (4.3)	1 (4.3)	3 (13.0)	17 (73.9)	1.52	1.082	น้อยที่สุด
2. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	1 (4.3)	5 (21.7)	7 (30.4)	2 (8.7)	8 (34.8)	2.52	1.310	น้อย
รวม						2.02	1.196	น้อย
3. ผลดีจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	15 (65.2)	7 (30.4)	1 (4.3)	0	0	4.61	0.583	มากที่สุด
4. ผลดีจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อชุมชน	12 (52.2)	10 (43.5)	1 (4.3)	0	0	4.48	0.593	มากที่สุด
รวม						4.55	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพัก พบว่า การท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของคนในชุมชนที่ประกอบการบ้านพักอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 และส่งผลกระทบและปัญหาต่อชุมชน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ในส่วนของผลดีจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพักนั้น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.55 ดังตาราง

5.2.4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 19 สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการบ้านพัก

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ด้านการจราจร	22	32.4
2. การพัฒนาด้านการจัดการขยะ	17	25
3. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว	4	5.9
4. ด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน	7	10.3
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4	5.9
6. ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการ	5	7.4
7. การพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่า ไม้	7	10.3
8. ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	2	2.9
รวม	68	100

จากตารางที่ 19 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า ครัวเรือนที่ประกอบกรบ้านพัก มีความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ คิดเป็นร้อยละ 25

5.3 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	2	20
	หญิง	8	80
	รวม	10	100
อายุ	15 – 25 ปี	3	30
	26 – 35 ปี	2	20
	36 - 45 ปี	4	40
	55 ปีขึ้นไป	1	10
	รวม	10	100

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวนคน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการอยู่อาศัยใน บ้านแม่กำปอง	0 - 3 ปี	1	10
	15 - 20 ปี	2	20
	20 ปีขึ้นไป	7	70
รวม		10	100

จากตารางที่ 20 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า จำนวน 10 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80 และเพศชาย ร้อยละ 20 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.4 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านแม่กำปองเป็นระยะเวลา 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70

5.3.2 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

1) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชน

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 21 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบกรรบ้านค้าต่อการบริหารจัดการชุมชน

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 10)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	2 (20)	5 (50)	3 (30)	0	0	3.90	0.738	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3 (30)	5 (50)	2 (20)	0	0	4.10	0.738	มาก
3. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	3 (30)	5 (50)	2 (20)	0	0	4.10	0.738	มาก
4. ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการชุมชน	3 (30)	5 (50)	1 (10)	1 (10)	0	4.00	0.943	มาก
5. ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน	0	7 (70)	1 (10)	2 (20)	0	3.50	0.850	มาก
6. ความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน	2 (20)	8 (80)	0	0	0	4.20	0.422	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.97	0.74	มาก

จากตารางที่ 21 ความพึงพอใจของครัวเรือนที่ประกอบกรรบ้านค้าต่อการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า ครัวเรือนผู้ประกอบกรรบ้านค้า มีความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ทั้งนี้ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนในด้านต่างๆ โดยรวม อยู่ในระดับมาก คือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.97 ดังตาราง

2) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 22 สรุประดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครัวเรือนที่ประกอบกร ร้านค้า ต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 10)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	0	9 (90)	1 (10)	0	0	3.90	0.316	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบกติกาของชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยว	0	8 (80)	1 (10)	1 (10)	0	3.70	0.675	มาก
3. ความพึงพอใจต่อสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	0	8 (80)	0	1 (10)	1 (10)	3.50	1.080	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.7	0.69	มาก

จากตารางที่ 22 ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า พบว่า มีความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบันมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7 ดังตาราง

5.3.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชน

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 23 แสดงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 22)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	0	1 (10)	0	3 (30)	6 (60)	1.60	0.966	น้อยที่สุด
2. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	1 (10)	2 (20)	1 (10)	3 (30)	3 (30)	2.50	1.434	น้อย
รวม						2.05	1.2	น้อย
3. ผลดีจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	5 (50)	5 (50)	0	0	0	4.50	0.527	มากที่สุด
4. ผลดีจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อชุมชน	7 (70)	3 (30)	0	0	0	4.70	0.483	มากที่สุด
รวม						4.6	0.505	มากที่สุด

จากตารางที่ 23 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองต่อครอบครัวและชุมชนของคนในชุมชนที่ประกอบการร้านค้า พบว่า การท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบและเป็นปัญหาต่อครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.60 และส่งผลกระทบและเป็นปัญหาต่อ

ชุมชน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ในส่วนของผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบันต่อครอบครัวและชุมชน ของครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้านั้น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.55 ดังตาราง

5.3.4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ตาราง 24 สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบการร้านค้า

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้าน	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวนคน	ร้อยละ
การท่องเที่ยว		
1. ด้านการจราจร	9	32.1
2. การพัฒนาด้านการจัดการขยะ	8	28.6
3. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว	2	7.1
4. ด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน	2	7.1
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	2	7.1
6. ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการ	2	7.1
7. ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	3	10.7
รวม	28	100

จากตารางที่ 24 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า ครัวเรือนผู้ประกอบการร้านค้า มีความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ คิดเป็นร้อยละ 28.6 และความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

5.4 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด

5.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปองของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	22	44
	หญิง	28	56
	รวม	50	100
อายุ	15 – 25 ปี	1	2
	26 – 35 ปี	2	4
	36 – 45 ปี	5	10
	46 – 55 ปี	11	22
	55 ปีขึ้นไป	30	60
	ไม่ระบุ	1	2
	รวม	50	100
ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านแม่กำปอง	0 - 3 ปี	1	2
	7 - 15 ปี	1	2
	20 ปีขึ้นไป	48	96
	รวม	50	100

จากตารางที่ 25 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด จำนวน 50 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56 และเพศชาย ร้อยละ 44 ส่วนใหญ่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านแม่กำปองเป็นระยะเวลา 20 ปีขึ้นไป โดยคิดเป็นร้อยละ 96

5.4.2 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชนและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

1) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการชุมชน

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 26 แสดงความพึงพอใจต่อการบริการจัดการชุมชนของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	9 (18)	19 (38)	21 (42)	1 (2)	0	3.72	0.784	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	16 (32)	25 (50)	8 (16)	0	0	4.08	0.900	มาก
3. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	11 (22)	19 (38)	18 (36)	2 (4)	0	3.78	0.840	มาก
4. ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการ	17 (34)	22 (44)	10 (20)	0	0	4.06	0.935	มาก
5. ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน	11 (22)	16 (32)	15 (30)	3 (6)	2 (4)	3.44	1.343	มาก
6. ความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน	24 (48)	20 (40)	4 (8)	0	1 (2)	4.26	1.006	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.89	0.968	มาก

จากตารางที่ 26 ความพึงพอใจของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด ต่อการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า ครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด มีความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ซึ่งอยู่ในความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ซึ่งอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.89 ดังตาราง

2) ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 27 แสดงระดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใดต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	12 (24)	30 (60)	7 (14)	1 (2)	0	4.06	0.682	มาก
2. ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบ กติกาของชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยว	10 (20)	26 (52)	12 (24)	2 (4)	0	3.88	0.773	มาก
3. ความพึงพอใจต่อสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน	9 (18)	24 (48)	15 (30)	2 (4)	0	3.80	0.782	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.91	0.745	มาก

จากตารางที่ 27 ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด พบว่า มีความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.91 ดังตาราง

5.4.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชน

การแปลผลคะแนน

ช่วงคะแนน	หมายถึง
4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61– 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 –1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 28 แสดงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนผู้ที่ไม่ประกอบการใด

ประเด็นวัดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	1 (2)	1 (2)	0	4 (8)	44 (88)	1.22	0.737	น้อยที่สุด
2. ผลกระทบและปัญหาจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	1 (2)	6 (12)	13 (26)	9 (18)	21 (42)	2.14	1.161	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						1.68	0.95	น้อยที่สุด
3. ผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์	19 (38)	17 (34)	9 (18)	3 (6)	2 (4)	3.96	1.087	มาก
4. ผลดีจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ต่อชุมชน	16 (32)	23 (46)	7 (14)	0	1 (2)	3.88	1.272	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม						3.92	1.18	มาก

จากตารางที่ 28 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนของครัวเรือนผู้ที่ไม่ประกอบการใดพบว่า การท่องเที่ยวส่งผลกระทบหรือปัญหาต่อครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.22 และการท่องเที่ยวส่งผลกระทบหรือปัญหาต่อชุมชนในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 ใน

ส่วนของผลดีจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนนั้น โดยรวมส่งผลดีในระดับ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.2 ดังตาราง

5.4.4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 29 สรุปจำนวนและร้อยละ ของความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ด้านการจราจร	35	35
2. การพัฒนาด้านการจัดการขยะ	39	39
3. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว	1	1
4. ด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน	8	8
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4	4
6. ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการ	2	2
7. การพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่าไม้	5	5
8. ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	6	6
รวม	100	100

จากตารางที่ 29 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า ครัวเรือนที่ไม่ประกอบการใด มีความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาคือด้านการจราจร ร้อยละ 35

5.5 ความคาดหวังของคนในชุมชนต่อการพัฒนาบ้านแม่กำปองในอนาคต

จากการสัมภาษณ์คนในชุมชน ในประเด็นความคาดหวังหรือสิ่งที่อยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาบ้านแม่กำปองทั้งการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นดังนี้

สิ่งที่อยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

คนในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันบ้านแม่กำปองมีการพัฒนาที่ดีทั้งการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว จึงเกิดปัญหานายทุนภายนอกต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรใน

ชุมชน จึงอยากให้เข้มงวดเรื่องกฎระเบียบควบคุมไม่ให้นายทุนภายนอกเข้ามาประกอบการในชุมชน และอยากเห็นบริบทชุมชนที่ยังคงมีความเป็นท้องถิ่น เช่น การปลูกสร้างบ้านเรือนที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และลดความแออัดโดยการไม่เพิ่มเติมสิ่งปลูกสร้างในชุมชน นอกจากนั้นชุมชนอยากให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ รักษาวิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่ คนในชุมชนรัก สามัคคี ไม่ขัดแย้งกัน รวมถึงการทำงานของผู้นำและคณะกรรมการที่มีความโปร่งใส

สิ่งที่อยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

สิ่งที่คนในชุมชนบ้านแม่กำปองอยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง คืออยากเห็นการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองเกิดความยั่งยืน นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและเดินทางมาท่องเที่ยวเรื่อยๆ ทำให้เศรษฐกิจดี ชุมชนมีรายได้ ลูกหลานไม่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน อีกทั้งอยากให้ชาวบ้านมีไมตรีที่ดีกับนักท่องเที่ยว พุดคุยด้วยวาจาที่ไพเราะ มีรอยยิ้มของความยินดีต้อนรับและเป็นกันเอง ชุมชนอยากได้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในวิถีชีวิตชุมชน สนใจการอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมถึงในอนาคตอยากเห็นการจัดการจราจรที่เป็นระเบียบและปลอดภัย และในส่วนของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ปางกลางและปางนอกสะท้อนว่าในอนาคตอยากให้การท่องเที่ยวกระจายรายได้มาสู่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่โซนปางนอกและปางกลางมากขึ้น เพราะปัจจุบันรายได้จากการท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่ที่ปางใน ซึ่งเป็นโซนมีร้านค้าและที่พัก

6. พฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

การศึกษารั้วนี้ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านคนในชุมชน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หากต้องการให้การท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองเกิดความยั่งยืน ทุกภาคส่วนต้องตระหนักและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อลด แก่ หรือควบคุมผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นแล้ว คาดว่าจะเกิด หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในชุมชนบ้านแม่กำปอง

คณะผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนี้

6.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม และแบ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทไปกลับ จำนวน 149 คน และกลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทพักค้างคืน จำนวน 102 คน สรุปผลได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทไปกลับ

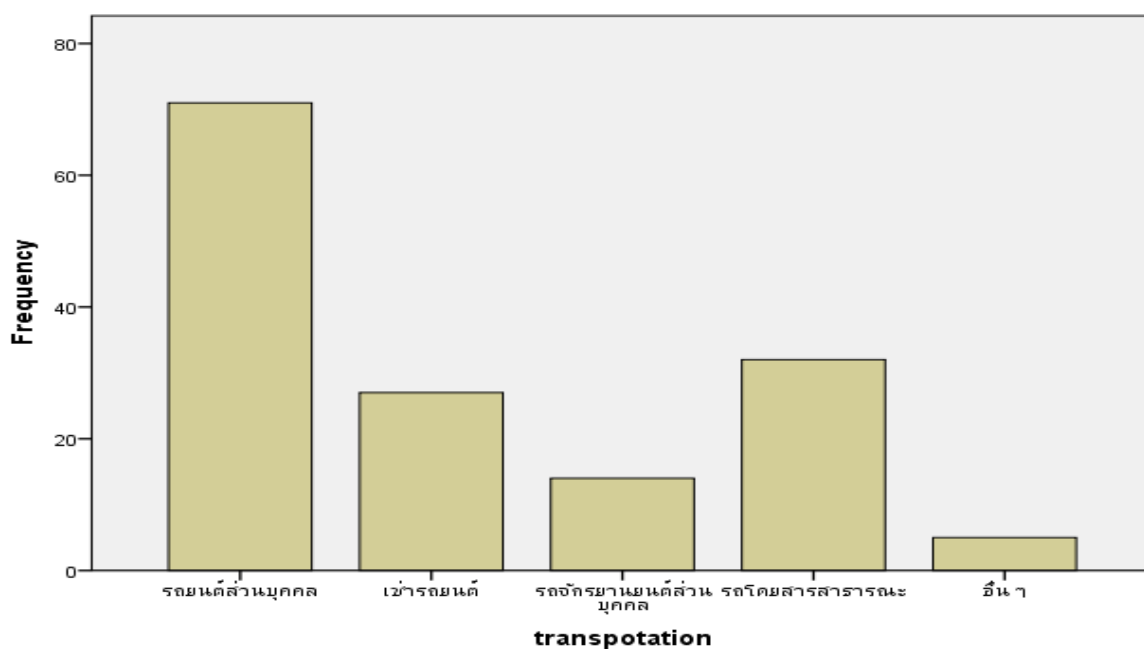
ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับ พบว่า ร้อยละ 54 ของนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 27 ปี (ร้อยละ 38.70) และประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 34.70) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นพาหนะที่เดินทางท่องเที่ยวแม่กำปองถึงร้อยละ 47.30 (แผนภูมิที่ 1) และมักจะเดินทางเป็นกลุ่มเล็กๆไม่เกิน 7 คน(แผนภูมิที่ 2) ซึ่งเหมาะกับลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปองที่รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้จำกัด เพราะหากมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากเกินไป หรือเที่ยวในลักษณะ Mass Tourism จะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับได้ของชุมชนและจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการท่องเที่ยวอื่นๆ

ตารางที่ 30 สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไป - กลับ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	68	45.30
หญิง	81	54.00
ไม่ตอบ	1	07.00
อายุ		
ต่ำกว่า 27 ปี	58	38.70
27 – 37 ปี	49	32.70
38 – 52 ปี	37	24.70
53 – 71 ปี	4	2.70
71 ปีขึ้นไป	0	0
ไม่ตอบ	1	07.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	38	25.30
รับราชการ	12	8
พนักงาน/ลูกจ้าง	52	34.90
รัฐวิสาหกิจ	5	3.3
ว่างงาน	4	2.70
ประกอบกิจการส่วนตัว	30	20

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
เกษียณ	0	0
อื่นๆ	7	4.70

จากตารางที่ 30 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไป – กลับ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 และเพศชาย ร้อยละ 45.30 ส่วนใหญ่มีอยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 27 ปี ร้อยละ 38.70 มีอาชีพ พนักงาน/ลูกจ้าง ร้อยละ 34.90 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.30 ประกอบกิจการส่วนตัว ร้อยละ 20 และอื่นๆ ดังตาราง

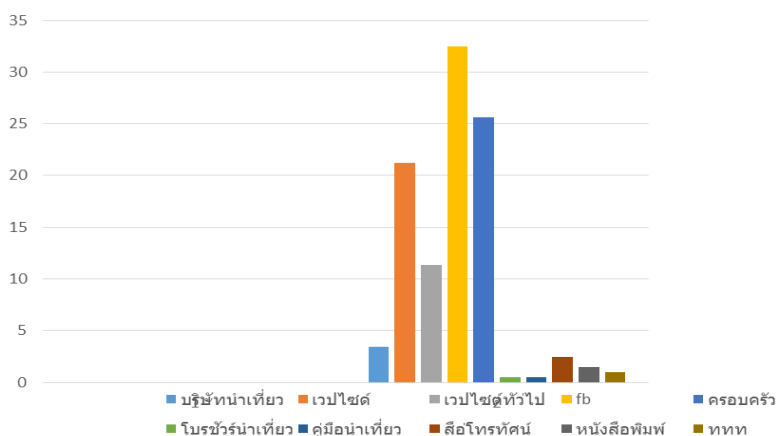
ภาพที่ 28 แผนภูมิแสดงพาหนะที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง

จากภาพที่ จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมา คือ รถโดยสารสาธารณะ เช่ารถยนต์ และรถจักรยานยนต์ส่วนตัว ตามลำดับ

ตารางที่ 31 แสดงสถานที่เกี่ยวข้องกับคนที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเที่ยวด้วย

สถานที่เกี่ยวข้องกับคนที่มาท่องเที่ยวด้วย	ร้อยละ
1. เพื่อน	47.13
2. คนในครอบครัว	22.66
3. คู่รัก	14.01

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไปกลับพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 47.13) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 21.66) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 14.01) ตามลำดับ

ภาพที่ 29 แสดงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook (ร้อยละ 32.51) ทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 21.18) และเว็บไซต์ทั่วไป ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว (ร้อยละ 11.33)

ตารางที่ 32 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
4. ตรงกับความคาดหวัง	141	94.00
5. ไม่ตรงกับความคาดหวัง	7	4.70
6. ไม่ตอบ	1	07.00

ตารางที่ 33 สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง

สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	120	40.00
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	42	14.00
3. สินค้าชุมชน	22	7.33
4. อาหารท้องถิ่น	25	8.33
5. วิถีชีวิตชุมชน	83	27.67
6. อื่นๆ	8	2.67
รวม	300	100

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองในระดับพึงพอใจมาก อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ชอบมากที่สุดจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง คือปัญหาผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมสามารถแยกออกมาได้เป็นประเด็นหลักๆ 2 ประเด็น คือ

1. ปัญหาด้านที่จอดรถ การจราจรโดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกว่าการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองมีปัญหาการจราจรติดขัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ ที่จอดรถไม่สะดวกสบาย จอดรถลำบาก ซึ่งหากประเมินแล้ว ปัญหานี้เป็นปัญหาที่บ้านแม่กำปองได้ตระหนักและกำลังหาแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะมีปริมาณมากขึ้น ส่งผลให้มีรถนักท่องเที่ยวทั้งรถส่วนตัว รถเช่าหรือรถของบริษัททัวร์เข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก

2. ปัญหาขยะ ปัญหาในการจัดเก็บขยะ คัดแยกขยะ หรือไม่มีที่ทิ้งขยะเพียงพอ นักท่องเที่ยวสัมผัสได้ว่า พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเช่น น้ำตก ลำธาร มีขยะมูลฝอย

จากความคิดเห็นดังกล่าวของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง (ตารางที่ 3) ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกมาเที่ยวแม่กำปองเพราะสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ แต่เมื่อมาแล้วพบปัญหาการจราจรติดขัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ ปัญหาขยะและที่ทิ้งขยะ จึงส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้บริการทางการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง (ร้อยละ 48.70) ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว เป็นนักท่องเที่ยวแบบเดินทางไปกลับ จึงไม่มีโอกาสได้ใช้บริการทางการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทพักค้างคืน

ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่า ร้อยละ 38 ของนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 37 ปี (ร้อยละ 44.20) และประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 20.20) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ร้อยละ 31.90) เช่น เชียงคาน ปาย และเป็นการท่องเที่ยวแบบพักค้าง

ตารางที่ 34 สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	40	24.50
2. หญิง	62	38.00
อายุ		
1. ต่ำกว่า 27 ปี	29	17.80
2. 27 – 37 ปี	43	26.40
3. 38 – 52 ปี	25	15.30
4. 53 – 71 ปี	5	3.10
5. 71 ปีขึ้นไป	0	0
อาชีพ		
1. นักเรียน/นักศึกษา	23	14.10
2. รับราชการ	6	3.70
3. พนักงาน/ลูกจ้าง	33	20.20
4. รัฐวิสาหกิจ	3	1.80
5. ว่างาน	0	0
6. ประกอบกิจการส่วนตัว	26	16.00
7. เกษียณ	4	2.50
อื่นๆ	7	4.70

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 35.29) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 34.31) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 16.67) ซึ่งข้อมูลที่ได้เหมือนกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพักผ่อน (ร้อยละ 46.11) ชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง(ร้อยละ

23.35) และเยี่ยมชมวิถีชุมชน(ร้อยละ 13.17) ตามลำดับ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า บ้านแม่กำปองเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวด้วยตนเองกับเพื่อน ครอบครัวหรือคู่รัก โดยไม่ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว นักท่องเที่ยวจะค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวและติดต่อที่พักด้วยตนเอง

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ facebook (ร้อยละ 29.58) ทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 20.42) (แผนภูมิที่ 3) และจากครอบครัวหรือเพื่อน (ร้อยละ 20.42) จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญมากในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการยังพบว่า สื่อสังคมออนไลน์ก็ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวแม่กำปองเนื่องจากมีกลุ่มมิชชันนารีแอบอ้าง ให้บริการบ้านพักกับนักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนยังไม่มีเว็บไซต์ที่เป็นทางการเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารกับนักท่องเที่ยวโดยตรง จึงเปิดช่องทางให้มิชชันนารีได้แอบแฝงเข้ามา และเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาก็ไม่มีที่พัก ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวแม่กำปองและอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบ้านแม่กำปองในอนาคต นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์ในชุมชน หากบ้านพักหรือโฮมสเตย์ใด มีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ สามารถเข้าถึงสังคมออนไลน์ ก็จะทำการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวถึงนักท่องเที่ยวโดยตรง ไม่ผ่านชุมชน

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วย		
1. ครอบครัว	35	34.31
2. เพื่อน	36	35.29
3. เพื่อนร่วมงาน	3	2.94
4. แฟน/คู่รัก	17	16.67
ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วย		
5. กรุ๊ปทัวร์	8	7.84
6. อื่นๆ	3	2.94
รวม	102	100

ตารางที่ 36 ประเภทของสื่อที่นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปอง

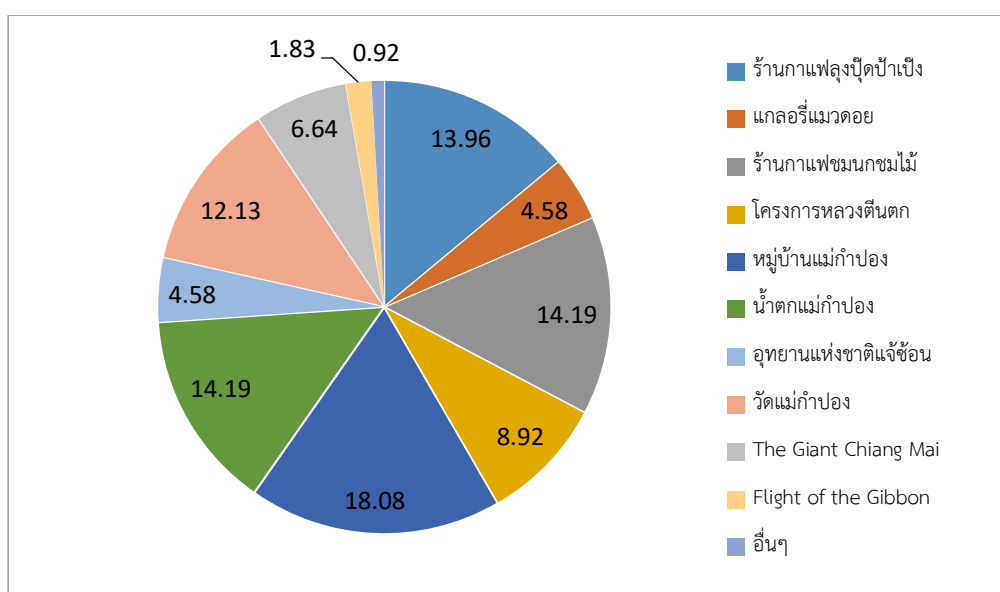
ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
ทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อรูปแบบ		
1. บริษัทนำเที่ยว	3	2.11
2. เว็บไซต์ท่องเที่ยว	29	20.42
3. เว็บไซต์ทั่วไป	21	14.79
4. Facebook	42	29.58
ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
ทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อรูปแบบ		
5. ครอบครัว/เพื่อน	29	20.42
6. โบรชัวร์นำเที่ยว	2	1.41
7. คู่มือนำเที่ยว	3	2.11
8. สื่อโทรทัศน์	4	2.82
9. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	3	2.11
10. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	3	2.11
11. อื่นๆ	3	2.11
รวม	142	100.00

ตารางที่ 37 แสดงวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง		
1. เพื่อจับจ่ายซื้อของสินค้าชุมชน	4	2.40
2. ศึกษาดูงาน	4	2.40
3. ชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติ	39	23.35
4. เดินป่า	7	4.19
5. เที่ยวอุทยานแห่งชาติ	9	5.39
6. เพื่อพักผ่อน	77	46.11
7. เพื่อสำรวจ	2	1.20

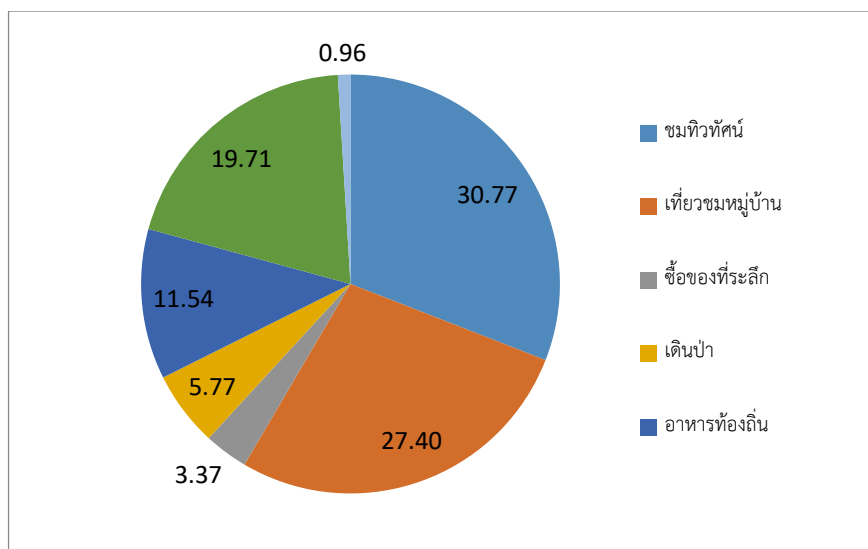
ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง		
8. ทำงาน	2	1.20
9. เยี่ยมชมวิถีชุมชน	22	13.17
10. อื่นๆ	1	0.60
รวม	167	100

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะพักที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ (ร้อยละ 54.60) โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด(แผนภูมิที่ 3)คือ หมู่บ้านแม่กำปอง (ร้อยละ 18.08) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังสนใจจะมาเยี่ยมชมดูหมู่บ้าน ร้านกาแฟเป็นจุดท่องเที่ยวใหม่ที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเยี่ยมชมบ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะร้านกาแฟชนบทไม้ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวพร้อมกับน้ำตกแม่กำปอง (ร้อยละ 14.19) โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,500 บาท ต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้

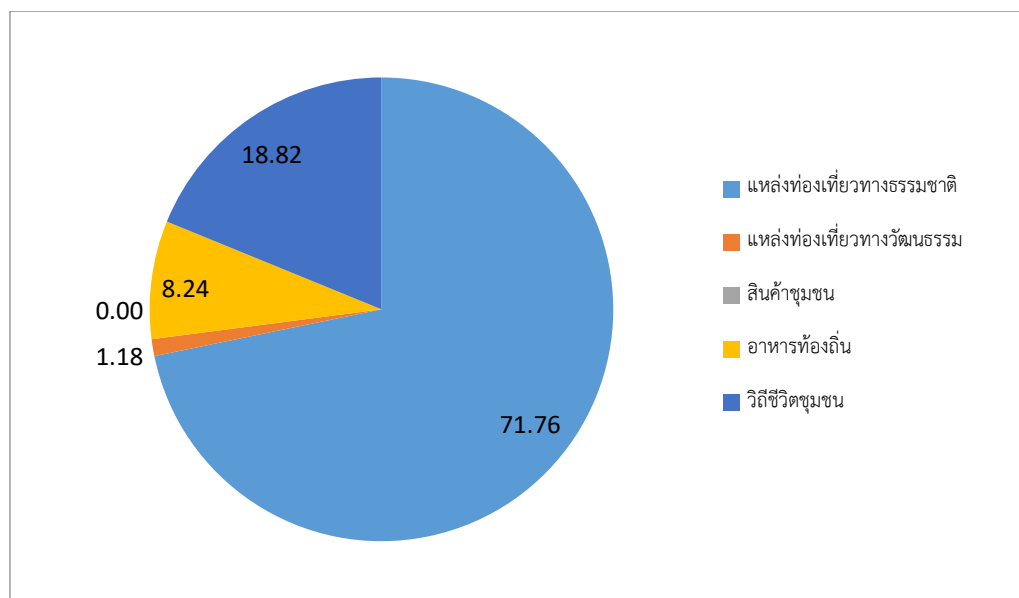

ภาพที่ 30 แผนภูมิแสดงสถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กำปองที่นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม

ภาพแผนภูมิที่ 30 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุด เมื่อมาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง คือชมวิวทิวทัศน์ (ร้อยละ 30.77) รองลงมาคือการเที่ยวชมหมู่บ้าน (ร้อยละ 27.40) และเที่ยววิถีชุมชน (ร้อยละ 19.71) ตามลำดับ

ภาพที่ 31 แผนภูมิแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุด

ภาพที่ 32 แผนภูมิแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจนักท่องเที่ยวเลือกเมื่อมาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง

ภาพที่ 32 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากที่สุดเมื่อมาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ร้อยละ 71.76) รองลงมาคือวิถีชุมชน (ร้อยละ 18.82) และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยากกลับมาเที่ยวบ้านแม่กำปองอีกครั้ง (ร้อยละ 52.80) และมีความสนใจที่จะแนะนำเพื่อนหรือคนในครอบครัวให้มาเที่ยวบ้านแม่กำปองต่อไป (ร้อยละ 60.10)

ทางด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวแบบค้างคืนที่มาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.10) เห็นว่า การมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวโดยสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว (ตารางที่ 8) คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ร้อยละ 37.34) และวิถี

ชุมชน (ร้อยละ 27.47) และเมื่อนักท่องเที่ยวประเมินระดับประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแม่กำปอง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับที่มากถึง ร้อยละ 41.20 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสได้ใช้บริการของการท่องเที่ยวชุมชนที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง (ร้อยละ 22.70) ไม่แตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ใช้บริการ (ร้อยละ 24.50)

ตารางที่ 38 สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง		
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	87	37.34
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	33	14.16
3. สินค้าชุมชน	18	7.73
4. อาหารท้องถิ่น	30	12.88
5. วิถีชีวิตชุมชน	64	27.47
6. อื่นๆ	1	0.43
รวม	233	100

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองทางด้านบวก ส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการเติบโตทางการท่องเที่ยวอย่างไม่มีระบบ นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น มีการนำเสนอให้กำหนดเวลาขึ้นลงของรถ เพื่อควบคุมปริมาณรถในพื้นที่ อีกทั้งปริมาณรถที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลถึงปัญหาทางด้านมลพิษทางเสียงและมลพิษทางอากาศที่เกิดจากรถที่เข้ามาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง นักท่องเที่ยวยังเสนอให้ปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลทางการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวสนใจในประวัติความเป็นมาของบ้านแม่กำปองแต่ยังขาดคนให้ข้อมูลต่างๆทางด้านนี้

6.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

จากการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม และแบ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทไปกลับ จำนวน 100 คน และกลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทพักค้างคืน จำนวน 100 คน สรุปผลได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทไปกลับ

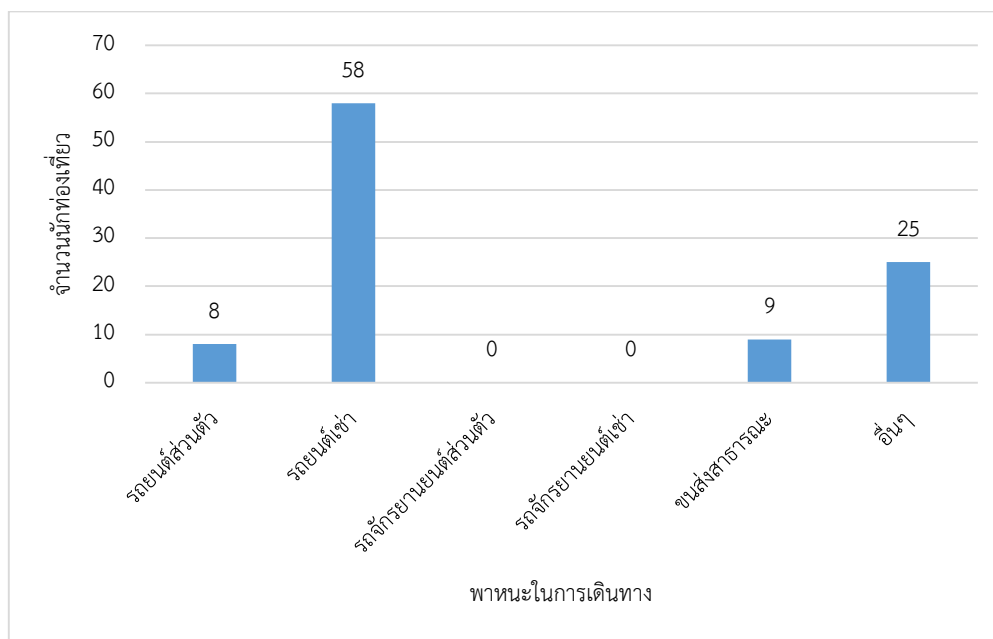
จากผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับ จำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพศชาย มีจำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 42 โดยที่ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 27 ปี มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 27 ถึง 37 ปี, อายุระหว่าง 38 ถึง 52 ปี, อายุ 53 ถึง 71 ปี และ 71 ปีขึ้นไป ตามลำดับ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมา คือ รัฐวิสาหกิจ พนักงาน/ลูกจ้าง ประกอบกิจการส่วนตัว รับราชการ เกษียณ และว่างงาน ตามลำดับ ดังตารางที่ 38 นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจาก สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และอีกหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เบลเยียม โปรตุเกส จีน ชาวกะเหรี่ยง สิงคโปร์ อิตาลี แอฟริกาใต้ ญี่ปุ่น ฮอลแลนด์ และฝรั่งเศส

ตารางที่ 39 สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไปกลับ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	42	42
หญิง	58	58
รวม	100	100
อายุ		
ต่ำกว่า 27 ปี	56	56
27 – 37 ปี	24	24
38 – 52 ปี	17	17
53 – 71 ปี	2	2
71 ปีขึ้นไป	1	1
รวม	100	100
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	67	67
รับราชการ	5	5
พนักงาน/ลูกจ้าง	8	8
รัฐวิสาหกิจ	9	9
ว่างงาน	1	1
ประกอบกิจการส่วนตัว	7	7

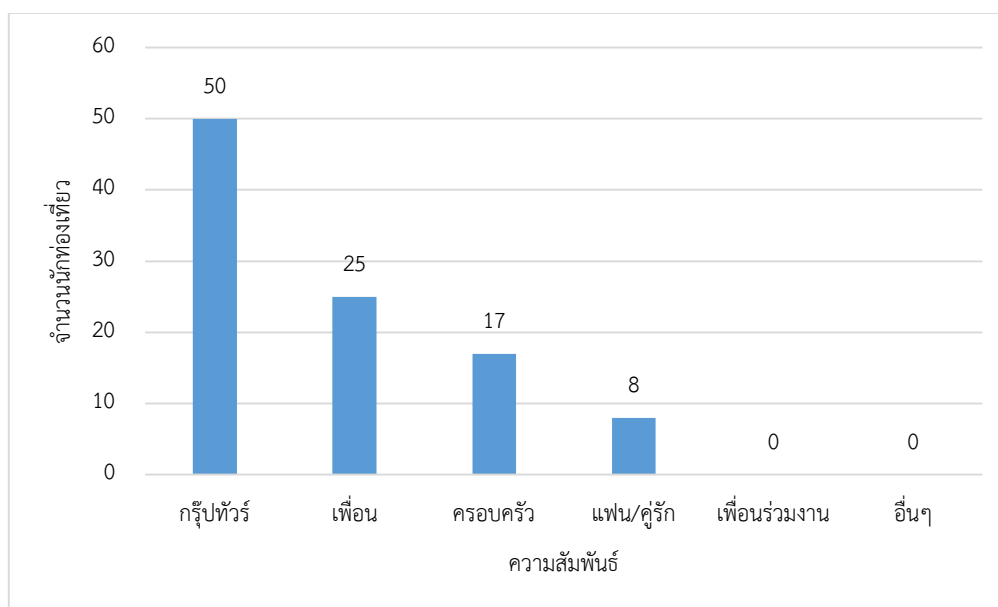
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เกษียณ	3	3
อื่นๆ	0	0
รวม	100	100

ในส่วนของการเดินทางมายังบ้านแม่กำปอง พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับส่วนใหญ่ มีการเดินทางโดยใช้รถยนต์เช่า โดยมีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือ อื่นๆ ร้อยละ 25 เช่น รถของบริษัททัวร์ รถเช่าพร้อมคนขับ เป็นต้น ส่วนการเดินทางมาโดยรถขนส่งสาธารณะ และรถยนต์ส่วนตัว มีจำนวนน้อย ไม่ถึง 10% นอกจากนี้ ข้อมูลในส่วนที่สำรวจนี้ ไม่พบนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางมาโดยรถจักรยานยนต์ ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัว หรือ เช่า ดังแผนภูมิที่ 33 ซึ่งเป็นไปได้ว่า เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งอาจยังไม่คุ้นชิน กับการขับรถในประเทศไทย หรือ ความไม่สะดวกสบายของการเดินทางมายังหมู่บ้านแม่กำปอง โดยรถขนส่งสาธารณะ หรือเส้นทางการเดินทางที่เข้าถึงยากของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางที่แคบและชัน หรืออื่นๆ ผลจากการสำรวจนี้ อาจสะท้อนให้เห็นถึงระบบขนส่งมวลชน หรือ การบริหารจัดการระบบขนส่ง ผู้โดยสารสาธารณะของแหล่งท่องเที่ยว หากมีการศึกษาต่อและพัฒนาปรับปรุง ต่อยอดกับผลลัพธ์ในเรื่องของรูปแบบ การเดินทางมายังหมู่บ้านแม่กำปอง ที่ได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ อาจสามารถก่อให้เกิดกระบวนการ และแนวทางในเรื่องของการเดินทาง หรือระบบการขนส่งผู้โดยสารและนักท่องเที่ยว ให้สามารถเดินทางมายังหมู่บ้านแม่กำปองได้ง่าย มีความสะดวก ปลอดภัย และเข้าถึงได้มากขึ้น ก็อาจจะเป็นแนวทางในการ ที่จะพัฒนาปรับปรุงให้หมู่บ้านแม่กำปองในอนาคต เพื่อเข้าสู่ยุค ยุคที่ 3 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ.2558-ปัจจุบัน) หรือในช่วงเวลานี้อาจจะเรียกได้ว่า ยุคของการปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว

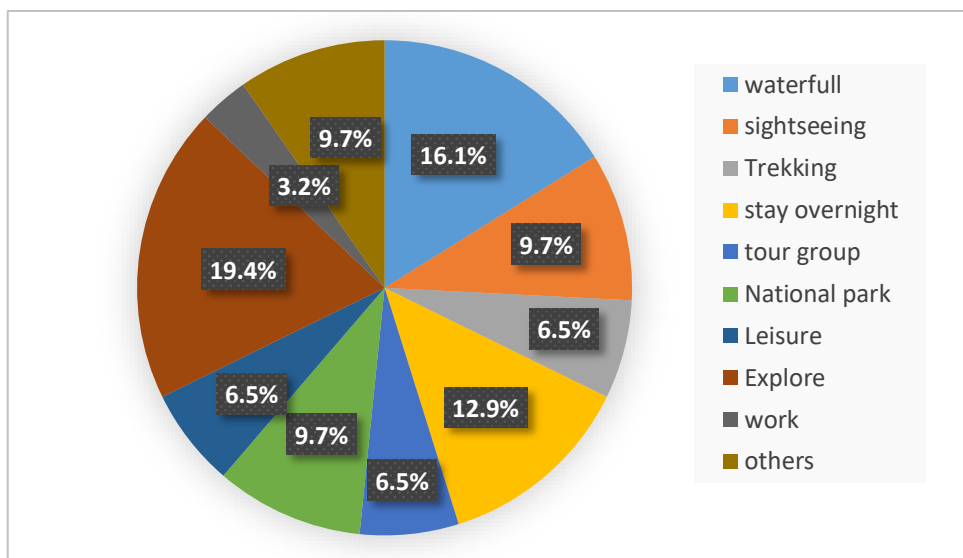
ภาพที่ 33 แผนภูมิแสดงวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

โดยการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับกรุ๊ปทัวร์ โดยมีจำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ท่องเที่ยวกับเพื่อน ร้อยละ 25 ครอบครัว ร้อยละ 17 และคู่รัก ร้อยละ 8 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 2

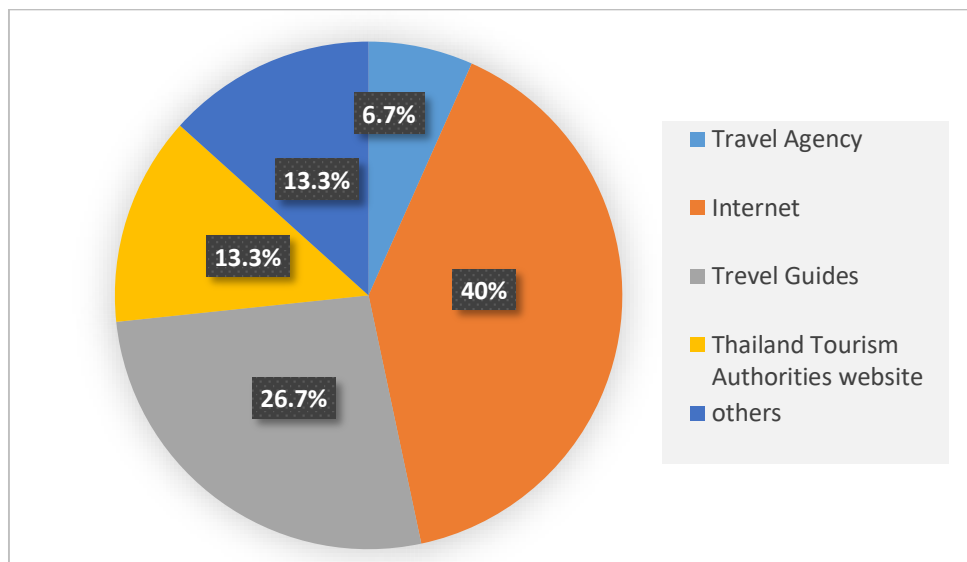
ภาพที่ 34 แผนภูมิ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ

โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติมีวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปองเพื่อการสำรวจ โดยมีจำนวน 19 คน หรือประมาณร้อยละ 19 รองลงมาคือ การเยี่ยมชมน้ำตก การมาเพื่อค้างคืน การเยี่ยมชมวิถีชุมชน การเยี่ยมชมวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาติ และอื่นๆ เช่น การเรียนรู้วิถีชีวิตของคนที่ยังอยู่บ้านแม่กำปอง การเดินป่า การมาเก็บกรูปล้ำ การสันถนาการ การมาเพื่อชิมกาแฟ และการมาเพื่อทำงาน น้อยที่สุด ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ ดังภาพที่ 35

ภาพที่ 35 แผนภูมิ วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปอง

จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับมีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปองผ่านทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ ผ่านทางไกด์นำเที่ยว, เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และอื่นๆ เช่น ได้รับข่าวสารจากทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คุณครู, SOA Programmer และบริษัทนำเที่ยว ตามลำดับ ดังแผนภูมิ

ภาพที่ 36 แผนภูมิการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปอง

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ จำนวน 100 คน พบว่า ตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 83 ส่วนอีก 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ที่ไม่ตรงกับความคาดหวัง อันเนื่องมาจากอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เช่น การให้บริการมีความล่าช้า การเดินทางที่ใช้เวลานาน เส้นทางมีความยากลำบาก มีมุงและแมลงรบกวนค่อนข้างมาก ดังตารางที่ 39 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ มากกว่า 80% ได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่หมู่บ้านแม่กำปอง ที่ตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว มีเพียงส่วนน้อย ที่อาจได้รับประสบการณ์ในบางเรื่องที่ไม่ตรงกับความคาดหวัง เช่น ในเรื่องของการบริการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะนำพาความสำเร็จและความยั่งยืนในการท่องเที่ยว จาก ยุคที่ 2 ยุคเฟื่องฟูของการท่องเที่ยว (พ.ศ.2550- 2557) หรือเรียกได้ว่าเป็นยุคที่การท่องเที่ยวเริ่มมีบทบาทมากกับเศรษฐกิจในชุมชน การท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปอง และได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วน มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว มีการสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เกิดการลงทุนมากขึ้นทั้งจากคนในชุมชน และนักลงทุนภายนอก ดังจะเห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับบ้านพัก โฮมสเตย์ถูกปรับปรุง เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการ เกิดการพัฒนาทั้งคนและการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ้านแม่กำปองมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมาพร้อมกับปัญหา ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ จนมาสู่ ยุคที่ 3 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ.2558-ปัจจุบัน) ในช่วงเวลานี้อาจเรียกได้ว่า ยุคของการปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นยุคของการท้าทายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยวเริ่มชัดเจนขึ้น แนวอำนามาซึ่งความขัดแย้งในบางภาคส่วน เช่น ระหว่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์กับผู้ประกอบการบ้านพัก หรือ ปัญหาเรื่องผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกิดความไม่เป็นธรรม และนำไปสู่ความไม่สามัคคีในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนบางส่วนไม่สนใจกฎกติกา หรือข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ ขาดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดการตัดราคาสินค้า และเน้นการเพิ่มยอดขาย แต่คุณภาพการให้บริการลดน้อยลง มีการเข้ามาของคนนอกชุมชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ร้านกาแฟ ร้านค้า หรือบ้านพักบางส่วนเป็นของนักลงทุนภายนอก เมื่อทุกคนมุ่งแต่จะหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว การทำเพื่อส่วนรวมก็อาจจะน้อยลงตามไปด้วย มีปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารภายในชุมชนลดน้อยลง เนื่องจากต่างคนก็ต่างจะต้องแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และต่อสู้กับต้นทุนที่เกิดจากการลงทุนในการท่องเที่ยวด้านต่างๆ บรรยาการการใช้ชีวิตเกื้อหนุนกัน และการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ก็ได้มีความเปลี่ยนแปลงไปในหลายๆด้าน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้รับมาจากการประชุมร่วมกับทางชุมชน และเสียงสะท้อนของทั้งคนในชุมชนด้วยกันเอง และส่วนงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานรัฐบาล ตำรวจ โครงการหลวง หน่วยงานภาคเอกชน หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในชุมชนแม่กำปอง

ดังนั้นในการศึกษาและวิจัยนี้ จะมีการได้รายงานถึงผลจากการสำรวจ อีกทั้งมีการกล่าวถึงข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงในด้านต่างๆ ที่ปรากฏจากผลของการสำรวจและวิจัย เพื่อที่จะให้เกิดกระบวนการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ตารางที่ 40 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง

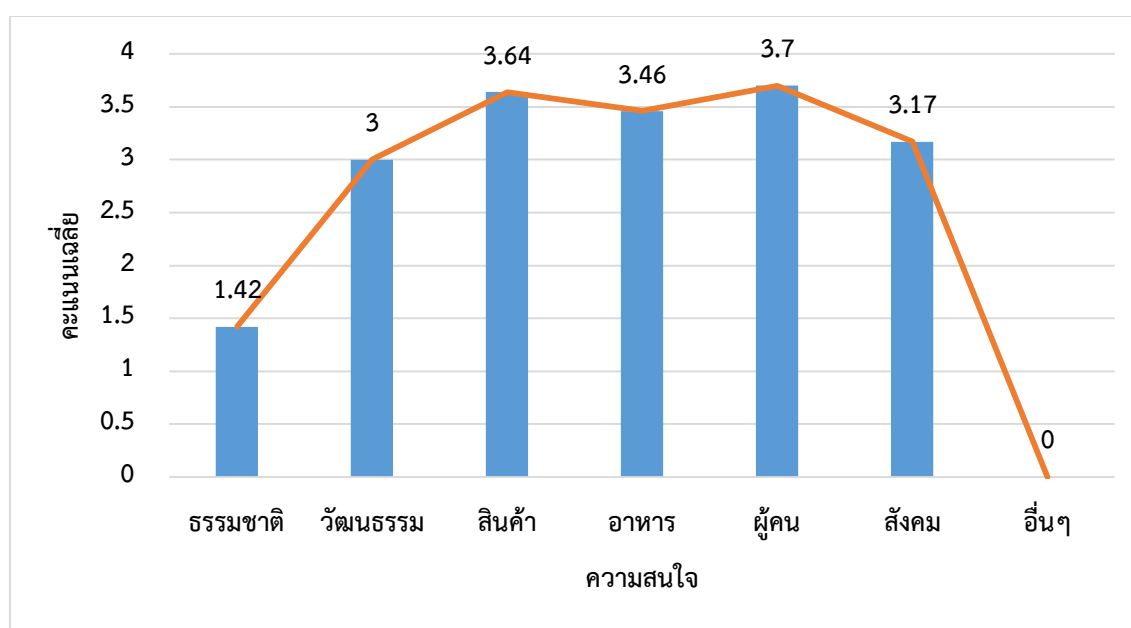
ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
ตรงกับความคาดหวัง	83
ไม่ตรงกับความคาดหวัง	17
รวม	100

ในด้านคะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ มีความสนใจเกี่ยวกับ ธรรมชาติที่บ้านแม่กำปองมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.42 โดยได้ให้คะแนนความสนใจสูงสุดที่ 1 คะแนน และนักท่องเที่ยวต่างชาติบางท่าน ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ ต่ำสุดที่ 4 คะแนน รองลงมาคือ วัฒนธรรม สังคม อาหาร การให้ความสนใจในเรื่องของสินค้าและผู้คน ตามลำดับ ดังตารางที่ 40 โดยวิเคราะห์ผลคะแนนความสนใจได้ใช้ผลคะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด ดังภาพที่ 37 เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของความสนใจ และสามารถเปรียบเทียบคะแนน

ความสนใจในด้านต่าง ๆ ได้ โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถเลือกให้คะแนนความสนใจ ในสิ่งที่สนใจมากที่สุด คือ อันดับที่ 1 ไปจนถึงที่สนใจน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 5

ตารางที่ 41 คะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยว

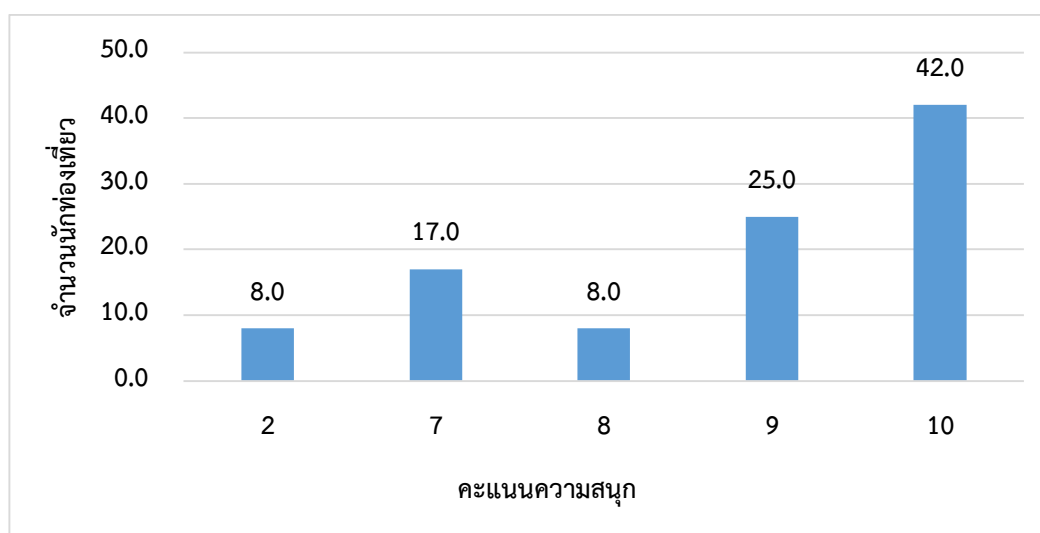
คะแนนความสนใจ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ธรรมชาติ	1.42	1	4
วัฒนธรรม	3	2	5
สินค้า	3.64	2	5
อาหาร	3.46	1	5
ผู้คน	3.7	2	5
สังคม	3.17	1	5
อื่นๆ	0	0	0

ภาพที่ 37 แผนภูมิ คะแนนเฉลี่ยความสนใจของนักท่องเที่ยว

ส่วนของการให้คะแนนความสนุกในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้คะแนนที่ 10 คะแนน โดยมีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 8.42 คะแนน โดยที่ให้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน และต่ำสุดที่ 2 คะแนน ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนนได้เป็น 3 ช่วง คือ 1-3 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกสนานน้อย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 8 คน และ 4-7 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกสนานปาน

กลาง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 17 คน และ 8-10 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกมาก ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 75 คน ถือได้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ให้คะแนนความสนุกสนานที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแม่กำปอง อยู่ในช่วงคะแนนที่สูง และมีจำนวนนักท่องเที่ยว มากกว่า 75 คน ใน 100 คนที่ได้ทำการสำรวจ ให้คะแนนความสนุกสนานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงนี้ ดังภาพที่ 39

ภาพที่ 38 แผนภูมิ ความถี่ของการให้คะแนนความสนุกในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ส่วนในการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ ดังตารางที่ 4 พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยว มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปอง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 โดยส่วนใหญ่ได้ใช้บริการเกี่ยวกับร้านค้า ร้านอาหารจากทางชุมชน และมีจำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยวแบบไป-กลับ ที่ไม่ได้รับบริการทางด้านการท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยชุมชนคนท้องถิ่น มากถึง 42% ซึ่งจำนวนนี้ ถือว่าเป็นจำนวนที่มากพอสมควร หากแต่จุดมุ่งหมายของชุมชน มีความต้องการที่จะให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กำปอง ดังนั้น จึงควรที่จะต้อง มีแนวทางหรือวางรูปแบบที่จะบริหารจัดการ ในเรื่องดังกล่าวนี้ เพื่อที่จะพัฒนาปรับปรุง ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้เข้าถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง จากการที่นักท่องเที่ยวที่มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองจำนวน 58 คนนั้น ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องของไกด์นำเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง โดยได้ให้คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจคือ 4.57 คะแนน ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจสูงสุดอยู่ที่ 5 คะแนน และต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน รองลงมาคือการให้ความรู้ของทางชุมชน และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 42 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับบริการจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง

การใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปอง	จำนวน	ร้อยละ
ใช้บริการ	58	58
ไม่ได้ใช้บริการ	42	42
รวม	100	100

ตารางที่ 43 คะแนนความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง

คะแนนความสนใจ	ไกด์นำเที่ยว	กิจกรรม	การให้ความรู้
ค่าเฉลี่ย	4.5714	4.2857	4.4286
ค่าต่ำสุด	4.00	3.00	4.00
ค่าสูงสุด	5.00	5.00	5.00
รวม	32.00	30.00	31.00

ตารางในส่วนนี้จะไม่แสดงผลของความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง เกี่ยวกับเรื่องบ้านพัก เนื่องจาก เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวแบบไปและกลับภายในวัน โดยไม่ได้นอนค้าง หรือใช้บริการบ้านพักในชุมชนแม่กำปอง

ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง

จากข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ พบว่าต้องการให้ปรับปรุงถนนให้ดีขึ้น เนื่องจากเส้นทางที่ใช้เดินทางมามีระยะทางที่ไกลและแคบ การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้ถนนชำรุด ยากต่อการเดินทาง และควรที่จะเพิ่มในส่วนของห้องน้ำและกระดาดชำระให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะ ไกด์ท้องถิ่นที่นำเที่ยว มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับชุมชนเป็นอย่างดี แต่จะขาดเรื่องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่จะสอบถามข้อมูลกับไกด์ท้องถิ่นโดยตรง ทำให้เกิดความลำบากในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติกับคนในท้องถิ่น โดยแนวทางการปรับปรุงพัฒนาในส่วนนี้ อาจมีการใช้ฝึกทักษะในด้านการบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงทักษะด้านภาษา ซึ่งสามารถจัดให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะด้านภาษาหลักและประโยคที่สำคัญพื้นฐานในการที่จะสื่อสารและทำความเข้าใจนักท่องเที่ยวต่างชาติได้อย่างดี และมี

ประสิทธิภาพมากขึ้น หรือจะเป็นการใช้ ล่ามแปลภาษา หรือ ฝึกให้มีไกด์ท้องถิ่น ภาษาต่างๆ ประจำชุมชน เป็นต้น ซึ่งทางคณะผู้วิจัย จะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองประเภทพักค้างคืน

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

โดยผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน จำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 57 และเพศชาย มีจำนวน 43 คนคิดเป็นร้อยละ 43 โดยที่ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 27 ปี มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 27 ถึง 37 ปี อายุระหว่าง 38 ถึง 52 ปี อายุระหว่าง 53 ถึง 71 ปี และอายุ 71 ปีขึ้นไป ตามลำดับ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือ รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ ประกอบกิจการส่วนตัว, เกษียณ, พนักงาน/ลูกจ้าง และว่างงาน ตามลำดับ ดังตารางที่ 6 นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจาก สหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ เช่น ฝรั่งเศส สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า อังกฤษ เดนมาร์ก ออสเตรีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เบลเยียม โปตุเกส จีน สิงคโปร์ และชาวกะเหรี่ยง

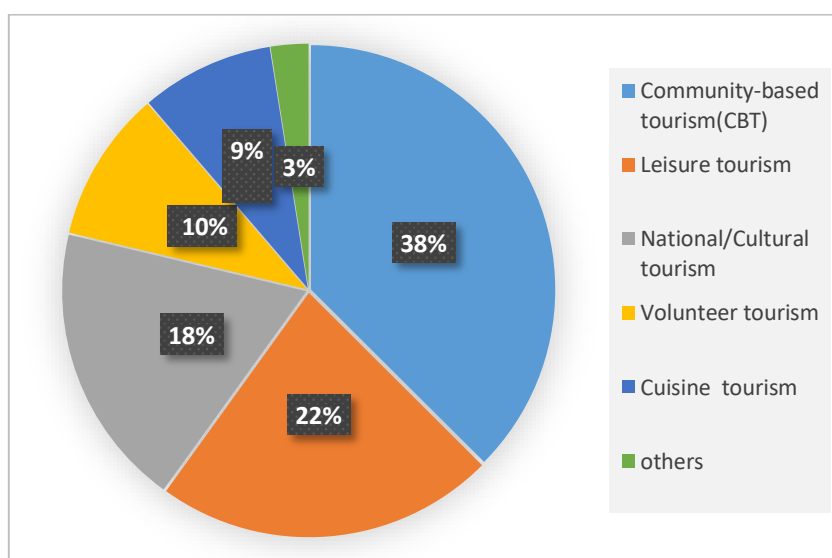
ตารางที่ 44 สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพักค้างคืน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	57	57
หญิง	43	43
รวม	100	100
อายุ		
ต่ำกว่า 27 ปี	56	56
27 – 37 ปี	30	30
38 – 52 ปี	11	11
53 – 71 ปี	2	2
71 ปี ขึ้นไป	1	1
รวม	100	100
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	54	54
รับราชการ	13	13

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
พนักงาน/ลูกจ้าง	2	2
รัฐวิสาหกิจ	17	17
ว่างงาน	1	1
ประกอบกิจการส่วนตัว	10	10
เกษียณ	3	3
อื่นๆ	0	0
รวม	100	100

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนจำนวน 100 คน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ/วัฒนธรรม การท่องเที่ยวรูปแบบอาสาสมัคร การท่องเที่ยวด้านอาหาร และอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตามลำดับ ดังภาพที่ 39

ภาพที่ 39 แผนภูมิรูปแบบประสบการณ์ท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน

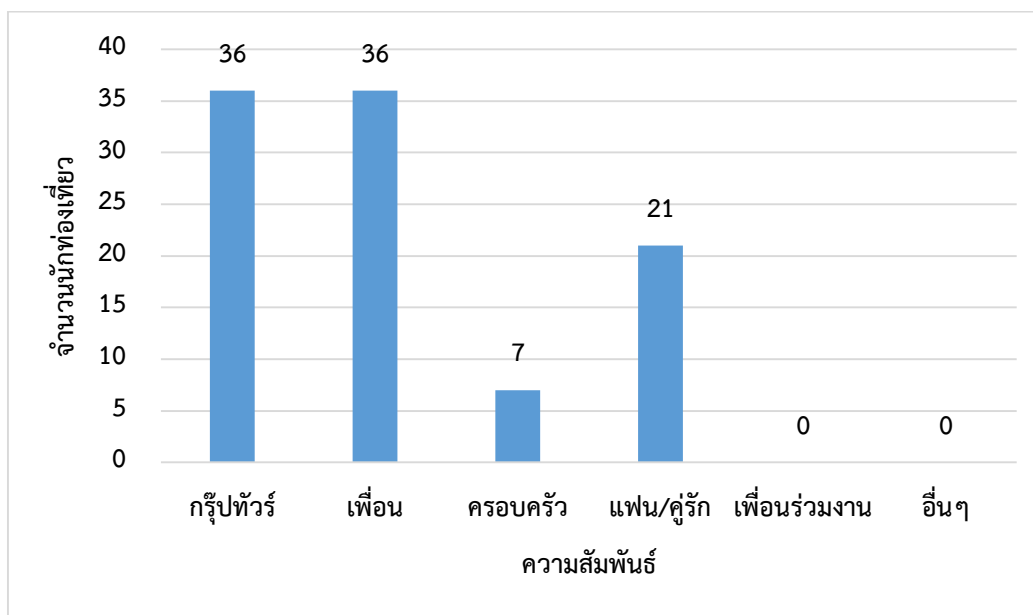
โดยการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนใหญ่พบว่านักท่องเที่ยวมาเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นครั้งแรก โดยมีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 77 ส่วนอีก

23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 เคยท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาก่อน เช่น การท่องเที่ยวชุมชนใน อำเภอเชียงดาว ประเทศไทย และต่างประเทศ เช่น บังกลาเทศ มาเลเซีย และจีน ซึ่งโดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เคยท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาก่อน ในจำนวน 23 คนนั้น ได้แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 และ 2 ครั้งต่อปี มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.7 นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน ทั้งหมดในจำนวน 23 คนนี้ คิดเป็นร้อยละ 100 เพิ่งเคยท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับหมู่บ้านแม่กำปองเป็นครั้งแรกทั้งหมด ดังตารางที่ 44

ตารางที่ 45 ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติค้างคืน

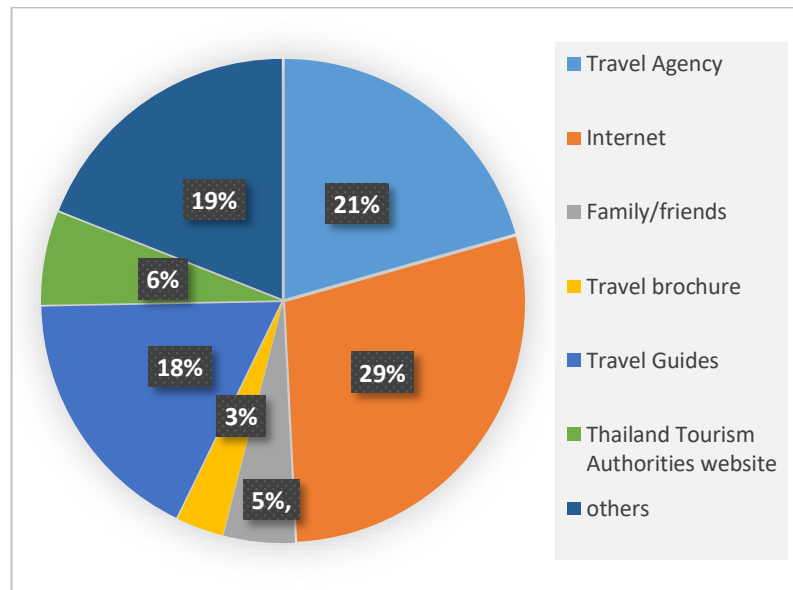
การเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	77	77
เคย	23	23
รวม	100	100
จำนวนครั้งของคนที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ภายใน 1 ปี)		
1 ครั้ง	18	78.3
2 ครั้ง	5	21.7
3 ครั้ง หรือมากกว่า	0	0
รวม	23	100
จำนวนครั้งของคนที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวแม่กำปอง		
1 ครั้ง	23	100
2 ครั้ง	0	0
3 ครั้ง	0	0
4 ครั้ง	0	0
5 ครั้ง หรือมากกว่า	0	0
รวม	23	100

โดยการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับกรุ๊ปทัวร์และเพื่อน เป็นอัตราส่วนที่เท่ากัน โดยมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ ท่องเที่ยวแฟนหรือคู่รัก และครอบครัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21 และ 7 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่พบการมาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนนี้ กับเพื่อนร่วมงานและอื่นๆ ดังภาพที่ 40

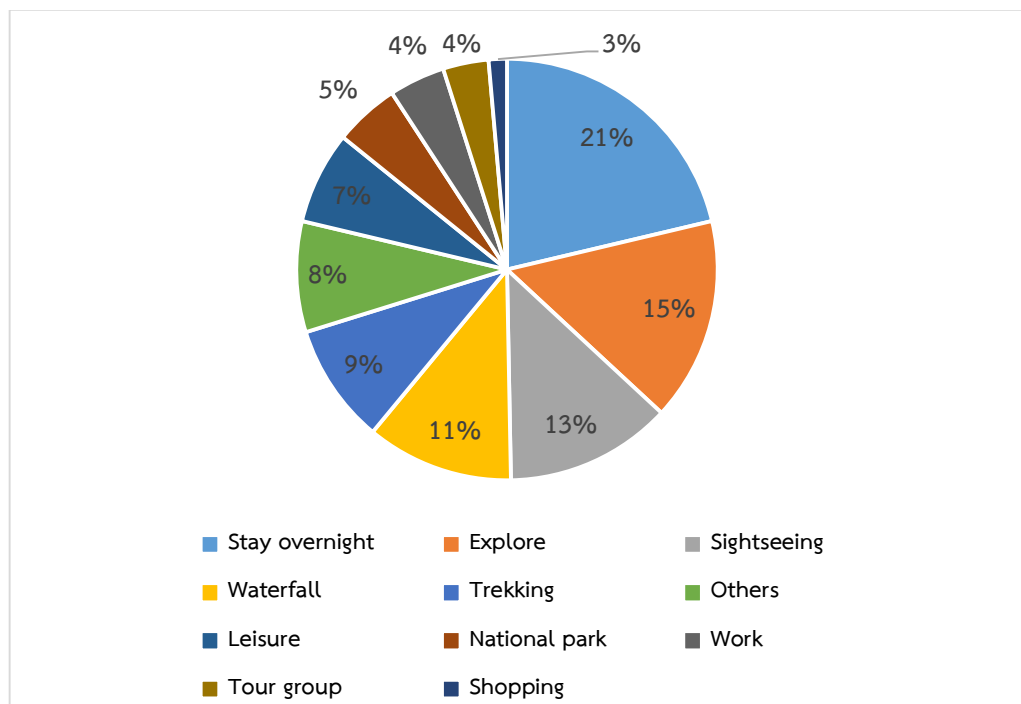
ภาพที่ 40 แผนภูมิความสัมพันธ์กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยนักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

และพบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนมีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปองโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมาคือผ่านทางบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 21 และไกด์นำเที่ยว ร้อยละ 19 และอื่นๆ ร้อยละ 18 เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จากคำแนะนำของครอบครัวและเพื่อน ได้รับข่าวสารทางมหาวิทยาลัย บริษัทนำเที่ยว Normas Tour โครงการ USAC ตามแผนผัง เป็นต้น ดังภาพที่ 41

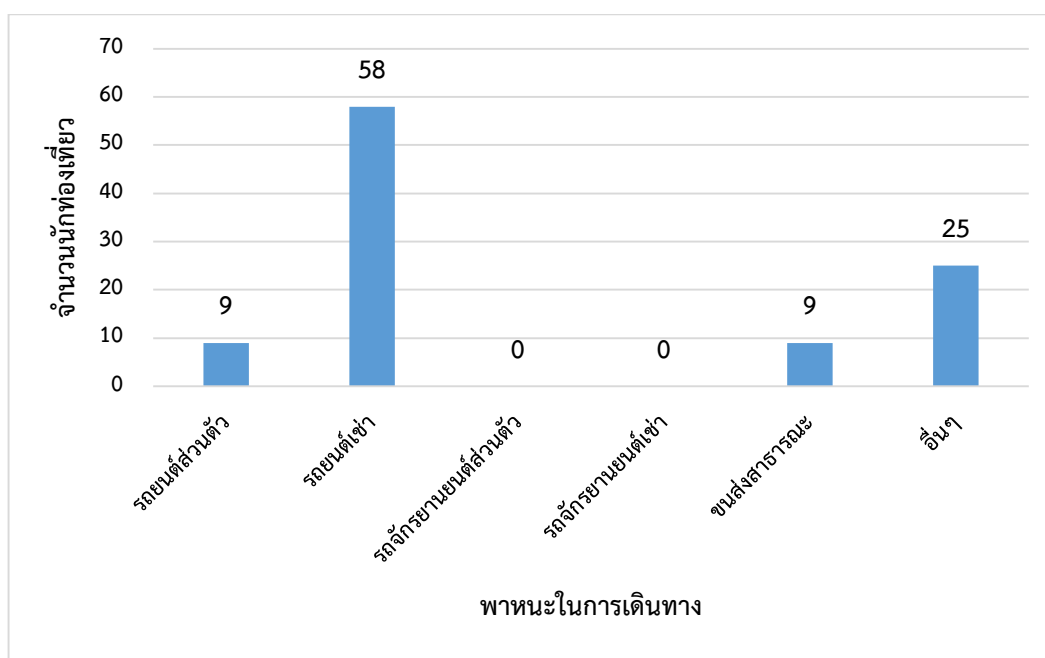
ภาพที่ 41 แผนภูมิการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่กำปอง

โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปองเพื่อพักผ่อน โดยมีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาคือ เพื่อการสำรวจ การเยี่ยมชมวิถีวัฒนธรรมชาติ การเยี่ยมชมน้ำตก การเดินป่า และอื่นๆ เช่น การศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ใน บ้านแม่กำปอง การเยี่ยมชมวิถีชุมชน การมาเพื่อทำงาน การมากับกรุ๊ปทัวร์ การสนทนา และการซื้อสินค้าท้องถิ่น ตามลำดับ ดังภาพที่ 42

ภาพที่ 42 แผนภูมิ วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปอง

ส่วนวิธีการเดินทางมายังบ้านแม่กำปองพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนส่วนใหญ่ มีการเดินทางโดยใช้รถยนต์เช่า โดยมีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคืออื่นๆ เช่น รถของทางบริษัททัวร์, รถเช่าพร้อมคนขับขนส่งสาธารณะ และรถยนต์ส่วนตัวพร้อมทัวร์ไกด์ เป็นต้น และเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวแบบไปกลับ โดยข้อมูลในส่วนที่สำรวจนี้ ยังไม่พบนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางมาโดยรถจักรยานยนต์ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัว หรือ เช่า ดังภาพที่ 43 ซึ่งผลในข้อนี้ก็สอดคล้องกับวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองแบบไป-กลับ ตามที่ได้กล่าวรายงานมาข้างต้น

ภาพที่ 43 แผนภูมิ วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง

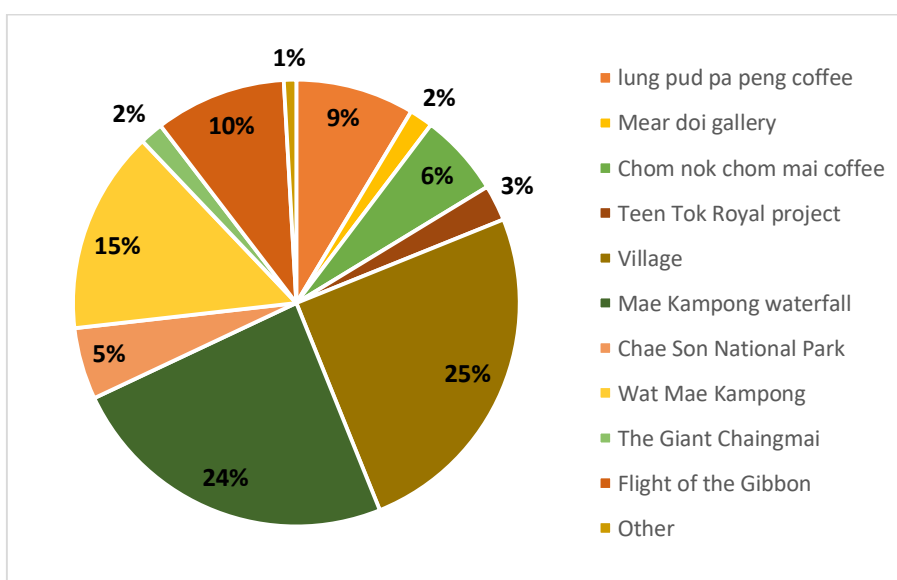
ลักษณะการพักอาศัยระหว่างการมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนทั้งหมด มีการพักอาศัยแบบโฮมสเตย์ โดยมีจำนวนทั้งหมด 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงความนิยมชมชอบ และพฤติกรรมการพักค้างคืน ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ นิยมที่จะพักอาศัยในโฮมสเตย์ (บ้านพักแบบ Homestay) หรือการท่องเที่ยวในรูปแบบ ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับคนในท้องถิ่น โดยจะทำการพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชน ที่มีประชาชนคนท้องถิ่นเป็นเจ้าของบ้าน เป็นอัตราส่วนทั้งหมดของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวแบบค้างคืน ผลจากการสำรวจนี้ ทำให้ทราบว่า ความสำเร็จของการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ส่วนหนึ่งก็มาจากการที่นักท่องเที่ยว มีความนิยมและรู้จักหมู่บ้านแม่กำปองในระดับที่ดี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหมู่บ้านและการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอยู่ในระดับที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนและคณะของการบริหาร

จัดการทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง ประสบความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์และการตลาด เพื่อให้บ้านพักโฮมสเตย์ เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งในไทย ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลัก ที่เดินทางมาเที่ยวตลอดทั้งปี หรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ก็ยังเลือกที่จะพักในรูปแบบของโฮมสเตย์ ดังตาราง

ตารางที่ 46 การพักอาศัยระหว่างมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

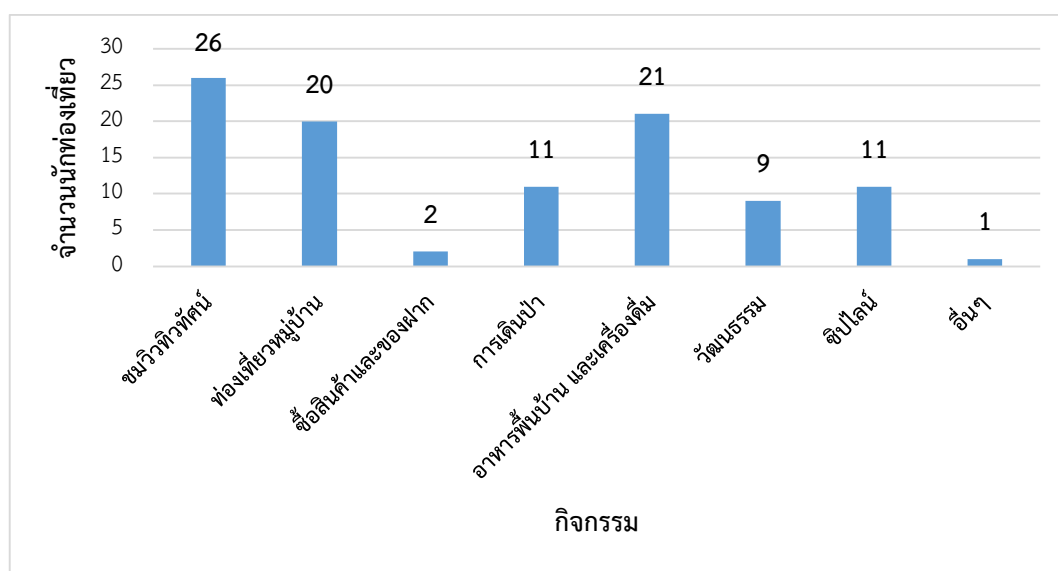
การพักอาศัย	ร้อยละ
โฮมสเตย์	100
รีสอร์ต	0
เกสต์เฮาส์	0
โรงแรม	0
อื่นๆ	0
รวม	100

สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด คือหมู่บ้านแม่กำปอง โดยมีจำนวนคนเข้าเยี่ยมชม 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาคือ น้ำตกแม่กำปอง ร้อยละ 24 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน วัดแม่กำปอง Flight of the Gibbon ร้านกาแฟลุงปุดป่าเป็ง ร้านกาแฟชนมคมไม้ อุทยานแจ้ซ้อน โครงการหลวงตีนตก แมวดอยแกลอรี่ และอื่นๆ เช่น The Giant Chiang Mai ฮ่อมดอยคอฟฟี่ เป็นต้น ดังภาพที่ 44

ภาพที่ 44 แผนภูมิสถานที่ท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองที่นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนเข้าปฏิบัติมากที่สุดคือ การชมวิถีชีวิตชนบ้านแม่กำปอง โดยมีจำนวนคนทำกิจกรรมนี้ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคือ อาหารพื้นบ้าน และเครื่องดื่ม การท่องเที่ยวหมู่บ้านแม่กำปอง มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 21 และ 20 ตามลำดับ การเดินป่า การเล่นซิปไลน์ การเยี่ยมชมวัฒนธรรมท้องถิ่น การซื้อสินค้าและของฝาก และกิจกรรมอื่นๆ เช่น ร้านกาแฟหอมดอย ดังภาพที่ 45

ภาพที่ 45 แผนภูมิ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติ

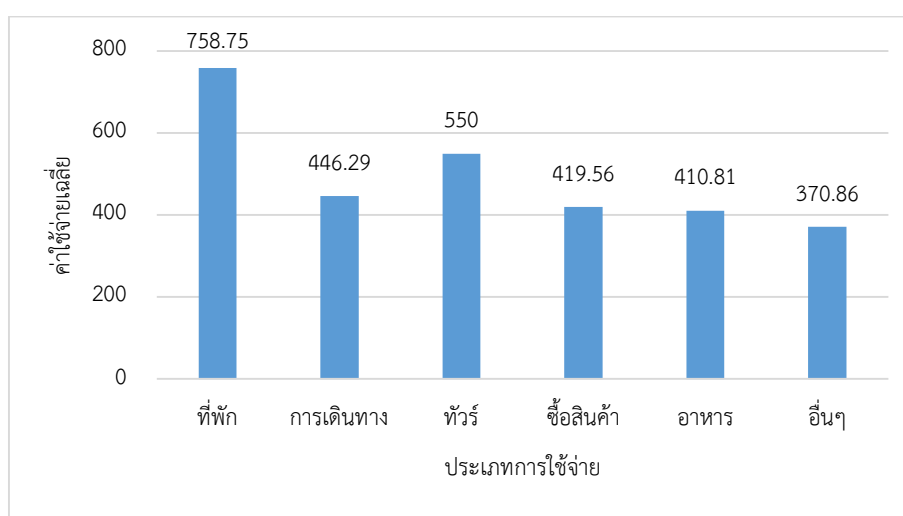
โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,048.75 บาท ต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้ โดยมีค่าใช้จ่ายสูงสุดอยู่ที่ 6,000 บาท และต่ำสุดอยู่ที่ 15 บาท ดังตารางที่ 46 โดยเมื่อแยกประเภทของค่าใช้จ่ายแล้ว พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยว แบบพักค้างคืน ใช้จ่ายในส่วนของที่พักมากที่สุดโดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 758.75 บาท รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น ค่าบริจาด ค่าทิป ค่าทัวร์ ค่าเดินทาง ค่าซื้อสินค้าหรือของฝากต่างๆ และค่าอาหาร ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 47 ค่าใช้จ่ายสูงสุดและต่ำสุดที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในการท่องเที่ยว แยกตามประเภท

คน	ที่พัก	การเดินทาง	ทัวร์	ซื้อสินค้า	อาหาร	อื่นๆ	รวม
สูงสุด	2000	1000	1500	500	1000	0	6000
ต่ำสุด	-	-	-	15	-	-	15

ตารางที่ 48 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยว แยกตามประเภท

ค่าใช้จ่าย	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ที่พัก	758.75	300	2000
การเดินทาง	446.29	100	1000
ทัวร์	550	50	2500
ซื้อสินค้า	419.56	100	1000
อาหาร	410.81	15	1300
อื่นๆ	370.86	300	1000

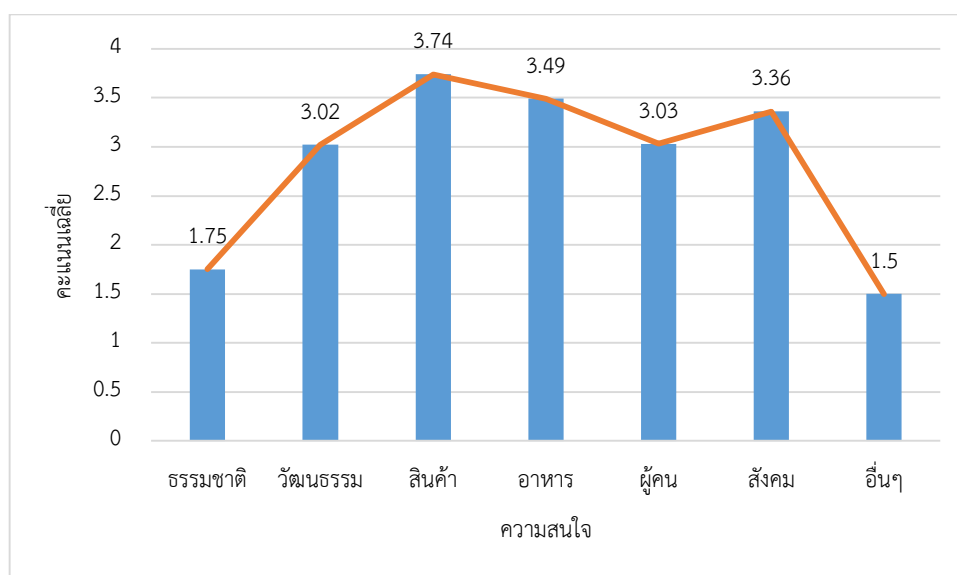

ภาพที่ 46 แผนภูมิ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

คะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับสิ่งอื่นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมต่างในบ้านแม่กำปอง เช่น การเดินป่า และชิปไลน์ มากที่สุดโดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.5 คะแนน โดยได้ให้คะแนนความสนใจสูงสุดที่ 1 คะแนน และนักท่องเที่ยวต่างชาติบางท่าน ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ ต่ำสุดที่ 2 คะแนน รองลงมาคือในเรื่องของธรรมชาติ ที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าเล็กน้อย ที่ 1.75 คะแนน นอกจากนี้ก็มีความสนใจทางด้านวัฒนธรรม ผู้คน สังคม อาหาร และสินค้า ตามลำดับ ดังตารางที่ 48 โดยวิเคราะห์ผลคะแนนความสนใจได้ใช้ผลคะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของความสนใจ แผนภูมิที่ 16 และสามารถเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในด้านต่าง ๆ ได้ดังภาพที่ 47 โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถเลือกให้คะแนนความสนใจ ในสิ่งที่สนใจมากที่สุด คือ อันดับที่ 1 ไปจนถึงที่สนใจน้อยที่สุด คือ อันดับที่ 5

ตารางที่ 49 คะแนนความสนใจของนักท่องเที่ยว

คะแนนความสนใจ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ธรรมชาติ	1.75	1	5
วัฒนธรรม	3.02	1	5
สินค้า	3.74	2	5
อาหาร	3.49	1	5
ผู้คน	3.03	1	5
สังคม	3.36	1	5
อื่นๆ	1.5	1	2

ภาพที่ 47 แผนภูมิ คะแนนเฉลี่ยความสนใจของนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนถ้าหากมีโอกาส พบว่า นักท่องเที่ยวจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 91 จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก โดยให้เหตุผลว่าต้องการมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมในฤดูอื่นๆ เพื่อจะได้ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันของแต่ละฤดู และยังกล่าวว่าสถานที่ที่มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม อากาศเย็นสบาย เป็นสถานที่ที่มีความเงียบสงบเหมาะแก่การมาพักผ่อน อีกทั้งผู้คนที่บ้านกำแพงมีความน่ารัก และเป็นกันเอง อีกทั้งบ้านแม่กำแพงยังเป็นสถานที่ที่มีกิจกรรมที่น่าสนใจอีกมาก ที่ให้ลองเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ

นอกจากนั้นหากมีเพื่อนหรือครอบครัวของนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวทั้งหมด 100 คน จะแนะนำสถานที่บ้านแม่กำแพงให้กับเพื่อนหรือครอบครัวมาเที่ยวเยี่ยมชม

โดยให้เหตุผลว่า บ้านแม่กำปองเป็นสถานที่ที่มีความสวยงามอันดับต้นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ คัมค่ามากกับการเดินทางมาเยี่ยมชม ผู้คนที่บ้านแม่กำปองมีความน่ารักและใจดี ทำให้เห็นถึงความเป็นอยู่ที่แสนเรียบง่าย สงบ มีความสุข มีความผ่อนคลายเมื่อได้มาท่องเที่ยวและได้เห็นถึงวิถีการใช้ชีวิตร่วมกันในหมู่บ้านอย่างพอเพียง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนจำนวน 100 คน พบว่าตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 86 ส่วนอีก 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ที่ไม่ตรงกับความคาดหวังอันเนื่องมาจากอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เช่น การให้บริการมีความล่าช้า และการสื่อสารค่อนข้างยาก ดังตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติโดยส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวที่ได้รับประสบการณ์ ความสนุกสนาน และอื่นๆ ตรงกับความคาดหวังที่นักท่องเที่ยวได้คาดหวังไว้ก่อนที่จะมา แต่มีบางกลุ่ม เฉลี่ยมากกว่า 10% ก็ยังไม่ได้รับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองตามที่หวังไว้ ดังที่นักท่องเที่ยวต่างชาติบางส่วนได้แสดงความคิดเห็นไว้ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้ ทางหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่กำปอง อาจต้องมีความตระหนักในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่ได้รับบริการที่มีความล่าช้า ให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ฉับไว และสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว ในการที่จะเข้าถึงบริการต่างๆ ในชุมชน อีกทั้งอาจจะต้องมีการพัฒนาติดตามปัญหาที่เป็นเสียงสะท้อนของนักท่องเที่ยว ในประเด็นดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นการต่อยอดจากปัญหาที่ได้พบ ในยุคที่การท่องเที่ยวในแม่กำปองกำลังเฟื่องฟู และเพื่อที่จะหาแนวทางการแก้ไข และพยายามไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบใดๆ ที่จะไปบั่นทอน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนแม่กำปองจากยุคสู่ยุคให้ไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดี และมีคุณภาพ และนำพาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนบ้านแม่กำปองให้มีความมั่นคงต่อไป

ตารางที่ 50 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวแม่กำปอง

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
ตรงกับความคาดหวัง	86
ไม่ตรงกับความคาดหวัง	14
รวม	100

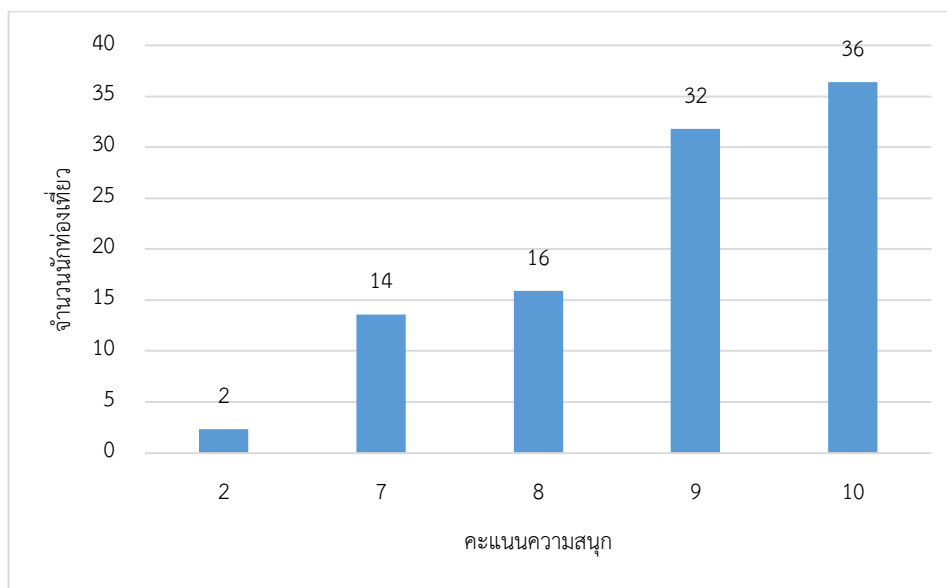
จากการสำรวจสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มามบ้านกำปองจากการดึงดูดจากแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, วิถีชีวิตชุมชน, อาหารท้องถิ่น, กิจกรรมที่ได้ทำ และสินค้าชุมชน ตามลำดับ ดังตาราง

ตารางที่ 51 สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง

สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	ร้อยละ
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	64
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	16
สินค้าชุมชน	2
สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	ร้อยละ
อาหารท้องถิ่น	5
วิถีชีวิตชุมชน	9
สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว	ร้อยละ
กิจกรรม	5
อื่นๆ	0
รวม	100

ส่วนของการให้คะแนนความสนุกสนานในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้คะแนนที่ 10 คะแนน โดยมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดอยู่ที่ 8.77 คะแนน โดยที่ให้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน และต่ำสุดที่ 2 คะแนน ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนนได้เป็น 3 ช่วง คือ 1-3 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกสนานน้อย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 2 คน และ 4-7 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกปานกลาง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 14 คน และ 8-10 คะแนน เป็นช่วงที่คะแนนความสนุกมาก ซึ่งมีนักท่องเที่ยวได้ให้คะแนนในช่วงนี้จำนวน 84 คน ถือว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้คะแนนความสนุกสนานของการท่องเที่ยวแม่กำปองดีมาก ดังแผนภูมิ

ภาพที่ 48 แผนภูมิ ความถี่ของการให้คะแนนความสนุกในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

และจากการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน อยากจะเห็นในบ้านแม่กำปองคือ สัตว์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติในบ้านแม่กำปอง, อยากจะให้มียอดตลาดนัดที่เป็นแหล่งที่มีการซื้อขายของจากคนชุมชน เนื่องจากสินค้าและผลิตภัณฑ์จากชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง, สินค้าอเนกนิคมของชุมชน, วัฒนธรรมของชุมชนร้านกาแฟและร้านอาหาร รวมถึงแผนที่บอกทางและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

ส่วนในการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปอง โดยมีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73 โดยส่วนใหญ่ได้ใช้บริการเกี่ยวกับ ที่พักอาศัย, ร้านค้า, ร้านอาหาร และร้านนวดของทางชุมชน ดังตารางที่ 51 จากการที่นักท่องเที่ยวที่มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองจำนวน 73 คนนั้น ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องของโฮมสเตย์ โดยได้ให้คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจคือ 4.75 คะแนน ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจสูงสุดอยู่ที่ 5 คะแนน และต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน รองลงมาคือไกด์นำเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง, การให้ความรู้ของทางชุมชน และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นตามลำดับ ดังตาราง

ตารางที่ 52 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับบริการจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง

การให้บริการของทางชุมชนแม่กำปอง	จำนวน	ร้อยละ
ใช้บริการ	73	73
ไม่ได้ใช้บริการ	27	27
รวม	100	100

ตารางที่ 53 คะแนนความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง

คะแนนความสนใจ	โฮมสเตย์	ไกด์นำเที่ยว	กิจกรรม	การให้ความรู้
ค่าเฉลี่ย	4.75	4.50	4.44	4.47
ค่าต่ำสุด	4.00	3.00	3.00	3.00
ค่าสูงสุด	5.00	5.00	5.00	5.00
รวม	152.00	144.00	142.00	143.00

ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง

จากข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบค้างคืน พบว่าต้องการให้ปรับปรุงและพัฒนาในส่วนของการแบ่งปันข้อมูลที่มีความรู้ให้กับท่องเที่ยวมากขึ้น อย่างเช่น ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปอง และแผนที่โดยรวมของบ้านแม่กำปอง มีข้อเสนอเพิ่มเติมว่าควรจะมีร้านอาหารมากกว่านี้ และควรจะมีที่พักอยู่ในพื้นที่ป่า อีกทั้งควรจะมีนโยบายรองรับนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นเพราะทำให้ความเป็นส่วนตัวและพื้นที่สงบน้อยลง ควรมีการจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และควรจะมีการบริการ wifi ในที่พัก

สิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ชอบในบ้านแม่กำปอง

เนื่องจากมีทัวร์เดินป่ามีความยากมากเกินไปกว่าที่คิดไว้ ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่ได้เตรียมพร้อมก่อน และมีนักท่องเที่ยวบางส่วนกล่าวถึงราคาของที่พักอาศัยและอาหารค่อนข้างมีราคาแพง

ความคิดเห็นอื่นๆ ของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวได้ให้ความคิดเห็นว่าบ้านแม่กำปองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดี มีความสนุกสนาน ถือเป็นประสบการณ์ที่ประทับใจ โฮมสเตย์มีความสวยงามและชาวบ้านมีความเป็นกันเอง หมู่บ้านมีความสวยงามมากซึ่งแตกต่างจากเมืองใหญ่ ๆ ของไทย สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก มีบริการที่ดีเยี่ยม มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการหลบหนีจากชีวิตในเมือง เป็นสถานที่ที่ดี มีความเป็นมิตรและสะดวกสบายในการเข้าพัก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของบ้านแม่กำปอง

ชาวบ้านนิสัยดีและมีน้ำใจ มีความสุภาพและใจดี บริการดีมาก บริการยอดเยี่ยมและเป็นกันเอง มีการบริการที่เป็นมืออาชีพ รู้สึกรับรองและเป็นมิตร

ความพอใจกับกิจกรรมของบ้านแม่กำปอง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก, อาหารและเครื่องดื่ม

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในส่วนของการอาหารที่มีรสชาติอร่อยมาก มีการให้บริการที่ดี ร้านกาแฟดี ได้เก็บประสบการณ์ค่อนข้างมาก ที่พักดีมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากให้ตัวเลือกอาหารมากขึ้น การแจ้งให้แขกทราบเกี่ยวกับความยากของกิจกรรมเพื่อให้สามารถเตรียมตัว แต่งกายได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอว่าอยากให้คนในชุมชนมีทักษะด้านภาษามากขึ้น รวมถึงป้ายบอกว่ากฎของแม่กำปองมีอะไรบ้าง อยากให้มีบริการรถรับส่ง / รถแท็กซี่ขึ้นไปที่น้ำตก และอยากให้แก้ปัญหาเกี่ยวกับที่จอดรถ ควรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเคารพในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยากให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเช่น มุ้ง, เครื่องทำน้ำอุ่น อยากให้มีเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นด้วย อีกทั้งยังอยากให้มีการสร้างกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและมีส่วนช่วยในเรื่องของกาแฟ เม็ดกาแฟ และยังอยากให้คงมีกิจกรรมต่างๆ อย่างที่มีอยู่เดิม และ ชิปไลน์ ไว้เหมือนเดิม มีบางส่วนได้กล่าวถึงสิ่งที่อยากเห็น คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านแม่กำปอง รวมถึงความเป็นอยู่และความร่วมมือของชุมชน มีบางความเห็นเสนอว่า อยากจะให้มีย่านกลางคืนและวิวที่สวยงามของบ้านแม่กำปองด้วย

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตามที่ได้รายงานมาแล้วเบื้องต้น พบว่า มีนักท่องเที่ยวบางส่วน กลับมาซ้ำ และ ผลจากการสำรวจสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม ของการที่อยากจะกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบไป-กลับ และ แบบค้างคืนก็ตาม ผลการสำรวจ พบข้อมูลอย่างเห็นได้ชัดว่า ถ้าหากมีโอกาส พบว่า ทั้งหมด 100 คน จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก โดยให้เหตุผลว่า ต้องการมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมในฤดูอื่นๆ เพื่อจะได้ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันของแต่ละฤดู และยังกล่าวว่าบ้านแม่กำปอง มีธรรมชาติที่สวยงาม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวิวทิวทัศน์ที่ดึงดูดใจ อากาศเย็นสบาย เป็นสถานที่ที่มีความเงียบสงบเหมาะแก่การมาพักผ่อน อีกทั้งผู้คนที่บ้านแม่กำปองมีความน่ารัก และเป็นกันเอง

นอกจากนั้นหากมีเพื่อนหรือครอบครัวของนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวที่ได้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 100 คน จะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บ้านแม่กำปอง ให้กับเพื่อนหรือครอบครัว ให้มาเที่ยวเยี่ยมชม โดยให้เหตุผลว่า บ้านแม่กำปองเป็นสถานที่ที่มีความสวยงาม อันดับต้นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ มีความสวยงาม โดดเด่น ไม่เหมือนที่อื่น และคุ้มค่ามากกับการเดินทางมาเยี่ยมชม ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลสะท้อนกลับที่ดีมากๆ จากมุมมองและสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่ได้กล่าวถึง บ้านแม่กำปอง และพร้อมที่จะแนะนำให้ผู้อื่นให้มาเที่ยวต่อไปในอนาคต ทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นผลมาจากการร่วมมือร่วมใจกัน ของคนในหมู่บ้าน และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนแม่กำปอง ที่ร่วมกันส่งเสริมความดีงามทางการท่องเที่ยว และร่วมด้วยช่วยกันในการสร้างหมู่บ้านแม่กำปองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดี มีคุณภาพ จนเป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่กล่าวขาน และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ผ่านยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่รุ่นบุกเบิกการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุคที่ 1 หรือจะเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งอุดมการณ์ หรืออีกนัยคือยุคแห่งการเริ่มต้นด้านการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2550) จนสามารถข้ามผ่านยุคสมัยต่างๆ ดังที่คณะผู้วิจัยได้นิยามได้ว่า เข้าสู่ยุคที่ 2 ยุคเฟื่องฟูของการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2550- 2557) การท่องเที่ยวเริ่มมีบทบาทมากกับเศรษฐกิจในชุมชน การท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วน จนมาสู่ยุคที่ 3 ยุคปัจจุบัน

(พ.ศ.2558-ปัจจุบัน) ในช่วงเวลานี้อาจจะเรียกได้ว่า ยุคของการปรับตัวและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นยุคของการท้าทายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยวเริ่มชัดเจนขึ้น ได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และได้มีบทเรียนมากมาย เพื่อนำมาต่อยอดขยายเป็นแนวคิดเพื่อการพัฒนาในยุคต่อไป เพื่อจุดหมายเดียวกันในการวิจัยนี้ คือ เพื่อสร้างการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้แก่ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในหมู่บ้านแม่กำปองแห่งนี้

ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัย จึงได้นำเสนอ ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสอบถามข้อมูลในพื้นที่จริง เพื่อใช้เป็นเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาข้อมูลในส่วนนี้ จากผู้ที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กำปอง โดยใช้แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แบ่งแยก เป็น 2 ประเภท คือ แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองแบบไป-กลับ และ แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองแบบค้างคืน ดังรายงานที่ได้กล่าวมาทั้งหมด อีกทั้งยังได้มีการ พบปะ พูดคุย สอบถาม นักท่องเที่ยวที่ได้รับประสบการณ์และบริการด้านการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และศึกษา พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงได้มีการตั้งกลุ่มเสวนากับคนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในชุมชนแม่กำปอง และส่วนงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง จึงได้รับผลสะท้อนกลับให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย หรือปัญหา เพื่อที่จะทำการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันต่อไป ดังตัวอย่างเช่น ประเด็นที่เห็นได้ชัด ดังเรื่อง ที่ได้รายงานไปเบื้องต้น เกี่ยวกับการแก้ไขร่วมกันต่อไป ดังตัวอย่างเช่น ประเด็นที่เห็นได้ชัด ดังเรื่อง ที่ได้รายงานไปเบื้องต้น เกี่ยวกับการข้อเสนอแนะ และข้อควรปรับปรุง ที่คณะผู้สำรวจได้รับจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแม่กำปอง พบว่ามีประเด็นที่ได้กล่าวถึง ความต้องการให้ปรับปรุงถนนให้ดีขึ้น เนื่องจากเส้นทางที่ใช้เดินทางมา มีระยะทางที่ไกล และเส้นทางในการเดินทางบางส่วนมีความคับแคบ หรือ อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ แก่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยชินกับเส้นทาง อีกทั้ง การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อาจทำให้ถนนชำรุด ยากต่อการเดินทาง

การบริหารจัดการรูปแบบการขนส่ง ไม่ว่าจะเป็น การใช้รถสาธารณะ ระบบการจัดการการขนส่งผู้โดยสารของชุมชน เพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายหรือมีตัวเลือกที่หลากหลายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กำปองโดยเฉพาะ ก็จะเป็นการเปิดกว้างให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้มีโอกาสเข้าถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ง่าย และสะดวกสบายมากขึ้น เช่น อาจพัฒนารูปแบบของการขนส่งที่บริหารจัดการโดยชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่อกับรถโดยสารสาธารณะ รถประจำทาง และเชื่อมโยงไปรูปแบบการบริหารจัดการคิวรถ เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพในเรื่องของการขนส่งนักท่องเที่ยว ซึ่งบริการจัดการโดยท้องถิ่นและหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างสมบูรณ์ ดังตัวอย่างที่มีให้เห็นตามสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการเดินทางเข้าถึงได้ยาก และเส้นทางคับแคบ หรือ สถานที่ที่มีความไม่สะดวกในการเดินทางสำหรับผู้ที่ไม่ชินเส้นทาง ดังเช่น วัดเฉลิมพระเกียรติพระจอมเกล้าราชานุสรณ์ ลำปาง มีการจัดให้มีจุดจอดรถส่วนกลางและเชื่อมโยงการรับส่งผู้โดยสารที่ต้องการจะเดินทางไปยังตัววัด ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปาง ที่อยู่บนเขาสูง เส้นทางคดเคี้ยว และทาง

คับแคบ โดยการจัดให้มีรถที่บริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อรับส่งนักท่องเที่ยว จากจุดจอดรถส่วนกลาง ดังกล่าว ไปยังวัด เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการแสดงความคิดเห็นใน ประเด็นของสาธารณูปโภค เช่น ควรจะเพิ่มในส่วนของ ห้องน้ำ และกระดาดชำระให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งนี้อาจถือได้ว่าเป็นเสียงสะท้อนให้ส่วน งานบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่จะต้องตระหนักถึงความต้องการทั้งในเรื่องของ จำนวน ความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ความสะดวกสบาย ในเรื่องของจุดที่เป็นห้องน้ำ หรือ สาธารณูปโภคส่วนรวมต่างๆ เช่น กระดาดชำระ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในห้องน้ำ หรือแม้กระทั่ง ในเรื่องของ ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง เป็นต้น

อีกปัญหาหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัด คือ เรื่องของการเข้าถึง การใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปอง ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ ดังตารางที่ 4 ในรายงานที่ได้กล่าวมานั้น พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยว มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองที่บริหารจัดการโดยชุมชน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 โดยส่วนใหญ่ได้ใช้บริการเกี่ยวกับที่พักอาศัย ร้านค้า ร้านอาหารจากทางชุมชน และมีจำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยวแบบไป-กลับ ที่ไม่ได้รับการทางด้านการท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดย ชุมชน มากถึง 42% ซึ่งจำนวนนี้ ถือว่าเป็นจำนวนที่มากพอสมควร หากจะให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนใน ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กำปอง ก็จะต้อง มีแนวทางหรือวางรูปแบบที่จะบริหาร จัดการในเรื่องดังกล่าวนี้ เพื่อที่จะพัฒนาปรับปรุง ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้เข้าถึงการท่องเที่ยวโดย ชุมชน และใช้บริการที่บริหารจัดการโดยการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม จากผล สสำรวจ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีการใช้บริการของทางชุมชนแม่กำปองที่บริหารจัดการโดยชุมชน จำนวน 58 คนนั้น ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องของโฮมสเตย์ และไกด์นำเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง โดยได้ให้ คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจคือ 4.57 คะแนน ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจสูงสุดอยู่ที่ 5 คะแนน และ ต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน รองลงมาคือการให้ความรู้ของทางชุมชน และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องภาษาและการสื่อสาร ที่ยังเป็นเรื่องที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้กล่าวถึง ว่าอยากให้มีการพัฒนาปรับปรุง จึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในแม่กำปอง ยังมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับ จำนวนนักท่องเที่ยวหลัก ที่ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic tourist) คือ บุคคลที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศที่เป็น ถิ่นพำนักถาวรของตน เช่น คนไทยที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย และเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ไทย หรือการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวภายในประเทศ มากกว่า นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound tourist) หรือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปอีกประเทศหนึ่ง หรือก็คือนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ เดินทาง ข้ามน้ำ ข้ามทะเลมา เพื่อมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนบ้านแม่กำปอง ใน กรณีศึกษานี้เอง

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีจำนวนน้อยกว่านักท่องเที่ยวไทยนี้ อาจเกี่ยวเนื่องมาจาก ประเด็น ของการสื่อสาร หรือการรับรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านแม่กำปอง ในภาษาต่างๆ ซึ่งโดยปกติ จะมีการอาศัยล่าม แปลภาษาหรือไกด์จากบริษัททัวร์มาช่วยในการสื่อสาร แต่หากทางชุมชนสามารถบริหารจัดการเรื่องนี้ ได้

โดยอาศัยคนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นคนที่สำคัญในการบอกเล่าเรื่องราว หรือ ให้ความรู้ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในชุมชนแม่กำปอง ได้ดีกว่า การใช้ล่ามแปลภาษาจากที่อื่น หรือ ต้องพึ่งพาไกด์จากบริษัททัวร์ ซึ่งอาจไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ หรือไม่ลึกซึ้งในข้อมูลความรู้ในด้านต่างๆ ของท้องถิ่น เท่ากับคนพื้นที่ และเป็นอีกภาคส่วนเอกชนที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวในชุมชน แต่หากกลุ่มผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่กำปอง สามารถเข้ามาบริหารจัดการเรื่องไกด์ของชุมชนให้ สามารถสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติได้โดยสมบูรณ์แบบ อาจจะก่อให้เกิดความประทับใจ และเข้าถึงลูกค้ากลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพด้านการสื่อสาร ถึงประวัติความเป็นมา หรือเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างดีมากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้ และอาชีพ ให้แก่คนในท้องถิ่น และเพิ่มทักษะให้แก่คนในชุมชน ในการที่จะเปิดรับตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่จะเข้ามาจากหลากหลายช่องทาง เพื่อเพิ่มโอกาสการต้อนรับลูกค้าจากต่างประเทศได้อีกมากมาย

อีกทั้งยังมีคำแนะนำ และข้อคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักท่องเที่ยวอยากจะเห็นอะไรเพิ่มเติม ในการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง บางส่วนก็อยากให้มีกิจกรรมต่างๆ หากดูตามข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว อาจเป็นไปได้ว่า ถ้าหากมีกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลายขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นอีกหนึ่งปัจจัยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และเข้าถึงวิถีชีวิตของชุมชนแม่กำปองได้มากขึ้น จากผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ มีความชื่นชอบธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง ดังนั้น กิจกรรมหรือโปรแกรมที่จะพัฒนาขึ้น ในการที่จะนำพาแม่กำปองไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น อาจจะต้องมองถึง พฤติกรรมและความนิยมชมชอบของนักท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางในการต่อยอดต่อไปด้วย

นอกจากนี้ยังมีบางส่วน มีข้อเสนอที่ อยากจะให้มีย่านตลาดนัดที่เป็นแหล่งที่มีการซื้อขายของจากคนชุมชน เนื่องจากสินค้าและผลิตภัณฑ์จากชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง, สินค้าอเนกนิคมของชุมชน, วัฒนธรรมของชุมชนร้านค้าและร้านอาหาร ทางคณะผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่า อาจจะจัดตารางกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้มีการวางแผนการท่องเที่ยวมายังบ้านแม่กำปองได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงที่มีการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ก็อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน รวมถึง ประเด็นด้าน แผนที่บอกทางและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เนื่องจากทางคณะผู้วิจัยได้มองเห็นว่า ที่บ้านแม่กำปอง ยังไม่ค่อยมีป้ายบอกทาง หรือแหล่งข้อมูลมากนัก ดังนั้น ในการที่จะพัฒนาปรับปรุงต่อไป ทางคณะผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีการก่อตั้ง หรือ จัดให้มีแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวส่วนกลางของชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างครบวงจร และเป็นศูนย์กลางของการรวบรวมแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน โดยทั้งหมด เนื่องจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะต่างชาติ ต้องการที่จะมาศึกษาเรียนรู้ และหาประสบการณ์ใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว และการศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวหรือเรื่องราว ความเป็นมา และกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ก็เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวยังชุมชนบ้านแม่กำปอง หากจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน เปรียบเช่นเดียวกับ แหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก

ต่างๆ ก็อาจจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว และนำไปให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชนอีกด้วย

ตามประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วในรายงานนั้น ทางคณะผู้วิจัย ได้มองเห็นว่า หากทางชุมชนแม่กำปอง สามารถเสนอแนวความคิดร่วมกัน เพื่อที่จะหาจุดสมดุลระหว่างยุคสมัยเริ่มต้น ทั้งในอดีตที่ผ่านมา ในปัจจุบันที่ประสบพบเจอกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ทั้งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว กระแสสังคม หรือแม้กระทั่งการปรับตัวเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนเอง มาจนถึงปัจจุบัน ถ้าหากไม่มีการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ก็อาจจะเป็นผลเสียที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชนแม่กำปอง ดังนั้นการจัดทำรายงานวิจัยในครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะให้รายงานนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่จะสะท้อนเรื่องราวต่างๆ และเป็นส่วนที่จะร่วมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองให้มีความยั่งยืนต่อไป

7. การสำรวจความเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์

การสำรวจความเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจความเห็นของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง พฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว วัตถุประสงค์การตัดสินใจในการท่องเที่ยว การสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และความคาดหวังของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ Google Form

<https://goo.gl/forms/DO4Q80NNyIjuDdGo2> ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook, Line application และใช้ QR code เพื่อการตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้ทั้งระบบคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล หรือสมาร์ทโฟน โดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2561 มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 101 คน สรุปผลการสำรวจออนไลน์ (<https://goo.gl/forms/l6g1HyHGtUV7ZLWf1>) โดยย่อ ดังนี้

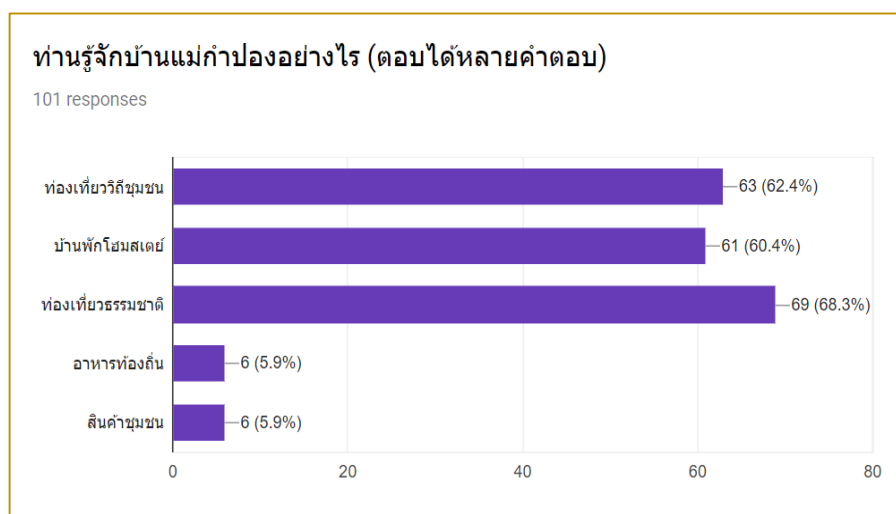

ภาพที่ 49 QR code สำหรับสแกนทำแบบสอบถามออนไลน์

จากการสรุปผลข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.30 และเพศชาย ร้อยละ 26.70 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 39.60 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี เป็นร้อยละ 33.70 และอายุระหว่าง 40-49 ปี เป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ

7.1 ประเด็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เป็นที่รู้จักของคนเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ และลำดับรองเป็นการท่องเที่ยววิถีชุมชน ดังแผนภูมิ

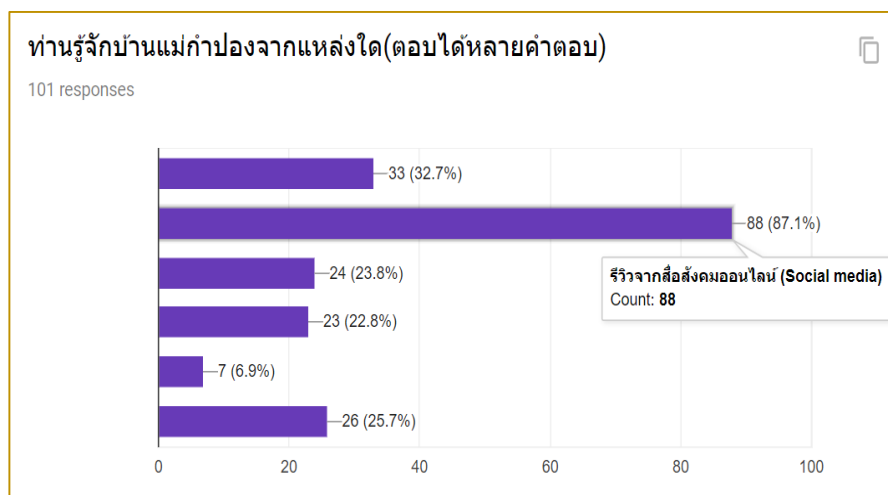

ภาพที่ 50 แผนภูมิแสดงการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวของคนเชียงใหม่ที่มีต่อบ้านแม่กำปอง

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้แหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นร้อยละ 68.30 แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน เป็นร้อยละ 62.40 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบ้านพักโฮมสเตย์ เป็นร้อยละ 60.40 ตามลำดับ

7.2 แหล่งข้อมูลการรับรู้การสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่

สื่อสังคมออนไลน์(Social Media) เป็นแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวของคนเชียงใหม่มากที่สุดเป็นลำดับแรก และWebsite ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามลำดับ ดังภาพที่ 51

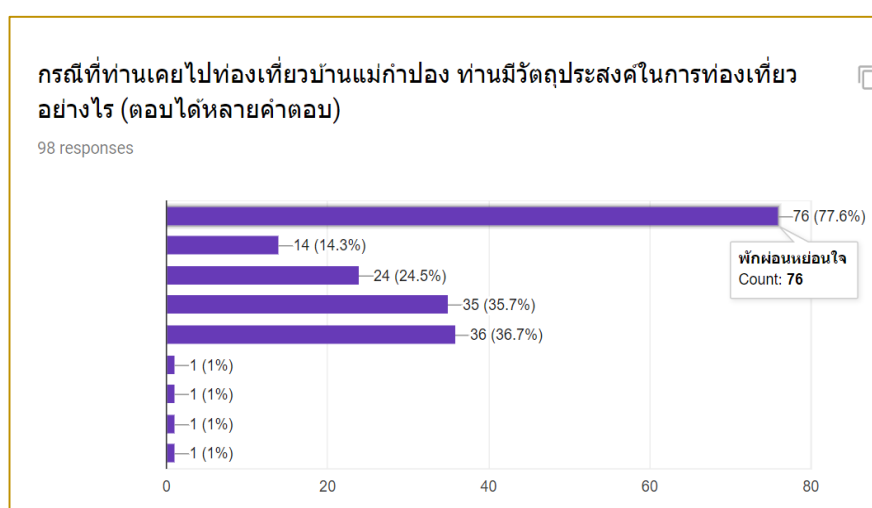

ภาพที่ 51 แผนภูมิแสดงการรับรู้ข้อมูลการสื่อสารการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองจากการรีวิวข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์(Social media) มากที่สุด เป็นร้อยละ 87.10 จาก Website เป็นร้อยละ 32.7 และรับรู้จากหน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นร้อยละ 25.70 ตามลำดับ และจากรายการโทรทัศน์ เป็นร้อยละ 23.80 หนังสือ/นิตยสารการท่องเที่ยว เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน

7.3 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มากที่สุดเป็นลำดับแรก และติดตามกระแสการท่องเที่ยว เรียนรู้วิถีชุมชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และพักผ่อนตามลำดับ ดังภาพที่ 52

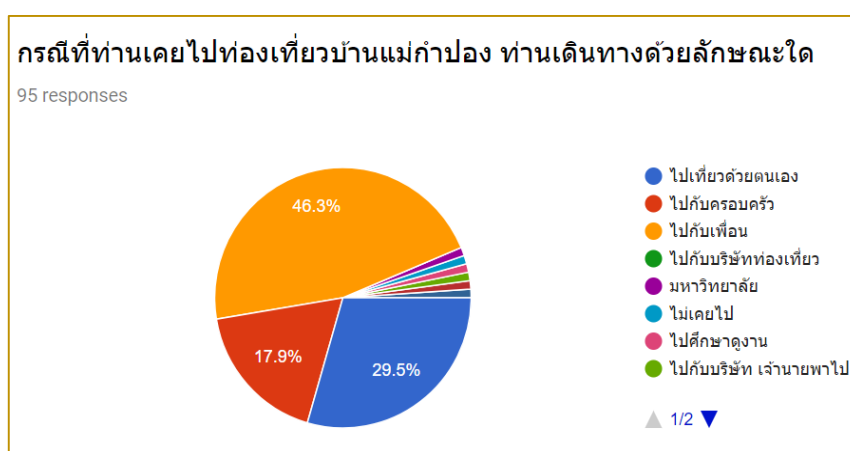

ภาพที่ 52 แผนภูมิแสดงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นร้อยละ 77.6 การติดตามกระแสการท่องเที่ยวและการเรียนรู้วิถีชุมชน มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เป็นร้อยละ 36.7 และ 35.7 และเพื่อพักโฮมสเตย์ เป็นร้อยละ 24.5 ตามลำดับ ส่วนวัตถุประสงค์ที่ให้ความสำคัญน้อย ได้แก่ การชิมอาหารท้องถิ่น เป็นร้อยละ 14.30

7.4 พฤติกรรมการเดินทางของคนเชียงใหม่ไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมเดินทางท่องเที่ยวไปกับเพื่อนมากที่สุดเป็นลำดับแรก และนิยมไปเที่ยวด้วยตนเอง และไปกับครอบครัว ตามลำดับ ดังแผนภูมิ

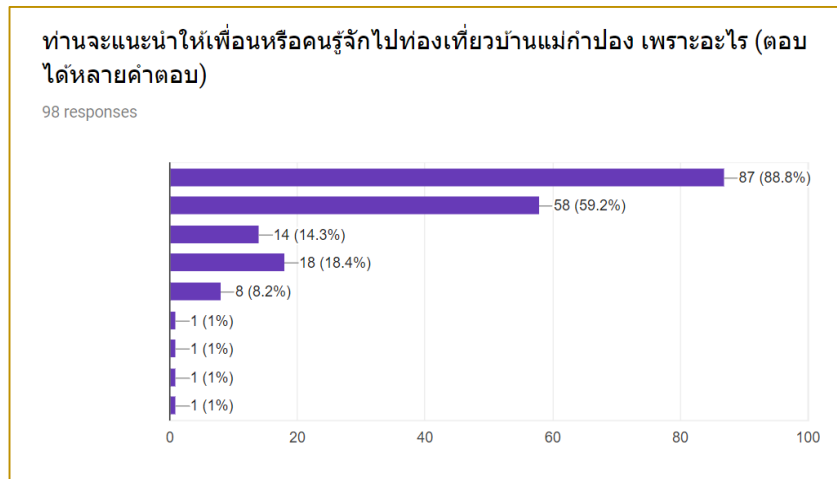

ภาพที่ 53 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวไปกับเพื่อนมากที่สุด เป็นร้อยละ 46.30 นิยมท่องเที่ยวด้วยตนเอง เป็นร้อยละ 29.50 และนิยมไปกับครอบครัว เป็นร้อยละ 17.90 ตามลำดับ

7.5 การสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรับรู้ให้กับบุคคลอื่นที่มีต่อบ้านแม่กำปอง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะแนะนำให้บุคคลอื่นไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองโดยขึ้นขอบรรยากาศธรรมชาติในลำดับแรก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชุมชน และศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอาหารท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังภาพที่ 54

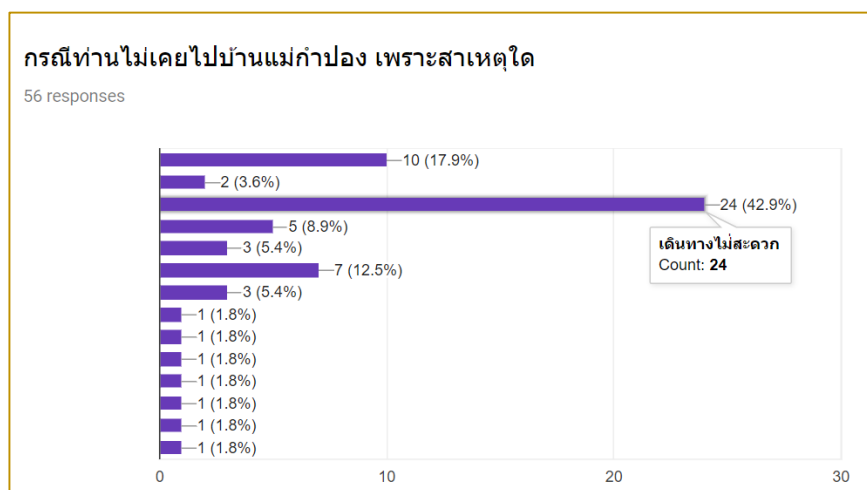

ภาพที่ 54 แผนภูมิแสดงการสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรับรู้ให้กับบุคคลอื่นที่มีต่อบ้านแม่กำปอง

จากแผนภูมิผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะแนะนำให้บุคคลอื่นไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองโดยขึ้นชอบบรรยากาศธรรมชาติในลำดับแรก เป็นร้อยละ 88.80 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ร้อยละ 59.20 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน ร้อยละ 18.40 เป็นแหล่งท่องเที่ยวอาหารท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ ร้อยละ 14.30 และเป็นที่รู้จักในสินค้าชุมชน ร้อยละ 8.20 ตามลำดับ

7.6 เหตุผลใดที่คนเชียงใหม่ไม่เคยไปบ้านแม่กำปอง

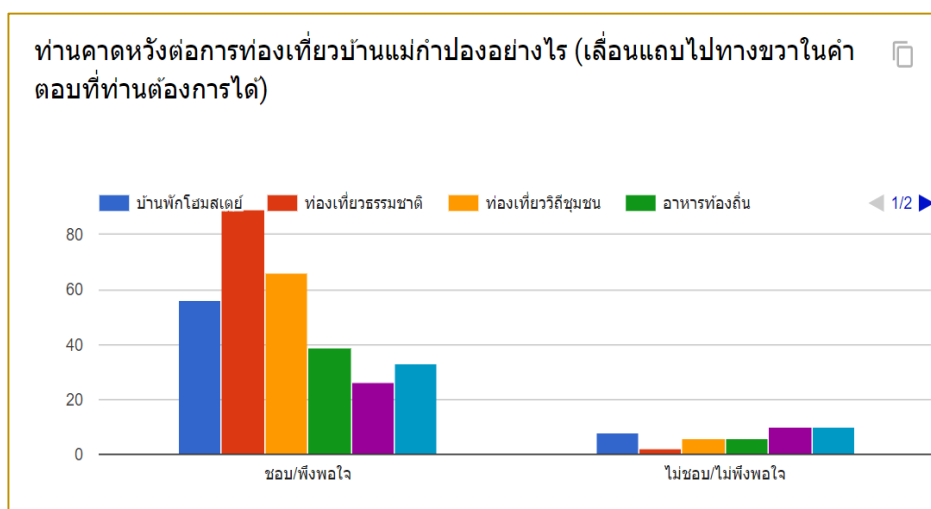
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเดินทางไม่สะดวกเป็นลำดับแรก ไม่รู้จัก และไม่มีที่จอดรถส่วนตัว เป็นเหตุผลที่ไม่ไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองตามลำดับ ดังภาพที่ 55

ภาพที่ 55 แผนภูมิแสดงถึงเหตุผลของการไม่ไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองของคนเชียงใหม่

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเดินทางไม่สะดวกเป็นลำดับแรก ร้อยละ 42.90 ไม่รู้จัก เป็นร้อยละ 17.90 ไม่มีที่จอดรถส่วนตัว เป็นร้อยละ 12.70 ตามลำดับ ไม่มีที่จอดรถส่วนตัว ร้อยละ 12.70 และไม่มีเพื่อนพาไปเที่ยว ร้อยละ 8.9

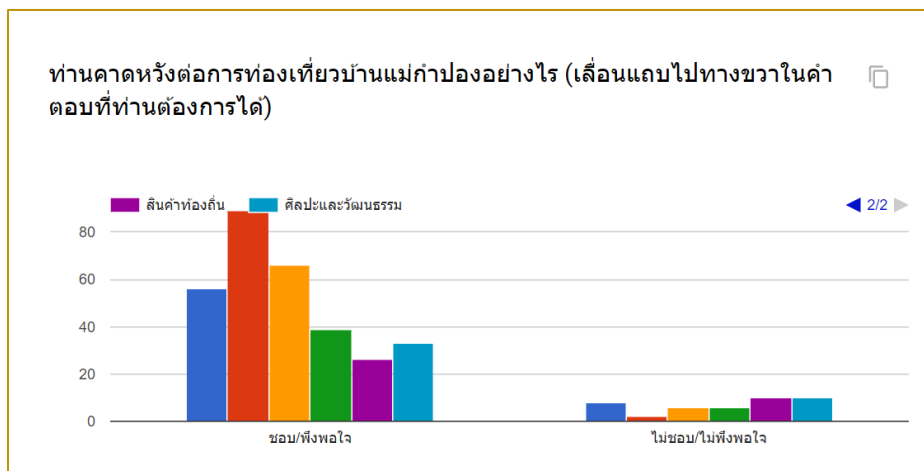
7.7 ความคาดหวังของคนเชียงใหม่ในด้านความชื่นชอบ/ความพอใจ และความไม่ชอบ/ความไม่พอใจที่มีต่อบ้านแม่กำปอง ในประเด็นบ้านพักโฮมสเตย์ ท่องเที่ยวธรรมชาติ ท่องเที่ยววิถีชุมชน อาหารท้องถิ่น สินค้าท้องถิ่น และศิลปะและวัฒนธรรม

ภาพที่ 56 แผนภูมิแสดงความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการมาเที่ยวบ้านแม่กำปอง

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความชื่นชอบและพอใจในประเด็นชื่นชอบ/พึงพอใจที่มีต่อบ้านแม่กำปอง ในความเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มากที่สุดร้อยละ 89 ด้านการท่องเที่ยววิถีชุมชน เป็นร้อยละ 66 ด้านบ้านพักโฮมสเตย์ เป็นร้อยละ 56 ด้านอาหารท้องถิ่น เป็นร้อยละ 39 ด้านศิลปะและวัฒนธรรม เป็นร้อยละ 33 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และสินค้าท้องถิ่น เป็นร้อยละ 26

จากตาราง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความชื่นชอบและพอใจในประเด็น ท่องเที่ยวธรรมชาติ มากที่สุด ท่องเที่ยววิถีชุมชน และบ้านพักโฮมสเตย์ตามลำดับ และไม่ชอบ/ไม่พอใจต่อบ้านแม่กำปองในประเด็นสินค้าท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรม และบ้านพักโฮมสเตย์ ตามลำดับจากมากไปหาน้อย

ภาพที่ 57 แผนภูมิแสดงจำนวนคนเชียงใหม่ที่มีความคาดหวังความชื่นชอบ/ความพึงพอใจ และความไม่ชอบ/ไม่พึงพอใจในด้านต่างๆ ของบ้านแม่กำปอง

จากแผนภูมิ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความไม่ชอบและไม่พอใจในประเด็นที่มีต่อบ้านแม่กำปอง ในความเป็นแหล่งท่องเที่ยวสินค้าท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรม ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 10 ด้าน บ้านพักโฮมสเตย์ เป็นร้อยละ 8 และประเด็นที่ไม่ชอบหรือไม่พอใจด้านอาหารท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน เป็นร้อยละ 6 และไม่พึงพอใจน้อยที่สุดในด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในมาตรา 41-43 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลและชุมชน โดยเฉพาะในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือ ส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ การจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ การเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชน หรือถ่วงการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติและจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน

สิทธิชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีสิทธิจัดการทรัพยากร ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่ไม่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งการอนุรักษ์การฟื้นฟูตลอดจนการจัดการเพื่อการ ดำรงอยู่อย่าง

ยั่งยืนโดยสามารถต่อสู้เพื่อหลุดพ้นจากกลไกของรัฐ ที่เข้ามาแทรกแซงอย่างแยบยล และสามารถต่อสู้และดำรงอยู่ได้ อย่างเป็นธรรมและสันติ (พงศ์เสวก อนนกจางพร และนวพร ศิริบันเทิงศิลป์, 2553)

ศาสตราจารย์เอลินอร์ ออสตรอมและคณะ (1990) อ้างใน กาญจนา คุ่มทรัพย์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องของ การใช้ทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน พบว่า ชุมชนที่บริหารจัดการทรัพยากรส่วนรวมได้อย่างยั่งยืน เป็นชุมชนที่มีอำนาจในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ได้รับการยอมรับ จากรัฐบาลกลางมีเงื่อนไขที่สำคัญ 8 ข้อสำหรับการออกแบบกฎกติกา ดังนี้ 1) มีการกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน ทั้งขอบเขตที่เกี่ยวกับผู้ใช้ทรัพยากร และขอบเขตของทรัพยากร 2) มีความสอดคล้องระหว่างกติกาว่าด้วยการเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์ การดูแล รักษา กับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้ทรัพยากร 3) มีกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการตัดสินใจและการปรับปรุง กติกาในการจัดการทรัพยากร 4) มีการติดตามกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากร ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ การติดตามดูแลพฤติกรรมการใช้ ประโยชน์และการดูแลรักษาระบบทรัพยากรว่าเป็นไปตามกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ หรือไม่ และการติดตามกำกับดูแลสภาพของทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ 5) การลงโทษต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนจากเบาไปหาหนัก กล่าวคือ หากพบว่ามีผู้กระทำความผิด การลงโทษในครั้งแรกจะค่อนข้างเบาแต่หากมีการกระทำความผิดซ้ำอีกก็จะมี การลงโทษที่รุนแรงขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ลักษณะของการลงโทษไม่ควรสร้าง ความแปลกแยกให้กับคนในชุมชน 6) มีกลไกในการจัดการความขัดแย้งที่มีต้นทุนต่ำและกระทำได้ง่าย 7) รัฐบาลรับรู้และยอมรับสิทธิของชุมชนในการวางกติกากฎการใช้ ประโยชน์ และการดูแลรักษาทรัพยากร 8) กติกาและการจัดการทรัพยากรมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับระบบที่ใหญ่กว่า เนื่องจากระบบทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรตั้งอยู่และมีความเชื่อมโยง กับระบบนิเวศทางสังคม (กาญจนา คุ่มทรัพย์, 2558, หน้า 145-146)

สิทธิชุมชน (Community Right) หมายถึง สิทธิอันชอบธรรมของชุมชนในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ใช้ประโยชน์หรือ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม ใน ชุมชน พร้อมทั้งสร้างกฎเกณฑ์ ข้อตกลง ในการดูแลสิ่งต่างๆเหล่านั้นในชุมชนให้อยู่ได้และพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นธรรม โดยร่วมกับภาคส่วนอื่นๆในสังคม เพื่อให้เกิดชุมชนที่ดีได้ในสังคมที่ดีด้วย

สิทธิชุมชน คือ การให้ชุมชนชาวบ้านมีสิทธิในการเลือกอนาคตของ ตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระโดยตัวเอง ชาวบ้านจำ เป็นต้องเรียนรู้ ชุมชนที่เขาอยู่ ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญา โดย ต้องเรียนรู้ที่จะเชื่อมสิ่งที่มีอยู่กับการความต้องการ ความคาดหวังจากโลก ภายนอก เท่าทันที่จะปกป้องสิทธิของเขา ในขณะเดียวกันก็ใช้สิทธิที่จะ พิสูจน์ให้โลกเห็นว่าเขาสามารถทำ ประโยชน์ให้กับโลกได้อย่างน้อยที่สุด ปกป้องรักษาทรัพยากรของโลก เขาอาจจะสนใจทำ การวิจัย และให้ความ ร่วมมือเพื่อใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ยั่งยืน (เสนห์ จามริก อ้างถึงใน กนกวรรณ วงศ์กี, 2550)

อนุชา เล็กสกุลดิolk(2551) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ทฤษฎีใหม่ เพื่อใช้พัฒนาเศรษฐกิจ(ท่องเที่ยว) ชุมชนพอเพียง ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ทางการเกษตร

การจัดการเศรษฐกิจพึ่งตนเองในพื้นที่ไร่นาของเกษตรกร โดยมีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณร้อยละ 30 ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณร้อยละ 30 ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2542 อ้างใน เกษตรศาสตร์ [2544])

วิเคราะห์หลักการของทฤษฎีใหม่

แม้ว่าทฤษฎีข้างต้นใช้ในการจัดที่ดินเกษตรกรหนึ่งครัวเรือนเป็นเบื้องต้น แต่หลักคิดของทฤษฎีการพึ่งตนเอง คือในองค์ประกอบเหล่านั้นในยามปกติประกอบด้วยส่วนที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน (ที่อยู่อาศัย) ส่วนที่เป็นส่วนสนับสนุนโดยรวม (บ่อน้ำ) และส่วนที่หาเลี้ยงตนเองได้ และส่วนที่สามารถนำขายเป็นรายได้เข้ามาเพิ่มพูนตนเอง แต่ในยามวิกฤต องค์ประกอบเหล่านี้จะสามารถเลี้ยงและพึ่งพาตนเองโดยได้รับผลกระทบจากภายนอกน้อย อีกส่วนหนึ่งคือองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกัน

ประยุกต์หลักการทฤษฎีใหม่กับชุมชนท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีข้อตกลงเบื้องต้นก่อนว่า การท่องเที่ยวไม่ใช่กิจกรรมหลักกิจกรรมเดียว ในชุมชนมีกิจกรรมที่หลากหลาย การรวมตัวของประชาชนแบ่งเป็นกลุ่มหรือชมรมตามความชอบและความถนัด แต่ในหลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวสามารถเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ เช่น กิจกรรมการเกษตร ทิวทัศน์ชนบท กิจกรรมด้านหัตถกรรม หรือการผลิตตลอดรวมถึงวิถีชีวิตของประชาชน เป็นต้น ดังนั้น การท่องเที่ยวควรกระจายผลตอบแทนให้ชุมชนผ่านกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

หลักการพึ่งตนเอง และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ที่มีพื้นฐานจากวิธีการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีใหม่ข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์กับชุมชนท่องเที่ยวได้ โดยกำหนดให้แบ่งกิจกรรมที่มีอยู่ออกเป็น ส่วนๆ คือส่วนกิจกรรมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ วัด โรงเรียน สาธารณูปโภค และการปกครอง (มีสมาชิกดำเนินการประมาณร้อยละ 10 ส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ บริการที่พัก บริการนำเที่ยว บริการขนส่ง

บริการสินค้าและการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (มีสมาชิกประมาณร้อยละ 30) ส่วนกิจกรรมเกษตรหลัก (เพื่อการเลี้ยงตัวเองในชุมชน ร้อยละ 30) และส่วนเกษตรกรรมเกษตรเพื่อการส่งออก (ประเภท intensive farming ร้อยละ 30) กิจกรรมเกษตรหมายถึงการปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ (วนเกษตร) ในชุมชน หากชุมชนใดมีการจัดการดังกล่าว จะเป็นชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถหารายได้ เข้าชุมชนด้วย ทั้งนี้สิ่งที่ขาดไม่ได้คือการรวมกลุ่มกันโดยไม่มีการแยกส่วน จัดให้มีการสานสัมพันธ์สมาชิก ของชุมชนเข้าด้วยกัน มองเห็นกิจกรรมทุกกิจกรรมมีความสำคัญและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน กล่าวเฉพาะ กลุ่มท่องเที่ยวแล้ว จะต้องมองกิจกรรมอื่นเป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่ต้องตอบแทน ทั้งนี้การตอบแทน ทางตรงเป็นเรื่องยุ่งยาก จึงควรมีกระบวนการและมาตรการตอบแทนผ่านองค์กรกลางของชุมชน (เช่น การจ่ายค่าบำรุง หรือการแบ่งผลประโยชน์เข้ากองกลางของชุมชน เป็นต้น) ดังนั้น กลุ่ม ชุมชน ของทุก กิจกรรม จึงควรรวมตัวกันภายใต้โครงสร้างที่จัดตั้งขึ้น โดยอาจเป็นองค์กรที่เป็นทางการ หรือองค์กร ธรรมชาติก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 51, 2552)

มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน ครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว (3) พ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการ ละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ มาตรา 42 บุคคลย่อมมี เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพตาม วรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครอง ประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกัน หรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) อนุรักษ์ ป่าไม้ หรือส่งเสริม ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ (1) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทาง ชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของ รัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบ ต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาในการบริหารจัดการชุมชน บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง ประกอบด้วย แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ โดยนำมาใช้ในกระบวนการวิจัย และการ

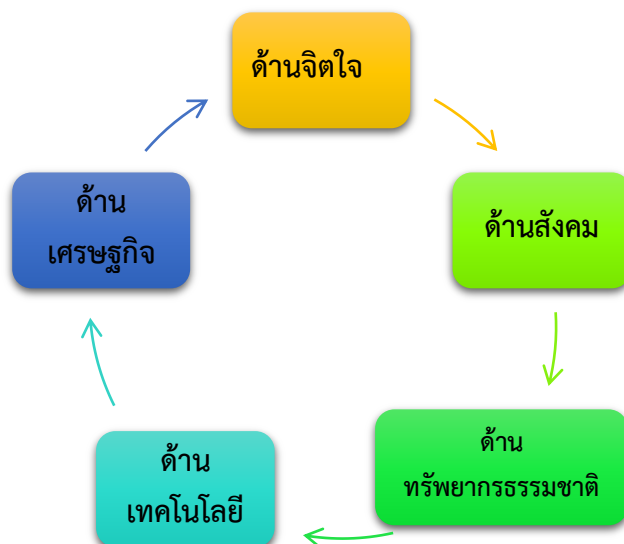
กำหนดมาตรการการบริหารจัดการ ตลอดจนการกำหนดแผนและแนวทางการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

จากกระบวนการวิจัย ได้ศึกษาข้อมูลของสมาชิกของชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยการศึกษาด้วยการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้แบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ ที่นำมาสู่การกำหนดมาตรการและการพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย ห่วงที่ 1 ความพอประมาณ คือ ผลการวิจัยทำให้เกิดการกำหนด มาตรการควบคุมธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนมากเกินไป ซึ่งจะมีผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ห่วงที่ 2 ความมีเหตุผล คือ การนำข้อมูลที่รอบด้านมาวิเคราะห์และวางแผน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน เช่น การแก้ปัญหาขยะพลาสติกจากแก้วกาแฟ มาสู่การใช้แก้วกาแฟแม่กำปองรักษ์สิ่งแวดล้อม (โดยใช้วัสดุจากกระดาษที่ย่อยสลายง่าย) และการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน เพื่อลดปัญหานักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ห่วงที่ 3 มีภูมิคุ้มกัน คือ การมีฐานข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ที่มีการกำหนดให้มีการประชุมประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่เป็นระยะ เพื่อกำหนดมาตรการระยะสั้นและระยะยาว ในการจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ในด้านของ 2 เงื่อนไขนั้น ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ กระบวนการวิจัยเป็นการสร้างความรู้ให้กับคนในชุมชน ได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความรู้ใหม่ที่น่าสนใจมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของชุมชน เงื่อนไขคุณธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการของชุมชน ที่ต้องทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย คนในชุมชนและคนภายนอกที่ดำเนินกิจการในพื้นที่ ดังนั้น การบริหารจัดการจึงต้องดำรงอยู่บนหลักของคุณธรรม เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันภายใต้ระเบียบ กติกา ของส่วนรวม กระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ

หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้นำมาประยุกต์ใช้ซึ่งสามารถอธิบายผ่านรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพที่ 58 หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ (สำนักงาน กปร., 2550)

จากภาพที่ 58 หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ด้านจิตใจ คือ กระบวนการวิจัย ได้สร้างการรับรู้ และการเรียนรู้ ถึงสถานการณ์ ปัญหาของชุมชน ซึ่งทำให้เกิด กระบวนการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน เพื่อประโยชน์ของส่วน ร่วม เช่น การร่วมรณรงค์แก้ปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมในชุมชน การร่วมกันกำหนดมาตรการเพื่อลด ผลกระทบจากการท่องเที่ยว เป็นต้น 2) ด้านสังคม คือ กลไกการจัดการทางสังคม ซึ่งเป็นพลังและอำนาจ จากภายในชุมชน (Empowerment) ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับ ตั้งแต่ ขั้นร่วมรับรู้ ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ 3) ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดย คำนึงถึงการลดผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากร เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 4) ด้านเทคโนโลยี คือ การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ที่เหมาะสมจะทำให้ชุมชนได้รับ ประโยชน์และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และ 5) ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างเศรษฐกิจ ที่มั่นคงและเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนอย่างเป็นธรรม เช่น การนำทรัพยากรธรรมชาติและ ผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์ การให้ทุนกับสมาชิกในชุมชนในการตั้ง กลุ่มอาชีพ และการต่อยอดการให้บริการของโฮมสเตย์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบล ห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 คณะผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากนั้นได้ตัดให้มีเวทีระดมความคิดเห็นและวิพากษ์ร่างแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว จากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ประเด็น ยุทธศาสตร์ คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

โดยแต่ละยุทธศาสตร์ มีเป้าหมายและแผนงาน ดังต่อไปนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เป้าหมาย

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

ตารางที่ 54 แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แผนงานที่ 1 พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. จัดประชุม คณะกรรมการเพื่อ ประเมินและวิเคราะห์ สถานการณ์ด้านการ ท่องเที่ยวร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1.เพื่อประเมินและ วิเคราะห์สถานการณ์ ด้านการท่องเที่ยวของ ชุมชน	1. จัดประชุม คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ปีละ 2 ครั้ง	-จัดประชุมได้ตามกำหนดปี ละ 2 ครั้ง	1. คณะกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี ข้อมูลสถานการณ์ด้านการ ท่องเที่ยวของชุมชนที่เป็น ปัจจุบัน 2. คณะกรรมการหมู่บ้านมี การวางแผนการบริหาร จัดการท่องเที่ยวล่วงหน้า อย่างเป็นระบบ 3. ผลกระทบการท่องเที่ยว ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนลดลง	✓	✓	✓	✓	✓

2.จัดทำเว็บไซต์การ ท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านแม่กำปอง	1.เพื่อเป็นสื่อ ประชาสัมพันธ์และให้ ข้อมูลชุมชนที่ถูกต้อง ของชุมชน 2. เพื่อเป็นช่อง ทางการติดต่อระหว่าง นักท่องเที่ยวกับชุมชน	1.จัดทำเว็บไซต์การ ท่องเที่ยวโดยชุมชนโดย ชุมชน 2.การปรับปรุงข้อมูล ของชุมชนให้เป็น ปัจจุบัน	-มีเว็บไซต์ของการท่องเที่ยว โดยชุมชนของชุมชน ที่มี ข้อมูลของชุมชนถูกต้อง โดยมีช่องทางการสื่อสาร ของชุมชนกับนักท่องเที่ยวที่ ชัดเจน -มีการปรับปรุงข้อมูลของ ชุมชนให้เป็นปัจจุบันอย่าง น้อยเดือนละ 1 ครั้ง	1.นักท่องเที่ยวสามารถ เข้าถึงข้อมูลด้านการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่ กำปองอย่างถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน 2.นักท่องเที่ยวมีข้อมูลที่ สามารถวางแผนการ ท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำ ปองได้ล่วงหน้า 3.ลดปัญหาความสับสนด้าน ข้อมูลและการให้บริการการ ท่องเที่ยวของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1.พัฒนาเส้นทาง ท่องเที่ยวเพื่อการ เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	1. เพื่อสร้างกิจกรรม การท่องเที่ยวเพื่อการ เรียนรู้ด้านวิถีชีวิตของ ชุมชน	1. ศึกษาข้อมูลวิถีชีวิต ของชุมชนเพื่อกำหนด เป็นกิจกรรมและ เส้นทางท่องเที่ยว	-มีฐานข้อมูลวิถีชีวิตของ ชุมชนจัดเก็บเป็นระบบและ ให้บริการในเว็บไซต์การ ท่องเที่ยวของชุมชน	1. มีกิจกรรมและเส้นทาง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ด้านวิถีชีวิตของชุมชน 2. มีกิจกรรมการมีส่วนร่วม ของนักท่องเที่ยวและชุมชน	✓		✓		✓

	2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชน 3. เพื่อสร้างรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการให้บริการ 3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเส้นทางการท่องเที่ยว	-มีกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตของชุมชนอย่างน้อย 1 กิจกรรม/เส้นทาง -ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างน้อยร้อยละ 5/ครัวเรือน	3. ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากรูปแบบปัจจุบัน					
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว	1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น 2. เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน	1. จัดฝึกอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกให้กับคนในชุมชน	-มีการฝึกอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน/สินค้าที่ระลึก อย่างน้อย 2 ปี/ครั้ง	1. มีผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน 2. ชุมชนมีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ระลึก		✓		✓	

แผนงานที่ 3 การลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1. เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน 2. เพื่อสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	1. จัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้มีส่วนได้เสีย 2. กำหนดมาตรการในการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์และการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	-มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง -มีมาตรการในการกำหนดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน ร้อยละ100	1. ลดปริมาณขยะที่ย่อยสลายยาก 2. คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว มีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
2. การกำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน	1. เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน 2. เพื่อกำหนดพื้นที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ของชุมชน	1. จัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้มีส่วนได้เสีย 2. กำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการจัดสรรพื้นที่ใช้ประโยชน์สาธารณะ รวมถึงการ	-มีการประชุมตามกำหนดอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง -มีการประกาศมาตรการการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการจัดสรรประโยชน์พื้นที่ของชุมชน โดยชุมชนมีมติ	1. มีมาตรการการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน 2. มีคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓

	และการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม	จัดการท่องเที่ยว โดย คนในชุมชนมีมติรับรอง	รับรองภายในหนึ่งปีเมื่อ สิ้นสุดโครงการวิจัย						
--	----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย

1. เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง
2. เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม

ตารางที่ 55 แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

แผนงานที่ 1 เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการสร้าง มูลค่าเพิ่มจากผลผลิต ในชุมชน	1. เพื่อพัฒนาผลผลิต ทางการเกษตรให้มี มูลค่าเพิ่ม	1. พัฒนาผลิตภัณฑ์และ การบริการจากภาค การเกษตรของชุมชน	-มีผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตร บริการสำหรับการบริโภค ของครัวเรือนและรองรับ การผลิตอาหาร/บริการ สำหรับนักท่องเที่ยว อย่าง น้อย 1 ผลิตภัณฑ์ต่อปี	1. คนในชุมชนให้ ความสำคัญต่อการพัฒนา ผลผลิตทางการเกษตร 2. เกิดรายได้เสริมที่ลดการ พึ่งพารายได้จากการ ท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓

2. ส่งเสริมการลดรายจ่ายในครัวเรือน	1. เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการบริโภคสินค้านอกชุมชน	1. ส่งเสริมการเพาะปลูกพืชสวนครัวสำหรับการบริโภคในครัวเรือน	-มีแปลงเพาะปลูกพืชสวนครัวในพื้นที่ อย่างน้อยร้อยละ 10 ของจำนวนครัวเรือนต่อปี -ชุมชนสามารถลดรายจ่ายร้อยละ 5 ของรายจ่ายต่อครัวเรือน	1.ชุมชนสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการซื้อสินค้านอกชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
3. ส่งเสริมการผลิตเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน	1. เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการซื้อเครื่องใช้อุปโภคบริโภคนอกชุมชน	1. ส่งเสริมการผลิตเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	-มีการผลิตเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่อครัวเรือน	1. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและลดรายจ่ายด้านเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. จัดอบรมและศึกษาดูงานด้านการใช้ชีวิตแบบพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม	1. เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม	1. จัดอบรมให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง	-มีการจัดโครงการฝึกอบรมหรือร่วมจัดกับหน่วยงานภายนอกหรือส่งผู้แทนชุมชนเข้าร่วมรับการอบรมอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อ 2 ปี	1. ชุมชนมีความตระหนักในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม		✓		✓	

		2. ศึกษาดูงานชุมชน ต้นแบบการใช้ชีวิต พอเพียงบนพื้นฐาน คุณธรรม							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน

ตารางที่ 56 แผนงานยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

แผนงานที่ 1 เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการใช้ ทรัพยากรในชุมชน อย่างรู้คุณค่า	1. เพื่อให้ชุมชน ตระหนักถึงการใช้ ทรัพยากรของชุมชน อย่างคุ้มค่า	1. จัดเวทีประชาคมเพื่อ กำหนดมาตรการการใช้ ทรัพยากรของชุมชน	-มีการจัดเวทีประชาคม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	1. ชุมชนมีความตระหนักถึง การใช้ทรัพยากรอย่างรู้ คุณค่า	✓	✓	✓	✓	✓

2. รณรงค์การใช้รีไซเคิลขยะเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์	1. เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 2. เพื่อลดปริมาณขยะที่เป็นภาระของชุมชน	1. ส่งเสริมให้เกิดการคัดแยกขยะในครัวเรือน 2. ให้ความรู้ด้านการรีไซเคิลและการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์	-ชุมชนสามารถคัดแยกขยะในครัวเรือน ร้อยละ 100 -ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ ของขยะที่ได้คัดแยก เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน อย่างน้อย 1 ชนิด	1. ปริมาณขยะที่เป็นภาระของชุมชนลดลง 2. เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสีงแวดล้อม									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. รณรงค์การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน	1. เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน	1. ให้ความรู้ด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 2. จัดประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือและกำหนดมาตรการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	- มีการจัดประชุม/ให้ความรู้ในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง - มีการประกาศใช้มาตรการการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2. สิ่งแวดล้อมในชุมชน ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ ดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓

2. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกับนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง	1. เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน	1. จัดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	- มีกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน อย่างน้อย 1 กิจกรรมต่อโปรแกรมท่องเที่ยว	1. ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2. หน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องมีส่วนสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 3 เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน									
กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระยะเวลาดำเนินงาน				
					62	63	64	65	66
1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน	1. เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนและเยาวชนในชุมชน 2. เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน	1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเยาวชนและคนในชุมชนโดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม	-ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม -ชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเยาวชนและคนในชุมชน ปีละหนึ่งครั้ง	1. มีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับคนในชุมชน เยาวชนและนักท่องเที่ยว 2. ชุมชนและเยาวชนได้สืบสานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิต	✓	✓	✓	✓	✓

2. ส่งเสริมให้มีจัดกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	1. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	1. จัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 2. ส่งเสริมงานประเพณีงานเทศกาลท้องถิ่น	- มีกิจกรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี เทศกาลท้องถิ่นของชุมชน ปีละ 1 ครั้ง	1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์งานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. เพื่อสร้างกิจกรรมเทศกาลท้องถิ่นด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓
---	---	--	---	--	---	---	---	---	---

การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปดำเนินงานพัฒนา

1. กิจกรรมศึกษาดูงาน

สถานที่ศึกษาดูงาน

1. บ้านลวงเหนือ	ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
2. โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)	บ้านยาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
3. บ้านวังไผ่	ต.ท่าตอน อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่

วันที่จัดกิจกรรม

วันที่ 18-19 เดือนกันยายน พ.ศ. 2561

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง สมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ และไกด์ชุมชน

กำหนดการศึกษาดูงาน “ชุมชนไต่ลื้อบ้านลวงเหนือ – บ้านวังไผ่” วันที่ 18 – 19 กันยายน

2561

วันอังคาร ที่ 18 กันยายน 2561

07.00 น.	ขึ้นรถตู้ที่วัดแม่กำปอง ออกเดินทางไปยังบ้านลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด
09.00 น.	เดินทางถึงบ้านลวงเหนือ กิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยว
ชมวิถีวัฒนธรรมไต่ลื้อ ณ ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยไต่ลื้อบ้านใบบุญ
09.30	กิจกรรมเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมไต่ลื้อ
10.30	กิจกรรมกาตหมั้วควลื้อ
11.30 น.	พูดคุยสรุปผลการเรียนรู้
12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00 น.	เดินทางออกจากบ้านลวงเหนือไปยังบ้านวังไผ่
15.30 น.	เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 ฝาง
16.30 น.	เดินทางต่อไปยังบ้านวังไผ่
18.00 น.	กิจกรรมต้อนรับของชุมชน ไหว้เจ้าพ่อหาญกล้า
18.30 น.	กิจกรรมมัดมือตือขวัญ
19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น (ขันโตกไต่ลื้อ พร้อมชมการแสดง)
20.30 น.	พักผ่อน ณ บ้านพักโฮมสเตย์

วันพุธ ที่ 19 กันยายน 2561

- 06.30 น. ชมวิวแม่น้ำกก 2 จังหวัด (เชียงใหม่ เชียงราย) ณ วัดป่าภูมิตันหิรัญพระธาตุ
สบงาม ไหว้พระเจ้าทันใจ 3 องค์
- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านพักโฮมสเตย์
- 09.00 น. คั่ว ชง ชิม ชาผักเลน (ผักท้องถิ่น)
- 10.00 น. เรียนรู้ภูมิปัญญาการแปรรูปบุก อาหารเพื่อสุขภาพ
- 11.00 น. กิจกรรมกาดหมั้วคั่วลื้อ เมนูอาหารไทลื้อ (ยำบุก ข้าวซอยน้อย)
- 11.30 น. พุดคุยแลกเปลี่ยนสรุปผลการเรียนรู้ และรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. เดินทางกลับ

1. ชุมชนไตลื้อเมืองลวงเหนือ

ชุมชนไตลื้อเมืองลวงเหนือ เป็นชุมชนที่อพยพมาจากสิบสองปันนา กว่า 600 ปี แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี บ้านลวงเหนือนำเสนอการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงวัฒนธรรม ที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนไตลื้อผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เช่น ภาษาลื้อ ศิลปวัฒนธรรมไตลื้อ อาหารไตลื้อ ผ้าทอและการแต่งกาย นอกจากนี้ในชุมชนยังมีแหล่งเรียนรู้และ กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหลายอย่าง เช่น กิจกรรมกาดหมั้วคั่วลื้อ การทำตุ๋กตาไม้ กิจกรรมคัดลอก ปฐะลุลาไทยบนถูงยาม การทำข้าวแคบ การทำกระดาศสา และเยี่ยมชมเจดีย์ม่าน วิหารลื้อ ณ วัดศรีมุงเมือง วัดคู่บ้านคูเมืองของชุมชน

การศึกษาดูงานที่ชุมชนไตลื้อเมืองลวงเหนือ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการนำเสนออาหาร เพื่อการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดดเด่นน่าสนใจ และการนำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวได้ความสนุกและเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

ภาพที่ 59 กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ ชุมชนไต้ล้อเมืองลวงเหนือ

2. โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)

ตั้งอยู่ที่ บ้านยาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ชาวบ้านแม่กำปองได้เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 ฝาง ชมนิทรรศการเรื่องราวพระราชกรณียกิจของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงก่อตั้งโรงงานหลวงขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและทุกข์ยากของราษฎร ประวัติความเป็นมาของโรงงานหลวง เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตของโรงงาน ภาพถ่ายและการจำลองวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนพื้นที่สูงในอำเภอฝางสมัยก่อน รวมถึงการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากโรงงาน

สำคัญที่ชาวบ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะไค้ชุมชนได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานที่โรงงานหลวงที่ (ฝาง) คือ การเล่าเรื่องและการนำเสนอเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจจากเจ้าหน้าที่นำเที่ยวชมภายในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเป็นไค้ท้องถิ่นได้

ภาพที่ 60 กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)

3. บ้านวังไผ่

ชุมชนไถลื้อที่อพยพมาจากดินแดนสิบสองปันนา ทางตอนใต้ของประเทศจีน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2520 พื้นที่หมู่บ้านมีแม่น้ำกกไหลผ่านและกั้นระหว่างเขตแดนของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านเล็กๆ 40 กว่าครัวเรือน ที่มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่มีกลิ่นไอของความเป็นไถลื้อสิบสองปันนา มีภูมิปัญญาโดดเด่นคือ การทำบุก อีกทั้งพื้นที่มีบริบทสวยงามท่ามกลางธรรมชาติป่าเขาและแม่น้ำสายสำคัญ

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านแม่กำปองได้ศึกษาเรียนรู้ที่บ้านวังไผ่ ประกอบด้วย การนำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวไถลื้อบ้านวังไผ่ เช่น อาชีพ อาหาร การแสดง การต้อนรับ และการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ ซึ่งบ้านวังไผ่เป็นชุมชนหนึ่งที่มีการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ได้ดี ทั้งการจัดการบ้านและอรรถาธิบายมิติที่ดีของเจ้าของบ้าน จึงทำให้เกิดเสน่ห์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านได้เป็นอย่างดี

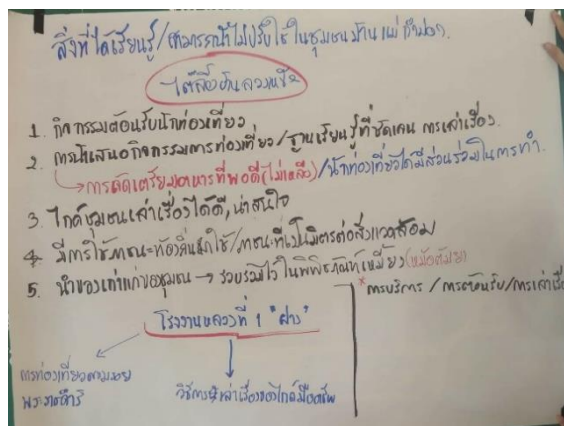
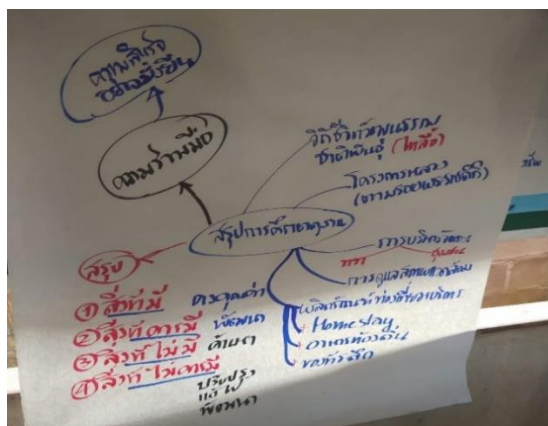

ภาพที่ 61 กิจกรรมการศึกษาดูงาน ณ บ้านวังไผ่

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน สามารถนำไปปรับใช้หรือพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากไถลือเมืองหลวงเหนือ
 - กิจกรรมการต้อนรับนักท่องเที่ยว
 - การเล่าเรื่องราวกิจกรรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชุมชน
 - กิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำ เช่น กิจกรรมกาดหมั้วครัวลือ
 - การใช้ภาษาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - การรักษาของเก่าของชุมชน เช่น เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพของคนสมัยก่อน มีการรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์
2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากโรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)
 - การท่องเที่ยวตามรอยพระราชดำริ
 - ทักษะการเป็นนักเล่าเรื่องมืออาชีพ
3. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากบ้านวังไผ่
 - การรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบพื้นที่ในชุมชนให้
 - การแต่งกายที่มีความเป็นเอกลักษณ์
 - การเล่าเรื่องราวของไกด์ชุมชนที่น่าสนใจ
 - การเลือกนำเสนออาหารท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว
 - การจัดการโฮมสเตย์
 - การนำเสนอกิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นวิถีชุมชน

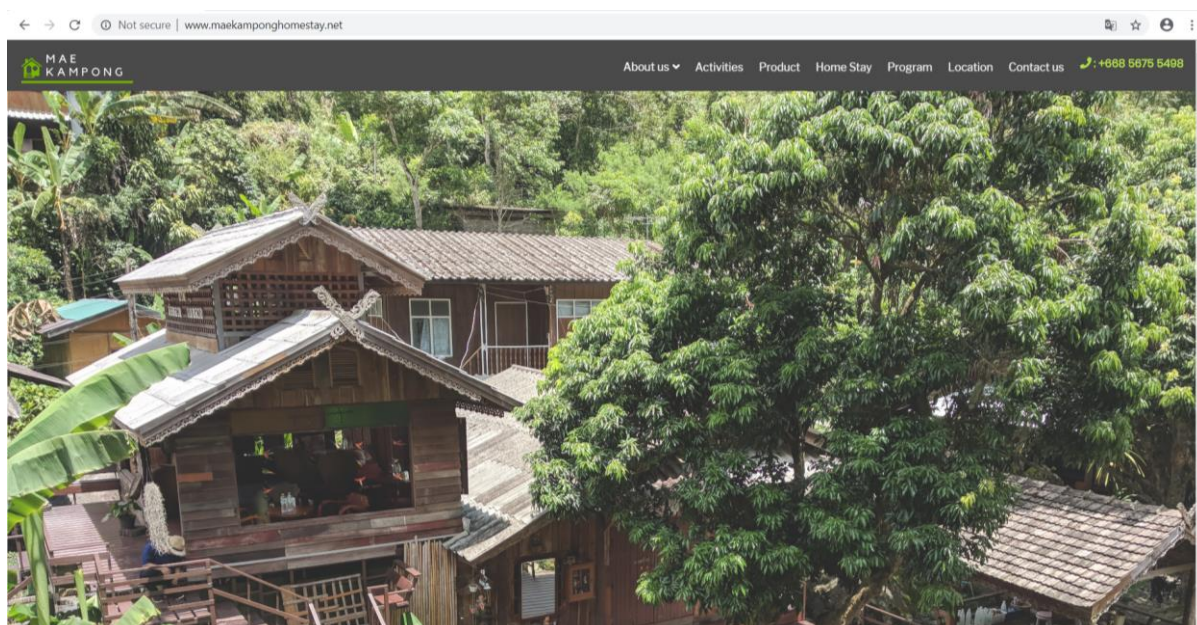

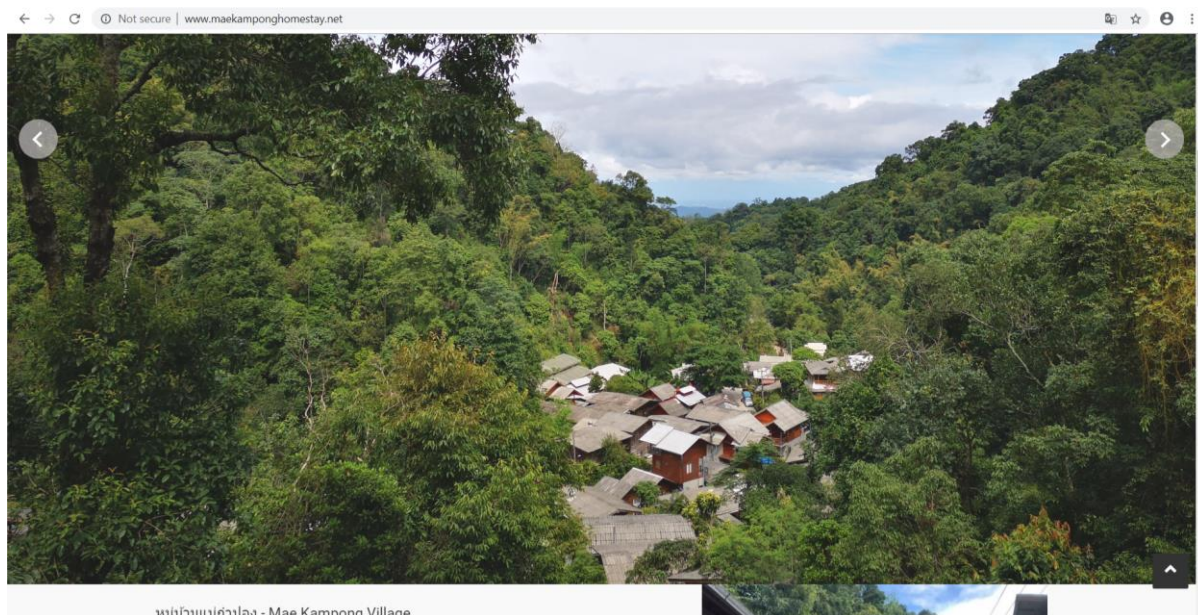

ภาพที่ 62 สรุปผลการศึกษาดูงาน

2. โครงการจัดทำเว็บไซต์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

ชุมชนบ้านแม่กำปองได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในการจัดทำโครงการพัฒนาเว็บไซต์ของชุมชน เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารของชุมชนกับนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีข้อมูลที่สามารถวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองได้ล่วงหน้า และลดปัญหาความสับสนด้านข้อมูลและการให้บริการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ โดยการนำข้อมูลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลในเว็บไซต์

ภาพที่ 63 ภาพหน้าเว็บไซต์หมู่บ้านแม่กำปอง

3. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจชนิดและปริมาณขยะ ในชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติกประเภทแก้วกาแฟ ดังนั้นเพื่อลดปริมาณขยะดังกล่าว คณะผู้วิจัยและผู้ประกอบการร้านกาแฟในชุมชนบ้านแม่กำปอง จึงร่วมกันพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกิดการจัดทำแก้วกาแฟแม่กำปอง โดยใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสามารถย่อยสลายได้ นอกจากนั้นแก้วกาแฟแม่กำปองมีลวดลายและข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้าน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลชุมชนเบื้องต้นกับนักท่องเที่ยวได้ แก้วกาแฟที่จัดทำขึ้นมีทั้งหมด 4 ลาย ได้แก่ ลายป้ายหมู่บ้านแม่กำปอง ลายดอกกำปอง ลายดอกเหมย และลายอุโบสถกลางน้ำ

ภาพที่ 64 ลายแก้วกาแฟแม่กำปอง

4. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนแม่กำปอง เช่น อาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ธรรมชาติน้ำตกและป่าชุมชน และแหล่งเรียนรู้กาแฟแม่กำปอง ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นระหว่างการทำงานวิจัย การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้นี้จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจวิถีชีวิตคนบ้านแม่กำปองมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งเรียนรู้ในเส้นทางอีกด้วย จึงเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนที่ไม่ได้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยตรง

5. กิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัย

หลังจากโครงการวิจัยได้ดำเนินงานมาจนสิ้นสุดโครงการ ทางคณะผู้วิจัยได้จัดนิทรรศการนำเสนอผลการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อชาวบ้านแม่กำปอง ผู้ประกอบการในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง และถือเป็นโอกาสอันดีในการประชาสัมพันธ์ของดีชุมชน พร้อมทั้งเปิดตัวแหล่งเรียนรู้และเส้นทางท่องเที่ยวที่เน้นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนแม่กำปอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ต่อยอดจากผลการวิจัย ให้แก่นักท่องเที่ยว สื่อมวลชนและผู้สนใจได้เข้าเยี่ยมชม โดยจัดขึ้นในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561 ณ ลานวัดคันธาพฤกษา (วัดบ้านแม่กำปอง) ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

ภายในงาน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรม Big Cleaning Day “ขยะมีค่า” ร่วมด้วยช่วยกัน รักษาแม่กำปอง

กิจกรรม Big Cleaning Day “ขยะมีค่า” เป็นกิจกรรมที่รณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสะอาดและสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนขึ้น โดยการให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่สนใจร่วมมือกันเก็บขยะ

ภาพที่ 65 กิจกรรม Big Cleaning Day

2. คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย
3. เยี่ยมชมนิทรรศการงานวิจัย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นของดีชุมชน ได้แก่
 - ผลิตภัณฑ์กาแฟบ้านแม่กำปอง
 - ชาใบเหมี้ยง
 - ผลิตภัณฑ์หมอนใบชา
 - สบู่หอมกำปอง

ภาพที่ 66 การเยี่ยมชมนิทรรศการงานวิจัย และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นของดีชุมชน

4. กิจกรรมการมอบป้ายร้านกาแฟที่เข้าร่วมใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภายในงานนำเสนอผลการวิจัย ทางคณะผู้วิจัยจึงได้จัดให้มีการมอบป้ายรณรงค์การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ประกอบการร้านกาแฟที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ได้แก่ ร้านชมนกชมไม้ ร้านปิ่นย่าคอฟฟี่ ร้านลุงปู้ดป่าเป้ง ร้านเปิ้ลกะตัว ร้านเฮือนกาแฟ และร้านฮ่อมดอย

ภาพที่ 67 การมอบป้ายร้านกาแฟที่เข้าร่วมใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5. เยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้กาแฟแม่กำปอง

ศูนย์การเรียนรู้กาแฟบ้านแม่กำปอง บอกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของกาแฟตั้งแต่กระบวนการเก็บ คัดเมล็ดกาแฟ ขั้นตอนการแปรรูป การคั่ว การคั่วกาแฟ ใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและศูนย์กลางในการรวบรวมแหล่งข้อมูล ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องการเรียนรู้วิธีการทำและกระบวนการผลิตกาแฟของชาวบ้านแม่กำปอง

ภาพที่ 68 ผู้เข้าร่วมงานและนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้กาแฟแม่กำปอง

6. เปิดตัวเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง

เส้นทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้าน เปิดรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมเส้นทางบ้านแม่กำปอง นำเที่ยวโดยไกด์ชุมชน เริ่มจากเยี่ยมชมหมู่บ้านแม่กำปอง ชมผลิตภัณฑ์ในชุมชน คือ หมอนใบชา จักสานและบอกเล่าถึงกระบวนการทำเหมียงซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน และเดินเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนเลาะลำห้วยเดินป่าระยะใกล้ สัมผัสธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิตเก็บเหมียง ต้นกาแฟสวนป่าสมุนไพร น้ำตกแม่กำปอง ศูนย์การเรียนรู้กาแฟ ระหว่างการเดินทางศึกษาธรรมชาตินั้นไกด์ชุมชนบอกเล่าถึงเรื่องราวการดูแลรักษา การให้ความสำคัญของป่าในชุมชนและพันธุ์พืชหลากหลายชนิด

ภาพที่ 69 เปิดตัวเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัติของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 3) นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากการดำเนินงานตลอดทั้งโครงการ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

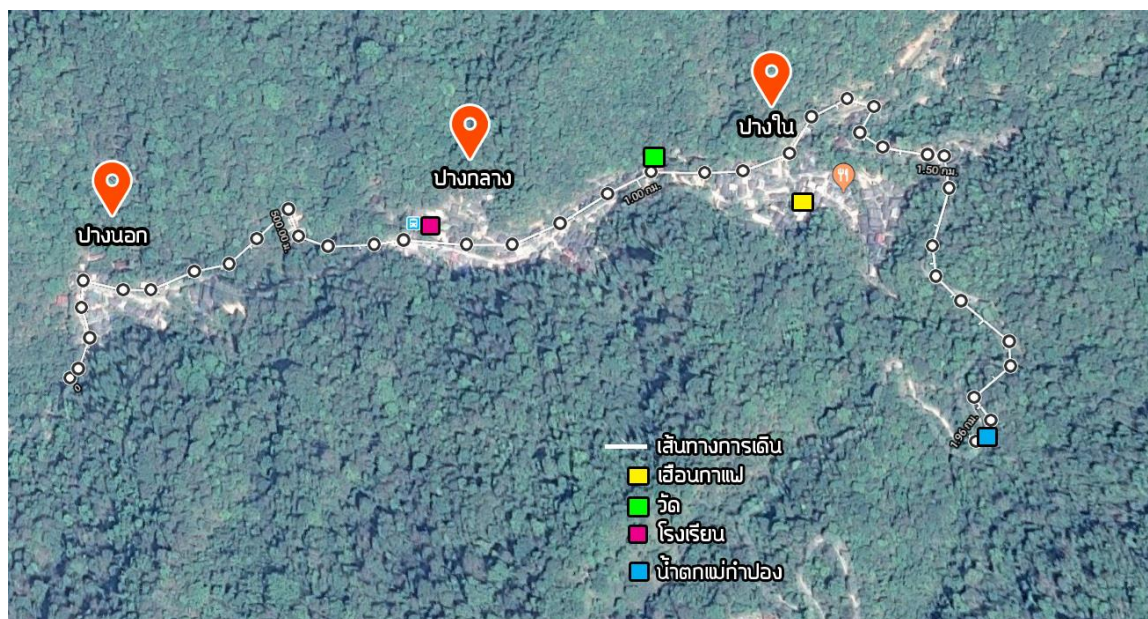
1.1 ทำเลที่ตั้ง

บ้านแม่กำปอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 50 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา โดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง คือ 1,300 เมตร สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ และความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณธรรมชาติ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ชิดกันตามเนินเขา ติดกับลำห้วย เป็นหย่อมบ้าน หรือเรียกกันว่าปาง ซึ่งบ้านแม่กำปองแบ่งหย่อมบ้านเป็น 6 ปาง ได้แก่ ปางนอก ปางกลาง ปางขอน ปางโดน ปางโน 1 และปางโน 2 (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2561, น. 1)

ที่ตั้งของหมู่บ้าน

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านแม่ลาย หมู่ที่ 2 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ทิศใต้	ติดกับบ้านแม่รวม หมู่ที่ 1 ต.ออนเหนือ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านธารทอง หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัด
เชียงใหม่

ภาพที่ 6 แผนที่หมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

1.2 ประชากร

บ้านแม่กำปองมีประชากร 370 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 237 หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมืองล้านนา และบางส่วนเป็นคนนอกมาซื้อที่และสร้างบ้านที่แม่กำปอง คนบ้านแม่กำปองนับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัฒนธรรม ประเพณีแบบชาวพุทธทั่วไป อาชีพหลักของชาวบ้านแม่กำปอง คือ รับจ้างทั่วไป ทำสวน และค้าขาย ตามลำดับ (พัฒนาชุมชนแม่ออน อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่. 2561)

1.3 ข้อมูล จปฐ.

การศึกษาผลข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2561 ระดับหมู่บ้าน บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จ.เชียงใหม่ สรุปผลตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานหมวดต่างๆ ดังนี้

ระดับความสุข

ระดับความสุขเฉลี่ยของคนในครัวเรือนบ้านแม่กำปอง ปี 2561 มีระดับความสุขเฉลี่ย 9.02 จากคะแนนเต็ม 10

สรุปผลตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน

ตัวชี้วัด ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน	จำนวน	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
	ที่สำรวจทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หมวดที่ 1 สุขภาพ มี 7 ตัวชี้วัด					
1. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก 2,500 กรัม ขึ้นไป	0 คน	0 คน	0.00	0 คน	0.00
2. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวยอย่างน้อย 6 เดือนแรกติดต่อกัน	0 คน	0 คน	0.00	0 คน	0.00
3. เด็กแรกเกิดถึง 12 ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบตาม ตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	24 คน	24 คน	100.00	0 คน	0.00
4. ครั้วเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
5. ครั้วเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น อย่างเหมาะสม	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
6. คนอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	214 คน	214 คน	100.00	0 คน	0.00
7. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที	274 คน	274 คน	100.00	0 คน	0.00
หมวดที่ 2 สภาพแวดล้อม มี 7 ตัวชี้วัด					
8. ครั้วเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
9. ครั้วเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 5 ลิตรต่อวัน	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
10. ครั้วเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 45 ลิตรต่อวัน	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
11. ครั้วเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
12. ครั้วเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
13. ครั้วเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
14. ครั้วเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
หมวดที่ 3 การศึกษา มี 5 ตัวชี้วัด					
15. เด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน	7 คน	7 คน	100.00	0 คน	0.00
16. เด็กอายุ 6 -14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี	16 คน	6 คน	37.50	10 คน	62.50
17. เด็กจบชั้น ม.3 ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า	0 คน	0 คน	0.00	0 คน	0.00
18. คนในครั้วเรือนที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อ และยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ	0 คน	0 คน	0.00	0 คน	0.00
19. คนอายุ 15 - 59 ปี อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้	168 คน	168 คน	100.00	0 คน	0.00
หมวดที่ 4 การมีงานทำและรายได้ มี 4 ตัวชี้วัด					
20. คนอายุ 15 - 59 ปี มีอาชีพและรายได้	158 คน	158 คน	100.00	0 คน	0.00
21. คนอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้	89 คน	88 คน	98.88	1 คน	1.12
22. รายได้เฉลี่ยของคนในครั้วเรือนต่อปี	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
23. ครั้วเรือนมีการเก็บออมเงิน	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
หมวดที่ 5 ค่านิยม มี 8 ตัวชี้วัด					
24. คนในครั้วเรือนไม่ดื่มสุรา	283 คน	283 คน	100.00	0 คน	0.00
25. คนในครั้วเรือนไม่สูบบุหรี่	283 คน	283 คน	100.00	0 คน	0.00

ตัวชี้วัด ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน	จำนวน ที่สำรวจทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	274 คน	274 คน	100.00	0 คน	0.00
27. ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน	90 คน	90 คน	100.00	0 คน	0.00
28. ผู้พิการ ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน	5 คน	5 คน	100.00	0 คน	0.00
29. ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน	23 คน	23 คน	100.00	0 คน	0.00
30. ครอบครัวมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ ของชุมชน หรือท้องถิ่น	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00
31. ครอบครัวมีความอบอุ่น	131 คร.	131 คร.	100.00	0 คร.	0.00

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่, 2561

ภาพที่ 7 สรุปผลตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานหมวดต่างๆ ปี 2561 ระดับหมู่บ้าน บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จ.เชียงใหม่

มีตัวชี้วัดในหมวดต่างๆ ได้แก่ หมวดที่ 1 สุขภาพ หมวดที่ 2 สิ่งแวดล้อม หมวดที่ 3 การศึกษา หมวดที่ 4 การมีงานทำและรายได้ และหมวดที่ 5 ค่านิยม จากผลการประเมินตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน ทั้ง 5 หมวด พบว่า หมวดสุขภาพ การศึกษา และค่านิยม นั้นไม่มีผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ในส่วนของหมวด การศึกษา ตัวชี้วัด เด็กอายุ 6 -14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี มีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 62.5 ด้านหมวดการมีงานทำและรายได้ ตัวชี้วัด คนมีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีอาชีพและรายได้ มีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์ คิด เป็นร้อยละ 1.12 (พัฒนาชุมชนแม่ออน อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่. 2561)

2. พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

การศึกษาพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการถอด ประสพการณ์และบทเรียนพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดย สรุปผลการดำเนินกิจกรรม ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงโครงการวิจัยกับชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านแม่กำปอง ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. ทีมวิจัย
2. ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านแม่กำปอง
3. ผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านค้าในชุมชน
4. กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มมัคคุเทศก์ชุมชน กลุ่มรถ รับ-ส่ง
5. ปลัดอาวุโส อำเภอแม่ออน
6. สวป.ดูแลงานจราจร สภ.แม่ออน
7. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว
8. กำนันตำบลห้วยแก้ว
9. เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

ระยะเวลาดำเนินการ

4 ตุลาคม 2560

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ผลการดำเนินการ

สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองได้เป็น 3 ยุค คือ ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้นหรือยุคอุดมการณ์ ยุคที่ 2 ยุคทองแห่งการพัฒนาและยุคที่ 3 ยุคของการปรับตัวและแก้ปัญหา (ยุคชุมชนภิวัตน์) ในแต่ละยุคมีพัฒนาการดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้นหรือยุคอุดมการณ์ (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2546)

ยุคนี้ถือเป็นยุคแห่งการกำเนิดแนวคิดการทำท่องเที่ยว และเริ่มมีการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชนบ้านแม่กำปอง หรือเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งอุดมการณ์ก็ว่าได้ โดยในระยะแรกผู้นำชุมชนมีแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี กินดีอยู่ดี พึ่งพาตนเองได้ จึงได้มีการพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงสัตว์ และการทำสวนเมี่ยง เป็นต้น แต่การส่งเสริมอาชีพดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร เนื่องจากมีการเปลี่ยนผู้นำชุมชน จึงขาดการสานต่องานพัฒนา นอกจากนี้

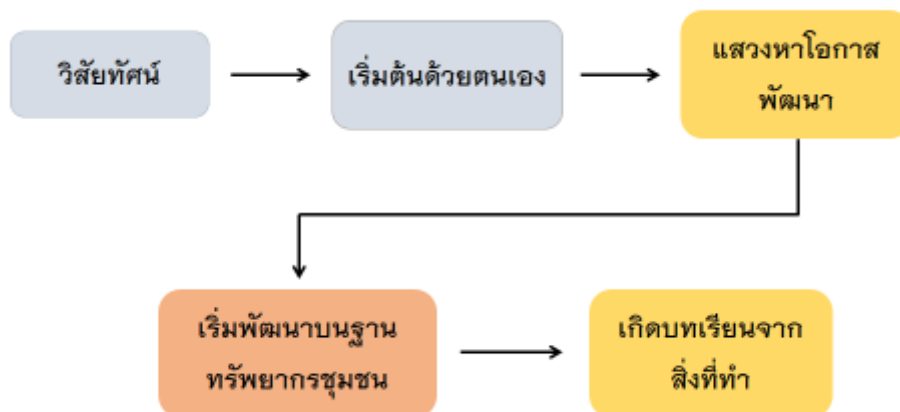
การพัฒนาอาชีพแล้ว ชุมชนได้มองเห็นประโยชน์ของทรัพยากรในชุมชน ว่ามีของดีชุมชนที่เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ ทั้งป่าไม้ น้ำตก และอากาศที่บริสุทธิ์ จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และคาดการณ์ว่าในอนาคตจะต้องมีนักท่องเที่ยวในชุมชนอย่างแน่นอน จึงได้หารือกันในชุมชน หลังจากนั้นชาวบ้านจึงร่วมแรงรวมใจกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงบริเวณน้ำตก เพื่อให้พร้อมในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จนภายหลังผู้นำชุมชน คุณธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ หรือชาวบ้านเรียกว่าพ่อหลวงพรมมินทร์ ได้มองเห็นโอกาสในการนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง จึงสานต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองขึ้น

บ้านแม่กำปองเริ่มเปิดหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2543 ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีบ้านพักโฮมสเตย์ จำนวน 9 หลัง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่มีความสนใจที่สนใจเรียนรู้และสัมผัสวิถีชุมชน โดยมีระบบการบริหารจัดการชุมชนโดยใช้สหกรณ์ออมทรัพย์ไฟฟ้าพลังงานน้ำ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์แห่งนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงนับเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารของสหกรณ์

ในระหว่างปี 2544 - 2545 กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปอง เข้าสู่โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เข้ามาแนะนำและประชาสัมพันธ์ ทำให้บ้านแม่กำปองเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนั้นยังมีผู้คนเข้ามาศึกษาดูงานในชุมชน ในระหว่างนั้นก็นำผลวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการชุมชนควบคู่ไปด้วย (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น, 2554, น. 67-68)

ในยุคแรก (พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2546) การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองเกิดปัญหาหลายอย่าง ทั้งปัญหาชาวบ้านขาดความรู้ ความเข้าใจ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว จึงได้ใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ชาวบ้านทำร่วมกับ สกว. เป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก เพื่อร่วมกันกำหนดกฎกติกาของชุมชนร่วมกัน ชาวบ้านแม่กำปองได้มุ่งมั่น พยายาม เพื่อแสวงหาโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่า ในยุคนี้เป็นยุคที่ชุมชนบ้านแม่กำปอง มีอุดมการณ์ในการพัฒนา 2 ด้าน คือ การพัฒนาคน โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ชาวบ้านยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการบริหารจัดการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้ชุมชนได้ประสบการณ์และบทเรียนจากการทำท่องเที่ยวเพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป

ภาพที่ 8 สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองในยุคเริ่มต้น

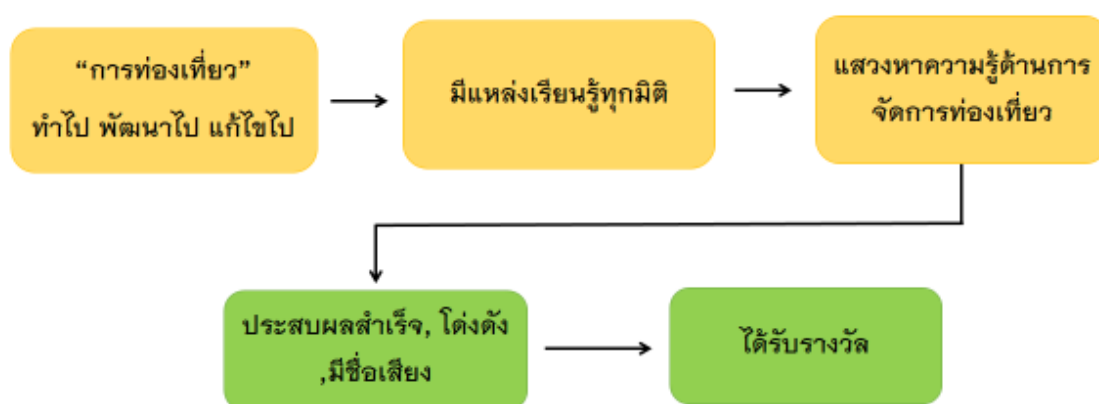
ยุคที่ 2 ยุคทองแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2557)

ยุคที่ 2 นับได้ว่าเป็นยุคทองของบ้านแม่กำปอง เป็นยุคแห่งการพัฒนา แสวงหาความรู้ แก้ปัญหา และกวาดรางวัล ทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จัก ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในปี 2547 หมู่บ้านแม่กำปองได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ครั้งแรก ทำให้บ้านแม่กำปองมีชื่อเสียงโด่งดัง จนกระทั่งในปี 2549 นับว่าเป็นยุคทองของบ้านแม่กำปอง เมื่อมีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามากขึ้น การเปิดหมู่บ้านให้คนนอกเข้ามาอย่างไม่จำกัด สถานการณ์ของรายได้เพิ่มขึ้น พร้อมกับรายจ่าย และการที่ชุมชนได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชนจากหลายหน่วยงาน จนทำให้ได้รับรางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion : OVC) ในปี 2549 รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (อยู่ เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awards ในปี 2553 รางวัล Lonely Planet ในปี 2555 และรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่เป็นจุดหมายปลายทางของหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ชุมชนจึงมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการมากขึ้น ส่งผลต่อวิถีในการดำเนินชีวิตจากชาวสวนเมือง สวนชา และกาแฟ มาเป็นวิทยากร เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ นักอบรมวิถีชีวิตแบบเดิมจึงถูกกลดลงไป (วรพงศ์ ผูกภู, 2560, น.7)

และในช่วง พ.ศ. 2550 หมู่บ้านแม่กำปองต้องเผชิญอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือการมีกลุ่มธุรกิจเข้าไปขอเช่าใช้พื้นที่ ทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ในขณะนั้นได้มีการพิจารณาถึงผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการดังกล่าว จึงตัดสินใจโดยการทำประชาคม และชาวบ้านส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบให้บริษัทเข้ามาดำเนินกิจการได้ภายใต้เงื่อนไขที่ชุมชนกำหนด และระหว่างการทำงานที่ผ่านมา ก็ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เช่น ปัญหาการขับรถด้วยความเร็วสูงของรับรับ - ส่ง นักท่องเที่ยว และชาวบ้านได้ขอให้ทางบริษัทดำเนินการย้ายที่ตั้งสำนักงานไปอยู่นอกหมู่บ้านเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ประกอบกับมีการส่งเสริมทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ จากหลายช่องทาง เช่นการรีวิวผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นอย่างมาก

การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ยังคงรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้คณะกรรมการชุมชนและระบบสหกรณ์ไฟฟ้า เป็นกลไกหลักในการบริหารการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน หากแต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ในหมู่บ้านแม่กำปองไม่ได้มีเพียงการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ดำเนินการโดยระบบของชุมชนแล้ว แต่ยังมีธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ดำเนินการทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชน จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบของการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) ซึ่งมีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่กว่าการท่องเที่ยวที่อยู่ในมือของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายเท่า ถือว่าเป็นความท้าทายใหม่ของหมู่บ้านแม่กำปอง ที่จะต้องหาทางออกให้กับการท่องเที่ยวนี้ (วรพงศ์ ผูกภู, 2560 : 7)

ภาพที่ 9 สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองในยุคที่ 2

ยุคที่ 3 ยุคของการปรับตัวและแก้ปัญหา (ยุคชุมชนภิวัตน์) (พ.ศ.2558 – ปัจจุบัน)

ยุคที่ 3 ลักษณะการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เน้นเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในหมู่บ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาว หรือวันหยุดเทศกาล จะพบว่ามียกท่องเที่ยวที่ไปแบบค้างคืนและไม่ค้างคืนเข้าไปในหมู่บ้านมากกว่า 1,000 คนต่อวัน หากจะพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แล้วนั้น ถือได้ว่าเกินกว่าพื้นที่จะรับได้ จึงส่งผลกระทบต่างๆ อย่างที่ชาวบ้านไม่เคยคาดคิดมาก่อน เช่น ปัญหาการจราจร ความแออัด อุบัติเหตุ เป็นต้น จากการคาดการณ์ร่วมกันกับชาวบ้านแม่กำปอง พบว่าในจำนวนนักท่องเที่ยว 1,000 คนมากกว่า 800 คน (กว่าร้อยละ 80) เป็นคนที่มาเที่ยวเอง คือมาตามกระแส และเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาเที่ยวในระบบหมู่บ้าน แต่คณะกรรมการหมู่บ้านต้องเป็นผู้จัดการปัญหาในพื้นที่เองทั้งหมด ในภาวะการณ์ดังกล่าวถือเป็นโอกาสที่คนบางกลุ่มเล็งเห็น จึงเกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวขึ้นมารองรับปรากฏการณ์นี้

อย่างต่อเนื่อง เช่น มีร้านกาแฟ ร้านอาหาร และบ้านพักรายวันเกิดขึ้นอย่างมากมาย ทั้งในหมู่บ้านและเส้นทางที่ใช้เดินทางมายังหมู่บ้าน จากอำเภอสันกำแพง-แม่ออน-ห้วยแก้ว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านแม่กำปอง มีโฮมสเตย์ให้บริการที่พักแก่ผู้มาเยือนจำนวน 22 หลัง รองรับได้ 120 คน/คืน และมีบ้านพักรายวันที่มีชาวบ้านในพื้นที่เป็นเจ้าของและคนภายนอกเป็นเจ้าของโดยดำเนินธุรกิจเต็มรูปแบบอีกประมาณ 44 ราย รองรับได้ 250-300คน / คืน (รวมผู้เข้าพักในชุมชนสูงสุด 370 – 420 คนต่อคืน) นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องในการให้บริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ที่เป็นของคนในชุมชนและคนนอกชุมชน รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ราย โดยหมู่บ้านมีระเบียบในการเก็บค่าบริการจากผู้ประกอบการ เพื่อนำรายได้เข้าชุมชน เช่น คิดค่าบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในชุมชนคนละ 50 บาท จากผู้ประกอบการบ้านพัก

นอกจากการท่องเที่ยวจะสะท้อนการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ด้วยตัวชุมชนเองแล้ว การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือที่นำพาการพัฒนาจากภายนอกเข้ามาในชุมชนอีกด้วย เห็นได้จากการเข้ามาสนับสนุนของหน่วยงานรัฐในด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้านให้ดีขึ้น การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชนในด้านต่างๆ ล้วนเป็นผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว จากชื่อเสียงและความนิยมที่ได้รับ การท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีทั้งคุณประโยชน์และโทษแก่ชุมชน

ในช่วงที่ผ่านมาแม่กำปองมีความพยายามในการแก้ปัญหาของชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อบต.ห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ แต่ยังขาดทางการจัดการที่ชัดเจนและเข้าใจสภาพปัญหาที่มีมักจะเกิดในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ของฤดูท่องเที่ยวและช่วงเทศกาลวันหยุดยาว

จากการพูดคุยกับชาวบ้านที่ให้บริการโฮมสเตย์และเป็นไกด์ชุมชนพบว่า ชาวบ้านเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่สามารถหาแนวทางการจัดการและควบคุมผลกระทบได้อย่างชัดเจน ทั้งชาวบ้านมีทัศนคติต่อผู้ประกอบการภายนอกว่า เข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากความสำเร็จของหมู่บ้านที่บุกป่าฝ่าดง ก่อตั้งจนบ้านแม่กำปองนั้นมีชื่อเสียงในทุกวันนี้

ในมิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวแม่กำปอง พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 70 นั้นยังไม่เข้าใจรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนและไม่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการเรียนรู้ มีเพียงความต้องการในการมาสัมผัสธรรมชาติ มาเช็คอินและมาถ่ายภาพในสถานที่สวยๆ และร้านต่างๆ ตามรีวิวที่เผยแพร่ทางสื่อ Social นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เองที่เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแม่กำปองอย่างพลิกฝ่ามือภายในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

ในวันนี้แม่กำปองไม่ใช่วิถีการท่องเที่ยวทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านและธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว แต่แม่กำปองคือ “ จุดหมายปลายทาง ” โดยเฉพาะคนไทยในกลุ่ม Gen-Y ในแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบสนอง Lifestyle ของคนรุ่นใหม่ที่ได้สัมผัสธรรมชาติ มีกลิ่นอายของความเป็นชนบทแต่สะดวกสบายและบริโภคได้แบบไม่ต้องปรับตัว คนแม่กำปองจึงต้องเรียนรู้ ปรับตัวและ

หาทางเลือกทางรอดที่เหมาะสม ที่จะไม่สูญสลายไปพร้อมกับกระแสที่มาเร็วไปเร็ว บทเรียนของแม่กำปอง จะเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าต่อชุมชนอื่นๆ อีกมากมายที่กำลังดำเนินการ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่

จากกระแสการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองถูก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแม่กำปอง จำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงวันหยุดเทศกาล จนเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และการจัดการ โดยชุมชน ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา ทั้งความแออัด ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะในทางกลับกัน เมื่อมี จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการ ทั้งผู้ประกอบการภายนอกและคนในชุมชนเห็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์จากสถานการณ์การท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ทำให้มีการสร้างบ้านพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ เกิดขึ้นภายในชุมชนจำนวนมาก มีการละเมิดกฎกติกาชุมชน คนในชุมชน ขาดความไว้วางใจกัน วิถีชีวิต วัฒนธรรม การพึ่งพาอาศัยกันเริ่มจางหาย

ดังนั้นยุคนี้ จึงเป็นยุคที่ชุมชนบ้านแม่กำปองต้องปรับตัวและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว หาหนทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน คน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชุมชนบ้านแม่กำปองได้ อีกทั้งเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนท่องเที่ยวอื่นๆ ได้เรียนรู้ และให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (วรพงศ์ ผูกู, 2560, น 6-8)

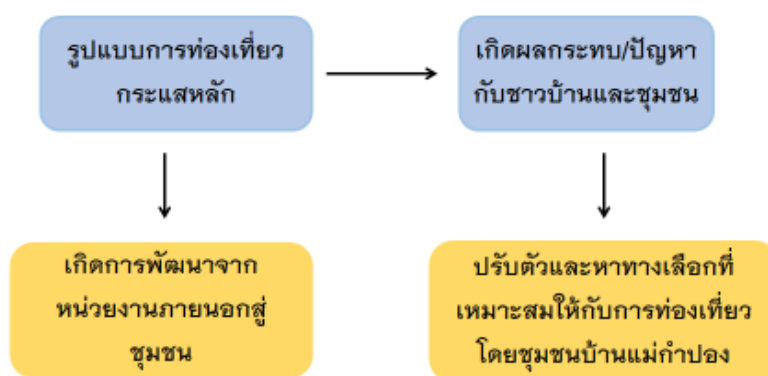
แม่กำปองกับความท้าทายใหม่ ในยุคชุมชนวิถีวัฒนธรรม

ณ เวลานี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจัยแวดล้อมภายนอกล้วนส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชน บ้านแม่กำปองทั้งสิ้น ทั้งนโยบายของภาครัฐ ที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้น เทคโนโลยีการสื่อสาร ที่สามารถทำให้ผู้คนส่งผ่านข้อมูลกันได้ รวดเร็วและหลายช่องทาง กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่ชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวจำเป็นต้องรู้และ เข้าใจ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย นำไปสู่การหารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม กับนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท นอกจากสถานการณ์ภายนอกแล้ว สถานการณ์ภายในชุมชนก็ส่งผลต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปองเช่นกัน โดยจะเห็นได้ชัดว่า วิถีชีวิตของบ้านแม่กำปองมีการ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะปัจจุบันบ้านแม่กำปองนั้นกลายเป็นสังคมผู้ประกอบการ ที่ทำธุรกิจ ท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ บ้านพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อการ ท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของคนแม่กำปอง เรียกได้ว่าบ้านแม่กำปองนั้นอยู่ในยุคชุมชนวิถีวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้

เมื่อชุมชนบ้านแม่กำปองเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและ ด้านลบ ในส่วนของผลกระทบด้านบวกนั้น คือ เศรษฐกิจในชุมชนดี แต่ทั้งนี้ก็ส่งผลกระทบด้านลบหลาย อย่าง ที่เป็นปัญหาและเป็นความท้าทายใหม่ให้ชุมชนต้องปรับตัว เพื่อให้อยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป และร่วมกันหาวิธีการแก้ไข ความท้าทายใหม่นี้มีหลายด้าน ทั้งความท้าทายในการอนุรักษ์ ทรัพยากรชุมชน ที่จะถูกใช้ไปกับการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ลดลง จนเกิดความไม่

ไว้วางใจกัน การสร้างความเป็นธรรมในการร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้มีฝ่ายได้ฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าเขาถูกเอาเปรียบ การจัดการปัญหาจราจร กฎกติกาในการปฏิบัติร่วมกันของชุมชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว การพัฒนารูปแบบหรือกิจกรรมท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์กับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย รวมถึงการรักษามาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้ถือเป็นความท้าทายใหม่ของชุมชนบ้านแม่กำปอง ในการค้นหาแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนระบบใหม่ ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นับเป็นความท้าทายใหม่ที่คนในชุมชนต้องร่วมกันหาแนวทางในการปรับตัวและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสม สมดุล และพอดี ดำเนินงานบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การเป็นต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ยั่งยืน

จะเห็นได้ว่ายุคที่ 3 เป็นยุคที่ชุมชนบ้านแม่กำปองเผชิญกับปัญหาจากการท่องเที่ยว จึงต้องปรับตัวและแก้ปัญหา หาวิธีการ หรือทางออกในการบริหารจัดการที่สมดุลกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การท่องเที่ยวยังคงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ไปพร้อมกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และคนในชุมชนมีการดำรงชีวิตที่พอเพียง

ภาพที่ 10 สรุปพัฒนาการการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองในยุคที่ 3

3. บริบทด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง

3.1 ด้านพื้นที่

3.1.1 แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

1) วัดคันธาราพฤชา (แม่กำปอง)

วัดคันธาราพฤชา วัดเก่าแก่ของชุมชน มีสถาปัตยกรรมแบบล้านนาโบราณ วิหารทำด้วยไม้สักทอง แกะสลักลวดลายงดงาม เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านแม่กำปอง และให้นักท่องเที่ยว

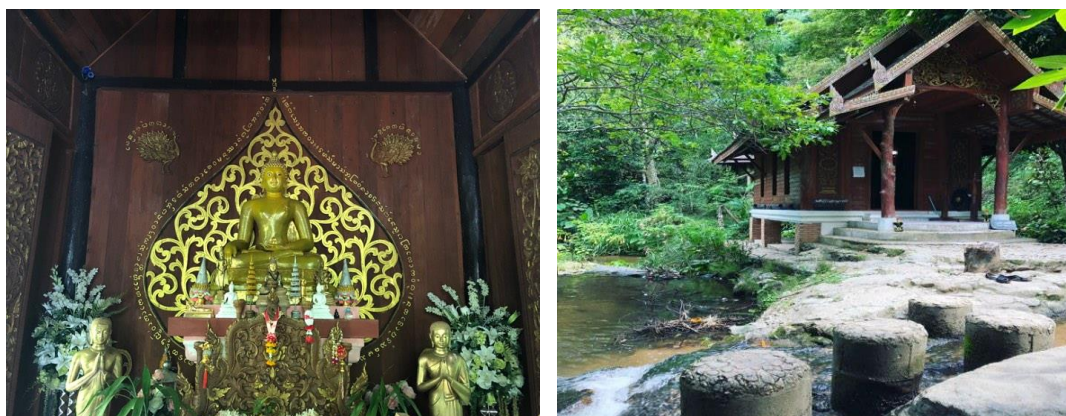
ที่มาเยือนชุมชนได้เข้าไปไหว้พระขอพร เดินชมธรรมชาติรอบวัด ซึ่งด้านหลังของวัดติดกับลำน้ำกับป่า มีศาลาให้นั่งพักผ่อนคลาย

ภาพที่ 11 วัดคันธารฤกษา (แม่กำปอง)

2) อุโบสถกลางน้ำ

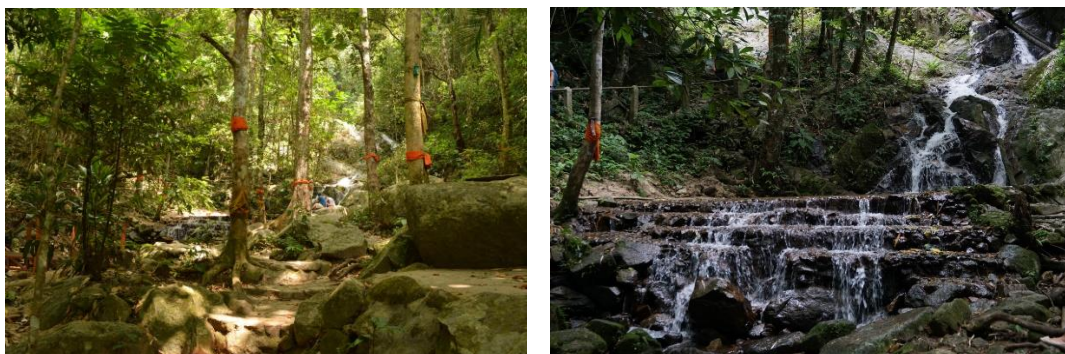
อุโบสถกลางน้ำ อยู่ด้านหลังวัดคันธารฤกษา (แม่กำปอง) อุโบสถเก่าแก่ ตั้งอยู่ท่ามกลาง ลำธารที่ไหลผ่านหมู่บ้าน

ภาพที่ 12 อุโบสถกลางน้ำ

3) น้ำตกแม่กำปอง

น้ำตกแม่กำปอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นของบ้านแม่กำปอง น้ำตกมี ทั้งหมด 7 ชั้น มีน้ำไหลตลอดทั้งปี อากาศเย็นสบาย เนื่องจากมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะกับ นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ

ภาพที่ 13 น้ำตกแม่กำปอง

4) ผลิตภัณฑ์ชุมชน

บ้านแม่กำปอง มีผลิตภัณฑ์จากชุมชน สำหรับให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อกลับไปเป็นของฝากของที่ระลึก ดังนี้

1. ชาใบเหมี้ยง
2. ชาแม่กำปอง
3. กาแฟคั่วเมล็ด กาแฟคั่วบด
4. ชาดอกคำฝอย และชาสมุนไพรอื่นๆ
5. พวงกุญแจไม้กวาดดอกหญ้า

ภาพที่ 14 ผลิตภัณฑ์ชาใบเหมี้ยง ชาสมุนไพร

ภาพที่ 15 ผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วเมล็ดและกาแฟคั่วบด

ภาพที่ 16 พวงกุญแจไม้กวาดดอกหญ้าและหมอนใบชา

แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- 1) หมู่บ้านทำกระดาษสาต้นเปา
- 2) ศูนย์หัตถกรรมร่มบ่อสร้าง
- 3) ถ้ำเมืองออน
- 4) น้ำพุร้อนสันกำแพง
- 5) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้
- 6) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จ.ลำปาง (ห่างจากหมู่บ้านแม่กำปอง 23 กม.)

3.1.2 สถานที่จอดรถในชุมชน

จากการสำรวจพื้นที่จอดรถสาธารณะในชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า มีทั้งหมด 3 จุด ได้แก่ บริเวณหน้าวัด น้ำตก โรงเรียน แต่ละจุดรองรับได้ ดังตาราง

ตารางที่ 5 แสดงสถานที่จอดรถสาธารณะและศักยภาพในการรองรับ

สถานที่จอดรถสาธารณะในชุมชน	การรองรับ
1. ลานดินหน้าวัด	30 คัน
2. บริเวณทางเข้าน้ำตก	10 คัน
3. ลานซีเมนต์หน้าโรงเรียน	30 คัน
รวม	70 คัน

ภาพที่ 17 ที่จอดรถบริเวณวัด

ภาพที่ 18 ที่จอดรถบริเวณน้ำตก

ภาพที่ 19 ที่จอดรถบริเวณโรงเรียน

3.1.3 ห้องน้ำสาธารณะในชุมชน

จากการสำรวจห้องน้ำสาธารณะในชุมชนบ้านแม่กำปอง พบว่า มีทั้งหมด 3 จุด ได้แก่ บริเวณหน้าวัด น้ำตก โรงเรียน แต่ละจุดมีจำนวนห้องน้ำ ดังตาราง

ตารางที่ 6 แสดงสถานที่ที่มีห้องน้ำสาธารณะและศักยภาพในการรองรับ

ห้องน้ำสาธารณะในชุมชน	การรองรับ
1. วัด 2 จุด	16 ห้อง (แยกชายหญิง)
2. น้ำตก	8 ห้อง (แยกชายหญิง)
3. โรงเรียน 2 จุด	8 ห้อง (ห้องน้ำรวม)
รวม	32 ห้อง

ภาพที่ 20 ห้องน้ำสาธารณะบริเวณวัด

ภาพที่ 21 ห้องน้ำบริเวณโรงเรียน

ภาพที่ 22 ห้องน้ำบริเวณน้ำตก

3.1.4 บ้านพักโฮมสเตย์และบ้านพักรายวันในชุมชน

บ้านพักในชุมชน	จำนวน (หลัง)	การรองรับ (คน)
1. บ้านพักโฮมสเตย์	22	120
2. บ้านพักรายวัน	46	
รวม	68	

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนบ้านพักโฮมสเตย์และบ้านพักรายวันในชุมชนและศักยภาพในการรองรับ

3.2 ด้านการบริหารจัดการ

3.2.1) โครงสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

ชุมชนบ้านแม่กำปองมีโครงสร้างการบริหารจัดชุมชนและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ดังแผนผัง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง ของบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 3) นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากการการดำเนินการวิจัยผ่านม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 1) ผู้นำครอบครัว 1 คน จำนวน 134 หลังคาเรือน รวม 134 คน 2) ตัวแทนกลุ่มนวดแผนไทยบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 3) ตัวแทนกลุ่มนักสื่อความหมายท้องถิ่นบ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 4) ตัวแทนกลุ่มรถ รับ-ส่ง บ้านแม่กำปอง จำนวน 1 คน 5) ตัวแทนผู้ประกอบการรถตู้ประจำทาง จำนวน 1 คน 6) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบ้านแม่กำปอง จำนวน 20 คน 7) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบกิจการที่พัก/เจ้าของบ้านพักชุมชน จำนวน 43 คน 8) เจ้าของหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่มาให้บริการพื้นที่บ้านแม่กำปอง จำนวน 5 คน 9) ตัวแทนจากผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว Flight of The Gibbon จำนวน 1 คน 10) หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 11) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 12) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน 13) นักท่องเที่ยวชาวไทยและที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัยจำนวน 251 คน 14) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ทำวิจัยจำนวน 200 คน และ 15) ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการวิจัยทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mix Method) เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research Development)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 50 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา โดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง คือ 1,300 เมตร สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ และความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณธรรมชาติมีประชากร 370 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 237 หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมืองล้านนา และบางส่วนเป็นคนนอกมาซื้อที่และสร้างบ้านที่แม่กำปอง มีอาชีพทางการเกษตร (ทำสวนชา สวนเหมี้ยง และกาแฟ) และอาชีพด้านการบริการการท่องเที่ยว

บ้านแม่กำปอง เริ่มดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเมื่อปี พ.ศ.2541 โดยความพยายามของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ที่เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้ จึงได้ร่วมมือกันพัฒนาการท่องเที่ยว และได้เปิดหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2543 รวมเป็นระยะเวลากว่า 19 ตลอดระยะเวลาในการจัดการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองที่ผ่านมาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้นหรือยุคอุดมการณ์ (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2546) เป็นยุคที่ผู้นำและคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง มีแนวทางในการพัฒนาชุมชน 2 ด้าน คือ การพัฒนาคน โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา แต่มีอุปสรรคในการทำงานคือ ชาวบ้านยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการบริหารจัดการท่องเที่ยว จึงได้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา สร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดกติกาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ยุคที่ 2 ยุคทองแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2557) เป็นยุคที่ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์เป็นครั้งแรก และเริ่มเป็นที่รู้จักของหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว จึงทำให้เกิดการต่อยอดงานพัฒนาในชุมชนหลายด้าน นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชนจากหลายหน่วยงาน จนทำให้ได้รับรางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion : OVC) ในปี 2549 รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (อยู่เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awards ในปี 2553 รางวัล Lonely Planet ในปี 2555 และรางวัลอื่นๆอีกมากมาย รวมทั้งการเข้ามาของภาคธุรกิจ ที่ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จึงเป็นผลให้หมู่บ้านแม่กำปองมีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว และตามมาด้วยการเกิดขึ้นของธุรกิจบริการ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น บ้านพัก ร้านอาหาร เป็นต้น

ยุคที่ 3 ยุคของการปรับตัวและแก้ปัญหาหรือยุคชุมชนวิวัฒน์ (พ.ศ.2558 – ปัจจุบัน) เป็นยุคที่ปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองโด่งดังอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก จากการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์จำนวนมาก จึงทำให้หมู่บ้านแม่กำปอง

กลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ และเป็นยุคที่การท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) เติบโตอย่างมาก เป็นผลให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจเพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวในกลุ่ม Mass Tourism ทำให้ปัจจุบันขนาดของธุรกิจท่องเที่ยวเอกชน ใหญ่กว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายเท่าตัว จากข้อมูลจำนวนผู้เข้าพักและใช้บริการโฮมสเตย์ สูงสุดไม่เกิดวันละ 120 คน ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนทั้งแบบไปกลับ และค้างคืน ไม่ต่ำกว่า 1,000 คน ในช่วงวันหยุดยาว/วันหยุดราชการ จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ทั้งด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม สังคม และการบริหารจัดการ จึงเป็นยุคที่ชุมชนต้องลุกขึ้นมาหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์ใหม่ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความยั่งยืนของชุมชนในอนาคต

บริบทด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านพื้นที่

บ้านแม่กำปองมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย การเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน เช่น การทำเหมือง ทำสมุนไพร ทำกาแฟ ทำหมอนใบชา การจักสาน เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางเดินป่า และจุดชมวิวนายอดดอยม่อนล้าน ในส่วนของสถานที่และสาธารณูปโภครองรับนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ประกอบด้วย สถานที่จอดรถยนต์สาธารณะ จำนวน 3 จุด รองรับรถยนต์ได้จำนวน 70 คัน ห้องน้ำสาธารณะจำนวน 3 จุด รวม 32 ห้อง บ้านพักโฮมสเตย์จำนวน 22 หลัง และบ้านพักรายวันจำนวน 46 หลัง

2. ด้านการบริหารจัดการ

บ้านแม่กำปองมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้ระบบคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และมีรองประธานทำหน้าที่ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มเยาวชน เลขานุการ และเหรัญญิก โดยมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) กลุ่มโฮมสเตย์ 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวความหมายชุมชน 3) กลุ่มนวดแผนไทย 4) กลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน 5) กลุ่มผลิตภัณฑ์หมอนใบชา และ 6) กลุ่มผลิตภัณท์หมอนใบชา และ 7) กลุ่มสล้อ ซอ ซึง และการแสดงพื้นบ้าน การบริหารจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้กลไกการบริหารของสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำโครงการหลวงแม่กำปอง จำกัด โดยมีการจัดการผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่สมาชิกสหกรณ์ดังนี้ เข้าสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำ ร้อยละ 30 (ปันผลเมื่อสิ้นปีให้กับสมาชิกสหกรณ์) พัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 20 คณะทำงานร้อยละ 25 จัดสวัสดิการชุมชนร้อยละ 15 เปี้ยประชุมคณะกรรมการ ร้อยละ 10

3. ด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุม และการพัฒนาชุมชน ของสมาชิกชุมชนบ้านแม่กำปอง จำนวน 105 คน พบว่า ครั้วเรือนที่เป็นสมาชิกโฮมสเตย์ (จำนวน 22 ครั้วเรือน) มีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุม และการพัฒนาชุมชน มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด) รองลงมาคือครั้วเรือนที่ไม่ได้ประกอบกิจการใด ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด) และ ครั้วเรือนที่ประกอบกิจการกิจการบ้านพัก (ค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด) และ ครั้วเรือนที่ประกอบกิจการร้านอาหารมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุม และการพัฒนาชุมชนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก)

4. ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

บ้านแม่กำปองมีกิจกรรมการเรียนรู้ให้บริการนักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประกอบด้วย เดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ เรียนรู้การเก็บใบเหมี้ยง ใบชา 2) กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังชุมชน การทำหมอนใบชา การแสดงพื้นบ้าน เช่น ฟ้อนดาบ ฟ้อนจ้อง ฟ้อนเทพบันเทิง การแสดงดนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง) เป็นต้น และกิจกรรมทางศาสนา การทำบุญตักบาตร และ 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชมและชิมชาสมุนไพร จากกลุ่มหมอมือเมืองและกลุ่มสมุนไพร นวดแผนไทย ทั้งแบบประคบสมุนไพรและนวดน้ำมัน

ความพึงพอใจของสมาชิกชุมชนบ้านแม่กำปองต่อการบริหารจัดการชุมชน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพึงพอใจในการบริหารจัดการชุมชน การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของสมาชิกชุมชนบ้านแม่กำปอง และความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 105 ครั้วเรือน พบว่า

1. กลุ่มครั้วเรือนที่เป็นสมาชิกโฮมสเตย์ จำนวน 22 ครั้วเรือน พบว่า

ด้านการบริหารจัดการชุมชน

มีความพึงพอใจต่อกระบวนการของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) และมีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.82)

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลดีต่อครอบครัว มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.45) และมีความคิดเห็นว่าการกระทบจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลกระทบและปัญหาต่อครอบครัวในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.27)

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

มีความคิดเห็นว่า ต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด (ร้อยละ 56) รองลงมา คือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ (ร้อยละ 34.8)

2. กลุ่มครัวเรือนที่ประกอบกิจการบ้านพัก จำนวน 23 ครัวเรือน พบว่า

ด้านการบริหารจัดการชุมชน

มีความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) และมีความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และ การทำงานของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.43)

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.55 ซึ่งประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบ กติกาของชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยว และ ความพึงพอใจต่อสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน และมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลดีต่อครอบครัว

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

มีความคิดเห็นว่า ต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด (ร้อยละ 32.4) รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ (ร้อยละ 25) ด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน (ร้อยละ 10.3) และ การพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่าไม้ (ร้อยละ 10.3)

3. กลุ่มครัวเรือนที่ประกอบกิจการร้านค้า จำนวน 10 ครัวเรือน พบว่า

ด้านการบริหารจัดการชุมชน

มีความพึงพอใจพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.10)

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

มีความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบันมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90) อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลดีต่อครอบครัว

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

มีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาด้านการจราจรมากที่สุด (ร้อยละ 32.1) รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาด้านการจัดการขยะ (ร้อยละ 28.6) และต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (ร้อยละ 10.7)

4. กลุ่มครัวเรือนที่ไม่ประกอบกิจการใด ๆ จำนวน 50 ครัวเรือน พบว่า

ด้านการบริหารจัดการชุมชน

มีความพึงพอใจในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.26) ซึ่งอยู่ในความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความพึงพอใจต่อกฎระเบียบของชุมชนในการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.08) ซึ่งอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

มีความพึงพอใจต่อแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) ในส่วนของผลดีจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวและชุมชนนั้น โดยรวมส่งผลดีในระดับ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.2

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

มีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมากที่สุด (ร้อยละ 39) รองลงมาคือ ความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้านการจราจร (ร้อยละ 35) และต้องการพัฒนาด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน (ร้อยละ 8)

ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง ทั้งแบบพักค้างคืน และไม่พักค้างคืน จำนวน 251 คน พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง แบบไม่พักค้างคืน (ไป-กลับ) จำนวน 149 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 35.29) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 34.31) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 16.67) โดยมีวัตถุประสงค์ (ตารางที่ 6) หลักเพื่อการพักผ่อน (ร้อยละ 46.11) ชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง (ร้อยละ 23.35) และเยี่ยมชมวิถีชุมชน (ร้อยละ 13.17) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook (ร้อยละ 29.58) สื่อเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 20.42) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะพักที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ (ร้อยละ 54.60) โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าเยี่ยมชมมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังสนใจจะมาเยี่ยมชมดูหมู่บ้านร้านกาแฟเป็นจุดท่องเที่ยวใหม่ที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเยี่ยมชมบ้านแม่กำปอง โดยเฉพาะร้านกาแฟชนบทไม้ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวพร้อมกับน้ำตกแม่กำปอง (ร้อยละ 14.19) ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1500 บาท ต่อ คน
2. ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง แบบพักค้าง คืน จำนวน 102 คน พบว่า ร้อยละ 54 ของนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 27 ปี (ร้อยละ 38.70) และประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 34.70) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นพาหนะที่เดินทางท่องเที่ยวแม่กำปองถึงร้อยละ 47.30 นักท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน นิยมมาเที่ยวกับเพื่อน (ร้อยละ 47.13) เดินทางพร้อมครอบครัว (ร้อยละ 21.66) และเดินทางพร้อมคู่รัก (ร้อยละ 14.01) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพักผ่อน และชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติของบ้านแม่กำปอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองจากสื่อออนไลน์เป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook (ร้อยละ 32.51) ทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง (ร้อยละ 21.18) สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวแม่กำปองคือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ร้อยละ 40) เป็นหลัก ตามมาด้วยความสนใจในวิถีชุมชน (ร้อยละ 27.67) และ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ บ้านแม่กำปอง ยังได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองว่า ควรจะมีการจัดระเบียบการจราจรในชุมชนและลดปริมาณรถยนต์ส่วนบุคคลที่ขึ้นมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน การแก้ปัญหาขยะและลดปริมาณขยะ รวมทั้งการนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรมและข้อมูลของชุมชนให้มากขึ้น

จากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง ทั้งแบบพักค้างคืน และไม่พักค้างคืน จำนวน 200 คน พบว่า

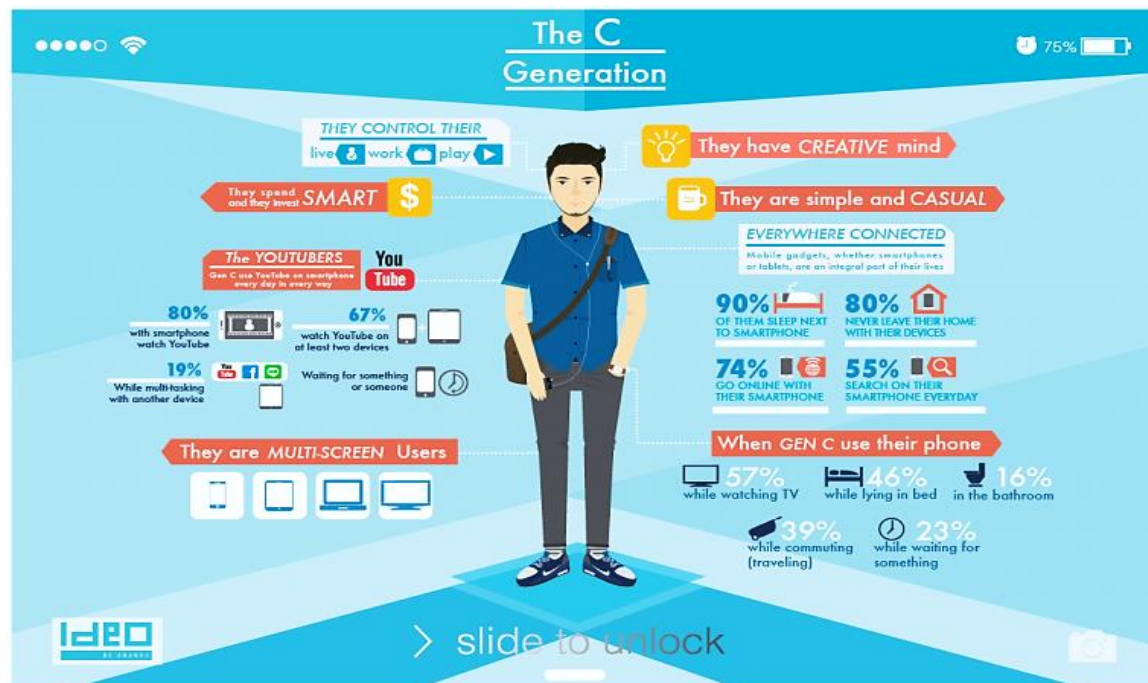
1. ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไปกลับจำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว**เพศหญิง** มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพศชาย มีจำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 42 โดยที่ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 27 ถึง 37 ปี และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่**เดินทางมากับกรุ๊ปทัวร์** คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ท่องเที่ยวกับเพื่อน ร้อยละ 25 , ครอบครัว ร้อยละ 17 และคู่รัก ร้อยละ 8 ตามลำดับ โดยมี**วัตถุประสงค์**หลักในการมาท่องเที่ยวบ้านกำปองเพื่อการ ร้อยละ 19 รองลงมาคือ การเยี่ยมชมน้ำตก, การมาเพื่อค้างคืน, การเยี่ยมชมวิถีชุมชน, การเยี่ยมชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติ นักท่องเที่ยว**รับทราบข้อมูล**เกี่ยวกับบ้านแม่กำปองผ่านทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 40 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 80 ได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่หมู่บ้านแม่กำปอง ที่ตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องธรรมชาติของพื้นที่ มีเพียงส่วนน้อย ที่อาจได้รับประสบการณ์ในบางเรื่องที่ไม่ตรงกับความคาดหวัง เช่น ในเรื่องของการบริการ เป็นต้น ส่วนของการให้**คะแนนความสนุกในการท่องเที่ยว**บ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบไป-กลับ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้คะแนนที่ 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 42 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 8.42 คะแนน และในด้าน**ข้อเสนอแนะ** ได้ระบุถึงการปรับปรุงเส้นทางการเดินทางเข้าถึงชุมชนให้มีความปลอดภัยมากขึ้น การพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศของนักสื่อความหมายท้องถิ่น
2. ผลการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนจำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว**เพศหญิง** คิดเป็นร้อยละ 57 โดยที่ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54 นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจาก สหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ เช่น ฝรั่งเศส, สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า , อังกฤษ, เดนมาร์ก, ออสเตรเลีย เป็นต้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน, การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ/วัฒนธรรม, การท่องเที่ยวรูปแบบอาสาสมัคร เป็นต้น และพบว่านักท่องเที่ยวมาเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 77 โดยนักท่องเที่ยว

ชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน ส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวเกี่ยวกับกรุ๊ปทัวร์ และเพื่อน เป็นอัตราส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ มากับคู่รัก และครอบครัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21 และ 7 ตามลำดับ ซึ่งรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองจาก อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมาคือ ผ่านทางบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 21 และไกด์นำเที่ยว ร้อยละ 19 และอื่น ๆ ร้อยละ 18 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21 และนิยมเดินทางด้วยการเช่ารถ คิดเป็นร้อยละ 58 มีความชื่นชอบในการชมวิวทิวทัศน์ กิจกรรมชิปไลน์ และรับประทานอาหารท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,048.75 บาท ต่อคน และกว่าร้อยละ 91 ระบุว่า อยากกลับมาเที่ยวบ้านแม่กำปองอีก โดยให้เหตุผลว่าต้องการมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมในฤดูอื่น ๆ เพื่อจะได้ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันของแต่ละฤดู และทั้งหมดจะกลับไปบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์การท่องเที่ยว ณ บ้านแม่กำปอง ให้กับคนอื่น ๆ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาพักค้างคืน มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีตัวเลือกของอาหารที่มากขึ้น ควรมีการให้ข้อมูลล่วงหน้าเพื่อการเตรียมตัว การพัฒนาทักษะด้านภาษาของบุคลากรในชุมชน มีป้ายกติกาและข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน การแก้ปัญหาที่จอดรถ และการรณรงค์ให้คนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อมูลการสำรวจความเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีกลุ่มอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 39.60 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี เป็นร้อยละ 33.70 และอายุระหว่าง 40-49 ปี เป็นร้อยละ 16.80 นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเชียงใหม่ที่ท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม **Generation Y** (ปีพ.ศ.เกิด 2525-2548) เป็นกลุ่มที่ชอบใช้เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำหลายสิ่งหลายอย่าง คุ้นเคยกับเทคโนโลยีเป็นอย่างดี มุ่งมั่นแต่ไม่ค่อยมีความอดทน ทำงานเป็นทีมเก่ง ไม่ชอบเสี่ยง ไม่ได้แสวงหาความแปลกใหม่แหวกแนวเท่า Gen X ส่วนกลุ่ม **Gen X** (ปีพ.ศ.เกิด 2504-2524) ไม่ชอบความเป็นทางการ ให้ความสำคัญกับความสมดุลของชีวิต มีความคิดสร้างสรรค์ แต่งงานช้าลง อยากทำงานที่มีความเป็นอิสระ อยากเป็นนายตนเองมากกว่าทำงานในบริษัทใหญ่ ชอบงานที่ท้าทาย และได้ความรู้ใหม่ ๆ งานที่ใช้ทักษะหลากหลาย ชอบช่วยเหลือสังคมด้วยการเป็นอาสาสมัครมากกว่าทำหน้าที่พลเมือง และทั้งนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่จะผสมผสานระหว่าง Gen Z ซึ่งเป็นรุ่นที่คาบเกี่ยวและต่อเนื่องจาก Gen Y ซึ่งคนกลุ่มนี้เกิดมากับเทคโนโลยี มีมือถือหรือแท็บเล็ตใช้ตั้งแต่เด็ก ไม่รู้จักโลกที่ไม่มีอุปกรณ์และเทคโนโลยี เกิดมาในช่วงเศรษฐกิจเริ่มถดถอย มีการก่อการร้าย การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือน เรียนมากขึ้น อยู่ในร่มมากขึ้น พฤติกรรมนั่ง ๆ นอน ๆ มากขึ้น และ Gen C เป็นเจนเนอร์ชันที่ไม่ได้แบ่งตามช่วงปีเกิด แต่แบ่งตามลักษณะนิสัยที่ต้องการมีการเชื่อมต่อตลอดเวลา (Strauss

& Howe, 2007 หน้า 10-11 อ้างในรายงานสุขภาพคนไทยปี พ.ศ.2559 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ)

ที่มา: <https://www.marketingoops.com/reports/infographic-reports/genc-infographic/>

พฤติกรรมของคนเชียงใหม่ที่คาดหวังการท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปอง ซึ่งเป็นกลุ่ม Gen Y เป็นส่วนใหญ่ ที่รู้จักบ้านแม่กำปองในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ทั้งนี้ ภาพลักษณ์ด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน บ้านพักโฮมสเตย์ เป็นที่รู้จักในลำดับรอง ทั้งที่เป็นชุมชนที่ได้เติบโตจากการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้มา ตั้งแต่ปี 2542 ด้วยอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ โดยการรีวิวของนักท่องเที่ยวที่เคยมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง อย่างแพร่หลาย การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงข้อมูล การแสดงความคิดเห็นจากเพื่อนหรือเพื่อนชวนเที่ยว เป็นสิ่งที่ให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวในลำดับแรก จึงเป็นความท้าทายของการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองที่ต้องปรับตัว อีกทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนบ้านแม่กำปองต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน เนื่องด้วยนักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนรสนิยมการท่องเที่ยวตามกระแสการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ชุมชนจะรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ภายใต้ฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียง การเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เรียนรู้วิถีชุมชน และบ้านพักโฮมสเตย์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรู้เท่าทัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.30 และเพศชาย ร้อยละ 26.70 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.60 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี เป็นร้อยละ 33.70 และอายุระหว่าง 40-49 ปี เป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ โดยรับรู้เรื่องราวการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองในด้านธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 68.30 แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ร้อยละ 62.40 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบ้านพักโฮมสเตย์ ร้อยละ 60.40 ตามลำดับ โดยรับรู้จากการรีวิวข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 77.6 โดยมีความคิดเห็นว่าจะแนะนำให้บุคคลอื่นไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองโดยขึ้นชอบบรรยากาศธรรมชาติในลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 88.80 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ร้อยละ 59.20 ในกรณีที่ไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านแม่กำปอง ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลว่าการเดินทางไม่สะดวกเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 42.90

ข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นตัวแทนจากชุมชน ผู้ประกอบการในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปประเด็นที่เป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สภาพปัญหาและผลกระทบ รวมทั้งความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 57 ข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	ปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น	ความต้องการแก้ไขปัญหาและพัฒนา	บ้านแม่กำปองในอนาคตที่อยากเห็น
1. บ้านแม่กำปองมีชื่อเสียงโด่งดัง ผู้คนให้ความสนใจและสนใจเป็นจำนวนมาก	1. ขยะในชุมชนยังไม่มีจัดการที่ดีพอ	1. พัฒนากลุ่มเยาวชนให้มีบทบาทในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน	1. ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดี ภายใต้อาคารท่องเที่ยวชุมชนแม่กำปอง
2. เศรษฐกิจดีขึ้นชาวบ้านมีรายได้มากกว่าเดิม	2. ปัญหาความปลอดภัยในการเดินทางโดยรถส่วนตัว	2. ร้านค้ามีป้ายบอกราคาอาหารและให้ราคาอยู่ในระดับเดียวกัน , ของฝากที่ระลึก	2. อยากเห็นหมู่บ้านนี้มีร้านขายของฝากสวยๆ
	3. เกิดการจราจรติดขัด ในช่วงที่นักท่องเที่ยวขึ้นมาเที่ยวอย่างหนาแน่น		3. ให้คงสภาพความเป็นอยู่อย่างดั้งเดิม เช่น บ้านเก่าๆ วิถีเก่าๆ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	ปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น	ความต้องการแก้ไขปัญหและพัฒนา	บ้านแม่กำปองในอนาคตที่อยากเห็น
3. มีร้านค้าเปิดใหม่มากขึ้น 4. จำนวนรถและขยะมีปริมาณมากขึ้น 5. บ้านพักเพิ่มขึ้น 6. สภาพแวดล้อมและสิ่งปลูกสร้างในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป 7. วิถีชีวิตวัฒนธรรมเดิมมีการเปลี่ยนแปลงไป 8. มาตรฐานในการบริหารจัดการชุมชนลดลง 9. ความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีของคนในชุมชนลดน้อยลง เปลี่ยนเป็นความเร่งรีบในการทำมาหากินแทน 10. เกิดการแข่งขันกันเอง	4. ปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ และจอดไม่เป็นระเบียบ เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่บนเนินเขา จึงไม่สามารถจัดการพื้นที่เพื่อรองรับปริมาณรถของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้ 5. นักท่องเที่ยวไม่ระมัดระวังตนเอง ชอบถ่ายรูปกลางถนน ทำให้รถติดและเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ 6. นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแม่กำปองน้อย 7. นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่มีมารยาทไม่เคารพกติกาชุมชน (ส่วนมากเป็นคนไทยมากกว่าชาวต่างชาติ) 8. นักท่องเที่ยวสร้างความเดือดร้อน เช่น การทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ใน	3. พัฒนาการท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน จัดระเบียบที่ท่องเที่ยวชุมชน 4. ป้ายข้อมูล บอกระยะทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน 5. ที่จอดรถ 6. อยากให้ความเจริญความสามัคคี แหล่งธรรมชาติ ดำรงอยู่ควบคู่กันไป 7. อยากให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของแม่กำปองยังคงอยู่ 8. มีเส้นทางเล็กๆ ให้เดินเที่ยวได้รอบๆ หมู่บ้าน 9. พัฒนาศักยภาพของชุมชน 10. ทำความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวให้เข้าใจบริบทของชุมชน รวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมการ 11. ท่องเที่ยวในหมู่บ้านควรมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ	เช่น การกิน อยู่ วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่ 4. การอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่มีธรรมชาติใช้ชีวิตแบบพอเพียง ไม่ยึดติดหรือนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนหรือมีบทบาทในหมู่บ้านมากเกินไป เพราะหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว 5. อยากให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับชุมชนมากที่สุด 6. แม่กำปองที่มีอากาศดี วิวทิวทัศน์สวยงาม ยังคงอยู่ รักษาสิ่งแวดล้อม

ความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น	ปัญหาหรือผลกระทบ ที่เกิดขึ้น	ความต้องการแก้ไขปัญหา และพัฒนา	บ้านแม่กำปองใน อนาคตที่อยากเห็น
เช่น การลด ราคาที่พัก 11. ร้านอาหาร บางร้านมีราคา แพงเกินไป ซึ่ง เป็นการเอา เปรียบแก่ นักท่องเที่ยว	บริเวณหมู่บ้าน เป็นต้น 9. ทรัพยากรธรรมชาติ เริ่มถูกทำลาย สังเกตได้จากน้ำใน ลำธารมีปริมาณ น้อยกว่าในอดีต และสภาพอากาศที่ เปลี่ยนแปลงไป 10. เด็กในชุมชนขาด พื้นที่ศูนย์รวมใน การทำกิจกรรม หรือศูนย์รวบรวม ความรู้ อาจ ก่อให้เกิดปัญหาใน อนาคต เช่น ยาเสพติด ตั้งครรภ์ก่อนวัย อันควร เพราะ ผู้ใหญ่ต่างให้ ความสำคัญในเรื่อง ปัญหาทาง เศรษฐกิจ 11. สื่อในการ ประชาสัมพันธ์แก่ นักท่องเที่ยว การ เข้ามายังสถานที่ ท่องเที่ยวต่างๆ ของแม่กำปอง จะต้องมี รายละเอียด และ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่	ประสบการณ์ นักท่องเที่ยว มากกว่า การ 12. เพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยว 13. พัฒนาบุคลากรใน ชุมชนให้ดีขึ้น 14. เพิ่มกิจกรรมการ ท่องเที่ยว 15. พัฒนาด้าน การจราจรให้เป็น ระเบียบมากกว่านี้ อยู่ภายใต้การดูแลที่ ถูกต้อง ด้วยมิตร ไมตรีที่แท้จริง 16. มีการจัดการขยะ ความสะอาด สวยงาม 17. พัฒนาด้านการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	ธรรมชาติให้ ยั่งยืน 7. อยากให้คนใน ชุมชนมีความ สามัคคีให้รักบ้าน เกิดของตนเอง 8. ยึดกฎระเบียบที่มี อยู่ของในชุมชน 9. มีแหล่งความรู้ สำหรับเด็กและ นักท่องเที่ยว 10. ชุมชนสงบเป็น ระเบียบ สะอาด เศรษฐกิจดี ยั่งยืน 11. ชุมชนมีความ เป็นอยู่ที่ดีแบบ ถาวรไม่ใช่แค่ พัฒนา เพียงชั่วคราว

ความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น	ปัญหาหรือผลกระทบ ที่เกิดขึ้น	ความต้องการแก้ไขปัญหา และพัฒนา	บ้านแม่กำปองใน อนาคตที่อยากเห็น
	นักท่องเที่ยวต้อง เคารพและทำตาม อย่างชัดเจน 12. ศักยภาพของคนใน ชุมชนด้านการ บริหารจัดการ ควร จะพัฒนาให้อยู่ใน ระดับมาตรฐาน เพื่อให้ นักท่องเที่ยว ประทับใจ 13. การเปลี่ยนเจ้าของ พื้นที่ ให้นายทุนเข้า มาแสวงหา ผลประโยชน์ ซึ่ง นายทุนส่วนใหญ่ไม่ ช่วยกันอนุรักษ์ ทรัพยากรภายใน ชุมชน 14. มีการละเมิดและไม่ เคารพกฎกติกาของ ชุมชนที่ตั้งไว้ 15. วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดั้งเดิม ของชาวบ้านหายไป		

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านแม่กำปอง จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ตามหลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ (สำนักงาน กปร., 2550) ดังนี้

1. ด้านจิตใจ จะต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตวัฒนธรรม ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการสร้างอาชีพและความมั่นคงของชุมชน การประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวจะสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนได้นั้นจะต้องอาศัยจิตสำนึกในการดูแลรักษา ทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน จากคนในชุมชน และมีส่วนได้ส่วนเสีย จากการวิจัย ก่อให้เกิดความตระหนักในสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน จนนำมาสู่การปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่ ในการให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และการพัฒนาชุมชน เช่น การร่วมลดใช้แก้วพลาสติกและโฟมบรรจุอาหาร การร่วมกิจกรรม Big Cleaning day เป็นต้น
2. ด้านสังคม จะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นประเด็นที่ทุกคนในชุมชนมีส่วนได้รับผลกระทบทางบวกและทางลบ การสร้างสังคมแห่งการช่วยเหลือและแบ่งปัน จะเป็นกลไกที่สำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาของชุมชนให้ดำเนินไปอย่างมั่นคง จากการวิจัย ได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่ ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์และความร่วมมือตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ส่งผลให้หลายปัญหาได้รับการแก้ไข เช่น การแก้ไขปัญหาจราจร การดูแลสุขภาพพลอดภัยนักท่องเที่ยว และเกิดความร่วมมือในการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การพัฒนาคุณภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และลดการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด โดยอาศัยวิธีการจัดการหรือการสร้างนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จากการวิจัย ได้ก่อให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม ในมิติการลดใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดข้อตกลงร่วมของผู้ประกอบการในชุมชนในการใช้แก้วกาแฟที่ผลิตจากกระดาษและพิมพ์ลายเรื่องราวของชุมชน โดยโครงการวิจัยได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและออกแบบแก้วกาแฟรักษ์สิ่งแวดล้อมแม่กำปองขึ้น มีการบริหารจัดการโดยชุมชน เป็นระบบที่สามารถบริหาร

จัดการด้วยทุนของชุมชนและมีผลกำไรกลับมาดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ รวมทั้งการนำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ในการลดปัญหาขยะจากวัสดุที่ไม่เป็นธรรมชาติ ให้ใช้วัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุอาหารเครื่องดื่มที่สามารถย่อยสลายในธรรมชาติ ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต

4. ด้านเทคโนโลยี จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างเหมาะสม จากการวิจัย ได้เกิดการพัฒนาเว็บไซต์ <http://www.maekamponghomestay.net> ขึ้นเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน โดยชุมชนบริหารจัดการข้อมูลของตนเอง เนื่องจากที่ผ่านมาชุมชนมักประสบปัญหาในด้านเผยแพร่ข้อมูลโดยบุคคลอื่นนอกชุมชน ซึ่งขาดความเข้าใจและข้อมูลที่สำคัญในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลต่อภาพลักษณ์และข้อมูลที่จำเป็นในการประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีเว็บไซต์นี้ ช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนการท่องเที่ยว และทราบถึงรูปแบบการให้บริการของชุมชนที่ชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังเป็นการใช้เทคโนโลยีมาแบ่งเบาภาระในการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของผู้ประสานงานของชุมชนอีกด้วย
5. ด้านเศรษฐกิจ จะต้องสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูง และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพให้มากกว่าปริมาณ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานราก จากโครงการวิจัย ก่อให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิตของคนแม่กำปอง เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ คือ ศูนย์การเรียนรู้กาแพแม่กำปอง ที่บอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกาแพและการปลูกกาแพในพื้นที่บ้านแม่กำปองไว้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ชาดอกกาแพ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากดอกกาแพ ซึ่งมีสรรพคุณในการลดน้ำตาลในเลือดและมีสารต้านอนุมูลอิสระ และเป็นสิ่งที่คนในชุมชนยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากต้นกาแพต้นเดิม

กล่าวโดยสรุปคือ จากกระบวนการวิจัย ได้ลงศึกษาข้อมูลของสมาชิกของชุมชนและมีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้ได้ข้อมูล และชุดวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ ซึ่งนำมาสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนา ตลอดจนการวางแผนบริหารจัดการ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย **ห่วงที่ 1 ความ**

พอประมาณ คือ การกำหนดมาตรการควบคุมธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนมากเกินไป ซึ่งจะมีผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน **ห่วงที่ 2 ความมีเหตุผล** คือ การนำข้อมูลที่รอบด้านมาวิเคราะห์และวางแผน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน เช่น การแก้ปัญหาขยะพลาสติกจากแก้วกาแฟ มาสู่การใช้แก้วกาแฟแม่กำปองรักษ์สิ่งแวดล้อม (โดยใช้วัสดุจากกระดาษที่ย่อยสลายง่าย) และการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน เพื่อลดปัญหานักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง **ห่วงที่ 3 มีภูมิคุ้มกัน** คือ การมีฐานข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ ที่มีการกำหนดให้มีการประชุมประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่เป็นระยะ เพื่อการกำหนดมาตรการระยะสั้นและระยะยาว ในการจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านของ 2 เงื่อนไขนั้น ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ กระบวนการวิจัยเป็นการสร้างความรู้ให้กับคนในชุมชนได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความรู้ใหม่ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของชุมชน เงื่อนไขคุณธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการของชุมชน ที่ต้องทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย คนในชุมชนและคนภายนอกที่ดำเนินกิจการในพื้นที่ ดังนั้น การบริหารจัดการจึงต้องดำรงอยู่บนหลักของคุณธรรม เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันภายใต้ระเบียบ กติกา ของส่วนรวม กระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 มาสรุปและวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากนั้นจึงได้จัดใหม่เวทีวิพากษ์แผนและรับฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชน ผู้มีส่วนได้เสีย ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ปรับปรุงร่างแผนฯ ฉบับดังกล่าว เป็นแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (แผนระยะ 5 ปี พ.ศ.2562 – พ.ศ. 2566) ที่ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนและ 3) เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน 6 กิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 58 แผนงานและกิจกรรม ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

แผนงานที่ 1 พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดทำเว็บไซต์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	✓		✓		✓
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว		✓		✓	
แผนงานที่ 3 การลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓
2. การกำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง และ 2) เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 กิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 59 แผนงานและกิจกรรม ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

แผนงานที่ 1 เพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตในชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
2. ส่งเสริมการตลาดรายจ่ายในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
3. ส่งเสริมการผลิตเครื่องใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓

แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. จัดอบรมและศึกษาดูงานด้านการใช้ชีวิตแบบพอเพียงบนพื้นฐานคุณธรรม		✓		✓	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน 2) เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม และ 3) เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน ประกอบด้วย 3 แผนงาน 6 กิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 60 แผนงานและกิจกรรม ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

แผนงานที่ 1 เพื่อการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างรู้คุณค่า	✓	✓	✓	✓	✓
2. อนุรักษ์การใช้เชื้อเพลิงเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 2 เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. อนุรักษ์การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกับนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานที่ 3 เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดำรงชีวิตของชุมชน					
กิจกรรม	ปีเพื่อดำเนินการ				
	62	63	64	65	66
1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
2. ส่งเสริมให้มีจัดกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง รวมระยะเวลากว่า 18 ปี ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ยุค ที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ และส่งผลให้เกิดพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลวงจรชีวิตของสินค้าท่องเที่ยวของบัทเลอร์ (Butler's Tourism Asia Life Cycle Model) ที่อธิบายถึงวิวัฒนาการหรือเส้นทางพัฒนา (path) ของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเริ่มจากขั้นตอนการเจริญเติบโต การชะลอตัว (Stagnation) และการถดถอย (decline) ของความนิยม โดยแบ่งวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยวออกเป็น 6 ขั้นตอน (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ, 2556) เมื่อนำมาเทียบเคียงกับพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองทั้ง 3 ยุค สามารถอธิบายได้ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้นหรือยุคอุดมการณ์ (พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2546) เป็นยุคที่ผู้นำและคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง มีวิสัยทัศน์ที่อยากจะใช้การท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน 2 ด้าน คือ การพัฒนาคน โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา จากสถานการณ์ในยุคแรกของการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ที่มีอุปสรรคในการทำงานคือ ชาวบ้านยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการบริหารจัดการท่องเที่ยว จึงได้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา สร้างความรู้ ความเข้าใจ และกำหนดกติกาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว ในขั้นที่ 1 ขั้นการสำรวจ (Exploration stage) ที่ระบุว่า เป็นช่วงที่ยังขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเยือนยังต้องใช้สิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกับคนท้องถิ่นด้วย การได้สัมผัสกับคนท้องถิ่นและการได้รับประสบการณ์ที่ดี จากการท่องเที่ยวนั้นเป็นไปได้สูง แต่ผลตอบแทนทางการเงินที่มาสู่ภูมิภาคจากการท่องเที่ยวนั้นยังเล็กน้อย และ ในขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มต้น (Involvement stage) เป็นช่วงที่คนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในระยะแรก เริ่มมีการติดต่อสื่อสารกับภายนอกเพื่อดึงดูดให้คนมาเที่ยวในชุมชนมากขึ้นในขณะเดียวกันภาครัฐ เริ่มถูกกดดันให้สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกในท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้

ยุคที่ 2 ยุคทองแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2557) เป็นยุคที่ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์เป็นครั้งแรก ได้รับรางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion : OVC) ในปี 2549 รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (อยู่ เย็น เป็นสุข) / PATA Gold Awards ในปี 2553 รางวัล Lonely Planet ในปี 2555 และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย ชุมชนเป็นที่รู้จักของหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว จึงทำให้เกิดการต่อยอดงานพัฒนาในชุมชนหลาย

ด้าน นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการชุมชนและการพัฒนาชุมชนจากหลายหน่วยงาน สอดคล้องกับวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว ในขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนา (Development stage) คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ในนี้หมายรวมถึงความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน ที่ทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ต้องการศึกษาดูงาน เป็นช่วงที่การตลาดมีความเพียงพอ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ในท้องถิ่น

ยุคที่ 3 ยุคของการปรับตัวและแก้ปัญหาหรือยุคชุมชนวิวัฒน์ (พ.ศ.2558 – ปัจจุบัน) เป็นยุคที่ปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองโต้งดังอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก จากการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์จำนวนมาก จึงทำให้หมู่บ้านแม่กำปองกลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ และเป็นยุคที่การท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) เติบโตอย่างมาก เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจเพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวในกลุ่ม Mass Tourism ทำให้ปัจจุบันขนาดของธุรกิจท่องเที่ยวเอกชน ใหญ่กว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายเท่าตัว จากข้อมูลจำนวนผู้เข้าพักและใช้บริการโฮมสเตย์สูงสุดไม่เกิดวันละ 120 คน ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนทั้งแบบไปกลับและค้างคืน ไม่ต่ำกว่า 1,000 คน ในช่วงวันหยุดยาว/วันหยุดราชการ สอดคล้องกับวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว ในขั้นที่ 4 ขั้นอิ่มตัว (Consolidation stage) ที่ระบุว่า คนในท้องถิ่นและขนาดของเศรษฐกิจในชุมชนผูกติดกับการท่องเที่ยว ต้องพึ่งพิงการท่องเที่ยวมากขึ้น อาจส่งผลต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเนื่องจากเป็นภาวะที่นักท่องเที่ยวเริ่มคงที่ แต่การเติบโตของการพัฒนาธุรกิจเพื่อรองรับยังไม่หยุดนิ่ง จากสถานการณ์ในขั้นที่ 4 เริ่มส่งผลต่อการพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 5 ขั้นชะลอตัว (Stagnation stage) คือ เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวถึงจุดสูงสุดและเกินกว่าระดับความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว เริ่มก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยว ที่ดินหรือสินทรัพย์ในชุมชนเปลี่ยนมือ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการชุมชนบ้านแม่กำปอง ควรนำแนวคิดการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ (สำนักงาน กปร., 2550) มาเป็นกรอบในการพัฒนาชุมชน จากกระบวนการวิจัยได้มีการนำร่องการพัฒนาชุมชนในหลายประเด็น ดังนี้ 1) ด้านจิตใจ คือ การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ในการพัฒนาชุมชน 2) ด้านสังคม คือ การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การสร้างความ

ร่วมมือในการแก้ปัญหาขยะและการดูแลสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการแก้ไข และการกำหนดมาตรการ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน 4) ด้านเทคโนโลยี คือการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลของชุมชน และ 5) ด้านเศรษฐกิจ คือ การพึ่งพาตนเองในด้านการ ผลิตและลดรายจ่ายในครัวเรือน และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมของชุมชน ใน รูปแบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ยังได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชน ซึ่ง ตั้งอยู่บน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ห่วงที่ 1 ความพอประมาณ ห่วงที่ 2 ความมีเหตุผล และ ห่วงที่ 3 มี ภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับ กรวรรณ สังขร (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” พบว่า “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ และทุกอาชีพ ทุกกิจกรรม เพื่อเป็นการ มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่มาจากพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้องค์ความรู้ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เป็นจริง และ อนุชา เล็กสกุลดิลก (2551) ที่ได้ระบุว่า การพึ่งพา ตนเองของชุมชนท่องเที่ยว ควรมีการจัดสรรการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านเกษตรกรรมหรือประมง และเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรในชุมชน ซึ่งการจัดการท่องเที่ยว ควรมีการ บริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นไปตามแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ระบุว่า เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และ วัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิใน การจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540)

สรุปหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” จึงเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน โดยนำ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน สามารถพัฒนาคนใน ชุมชนให้บริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งการดูแล สภาพแวดล้อมของชุมชน ให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการนำหลัก “เข้าใจ” ศาสตร์พระราชา “เข้าถึง” ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ “พัฒนา” มนุษย์และสังคมสู่วิถีพอเพียง มั่งคั่ง และยั่งยืน มาปรับใช้ ใน การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยศาสตร์พระราชาที่ไตรภพ โคต รวงษา (ออนไลน์, 2562) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา ว่าเป็น “การท่องเที่ยว เพื่อการศึกษาและการพัฒนา ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตามหลักการ เข้าใจภูมิประเทศและ บริบททางสังคมวัฒนธรรม เข้าถึงแก่นแท้ของวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ ความเชื่อ และจิต วิญญาณของ ชุมชนท้องถิ่น พัฒนาตนเอง สังคม และโลก ไปสู่ความพอเพียง มั่งคั่ง และยั่งยืน” และการ ท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา ควรมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชาและภูมิปัญญา บรรพบุรุษมาประยุกต์ในการ จัดการการท่องเที่ยว

- 2) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การศึกษา และการพัฒนาเพื่อสร้างความสมดุล และยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ
- 3) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหา แก่ทุกข์ แก้ไขความยากจนของคนในชุมชนท้องถิ่น
- 4) เป็นการท่องเที่ยวที่ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทางสังคมและทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น
- 5) เป็นการท่องเที่ยวที่หล่อหลอมให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และการแบ่งปันเอื้อเฟื้อจุนเจือแก่กันและกัน

การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตความเปลี่ยนแปลง จึงต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยว ทั้งผลกระทบที่เกิดจากภายในชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสมาชิกชุมชน และผลกระทบภายนอกชุมชน ที่ทำให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ชุมชนบ้านแม่กำปอง จึงต้องนำหลักแนวคิดการบริหารจัดการตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่คำนึงถึง หลักการพึ่งพาตนเองและสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยความพอเพียง ที่ประกอบไปด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการจัดระบบภูมิคุ้มกันในตัว of ชุมชน ที่ต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม และความรอบคอบที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ผ่านการศึกษาวิจัยนี้ เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในการดำรงชีวิตของชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานในหลายโอกาสตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 และหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ที่หมายถึง “การดำรงชีวิต และการบริหารจัดการบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และคำนึงถึงผลตอบแทนในระยะยาว มากกว่าระยะสั้น”

แนวคิดของความพอเพียงจะช่วยสร้างสมดุลครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดความสมดุล ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันและอยู่ดีมีสุข สามารถปรับตัวเมื่อเผชิญปัญหาและความยากลำบาก ได้รับความสมดุล ทำให้เกิดความมั่นคงและมีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตการณ์ต่างๆ ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาความยั่งยืนของชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปองตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการวิจัย ได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (แผน 5 ปี พ.ศ. 2562 – 2566) ซึ่งเป็นแผนที่เกิดจากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์ รวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับ ดร.ชนันท์ (2556) ที่ระบุว่า การประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่และการวิเคราะห์ผลกระทบด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสุขภาวะของชุมชนบ้านแม่กำปอง เพื่อนำบทเรียนดังกล่าวมาสร้างมาตรการ กลไกเฝ้าระวัง และชุดความรู้ด้านการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยว และชุมชนเกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การท่องเที่ยวให้เหมาะสมและลดผลกระทบทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด แผนยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนชุมชนและการท่องเที่ยวไปสู่ทิศทางของความยั่งยืน หลังจากเข้าสู่ขั้นที่ 5 ขั้นชะลอตัว (Stagnation) ตามทฤษฎีวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยว ของบาทเลอร์ ทิศทาง A และ B ที่มุ่งไปสู่การปรับตัวที่เพิ่มศักยภาพให้กับจุดหมายปลายทาง (Rejuvenation) คือการพัฒนาที่นำเอาเทคนิคและกลยุทธ์การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เข้ามาใช้หรือการยกระดับการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวและพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้มีการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับของจุดหมายปลายทางนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อการผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ในการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

1. คณะกรรมการหมู่บ้าน ควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการ อย่างน้อย 3 ครั้งต่อปี
2. คนในชุมชน ควรมีกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแรงจูงใจและปลูกจิตสำนึกสาธารณะ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

4. สร้างเครือข่ายการในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์และการบริการในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับชุมชนอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น การส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้บริการชักเครื่องนอน ในหมู่บ้านด้านล่าง เป็นต้น เพื่อลดการปล่อยของเสียลงสู่ดิน น้ำ ป่า

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1. ชุมชนและหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ควรกำหนดรูปแบบของสถาปัตยกรรมและควบคุมลักษณะอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัย
2. ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนหรือนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เข้าใจถึงรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. ควรส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน มีมาตรการหรือการควบคุมการสร้างมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ในระดับที่เหมาะสมกับชุมชน และมีการให้การช่วยเหลือทางด้านความรู้และอุปกรณ์ในการตรวจเฝ้าระวังด้วยตนเอง เช่น การทดสอบคุณภาพน้ำอุปโภคและบริโภค เป็นต้น
4. หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เผยแพร่สู่ชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อเป็นบทเรียนและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในสถานะที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและเกิดการพัฒนารุจกในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้กำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวตัวอย่างทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แบบไปกลับและพักค้างโฮมสเตย์ หากมีการวิจัยในครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้บริการบ้านพักรายวันด้วย เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ใช้บริการบ้านพักรายวันในพื้นที่บ้านแม่กำปอง
2. การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดพื้นที่เฉพาะเพื่อการศึกษาวิจัย คือ บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ หากมีการวิจัยในครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมเส้นทางการเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงใกล้เคียง ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ ไปจนถึงระดับจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลในมุมที่กว้างขึ้น
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรต่อยอดในประเด็นการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำรงอยู่ของการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และเนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการสร้างผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว ในการร่วมกันดูแลรักษาสีแวดล้อม ให้ครอบคลุมทุกมิติ
4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรต่อยอดในประเด็นเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงปฏิบัติการ เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกหรือสร้างห่วงโซ่อุปทานในเขตตำบลห้วยแก้ว เพื่อกระจายรายได้และ

เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนโดยรอบ ให้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองเพิ่มขึ้น

5. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึง คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง เช่น ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน หรือ ด้านการหลอมรวมวัฒนธรรมของเชียงใหม่หรือภาคเหนือให้เข้ากับวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และนำไปปรับปรุงความคิดการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองได้เมื่อกลับประเทศไปแล้ว เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุ่มทรัพย์. 2558. สัมผัสชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- กนกวรรณ วงศ์กวี. 2550. ความเคลื่อนไหวของสิทธิชุมชนตามกฎหมายไทย.วารสารไทยคดีศึกษา. กนกวรรณ วงศ์กวี. 2550. พื้นที่และมุมมอง เรื่องของไท(ย) ถึงสากล.วารสารไทยคดีศึกษา. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.(2561).คู่มือท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง. เชียงใหม่.
- กองบรรณาธิการโพสต์ทูเดย์.2562.พระราชดำรัสสมเด็จพระราชินี “แผนที่” ของในหลวงรัชกาลที่ 9. (ระบบออนไลน์).แหล่งที่มา. <https://www.posttoday.com/kingbhumibol/news/460472>
- ฐิติ ฐิตีจำเริญพร และคณะ. 2560. ชัดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying capacity) การท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่.
- ไทรภาพ โคตรวงษา. (2562). การท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/.pdf> . (1 เมษายน 2562.)
- พงศ์เสวก อเนกจำนงพร และนภาพร ศิริบันเทิงศิลป์. 2553. สัมผัสชุมชน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_12/pdf. (28 กรกฎาคม 2560).
- พรหมมินทร์ พวงมาลา และคณะ. 2549. การค้นหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผ่านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ. 2556. เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการท่องเที่ยว Tourism Economics. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. 2542. ทฤษฎีใหม่ทางการเกษตร.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 51. 2552. การจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทย. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <http://ecoknowledge.blogspot.com/2008/04/community-ecotourism.html> (20 กรกฎาคม 2560).

บรรณานุกรม

- วรพงศ์ ผูกู. 2560. กรณีศึกษา ชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2551). การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <http://www.wiruch.com/articles.pdf>. (1 เมษายน 2562).
- สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ. 2560.
- สถาบันการทอเยี่ยวโดยชุมชนและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น. 2554. CBT มีมิติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. วนิดาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2550. เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2550. หลักการพึ่งตนเอง.(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency/%>. (มิถุนายน 2561).
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (มปป.). บทบาทสำนักงานสถิติแห่งชาติในการพัฒนาประเทศ ตามแนวทางพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <https://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000105098>. (1 เมษายน 2562).
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (มปป.). วิสัยทัศน์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชต่อวงวิชาการสถิติศาสตร์.(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <https://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9590000103410>. (1 เมษายน 2562).
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (มปป.). สถิติคือวิชาว่าด้วย “รัฐ”. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <https://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID>. (1 เมษายน 2562).
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2562). เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา. <http://as.nida.ac.th/gsas/article>. (1 เมษายน 2562).
- Butler. 1980. Butler’s Tourism Asia Life Cycle Model. from <https://www.numptynerd.net/tourism-the-butler-model.html>.

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 1.1 แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย ประเภทไป – กลับ
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย ประเภทค้างคืน
2. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ประเภทไป – กลับ
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ประเภทค้างคืน
3. แบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง
4. แบบสัมภาษณ์หน่วยงานราชการและผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง
5. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในชุมชน
6. แบบสัมภาษณ์ครัวเรือนในชุมชนบ้านแม่กำปอง
7. แบบสำรวจสถานประกอบการและที่จอดรถ

1. แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย ประเภทไป – กลับ

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง:

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่ บ้านแม่กำปอง ในแง่มุมต่างๆ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ดังกล่าว ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษานี้เท่านั้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือต่อการวิจัยนี้

คณะผู้วิจัย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ หญิง ☐ ชาย ☐ อื่นๆ กรุณาระบุ _____

2. ท่านเดินทางมาจากจังหวัดใด (โปรดระบุ) _____

3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 27 ปี ☐ 27- 37 ปี
☐ 38 - 52 ปี ☐ 53-71 ปีขึ้นไป ☐ 71 ปีขึ้นไป

4. อาชีพ

☐ นักเรียน/ นักศึกษา ☐ รับราชการ ☐ พนักงาน/ลูกจ้าง
☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ ว่างาน ☐ ประกอบกิจการส่วนตัว
☐ เกษียณ ☐ อื่นๆ กรุณาระบุ _____

5. พาหนะที่ท่านตัดสินใจเลือกเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองคือ

☐ รถยนต์ส่วนบุคคล ☐ เช่ารถยนต์
☐ รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล ☐ เช่ารถจักรยานยนต์
☐ รถโดยสารสาธารณะ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

6. จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองกับท่านในครั้งนี้คือ _____

7. ลักษณะความสัมพันธ์ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับท่านในครั้งนี้คือ

☐ ครอบครัว ☐ เพื่อน ☐ เพื่อนร่วมงาน
☐ แฟน/คู่รัก ☐ กรุ๊ปทัวร์ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

8. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ของท่าน

☐ เพื่อจับจ่ายซื้อของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ☐ ศึกษาดูงาน
☐ ชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติ ☐ เดินป่า ☐ เที่ยวอุทยานแห่งชาติ
☐ เพื่อพักผ่อน ☐ เพื่อสำรวจ ☐ ทำงาน
☐ เยี่ยมชมวิถีชุมชน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

9. ท่านทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อรูปแบบใด
- ☐ บริษัทนำเที่ยว ☐ เว็บไซต์ท่องเที่ยว ☐ เว็บไซต์ทั่วไป ☐ Facebook
- ☐ ครอบครัว/เพื่อน ☐ โบรชัวร์นำเที่ยว ☐ คู่มือนำเที่ยว ☐ สื่อโทรทัศน์
- ☐ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ☐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
10. การมาท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองตรงตามความคาดหวังของท่านหรือไม่
- ☐ ตรง ☐ ไม่ตรง
11. สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองคือ
- ☐ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ☐ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ☐ สินค้าชุมชน ☐ อาหารท้องถิ่น
- ☐ วิถีชีวิตชุมชน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
12. ท่านประเมินระดับประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองในระดับใด
- พึงพอใจน้อยที่สุด พึงพอใจมากที่สุด
- ()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10
13. สิ่งที่ท่านไม่ชอบมากที่สุดจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองคือ
- _____
- _____
- _____
14. ท่านมีโอกาสดำเนินการทางการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปองหรือไม่
- ☐ มี ☐ ไม่มี
15. ถ้าท่านมีโอกาสดำเนินการทางการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ท่านมีความคิดเห็น
อย่างไรต่อการบริการทางการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง

	พึงพอใจน้อยที่สุด			พึงพอใจมากที่สุด		
	1	2	3	4	5	
โฮมสเตย์	()1	()2	()3	()4	()5	
มัคคุเทศก์	()1	()2	()3	()4	()5	
กิจกรรมที่จัดโดยชุมชน	()1	()2	()3	()4	()5	
ความรู้ที่ได้รับ	()1	()2	()3	()4	()5	

16. ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (โปรดระบุ)

*****ขอบคุณค่ะ*****

2. แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย ประเภทค้างคืน

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง:

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง : บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ในแง่มุมต่างๆ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง ดังกล่าว ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษานี้เท่านั้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2	พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
ส่วนที่ 3	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือต่อการวิจัยนี้

คณะผู้วิจัย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ หญิง

☐ ชาย

2. ท่านเดินทางมาจากจังหวัดใด (โปรดระบุ) _____

3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี

☐ 20 – 41 ปี

☐ 41 – 60 ปี

☐ 61 ปีขึ้นไป

4. อาชีพ

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ รับราชการ

☐ พนักงาน/ลูกจ้าง

☐ รัฐวิสาหกิจ

☐ ว่างาน

☐ ประกอบกิจการส่วนตัว

☐ เกษียณ

☐ อื่นๆ กรุณาระบุ _____

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

5. ท่านสนใจท่องเที่ยวในลักษณะใด (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การท่องเที่ยวโดยชุมชน

☐ การท่องเที่ยวจิตอาสา

☐ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

☐ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

☐ การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน

☐ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

6. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือไม่ (ถ้าไม่ กรุณาข้ามไปตอบข้อ 9)

☐ เคย (โปรดระบุ สถานที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ท่านเคยไป) _____

☐ ไม่เคย

7. ภายในระยะเวลา 1 ปี ท่านเคยท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน บ่อยครั้งแค่ไหน
- ☐ 1 ครั้ง ☐ 2 ครั้ง
- ☐ 3 ครั้ง หรือมากกว่านั้น โปรดระบุจำนวน _____ ครั้ง
8. ก่อนหน้านี้ ท่านเคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองแล้วกี่ครั้ง
- ☐ 1 ครั้ง ☐ 2 ครั้ง ☐ 3 ครั้ง หรือมากกว่านั้น โปรดระบุจำนวน _____ ครั้ง
9. ระยะเวลาที่ท่านท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองต่อครั้งคือ
- ☐ ครึ่งวัน ☐ 1 วัน ☐ ค้างคืน
10. จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองกับท่านในครั้งนี้คือ
- ☐ มาคนเดียว ☐ 2 คน ☐ 3 คน
- ☐ 4 -5 คน ☐ 5 คนขึ้นไป
11. ลักษณะความสัมพันธ์ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับท่านในครั้งนี้คือ
- ☐ ครอบครัว ☐ เพื่อน ☐ เพื่อนร่วมงาน
- ☐ แฟน/คู่รัก ☐ กรุ๊ปทัวร์ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
12. ท่านทราบข้อมูลบ้านแม่กำปองเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อรูปแบบใด
- ☐ บริษัทนำเที่ยว ☐ เว็บไซต์ท่องเที่ยว ☐ เว็บไซต์ทั่วไป
- ☐ ครอบครัว/เพื่อน ☐ โบรชัวร์นำเที่ยว ☐ คู่มือนำเที่ยว ☐ สื่อโทรทัศน์
- ☐ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ☐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
13. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ของท่าน
- ☐ เพื่อจับจ่ายซื้อของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ☐ เที่ยวน้ำตก ☐ ชมวิวทิวทัศน์
- ☐ เดินป่า ☐ เที่ยวอุทยานแห่งชาติ ☐ เพื่อพักผ่อน ☐ เพื่อสำรวจ
- ☐ ทำงาน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
14. พาหนะที่ท่านตัดสินใจเลือกเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองคือ
- ☐ รถยนต์ส่วนบุคคล ☐ เช่ารถยนต์
- ☐ รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล ☐ เช่ารถจักรยานยนต์
- ☐ รถโดยสารสาธารณะ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
15. กรณีที่ท่านพักค้างคืนที่บ้านแม่กำปอง ท่านเลือกพักที่พักรูปแบบใด
- ☐ โฮมสเตย์ ☐ รีสอร์ท
- ☐ เกสต์เฮาส์ ☐ โรงแรม
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

16. สถานที่ท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองที่ท่านเข้าไปเยี่ยมชมได้แก่ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. ร้านกาแฟลุงปุดป่าเป้ง
- ☐ 2. แกลอรีแมวดอย
- ☐ 3. ร้านกาแฟชนกชมไม้
- ☐ 4. โครงการหลวงตีนตก
- ☐ 5. หมู่บ้านแม่กำปอง
- ☐ 6. น้ำตกแม่กำปอง
- ☐ 7. อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน
- ☐ 8. วัดแม่กำปอง
- ☐ 9. The Giant Chiangmai
- ☐ 10. Flight of the Gibbon
- ☐ 11. อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

17. กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใดที่ท่านชื่นชอบมากที่สุดที่บ้านแม่กำปอง

- ☐ ชมวิวทิวทัศน์ ☐ เที่ยวชมหมู่บ้าน
- ☐ เดินป่า ☐ อาหารท้องถิ่น
- ☐ Zipline ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

18. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ 1 คน ในการเดินทางท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองครั้งนี้ คือ _____ บาท
(โปรดจำแนกค่าใช้จ่ายตามรายการดังต่อไปนี้)

รายละเอียดค่าใช้จ่าย	บาท/คน
1.ค่าที่พัก	
2. ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ค่าพาหนะ)	
3. ค่าท่องเที่ยว (ค่าเข้าเที่ยวชมสถานที่ ค่าเข้าแหล่งท่องเที่ยว)	
4. ค่าใช้จ่ายเพื่อจับจ่าย ซื้อสินค้า/ของที่ระลึก	
5. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	
6. อื่นๆ _____	

19. ถ้าในกรณีที่ท่านใช้บริการจากบริษัทนำท่องเที่ยว โปรดระบุค่าใช้จ่ายต่อครั้ง จำนวน _____ บาท

20. โปรดเรียงลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองที่ท่านมีความสนใจมากที่สุด (เรียงลำดับจาก 1 – 5 โดยลำดับที่ 1 คือสูงสุด)

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

☐ สินค้าชุมชน

☐ อาหารท้องถิ่น

☐ วิถีชีวิตชุมชน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

21. ท่านจะมาท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองอีกครั้ง หรือไม่

☐ มา ระบุเหตุผล _____

☐ ไม่มา ระบุเหตุผล _____

☐ ไม่แน่ใจระบุเหตุผล _____

22. ท่านจะแนะนำการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองให้กับเพื่อน หรือครอบครัวของท่านหรือไม่

☐ แนะนำ เพราะ _____

☐ ไม่แนะนำ เพราะ _____

☐ ไม่แน่ใจเพราะ _____

ส่วนที่ 3 : ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

23. การมาท่องเที่ยวในบ้านแม่กำปองตรงตามความคาดหวังของท่านหรือไม่

☐ ตรง

☐ ไม่ตรง

24. สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองคือ

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

☐ สินค้าชุมชน

☐ อาหารท้องถิ่น

☐ วิถีชีวิตชุมชน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

25. ท่านประเมินระดับประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองในระดับใด

พึงพอใจน้อยที่สุด

พึงพอใจมากที่สุด

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10

26. ท่านชอบอะไรมากที่สุดที่บ้านแม่กำปอง

27. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง อย่างไร

28. สิ่งที่ท่านไม่ชอบมากที่สุดจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองคือ

29. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการให้บริการทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง

30. ท่านมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปองในระดับใด

พึงพอใจน้อยที่สุด

พึงพอใจมากที่สุด

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10

31. ท่านมีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในระดับใด

พึงพอใจน้อยที่สุด

พึงพอใจมากที่สุด

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10

32. ท่านมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการที่บ้านแม่กำปองในระดับใด

พึงพอใจน้อยที่สุด

พึงพอใจมากที่สุด

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10

33. ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (โปรดระบุ)

3. แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ประเภทไป – กลับ

Questionnaire

Survey of tourist behaviour in Mae Kampong

Thank you for spending your valuable time in participating in our questionnaire. We have conducted this questionnaire to help us understand more about tourist behaviours. This will help us to determine the most viable options to improve Mae Kampong as a tourist destination, for both tourists and hosts.

Instructions: Please ✓ in the () provided and/or fill in the *blanks* provided for your answer.

1) Gender

() 1. Female () 2. Male () 3. Other: _____

2) What nationality are you?

() 1. Thai (Province) _____

() 2. Foreigner (Please identify) _____

3) What is your age group?

() 1. Below 19 () 2. 20-30 years () 3. 31-45 years

() 4. 46-64 years () 5. 65 years up

4) What is your current status?

() 1. Student () 2. Self-employed () 3. Full-time employment

() 4. Unemployed () 5. Part-time employed () 6. Retired

() 7. Volunteer

5) How did you arrive in Mae Kampong?

() 1. Own private car

() 2. Rental car

() 3. Own private bike

() 4. Rental bike

() 5. Public Transportation

() 6. Others: _____

- 6) The number of people who travel with you : _____persons
- 7) Who did you come to Mae Kampong with?
- ()1. Alone ()2. ____ Friends ()3. Partner
- ()4. Group tour ()5. Family ()6. Other _____
- 8) Why did you come to Mae Kampong? (More than one answers allowed)
- ()1. Shopping ()2. Waterfall ()3. Sightseeing
- ()4. Trekking ()5. Stay overnight ()6. Tour Group
- ()7. National Park ()8. Leisure ()9. Explore
- ()10. Work ()11. Others: _____
- 9) How did you find out about Mae Kampong? (More than one answers allowed)
- ()1. Travel Agency ()2. Internet ()3. Family/friends
- ()4. Travel brochure ()5.Travel Guides ()6. Television
- ()7. Newspaper ()8.Others: _____
- 10) Why did you come to Mae Kampong? (More than one answers allowed)
- ()1. Shopping ()2. Waterfall ()3. Sightseeing
- ()4. Trekking ()5. Stay overnight ()6. Tour Group
- ()7. National Park ()8. Leisure ()9. Explore
- ()10. Work ()11. Others: _____
- 11) Do you think Mae Kampong meet your expectation?
- ()1. Better ()2. Fair ()3. Poor _____
- 12) What interested you the most in Mae Kampong? **(Please rank from 1-5, 1 is most and 5 is least)**
- () Nature/attractions () Culture/Tradition
- () Products () Food
- () People () Community
- () Others : _____

13) Can you rate your experience in Mae Kampong?

Least enjoyable

Most enjoyable

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6 ()7 ()8 ()9 ()10

14) What do you think about the community-based tourism management?

Dissatisfied

Most satisfied

	1	2	3	4	5
Homestay	()1	()2	()3	()4	()5
Guide	()1	()2	()3	()4	()5
Activities	()1	()2	()3	()4	()5
Knowledge	()1	()2	()3	()4	()5

15) If you have some advice to Mae Kampong (activity, service, facility...etc.), please write it down.

4. แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ ประเภทค้างคืน

Questionnaire

Survey of tourist behaviour in Mae Kampong

Thank you for spending your valuable time in participating in our questionnaire. We have conducted this questionnaire to help us understand more about tourist behaviours. This will help us to determine the most viable options to improve Mae Kampong as a tourist destination, for both tourists and hosts.

Section 1: Personal Data

Section 2: Tourist Behaviour

Section 3: Tourist Opinion

Instructions: Please ✓ in the () provided and/or fill in the *blanks* provided for your answer.

Section 1: Personal Data

5) Gender

() 1. Female () 2. Male () 3. Other: _____

6) What nationality are you?

() 1. Thai (Province) _____

() 2. Foreigner (Please identify) _____

7) What is your age group?

() 1. Below 19 () 2. 20-30 years () 3. 31-45 years

() 3. 46-64 years () 5. 65 years up

8) What is your current status?

() 1. Student () 2. Self-employed () 3. Full-time employment

() 4. Unemployed () 5. Part-time employed () 6. Retired

() 7. Volunteer () 8. Other: _____

Section 2: Tourist Behaviour

- 9) What is your travel preferences? (More than one allowed)
- ☐ Community-based tourism(CBT)
- ☐ Volunteer tourism
- ☐ National/Cultural tourism
- ☐ Leisure tourism
- ☐ Cuisine tourism
- ☐ Others: _____
- 10) Have you ever traveled to any Community-Based Tourism(CBT) before? **(If no, please pass to question 9)**
- ☐ No, first time
- ☐ Yes, _____(please specify)
- 11) How often do you travel to CBT destination? (In a year)
- ☐ 1. Once ☐ 2. Twice ☐ 3. 3 times or more _____
- 12) How many times have you visited Mae Kampong?
- ☐ 1. Once ☐ 2. Twice ☐ 3. 3 times
- ☐ 4. 4 times ☐ 5. 5 times or more
- 13) How long are you going to be in Mae Kampong?
- ☐ 1. Half day ☐ 2. 1 day ☐ 3. Overnight stay
- 14) Who did you come to Mae Kampong with?
- ☐ 1. Alone ☐ 2. ____ Friends (How many?)
- ☐ 3. Partner ☐ 4. Group tour ☐ 5. Family
- 15) How did you find out about Mae Kampong? (More than one answers allowed)
- ☐ 1. Travel Agency ☐ 2. Internet ☐ 3. Family/friends
- ☐ 4. Travel brochure ☐ 5.Travel Guides ☐ 6. Television
- ☐ 7. Newspaper ☐ 8.Others: _____
- 16) Why did you come to Mae Kampong? (More than one answers allowed)
- ☐ 1. Shopping ☐ 2. Waterfall ☐ 3. Sightseeing
- ☐ 4. Trekking ☐ 5. Stay overnight ☐ 6. Tour Group
- ☐ 7. National Park ☐ 8. Leisure ☐ 9. Explore
- ☐ 10. Work ☐ 11. Others: _____

17) How did you arrive in Mae Kampong?

- ☐ 1. Own private car
- ☐ 2. Rental car
- ☐ 3. Own private bike
- ☐ 4. Rental bike
- ☐ 5. Public Transportation
- ☐ 6. Others: _____

18) Where are you staying?

- ☐ 1. Homestay ☐ 2. Community Resort ☐ 3. Guest house
- ☐ 4. Hotel ☐ 5. Other _____

19) Which part of Mae Kampong have you visited? (More than one answers allowed)

- ☐ 1. Lung Pud Pa Peng Coffee
- ☐ 2. Mear Doi Gallery
- ☐ 3. Chom Nok Chom Mai Coffee
- ☐ 4. Teen Tok Royal Project
- ☐ 5. Village
- ☐ 6. Mae Kampong waterfall
- ☐ 7. Chae Son National Park
- ☐ 8. Wat Mae Kampong
- ☐ 9. The Giant Chiangmai
- ☐ 10. Flight of the Gibbon
- ☐ 11. Other _____

20) What activities do you like most in Mae Kampong?

- ☐ 1. Sightseeing ☐ 2. Village tour ☐ 3. Shopping
- ☐ 4. Trekking ☐ 5. Local Food and Beverage
- ☐ 6. Cultural tour ☐ 7. Zipline ☐ 8. Other _____

21) How much do you plan to spend on average in Mae Kampong?

Total _____ Baht

	Baht/person
1. Accommodation	
2. Transportation(From downtown to Mae Kampong)	
3. Cost of tour (sightseeing tour, entertainment tour...etc.)	
4. Shopping & souvenir	
5. Food & Beverage	
6. Others _____	

● You mostly spent on _____

● If you are on a package tour, how much did you pay for tour? _____ Baht

22) What interested you the most in Mae Kampong? **(Please rank**

from 1-5, 1 is most and 5 is least)

() Nature/attractions

() Culture/Tradition

() Products

() Food

() People

() Community

() Others: _____

23) If you have a chance to visit again Mae Kampong, would you?

() 1. Yes (why?) _____

() 2. No (why?) _____

() 3. Maybe (why?) _____

24) If your friends or family wants to visit Chiang Mai, would you recommend Mae Kampong?

() 1. Yes (why?) _____

() 2. No (why?) _____

() 3. Maybe (why?) _____

Section 3: Tourist opinions

25) Does the Mae Kampong meet your expectation?

() 1. Better

() 2. Fair

() 3. Poor

26) What was the most attractive part of Mae Kampong?

() 1. People

() 2. Waterfall

() 3. Scenic views

() 4. Traditional houses

() 5.

Products

() 6. Activities

() 7. Others: _____

27) Can you rate your experience in Mae Kampong?

Least enjoyable

Most

enjoyable

() 1

() 2

() 3

() 4

() 5

() 6

() 7

() 8

() 9

() 10

28) What would you like to see in Mae Kampong?

29) Did you use the village's service managed by the local people?

30) What do you think about the community-based tourism management?

Dissatisfied

Most satisfied

1

2

3

4

5

Homestay () 1 () 2 () 3 () 4 () 5

Guide () 1 () 2 () 3 () 4 () 5

Activities () 1 () 2 () 3 () 4 () 5

Knowledge () 1 () 2 () 3 () 4 () 5

31) What are your recommendations in improving Mae Kampong as a destination?

32) What did you not like in Mae Kampong? (if any)

33) Your thoughts on Mae Kampong (if any)

28) What did you think about Mae Kampong villagers' service?

29) Did you satisfy a Mae Kampong activities, facilities, and food & beverage (restaurant, cafe)?

30) If you have some advice to Mae Kampong (activity, service, facility...etc.), please write it down.

5. แบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่

“บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่”

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำรวจความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง :บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่” เพื่อการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย และข้อมูลต่างๆที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ เพื่อเลือกคำตอบ **หรือ** เติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

Instruction: Please check ✓ in box ☐ to complete your answer

- 1) เพศ (Gender) ☐ ชาย (Male) ☐ หญิง (Female)
- 2) สถานภาพ (Marital status) ☐ โสด (Single) ☐ สมรส (Married)
- 3) สัญชาติ (Nationality) ☐ ชาวไทย (Thai)
☐ ชาวต่างชาติ (Foreigner) โปรดระบุ (Please specify)

- 4) อายุ (Age)

☐ ต่ำกว่า 20 ปี (under 20 yrs.)	☐ 20-29 ปี (20-29 yrs.)
☐ 30-39 ปี (30-39 yrs.)	☐ 40-49 ปี (40-49 yrs.)
☐ 50-59 ปี (50-59 yrs.)	☐ 60 ปีขึ้นไป (over 60 yrs.)

- 5) ระดับการศึกษาสูงสุด (Education)

☐ ประถมศึกษา (Primary School)	☐ มัธยมศึกษา (High school)
☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (Diploma)	☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (Bachelor degree)
☐ ปริญญาโท (Master degree)	☐ ปริญญาเอก (Doctoral degree)
☐ อื่นๆ (Other) โปรดระบุ (Please specify)	

6) อาชีพ (Occupation)

- ☐ รับราชการ (Government officer)
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ (State-enterprise employee)
☐ นักศึกษา (Student)
☐ พนักงานบริษัท/ธุรกิจเอกชน (Private-sector employee)
☐ ลูกจ้าง/รับจ้างทั่วไป (Mercenary) ☐ พนักงานองค์กรเอกชน NGOs
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (Proprietor) ☐ วิชาชีพอิสระ (Freelance)
☐ อื่นๆ (Other) โปรดระบุ (Please specify)

7) ระดับรายได้ต่อเดือน (Income per month)

- ☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท (Less than 500 USD) ☐ 15,001 - 30,000 บาท (500-1,000 USD)
☐ 30,001 - 45,000 บาท (1,001-1,500 USD) ☐ 45,001-60,000 บาท (1,501-2,000USD)
☐ สูงกว่า 60,001 บาท (More than 2,001 USD)

8) ท่านเคยเดินทางไปท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองหรือไม่ (Have you ever been here before?)

- ☐ ไม่เคย (Never)
☐ เคย และครั้งนี้เป็นการมาเที่ยวครั้งที่ ☐ 2 ☐ 3

If Yes, and this is a ☐ 2 ☐ 3 time for visiting this tourism destination.

9) ท่านค้นหาหรือรู้จักข้อมูลการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองจากแหล่งใด (Sources of your travel & tourism information)

- ☐ เว็บไซต์ (Website) (Please specify)

☐ สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) (Please specify)

☐ โทรทัศน์ (TV program) (Please specify)

☐ หนังสือ/นิตยสารท่องเที่ยว (Tourism magazine) (Please specify)

☐ หนังสือพิมพ์ (Newspaper) (Please specify)

.....

☐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Tourism organization) (please identify)

(Please specify)

.....

☐ บริษัททัวร์ (Tourism company) (Please specify)

.....

☐ นักท่องเที่ยวที่เคยมา (Tourists/word of mouth) (Please specify)

.....

☐ อื่นๆ (Other) (โปรดระบุ) (please specify)

.....

11) วัตถุประสงค์หลักของท่านในการเดินทางท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(The purpose for visiting) (more than one answer as appropriate)

☐ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (Pleasure)

☐ เพื่อสัมผัสธรรมชาติ (Nature touch)

☐ เพื่อสัมผัสอาหารท้องถิ่น (To taste a variety of local foods)

☐ เพื่อสัมผัสความแตกต่างทางวัฒนธรรม (To touch with cultural diversity)

☐ เพื่อได้รับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ (Getting the new experience)

☐ เบื่อหน่ายกับการท่องเที่ยวรูปแบบเดิมๆ (Boring from the general tourist programs)

☐ มาสำรวจช่องทางการทำธุรกิจ (Business)

☐ ตามกระแสการท่องเที่ยว (Trendy in tourism)

☐ อื่นๆ (Other) โปรดระบุ (Please specify)

12) ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองในลักษณะใด (Who do come here along with you)

☐ ท่องเที่ยวด้วยตนเอง (Independent Travel) ☐ มากับเพื่อน/แฟน (Friends/Partner)

☐ มากับครอบครัว (Family and/or relatives) ☐ มากับกลุ่มเพื่อน (Group of friends)
☐ มากับบริษัททัวร์ (Tour agency) ☐ อื่นๆ (Other) โปรดระบุ (Please specify).....

13) ท่านชอบโปรแกรมหรือกิจกรรมใดในชุมชนแห่งนี้มากที่สุด

(กรุณาใส่หมายเลข 1-3 โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1 = มากที่สุด รองลงมาคือ 2 และ 3 ตามลำดับ) (What's program or activity are you satisfied during your visit this community/ place – and please Rating them on a scale from 1-3, **1 = the most impressive**)

- ☐ ชมศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (Socio-Cultural and Community's life style)
☐ กิจกรรมศึกษาดูงานชุมชน (Educational trip)
☐ ชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ/ ของดีของชุมชน (Ancient cites/Antiques)
☐ ชมการแสดงท้องถิ่น (Folks Shows)
☐ กิจกรรมการเดินป่า / ท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติภายในชุมชน (Trekking/Natural sightseeing)
☐ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (Volunteerism)
☐ รับประทานอาหารท้องถิ่น (Local cuisine)
☐ การผจญภัย (Adventure)
☐ สินค้าชุมชน (Local product and Souvenirs)
☐ อื่นๆ (Other) (โปรดระบุ) (Please specify)

14) ท่านจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนนี้อีกหรือไม่ (Are you planning to revisit to this community?)

- ☐ มา (Yes) เพราะ (Why)
☐ ไม่มา (No) เพราะ (Why)

15) ท่านจะบอกต่อข้อมูลการท่องเที่ยวครั้งนี้ให้ผู้อื่นทราบหรือไม่ (Are you forward this trip's information to others)

- ☐ บอก (Yes) เพราะ (Why)
☐ ไม่บอก (No) เพราะ (Why)

16) ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนแห่งนี้หรือไม่ (Do you suggest others to visit this community?)

☐ แนะนำ (Yes) เพราะ (Why)

☐ ไม่แนะนำ (No) เพราะ (Why)

17) ท่านรู้จักแหล่งท่องเที่ยว “บ้านแม่กำปอง” อย่างไร

☐ แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ☐ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ☐ บ้านพักโฮมสเตย์

☐ กิจกรรมท่องเที่ยวผจญภัย

☐ ชิมอาหารท้องถิ่น ☐ วิถีชุมชนพอเพียง ☐ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ☐ อื่นๆ

โปรดระบุ.....

18) ท่านมีคาดหวังต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองในระดับใด (น้อยที่สุด=1, น้อย=2, ปานกลาง=3, มาก=4, มากที่สุด=5)

18.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน 1-2-3-4-5

18.2 ได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน 1-2-3-4-5

18.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 1-2-3-4-5

18.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย 1-2-3-4-5

18.5 เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการชิมอาหารท้องถิ่น 1-2-3-4-5

19) ท่านมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองอย่างไร (น้อยที่สุด=1, น้อย=2, ปานกลาง=3, มาก=4, มากที่สุด=5)

19.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน 1-2-3-4-5

19.2 ได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน 1-2-3-4-5

19.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 1-2-3-4-5

19.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย 1-2-3-4-5

19.5 เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการชิมอาหารท้องถิ่น 1-2-3-4-5

20) ท่านมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นการจัดการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองอย่างไร

6. แบบสัมภาษณ์หน่วยงานราชการและผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง

แบบสอบถาม หน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสีย

คำชี้แจง:

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง :บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย และข้อมูลต่างๆที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 บทบาทของหน่วยงานและข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ 15-25 ปี ☐ 26-35 ปี ☐ 36-45 ปี ☐ 46-55 ปี ☐ 55 ปีขึ้นไป

3. ประเภท/ลักษณะหน่วยงานของท่าน

☐ องค์การบริหารส่วนตำบล ☐ ธุรกิจการท่องเที่ยวเอกชนภายนอก
☐ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ☐ สถานีตำรวจภูธร ☐ หน่วยงานโครงการ

หลวง

☐ หน่วยงานปกครองระดับอำเภอ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ตำแหน่งงาน.....

5. ระยะเวลาทำงานร่วมกับชุมชน เมื่อ ปี.พ.ศ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง

2.1 ในฐานะที่ท่านทำงานร่วมกับชุมชนแม่กำปอง ท่านพบผลกระทบที่มีต่อชุมชนในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

(โปรดระบุรายละเอียด)

☐ ที่พักร

.....

☐ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

☐ ร้านขายของที่ระลึก

.....

☐ ที่จอดรถสาธารณะ

.....

☐ บริการห้องน้ำสาธารณะ

.....

☐ จุดทิ้งขยะ

.....

☐ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน...

.....

☐ เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

.....

2.2 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากข้อ 2.1 อย่างไร

(โปรดระบุรายละเอียด)

☐ ที่พักร

.....

☐ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

☐ ร้านขายของที่ระลึก

.....

☐ ที่จอดรถสาธารณะ

.....

☐ บริการห้องน้ำสาธารณะ

.....

☐ จุดทิ้งขยะ

.....

☐ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

.....

3.3 ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (เพิ่มเติม)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

-ขอบคุณในความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างยิ่ง-

7. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในชุมชน

แบบสอบถาม

ผู้ประกอบการชุมชนของบ้านแม่กำปอง

คำชี้แจง:

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง :บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย และข้อมูลต่างๆที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
- ตอนที่ 2 ข้อมูลบริหารจัดการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 15-25 ปี ☐ 26-35 ปี ☐ 36-45 ปี ☐ 46-55 ปี ☐ 55 ปีขึ้นไป
3. ประเภท/ลักษณะกิจการของท่าน
 - ☐ ที่พักโฮมสเตย์ ☐ ที่พักชุมชน
 - ☐ ร้านค้าชุมชน ☐ ร้านค้าสหกรณ์ ☐ ร้านขนมและกาแฟสด
 - ☐ ร้านอาหาร ประเภท ☐ อาหารพื้นเมือง ☐ ก๋วยเตี๋ยว ☐ อาหารตามสั่ง
 - ☐ ร้านขายของที่ระลึก
 - ☐ บริการรถรับส่งนักท่องเที่ยว
 - ☐ กิจการท่องเที่ยวในชุมชน ☐ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น/ผู้นำเที่ยว
4. ความเป็นเจ้าของกิจการ
 - ☐ เจ้าของคนเดียว ☐ หุ้นส่วน ☐ รับจ้างดูแลกิจการ ☐ ลูกจ้าง/พนักงานประจำ
5. ระยะเวลาประกอบกิจการ/อาชีพในชุมชน เปิดดำเนินการ เมื่อปี.พ.ศ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยว

2.1 การบริการจัดการการท่องเที่ยว

- ☐ ที่พักโฮมสเตย์ สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ ที่พักชุมชน สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ ร้านค้าชุมชน สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ ร้านค้าสหกรณ์ สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ การร้านขนมและกาแฟสด สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ ร้านอาหาร สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ ร้านขายของที่ระลึก สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ บริการรถรับส่งนักท่องเที่ยว สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- ☐ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น /ผู้นำเที่ยว สมทบเข้าชุมชน.....บาท/.....
- () ไม่แบ่งส่วนรายได้

2.2 รูปแบบการให้บริการที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว

() 2.2.1 บ้านพักโฮมสเตย์

- ☐ จำนวน.....ห้อง
- ☐ รองรับนักท่องเที่ยว.....คน (ต่ำสุด/สูงสุด)
- ☐ ค่าที่พักต่อคืน.....บาท
- ☐ ค่าอาหาร/มื้อ ระบุรายละเอียด
-

() 2.2.2 บ้านพักชุมชน(ไม่เป็นสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์)

- ☐ จำนวน.....ห้อง
- ☐ รองรับนักท่องเที่ยว.....คน (ต่ำสุด/สูงสุด)
- ☐ ค่าที่พักต่อคืน.....บาท
- ☐ ค่าอาหาร/มื้อ ระบุรายละเอียด
-

() 2.2.3 ประกอบกิจการร้านอาหารในชุมชน

- ☐ ประเภท () ร้านอาหารท้องถิ่น () ร้านกาแฟและเบเกอรี่
- () อื่นๆ ระบุ.....

☐ รองรับนักท่องเที่ยว.....คน

☐ ค่าบริการขั้นต่ำและสูงสุด.....บาท

() 2.2.4 ประกอบกิจการขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชน

☐ ประเภท () หัตถกรรมท้องถิ่น () ผลิตภัณฑ์กาแฟ

() อื่นๆ ระบุ.....

☐ รองรับนักท่องเที่ยว.....คน

☐ ค่าบริการขั้นต่ำและสูงสุด.....บาท

() 2.2.5 กลุ่มรถบริการรับส่งนักท่องเที่ยว

☐ เป็นคนในชุมชนบ้านแม่กำปอง ☐ เป็นคนในพื้นที่อื่น บ้าน.....

☐ รองรับนักท่องเที่ยว.....คน/คัน จำนวนรถในกลุ่ม.....คัน

☐ ค่าบริการขั้นต่ำ.....บาท สูงสุด.....บาท

☐ แหล่งท่องเที่ยว

1.ราคา.....บาท

2.ราคา.....บาท

3.ราคา.....บาท

รับ/ส่ง จาก ☐ สนามบิน.....บาท

☐ สถานีขนส่ง.....บาท

☐ สถานีขนส่ง.....บาท

☐ เมืองเชียงใหม่.....บาท

☐ ตลาด.....บาท

2.3 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว

จำนวนสมาชิก.....คน รองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด.....คน/วัน

ค่าบริการกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม

☐ สาธิตการประกอบอาหารท้องถิ่นและให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ค่าบริการ.....บาท

☐ ศึกษารัชมชาติ เดินป่า ค่าบริการ.....บาท

☐ ท่องเที่ยวในชุมชน ค่าบริการ.....บาท

☐ ศึกษาดูงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าบริการ.....บาท

☐ กิจกรรมผจญภัยของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน ค่าบริการ..... บาท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง

3.1 ในฐานะที่ท่านอยู่ในชุมชนแม่กำปอง ท่านพบปัญหาในการดำเนินธุรกิจในปีต่อไปนี้ หรือไม่
อย่างไร

(โปรดระบายละเอียด)

☐ ที่พัก

.....

☐ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

☐ ร้านขายของที่ระลึก

.....

☐ ที่จอดรถสาธารณะ

.....

☐ บริการห้องน้ำสาธารณะ

.....

☐ จุดทิ้งขยะ

.....

☐ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

.....

3.2 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาจากข้อ 3.1 อย่างไร

(โปรดระบายละเอียด)

☐ ที่พัก

.....

☐ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

☐ ร้านขายของที่ระลึก

.....

☐ ที่จอดรถสาธารณะ

.....

☐ บริการห้องน้ำสาธารณะ

.....

☐ จุดทิ้งขยะ

.....

☐ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

.....

☐ กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

.....

**3.3 ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
(เพิ่มเติม)**

.....

.....

.....

8. แบบสัมภาษณ์ครัวเรือนในชุมชนบ้านแม่กำปอง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

คำชี้แจง: การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐาน239เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้พลวัตของการเปลี่ยนแปลง :บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นี้จะมีความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน
- ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2. อายุ ☐ 15-25 ปี ☐ 26-35 ปี ☐ 36-45 ปี ☐ 46-55 ปี ☐ 55 ปีขึ้นไป
- 3. ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในหมู่บ้านแม่กำปอง
☐ 0-3 ปี ☐ 3-7 ปี ☐ 7-15 ปี ☐ 15-20 ปี ☐ 20 ปีขึ้นไป
- 4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน

ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน						
คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เหตุผล/คำอธิบาย
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อ แนวทาง/นโยบาย ในการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน อย่างไร						
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อ กฎระเบียบของชุมชน ในด้านการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไร						
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อ กฎระเบียบของชุมชน ในด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดิน อย่างไร						
4. ท่านมีความพึงพอใจต่อ การจัดสวัสดิการชุมชน อย่างไร						
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อ การทำงานของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน อย่างไร						
6. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุม และการพัฒนาชุมชน อย่างไร						
7. ท่านมีความพึงพอใจ ในการเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน อย่างไร						

8. สิ่งที่ยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาหมู่บ้านแม่กำปอง

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว						
คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เหตุผล/คำอธิบาย
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อ แนวทาง/นโยบาย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน อย่างไร						
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อ กฎระเบียบ กติกา ของชุมชน ในด้านการจัดการท่องเที่ยว อย่างไร						
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อ สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน อย่างไร						
4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบและสร้างปัญหาต่อครอบครัวของท่าน อย่างไร						
5. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลดีต่อครอบครัวของท่าน อย่างไร						
6. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบและสร้างปัญหาต่อชุมชนของท่าน อย่างไร						
7. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง ณ ปัจจุบัน ส่งผลดีต่อชุมชนของท่าน อย่างไร						

8. สิ่งที่ยากเห็นในอนาคตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความต้องการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ด้านการจราจร ☐ ด้านการจัดการขยะ ☐ ด้านการจำกัดจำนวน
นักท่องเที่ยว
- ☐ ด้านกฎระเบียบ กติกาของชุมชน ☐ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ☐ ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้
ให้บริการ
- ☐ ด้านการจัดการทรัพยากร แหล่งน้ำ ป่าไม้ ☐ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

9. แบบสำรวจสถานประกอบการและที่จอดรถ

แบบสำรวจพื้นที่ด้านการรองรับการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง

หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

1. จำนวนสถานประกอบการ/บ้านพักโฮมสเตย์/พื้นที่จอดรถ

1.1 พื้นที่จอดรถ สาธารณะ

จุดที่ 1

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

จำนวนรถจักรยานยนต์ที่จอดได้.....คัน

จุดที่ 2

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

จำนวนรถจักรยานยนต์ที่จอดได้.....คัน

จุดที่ 3

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

จำนวนรถจักรยานยนต์ที่จอดได้.....คัน

จุดที่ 4

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

จำนวนรถจักรยานยนต์ที่จอดได้.....คัน

จุดที่ 5

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

จำนวนรถจักรยานยนต์ที่จอดได้.....คัน

1.2 พื้นที่จอดรถส่วนบุคคล (บ้านพัก/รีสอร์ท)

1. บ้านพัก/รีสอร์ท..... เลขที่.....

เจ้าของ.....

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

2. บ้านพัก/รีสอร์ท..... เลขที่.....

เจ้าของ.....

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

3. บ้านพัก/รีสอร์ท..... เลขที่.....

เจ้าของ.....

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

พื้นที่จอดรถส่วนบุคคล (ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ/ร้านค้า)

1. ร้าน..... เลขที่.....เจ้าของ.....

เบอร์โทร.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

2. ร้าน..... เลขที่.....เจ้าของ.....

เบอร์โทร.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

1.3 พื้นที่จอดรถส่วนบุคคล (บ้านโฮมสเตย์)

1. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

2. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

3. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

4. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

5. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

6. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

7. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

8. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

9. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

10. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

11. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

เบอร์โทร.....รองรับผู้เข้าพักสูงสุด.....คน

1.4 พื้นที่จอดรถส่วนบุคคล (บ้านชาวบ้าน)

1. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
2. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
3. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
4. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
5. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
6. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
7. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
8. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน
9. ชื่อ.....เลขที่.....จำนวนรถยนต์ที่จอดได้.....คัน

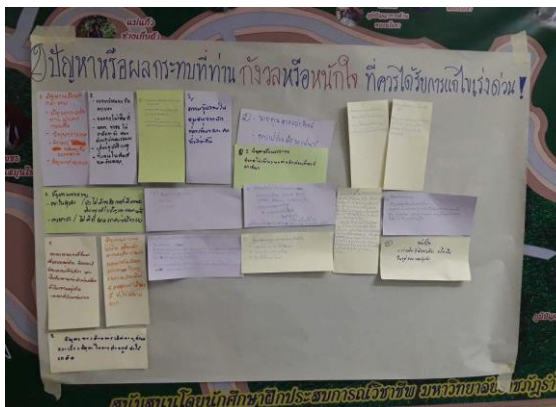
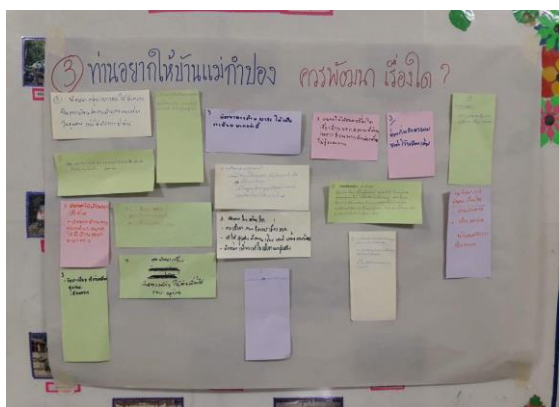
จำนวนห้องน้ำสาธารณะ

- จุดที่ 1จำนวน.....
- จุดที่ 2จำนวน.....
- จุดที่ 3จำนวน.....
- จุดที่ 4จำนวน.....
- จุดที่ 5จำนวน.....

ภาคผนวก ข
ภาพการดำเนินงาน

กิจกรรม การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อชี้แจงโครงการวิจัย

วันที่ 4 ตุลาคม 2560

กิจกรรม การสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ประกอบการและครัวเรือนในชุมชน

กิจกรรมการดำเนินงานเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ้านแม่กำปอง

กิจกรรมประชุมทีมวิจัย

1. ประชุมเพื่อกำหนดมาตรการการจัดการการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง และจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนบ้านแม่กำปอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
วันที่ 15 กันยายน 2560

2. ประชุมติดตามความก้าวหน้าและวางแผนการทำงานโครงการ
วันที่ 31 มกราคม 2561

3. ประชุม ติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561

4. ประชุมทีมวิจัยเพื่อสรุปข้อมูลและวางแผนการดำเนินงาน

วันที่ 12 มีนาคม 2561

สรุปความก้าวหน้าการเก็บข้อมูลผู้ประกอบการ - คีวเรือ

1. แบบสัมภาษณ์ ประเภทผู้ประกอบการ	100%	
- ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ทั้งหมด	22	หลัง
- ผู้ประกอบการบ้านพัก ทั้งหมด	46	หลัง
- ผู้ประกอบการร้านค้า ทั้งหมด	27	ร้าน
2. แบบสัมภาษณ์ประเภทครัวเรือน		
บ้านแม่กำปอง มีประชาชน ทั้งหมด	319	คน
ผู้จำหน่าย คีวเรือ ทั้งหมด	237	
จำหน่ายคีวเรือที่อาศัยอยู่จริง	134	
เก็บข้อมูลครัวเรือนแล้ว	125	หลังคาเรือน 90%

5. กิจกรรมการประชุมวางแผนแนวทางการพัฒนาในระยะที่ 2

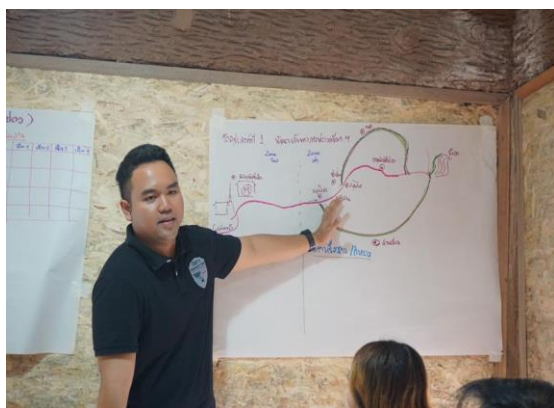
วันที่ 27 เมษายน 2561

6. กิจกรรมประชุมวางแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
วันที่ 26 ก.ค. 61

7. ประชุมออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้บ้านแม่กำปอง
วันที่ 11 พฤศจิกายน 2561

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

1. ชื่อ – ชื่อสกุล นายวรพงศ์ ผูกภู

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายวิจัย สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ห้อง 216 อาคารเพนเทคอสต์ มหาวิทยาลัยพายัพ

เขตแม่ควา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ 0 5385 1478 ต่อ 7261

โทรสาร 0 5385 1757

Email: worapong.phukpoo.off@gmail.com

worapong_oo@hotmail.com

ประวัติการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2. ชื่อ – ชื่อสกุล ดร.จิตติ จิตติจำเริญพร

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์/โทรสาร: 053 241255

โทรสาร 053 241983

E-mail: tidti@payap.ac.th

tidtich@gmail.com

ประวัติการศึกษา

 - Ph.D (Business Administration).
 - M.S. (Hospitality Administration).
 - บรบ.(การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว)

3. ชื่อ – ชื่อสกุล ดร.อิสรี แพทย์เจริญ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนานาชาติ

สาขาวิชา Hospitality Industry Management มหาวิทยาลัยพายัพ

มหาวิทยาลัยพายัพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ 053 241255

โทรสาร 053 241983

- ประวัติการศึกษา E-mail: isaree.mfu@gmail.com
Ph.D.(Architectural Heritage Management and Tourism
(International Program)
4. ชื่อ – ชื่อสกุล อาจารย์ศศิประภา โปธา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนานาชาติ
สาขาวิชา Hospitality Industry Management
สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยพายัพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000
โทรศัพท์ 053 241255
โทรสาร 053 241983
E-mail: oilcm91@gmail.com
ประวัติการศึกษา M.A (Hospitality Management)
5. ชื่อ – ชื่อสกุล นายธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน 78/1 หมู่ที่ ๓ ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ประวัติการศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
6. ชื่อ – ชื่อสกุล นายประดิษฐ์ ถมมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 52 หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านแม่กำปอง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน 52 หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ประวัติการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
7. ชื่อ – ชื่อสกุล นายนฤพนาด ลุมพล
สถานที่อยู่ปัจจุบัน หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านแม่กำปอง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ประวัติการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

8. ชื่อ – ชื่อสกุล นางนงลักษณ์ สมมุติ
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 27 หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน มัคคุเทศก์ชุมชน หมู่ 3 บ้านแม่กำปอง
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน 27 หมู่ที่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
 ประวัติการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
9. ชื่อ – ชื่อสกุล นางสาวพรรณนัท บัวมะลิ
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้างานนิติกร อุทยานหลวงราชพฤกษ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน จ.เชียงใหม่
 ประวัติการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต
10. ชื่อ – ชื่อสกุล นางสาวศุภรัตน์ นามมนตรี
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 ห้อง 216 อาคารเพ้นเทคอสต์ มหาวิทยาลัยพายัพ
 เขตแม่ควา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000
 โทรศัพท์ 0 5385 1478 ต่อ 7261
 โทรสาร 0 5385 1757
 Email: suparat42nn@gmail.com
 ประวัติการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาบ้านและชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)